กฎหมายเพื่อคนพิการ

นายกฯ..... "ไม่มีปัญหา"

สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย
COUNCIL OF DISABLED PEOPLE OF THAILAND

DPI-THAILAND

ครูโหมด วองสวัสดิ์
ช่างฝีมือเอก ด้านงานไม้แกะสลักของไทย

ฝีมือคนไทย

ความเชี่ยวชาญชำนาญศิลป์นั้น มิได้มีมาแต่กำเนิด แต่เกิดจากความตั้งใจมั่นและวิริยะอุตสาหะที่สร้างสมมานานวัน มุ่งมั่นทำงานด้วยความเข้าใจในงานศิลป์อย่างแท้จริง

เช่นเดียวกับการธนาคาร ซึ่งต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญในทุกแขนงงานอาชีพ เพื่อบริการรับใช้สังคมให้ครบถ้วนสมบูรณ์แบบ ด้วยความเชี่ยวชาญดุจช่างชำนาญศิลป์ที่มีประสบการณ์และด้วยขอบข่ายงานที่กว้างขวาง ทั้งในประเทศและต่างประเทศของธนาคารกรุงเทพ จำกัด ได้ยังผลสำเร็จแก่กิจการต่าง ๆ ที่ใช้บริการของเราตลอดมา เป็นประจักษ์พยานให้เห็นเด่นชัดว่า ฝีมือของคนไทยนั้นเพียบพร้อมสมบูรณ์ในทุกสาขา

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
เชื่อมั่นฝีมือคนไทย

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
เพื่อนคู่คิดมิตรคู่บ้าน

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY
3961128785.

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สารบัญ

บทบรรณาธิการ

ยกร่างพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 1
สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย

กฎหมายกับความต้องการของคนพิการ *ผศ.วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์* 9

คำกลอน "สิทธิคนพิการ" 19

คนพิการในสังคมไทย : สถานภาพ ปัญหา และความต้องการ 20
จุรีรัตน์ ผ่องแผ้ว

ท่านรู้จักคนหูหนวกดีแค่ไหน? *สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย* 34

ปัญหาสิทธิเสรีภาพของคนพิการในประเทศไทย *ผศ.วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์* 39

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนแออัด *มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ* 53

การดำเนินงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ของกระทรวงสาธารณสุข 55
นพ.เอกชัย จุลละจาริตต์

งานโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอด กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีตาบอด 70
ประหยัด ภูหนองโอง

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน *ดร.มลิวัลย์ ธรรมแสง* 73

การศึกษาของตนตาบอด *วิรัช ศรีดุลานนท์* 77

การศึกษาช่วยพัฒนาเด็กปัญญาอ่อน *ดารณี ธนะภูมิ* 79

ห้องสมุดคลอฟิลด์เพื่อคนตาบอด *ณรงค์ ปฏิบัติสรกิจ* 81

แรงงานคนพิการจะมีค่าถ้าพัฒนาให้ถูกทาง *กรรณิการ์ พฤติสาร* 87

การมีงานทำของคนพิการในเอเชีย การพัฒนาใหม่และประเด็นปัญหา 94
รีโอะซุเกะ มัทซุกิ

งานสำหรับคนพิการ *ณรงค์ ปฏิบัติสรกิจ* 102

งานกับบุคคลปัญญาอ่อน *ศรีเพ็ญ ถนัดหัตถกรรม* 107

ACCESS : วิถีสู่โลกกว้าง *จุรีรัตน์ ผ่องแผ้ว* 109

การเอาชนะอุปสรรคของคนหูหนวก *ดร.มลิวัลย์ ธรรมแสง* 116

ยกร่างพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 119
กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย

ยกร่างพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ *พรรคประชาธิปัตย์* 126

เปรียบเทียบข้อแตกต่างของยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 3 ฉบับ 134
ผศ.วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์

ภาคผนวก

ยกร่างพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ *พรรคประชากรไทย* 138

ประวัติความเป็นมาของสภาคนพิการแห่งประเทศไทย 146

CONTENTS

Editorial

Draft of Rehabilitation for Disabled People Act. *Proposed by : DPI - Thailand* 1

The Law and the Needs of Disabled People *Asst. Prof. Wiriya Namsiripongpun* 9

Poem on the Rights of Disabled People *Asst. Prof. Wiriya Namsiripongpun* 19

Disabled People in Thai Society : Situation, Problems and Needs 20
Jureeratana Pongpaew

Do you know about the Deaf? *The National Association of the Deaf in Thailand* 34

Problems of the Rights and Liberty of Disabled People 39
Asst. Prof. Wiriya Namsiripongpun

The History of Medical Rehabilitation for Disabled People in Thailand 53
Foundation for Handicapped Children

The Plan of Actions of Medical Rehabilitation for Disabled People 55
of Ministry of Public Health *Dr. Akachai Juljarit*

The Project of Rehabilitation for the Blind in Rural Areas..... 70
Prayat Punongong

Education Provided for Hearing Impaired Children *Dr. Maliwan Tammasaeng* 73

The Education for the Blind *Viraj Sritulanond* 77

The Education for the Mental Retarded *Daranee Thanabhumi* 79

Caulfield Memorial Library for the Blind *Narong Patibatsarakich* 81

Disabled Man Power will be Worth-while : If it is Developed in the Right Way 87
Kannika Peuttisan

Employment of Disabled Persons in Asia *Ryosuke Matsui* 94

Employment for Disabled People *Narong Patibatsarakich* 102

Work for the Mental Retarded *Sripen Thanadhattakam* 107

ACCESS : Mean to the World *Jureeratana Pongpaew* 109

The Ways to Overcome the Obstacle for the Deaf *Dr. Maliwan Tammasaeng* 116

The Draft of Rehabilitation for Disabled People Act. 119
Proposed by : Welfare Department Ministry of Interion

The Draft of Rehabilitation for Disabled People Act. *Proposed by : Democratic Party* 126

The Comparative of the Three Drafts *Asst. Prof. Wiriya Namsiripongpun* 134

Appendix

The Draft of Rehabilitation for Disabled People Act. 138
Proposed by : The Thai Citizen Party

Council Of Disabled People In Thailand. 146

บทบรรณาธิการ

โดยที่คนพิการเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศ แต่เนื่องจากสภาพของความพิการเป็นอุปสรรคจึงยังไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้เป็นผู้มีประโยชน์อย่างเต็มที่ ดังนั้นเพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสในด้านต่าง ๆ เท่าเทียมกับคนปรกติทั่วไปสามารถดำรงชีวิต และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม เพื่อให้ทรัพยากรของชาติดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จำเป็นจะต้องได้รับการฟื้นฟูบำบัดรักษาทางการแพทย์ การศึกษา การฝึกวิชาชีพ และการส่งเสริมสนับสนุนให้มีงานทำ รวมทั้งการขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองให้แก่คนพิการ จึงจำเป็นต้องมี พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ก่อนหน้านี้ในปี พ.ศ. 2520 รัฐบาลสมัยนั้นได้เคยจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อยกร่างพ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแต่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จ และอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ในสมัยนั้น ได้ประกาศที่จะให้ พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นของขวัญแก่คนพิการในปีคนพิการสากล (พ.ศ. 2524) คนพิการได้เฝ้ารอ พ.ร.บ.ฉบับนี้จนถึงปี พ.ศ. 2526 ก็ยังไม่บรรลุผล คนพิการจึงได้รวมตัวกันจัดตั้ง "สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย" ขึ้น เพื่อรณรงค์ให้มีกฎหมายดังกล่าว สภาคนพิการฯ ได้มีการสัมมนาในระหว่างคนพิการด้วยกันและกับบุคคลที่เกี่ยวข้องติดต่อกันมาหลายครั้ง เพื่อยกร่าง พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเสนอต่อรัฐบาล ทางกระทรวงมหาดไทยเองได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการหลายชุดเพื่อยกร่าง พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเช่นเดียวกัน ยกร่าง พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการที่ได้รับความเห็นชอบจากที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงมหาดไทย คือ ยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ปี พ.ศ. 2530 นอกจากนี้พรรคประชาธิปัตย์โดยการนำของ สส.ศรีสกุล เตชะไพบูลย์ ได้เสนอยกร่าง พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเข้าสู่รัฐสภาในปี พ.ศ. 2531 นอกจากนี้พรรคกิจสังคมยังได้นำยกร่าง พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ของกระทรวงมหาดไทย ฉบับปี พ.ศ. 2530 เข้าสู่รัฐสภาในนามพรรคกิจสังคมในปี พ.ศ. 2532 ด้วย

ในวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2532 ศาสตราจารย์ ดร.นิคม จันทรวิทุร ประธานคณะกรรมาธิการแรงงาน และสวัสดิการสังคม ของวุฒิสภา ในฐานะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีได้พาคณะตัวแทนคนพิการทุกประเภท จำนวน 20 ท่าน โดยการนำของ ผศ.วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ ประธานสภาคนพิการฯ เข้าพบ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เพื่อขอการสนับสนุนให้มี พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2533 หรืออย่างช้าที่สุดก่อนสิ้นสุดทศวรรษปีคนพิการสากล ปี พ.ศ. 2535 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้กล่าวกับคณะตัวแทนของคนพิการว่า "คนที่แข็งแรงต้องช่วยเหลือคนที่อ่อนแอกว่า คนรวยต้องช่วยเหลือคนจน คนปรกติต้องช่วยเหลือคนพิการ ทุกวันนี้เศรษฐกิจของประเทศไทยได้พัฒนาดีขึ้นมาก ถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลจะได้เอาใจใส่ช่วยเหลือคนพิการ" ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้กล่าวอย่างชัดเจนว่า "ยินดีสนับสนุน พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการอย่างเต็มที่" และได้มอบหมายให้ ศาสตราจารย์ ดร.นิคม จันทรวิทุร จัดตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้บรรลุผล การเข้าพบ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีครั้งนี้ ได้สร้างความหวังให้กับคนพิการว่า พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการคงได้คลอดแน่ในเร็ววันนี้

เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงข้อแตกต่างของยกร่าง พ.ร.บ. ฉบับต่าง ๆ ซึ่งมีหลักการและเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญโดยทั่วไปที่เหมือนกัน แต่แตกต่างกันในรายละเอียดตลอดจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่สำคัญของยกร่าง พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการอย่างถ่องแท้ในหมู่คนพิการด้วยกันและกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่สมาชิกรัฐสภาที่มีอำนาจตรา พ.ร.บ.ฉบับนี้

สภาคนพิการฯ จึงได้จัดพิมพ์หนังสือรณรงค์ พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ออกเผยแพร่ โดยมอบให้ข้าพเจ้าเป็นบรรณาธิการ ข้าพเจ้าได้แต่หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจปัญหาของคนพิการ และความจำเป็นที่ต้องมี พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านทุกท่านจะให้การสนับสนุนให้มี พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เกิดขึ้นในประเทศไทยในยุคสมัยของเรา

ผศ. วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์

ยกร่าง

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

โดย

สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
พ.ศ.....

หลักการ

มีกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

เหตุผล

โดยที่คนพิการเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศ แต่เนื่องจากสภาพของความพิการเป็นอุปสรรค จึงยังไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้เป็นผู้มีประโยชน์อย่างเต็มที่ ดังนั้นเพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสในด้านต่าง ๆ เท่าเทียมกับคนปกติทั่วไป สามารถดำรงชีวิตและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม เพื่อให้ทรัพยากรของชาติดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จำเป็นจะต้องได้รับการฟื้นฟูบำบัดรักษาทางการแพทย์ การศึกษา การฝึกวิชาชีพ และการส่งเสริมสนับสนุนให้มีงานทำ รวมทั้งการขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองให้แก่คนพิการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

พ.ศ.....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

.....

.....

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ..."

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราช-บัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"คนพิการ" หมายความว่า บุคคลที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา หรือทางจิตใจ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

"การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพ หรือการเสริมสร้างความสามารถของคนพิการให้มี หรือกลับคืนสภาพโดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และอาชีพ เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานและหรือดำรงชีพในสังคมเช่นคนปกติ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

"เทคโนโลยีทางการศึกษาพิเศษ" หมายความว่า เครื่องมือและกรรมวิธีที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์และนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ประดิษฐ์คิดค้นขึ้น เพื่อช่วยให้คนพิการทุกประเภทสามารถเรียนรู้ได้

"องค์กรของคนพิการ" คือ นิติบุคคลซึ่งมีสมาชิกเป็นคนพิการไม่น้อยกว่าสองในสาม ของสมาชิกทั้งหมด และบริหารงานโดยคนพิการ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย รักษาการตามพระราช-บัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระ-ทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เลขาธิ-การคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ประธานสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสิบคนเป็นกรรมการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนอย่างน้อยสี่คนจะต้องมาจากตัวแทนสมาคมคนพิการแห่งประเทศไทยแต่ละประเภท และให้อธิบดีกรมประชาสง-เคราะห์เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อม ให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการอีกได้

มาตรา 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) เป็นบุคคลล้มละลาย

(4) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(5) ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมให้กรรมการที่มาประชุม เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมแทน

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 10 คณะกรรมการอาจตั้งคณะอนุกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อให้ปฏิบัติการตามที่มอบหมายได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา 9 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะนโยบายการดำเนินงานและแผนบริหารงานสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการต่อรัฐมนตรีที่รักษาการตามพระราชบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(2) ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(3) สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานโดยให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ เงินอุดหนุน สิ่งอำนวยความสะดวก บริการต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควรแก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

(4) วางระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดอื่น ๆ ภายในขอบเขตการดำเนินงานสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(5) ติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับสิทธิที่คนพิการพึงมีพึงได้ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

(6) ปฏิบัติงานอื่นตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 12 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะคณะกรรมการในการจัดการทำแผนในการป้องกันความพิการ การรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และการให้เกิดความเท่าเทียมกันในโอกาส

(2) ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

(3) รวบรวมและเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการเพื่อประโยชน์ในการป้องกันความพิการ การรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และการให้เกิดความเท่าเทียมกันในโอกาส

(4) ริเริ่มและเร่งรัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมของคนพิการ และองค์กรของคนพิการ

(5) เสนอแนะคณะกรรมการให้มีการฝึกอบรมผู้ซึ่งทำงานในด้านสงเคราะห์ และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

(6) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเผยแพร่ทางวิชาการและการประชาสัมพันธ์กิจกรรมเกี่ยวกับคนพิการ

(7) ดำเนินการรวบรวมผลการวิเคราะห์ วิจัย ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงานการสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ แล้วรายงานผลให้คณะกรรมการทราบ

(8) ปฏิบัติตามมติคณะกรรมการ หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(9) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ

มาตรา 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามมาตรา 12 เป็นสำนักงานทะเบียนกลางสำหรับคนพิการ โดยมีหัวหน้าสำนักงานเป็นนายทะเบียน และให้ที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดทุกจังหวัดเป็นสำนักงานทะเบียนคนพิการประจำจังหวัด โดยมีประชาสงเคราะห์จังหวัดเป็นนายทะเบียน

มาตรา 14 คนพิการผู้ใดประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์ และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หรือที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 15 คนพิการตามมาตรา 14 ให้ได้รับการสงเคราะห์ พัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพดังต่อไปนี้

(1) การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่ากายอุปกรณ์เพื่อปรับสภาพทางร่างกายหรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ หรือการศึกษาสายอาชีพ หรืออุดมศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสม ซึ่งให้ได้รับโดยการจัดเป็นสถานศึกษาพิเศษหรือจัดรวมในสถานศึกษาธรรมดาก็ได้ โดยให้มีศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาพิเศษในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

(3) คำแนะนำชี้แจงและปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ทั้งให้ได้รับการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายและสมรรถภาพที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้

(4) การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

(5) การเป็นคดีความ การติดต่อกับทางราชการ ให้คนพิการได้รับบริการจากรัฐและให้มีบุคลากร เช่น ล่ามภาษามือ รวมทั้งอุปกรณ์ในการติดต่อสื่อสาร เช่น อักษรเบรลล์ อย่างเพียงพอ

(6) คนพิการที่มีความพิการมากจนไม่สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพให้ช่วยตนเองได้ ให้ได้รับบริการในด้านเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล และอาหารตามความเหมาะสม

มาตรา 16 ให้มีสถานแรกรับคนพิการทุกประเภทขึ้นในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ความถนัด และเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ สำหรับแนะนำหรือส่งต่อไปพัฒนาตามขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อไป

มาตรา 17 ให้จัดตั้งกองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อการดำเนินงานและสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรของคนพิการและช่วยเหลือให้คนพิการได้มาซึ่งสิทธิตามมาตรา 15 มาตรา 19 และมาตรา 20 รวมทั้งสนับสนุนสถาบันบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคมและอาชีพ ตลอดจนเทคโนโลยีทางการศึกษาตามระเบียบและวิธีการที่กำหนดในระเบียบว่าด้วยกองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ

ให้กองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ ประกอบด้วย

(1) เงินสนับสนุนจากรัฐบาล

(2) เงินบริจาคจากประชาชนหรือจากการจัดกิจกรรม

(3) เงินสมทบจากสถานประกอบการของรัฐหรือสถานประกอบการของเอกชน กรณีที่ไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามความในมาตรา 21 วรรคสอง

(4) การออกสลากเพื่อคนพิการ

(5) เงินรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ผู้ถูกรางวัลไม่มารับรางวัล ภายในเวลาที่กำหนด

(6) รายได้อื่น ๆ

มาตรา 18 ค่าใช้จ่ายในการดัดแปลงอาคารสถานที่และอุปกรณ์ในการทำงาน เพื่อสะดวกแก่สภาพความพิการที่จำเป็น ให้นายจ้างมีสิทธิเบิกทดแทนได้จากกองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

มาตรา 19 เพื่อเป็นการคุ้มครองและสงเคราะห์คนพิการ ให้คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมีอำนาจออกพระราชกฤษฎีกาหรือกฎกระทรวง

(1) กำหนดให้เจ้าของอาคารสถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น ๆ จัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกแก่คนพิการ

(2) กำหนดให้นายจ้างหรือสถานประกอบการของรัฐหรือสถานประกอบการของเอกชนรับคนพิการเข้าทำงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างอื่น

(3) ให้นิติบุคคลที่จ้างแรงงานคนพิการสามารถหักค่าใช้จ่ายสำหรับค่าจ้างของคนพิการนั้น และสำหรับเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ช่วยให้คนพิการทำงานได้มากกว่าที่จ่ายไปจริง แต่ไม่เกิน 3 เท่าของจำนวนเงินที่จ่ายไปจริง

(4) ให้หน่วยงานของรัฐรับซื้อสินค้าที่ผลิตจากโรงงาน หรือสถานฝึกอบรมอาชีพคนพิการที่มิได้มุ่งหมายเพื่อค้ากำไรได้โดยไม่ใช้วิธีการประมูล แต่ราคาสินค้านั้นจะต้องไม่แพงกว่าราคาในท้องตลาด เกินกว่า 15% ของราคาในท้องตลาด

(5) ยกเว้นภาษีศุลกากร ภาษีการค้า และภาษีสรรพสามิต สำหรับกายอุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือและสิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการฟื้นฟูสมรรถภาพ การศึกษา การทำงานของคนพิการ และการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป

มาตรา 20 กฎ ระเบียบและข้อบังคับใดที่ออกมาเพื่อจำกัดหรือริดรอนสิทธิของคนพิการในฐานะพลเมืองของประเทศ โดยคำนึงแต่เพียงความพิการทางร่างกายแต่ไม่คำนึงถึงความสามารถของคนพิการนั้น ให้ถือเป็นอันยกเลิกโดยกฎหมายฉบับนี้

คนหูหนวกและเป็นใบ้ที่รู้และเข้าใจภาษามือให้ถือว่าอ่านออกเขียนได้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 93 (2)

ให้ถือว่าสุนัขนำทางเป็นส่วนหนึ่งของคนตาบอด คนตาบอดมีสิทธินำพาสุนัขนำทางเข้าไปในสาธารณสถาน เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ฯลฯ และขึ้นยานพาหนะโดยสารสาธารณะทุกประเภทและเข้าอยู่อาศัยในบ้านหรือห้องเช่า ไม่ว่ากรณีใด ๆ ห้ามคิดค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าเช่าเพิ่มเติมสำหรับสุนัขนำทาง หรือเนื่องจากการมีสุนัขนำทาง

ให้ถือว่าเก้าอี้ล้อเข็นสำหรับคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของคนพิการทางร่างกาย ให้คนพิการทางร่างกายมีสิทธินำเก้าอี้ล้อเข็นสำหรับคนพิการขึ้นยานพาหนะโดยสารสาธารณะทุกประเภท โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เพิ่มเติมสำหรับเก้าอี้ล้อเข็นสำหรับคนพิการหรือเนื่องจากการมีเก้าอี้ล้อเข็นสำหรับคนพิการ

มาตรา 21 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 19 (1) และฝ่าฝืนมาตรา 20 วรรคสาม และวรรคสี่ ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 19 (2) ให้จ่ายเงินสมทบกองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือนตามจำนวนคนพิการที่ไม่รับเข้าทำงานในสถานประกอบการนั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา 22 ในระหว่างที่ยังมิได้มีสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์ตามความในมาตรา 12 ให้กรมประชาสงเคราะห์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และให้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 12 (1) ถึง (9) และมาตรา 13

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

กฎหมายกับความต้องการของคนพิการ

ผศ.วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์*

คนเราทุกคนเลือกเกิดไม่ได้ หากเลือกเกิดได้คงไม่มีใครเลือกเกิดมาเป็นคนพิการความพิการได้ทำลายหลายสิ่งหลายอย่างของบุคคลที่มันเกาะติดอยู่ แต่ความพิการนั้นไม่ได้ทำลายหรือลดความต้องการขั้นพื้นฐานของคนพิการให้ลดน้อยถอยลงกว่าคนปกติแต่อย่างใด คนพิการก็เหมือนคนปกติทั่วไปที่ต้องการยืนอยู่บนลำแข้งของตนเอง ต้องการมีการศึกษา มีสถานที่ฝึกอาชีพ มีงานทำ มีครอบครัว มีเสรีภาพในการเดินทางไปไหน มาไหน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและสังคม ความต้องการขั้นพื้นฐานเหล่านี้มักถูกความพิการคอยขัดขวางไม่ให้คนพิการได้รับอย่างสมใจอยาก คนพิการจำนวนมากได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจ สติปัญญา ความมานะอดทน และทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อเอาชนะความพิการซึ่งหลายท่านประสบผลสำเร็จ แต่ต้องมาประสบปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ทัศนคติผิด ๆ ที่สังคมไทยมีต่อคนพิการ ทัศนคติผิด ๆ ที่มองคนพิการเป็นคนที่ไม่สามารถทำอะไรได้ได้ก่อให้เกิดกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ ขึ้นมาจำกัดสิทธิของคนพิการ เช่น ห้ามคนหูหนวกและเป็นใบ้ ที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ไม่ให้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หลักสูตรเจ้าหน้าที่วิทยุกระจายเสียง ไม่ยอมรับคนพิการอันเป็นการตัดโอกาสไม่ให้คนพิการประกอบอาชีพเป็นนักจัดรายการวิทยุ-โทรทัศน์ ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริงมีคนพิการทำอาชีพนี้อยู่แล้ว สุนัขนำทางของคนตาบอด ไม่ให้นำขึ้นขนส่งสาธารณะทางบก อันเป็นอุปสรรคสำคัญในการเดินทางของคนตาบอด เมื่อใดมีการวางกฎเกณฑ์ห้ามบุคคลบางจำพวกเข้าดำรงตำแหน่ง หรือทำงานบางประเภท นอกจากบุคคลล้มละลายแล้วมักมีคนพิการเป็นบุคคลต้องห้ามเสมอ ทัศนคติผิด ๆ ของสังคมไทยที่มีต่อคนพิการ ในเรื่องกรมีคู่ครอง และบุตรนั้นได้สร้างปัญหาให้แก่ครอบครัวของคนพิการเป็นจำนวนมาก ครอบครัวของคนพิการหลายครอบครัว ต้องแตกสลายเพราะเหตุดังกล่าว คนพิการกำลังรอคอยรัฐบาลไทยและสังคมไทยให้ความร่วมมือกับคนพิการ อย่างจริงจังในการช่วยเหลือให้คนพิการสามารถเอาชนะความพิการของตน และช่วยขจัดทัศนคติผิด ๆ ของสังคมไทยที่มีต่อคนพิการ ทั้งนี้เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทย ได้อย่างปกติสุขเยี่ยงบุคคลอื่นทั่วไป การช่วยให้คนพิการสามารถเอาชนะความพิการของตนเอง และทัศนคติผิด ๆ นั้นจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีเครื่องมือที่เรียกว่าพ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ด้วยเหตุนี้สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยจึงได้ตั้งปณิธานที่จะรณรงค์ให้มี พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเกิดขึ้นในประเทศไทยให้ได้

"พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ ช่วยอะไรคนพิการได้บ้าง" มักเป็นคำถามที่ผู้รณรงค์ พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ ถูกถามอยู่เสมอ ถ้าจะตอบอย่างสั้นและกะทัดรัดก็ต้องขอตอบว่า พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ นี้เป็นกฎหมายที่เปิดศักราชใหม่ให้แก่คนพิการ เป็นศักราชที่รัฐบาลไทยและปวงชนชาวไทยได้ประกาศอย่างแจ้งชัดว่าคนพิการซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศจะไม่ถูกปล่อยปละละเลยอีกต่อไป คนพิการจะได้รับการพัฒนาฟื้นฟูสมรรถภาพ ให้เป็น

* น.บ. เกียรตินิยม (ธรรมศาสตร์), น.บ.ท. น.ม. สาขากฎหมายแพ่ง (ธรรมศาสตร์), LL.M. IN TAXATION (HARVARD), อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าของประเทศและยังเป็นการเปิดศักราชแห่งสิทธิเสรีภาพ และโอกาสที่เท่าเทียมกันให้แก่คนพิการ กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่ออกมาจำกัดสิทธิเสรีภาพ หรือโอกาสของคนพิการไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมจะถูกกำจัดให้หมดไป ตรงกันข้ามกลับจะมีกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับเข้ามาเสริมสนับสนุนเสรีภาพในการเดินทางของคนพิการมากขึ้น และเปิดโอกาสให้คนพิการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและสังคมได้อย่างเต็มที่ ศักราชใหม่นี้จะเป็นศักราชที่คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทย อย่างมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับผู้อื่น

เพื่อให้เข้าใจถึงประโยชน์ของ พ.ร.บ. ฟื้นฟูฯ มากยิ่งขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเอาเนื้อหาบางประการของยกร่าง พ.ร.บ. ฟื้นฟูฯ[1] มาอธิบายให้เกิดความเข้าใจพอสังเขป

เมื่อผู้ปกครองคนใดมีลูกเป็นคนพิการ นอกจากรู้สึกเสียใจ เศร้าใจ รู้สึกอับอายเพื่อนฝูง เพื่อนบ้านเองมักไม่ค่อยเห็นใจ ยังมืดแปดด้านไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรกับตัวเองกับลูกที่พิการ จึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ในภาวะเช่นนี้ผู้ปกครองต้องการสถาบันที่คอยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัวของผู้ปกครองเอง คำแนะนำในการเลี้ยงดูลูกที่พิการ และคำแนะนำของนายแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับ ความพิการในเด็กอ่อน การปฏิบัติตามคำแนะนำที่เหมาะสมและทันกับเวลา อาจช่วยบรรเทาความพิการจากหนักให้เป็นเบาได้และยังเป็นการวางรากฐานในการสร้างเสริมความสามารถ ให้แก่เด็กพิการได้เป็นอย่างดี คนพิการตอนโตเนื่องจากโรคภัยไข้เจ็บอุบัติเหตุก็ต้องการสถาบันที่คอยให้กำลังใจ ทำให้เขามีจิตใจเข้มแข็งที่จะต่อสู้กับชีวิต ต้องการสถาบันที่ให้คำแนะนำว่า คนอวรไปฟื้นฟูทางการแพทย์ และควรจะไปศึกษาหาความรู้ หรือฝึกอาชีพ ณ สถานที่ใด สถานแรกรับคนพิการสามารถทำหน้าที่ได้ ด้วยเหตุนี้สภาคนพิการฯ จึงเรียกร้องให้มีการจัดตั้งสถาบันแรกรับคนพิการขึ้นในมาตรา 16 แห่งยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ

จากสถานแรกรับคนพิการ โดยทั่วไปคนพิการจะถูกส่งไปให้ได้รับการฟื้นฟูทางการแพทย์ก่อน คนพิการหลายคนเมื่อได้รับการฟื้นฟูทางการแพทย์ก็หายเป็นปกติหรือเหลือความพิการอยู่น้อย ความพิการที่เกิดกับเด็กยิ่งได้รับการฟื้นฟูทางการแพทย์เร็วเท่าใดโอกาสหายหรือการฟื้นตัวยิ่งมีมากเท่านั้น เด็กบางคนแขนขาลีบ เดินไม่ได้ เพราะเป็นโรคขาดอาหาร เมื่อได้กินอาหารที่มีประโยชน์ทันต่อเวลา ความพิการนั้นก็หายไปได้ ในกรณีที่ความพิการไม่สามารถเยียวยาให้หาย หรือบรรเทาให้ดีขึ้นได้ แต่เมื่อคนพิการได้รับเครื่องมือเข้าช่วยเหลืออย่างถูกวิธีก็สามารถทำอะไรขึ้นมาได้หลายอย่าง เช่น คนแขนขาด ขาขาดสองข้าง เมื่อใช้แขนขาเทียมก็สามารถเดินได้ หยิบอะไรได้บ้างเหมือนกัน วิทยาการทางการแพทย์ด้านฟื้นฟูของประเทศไทยเจริญไม่แพ้ประเทศอื่น การให้บริการการฟื้นฟูไม่ว่าในรูปของศูนย์ฟื้นฟูหรือในรูปของการใช้ชุมชนเป็นฐาน (CBR) บุคคลากรของไทยล้วนมีประสบการณ์ในด้านนี้เพียงพอ ที่ขาดอยู่คือการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างจริงจัง ด้วยเหตุนี้สภาคนพิการฯ จึงเรียกร้องให้มีมาตรา 15(1) ในยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ กำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับการฟื้นฟูทางการแพทย์ ได้รับกายอุปกรณ์ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในกรณีของคนยากจน ส่วนสวัสดิการควรจะได้รับมากน้อยแค่ไหนยากจนเพียงใดจึงสมควรได้นั้น ให้กำหนดรายละเอียดไว้ในกฎกระทรวง การปล่อยให้กำหนดรายละเอียดไว้ในกฎกระทรวงนั้นย่อมเป็นการยืดหยุ่นให้รัฐบาลแต่ละยุคทำไปตามอววมเหมาะสม แห่งงบประมาณที่มีในแต่ละปี

---

[1] ยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ ที่กล่าวถึงในบทความนี้ คือยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ ของสภาคนพิการฯหากเป็นยกร่างของพรรคการเมืองหรือของกระทรวงมหาดไทยจะกล่าวไว้อย่างแจ้งชัดว่า เป็นยกร่างของหน่วยงานใด

เมื่อคนพิการได้รับการฟื้นฟู ทางการแพทย์ให้ช่วยเหลือตนเองได้ตามอัตภาพแล้ว มาตรการต่อไปคือการเพิ่มพูนความสามารถ และประสิทธิภาพให้แก่คนพิการ สิ่งที่นำมาซึ่งความสามารถและประสิทธิภาพนั้นคือ การศึกษา และการฝึกอาชีพ การศึกษาและการฝึกอาชีพของคนพิการนั้นมีอยู่ 2 รูปแบบ รูปแบบแรกคือ การศึกษาและการฝึกอาชีพในโรงเรียนหรือสถานฝึกอาชีพปกติที่รู้จักกันในนามระบบเรียนร่วมกับคนปกติ อีกรูปแบบหนึ่งคือ สร้างโรงเรียนหรือสถานฝึกอาชีพไว้สำหรับคนพิการแต่ละประเภทโดยเฉพาะ ซึ่งรู้จักกันในนามการศึกษาพิเศษ การศึกษาของคนพิการประเภทหูหนวก พิการซ้ำซ้อน และปัญญาอ่อนบางประเภทอาจเน้นระบบการศึกษาพิเศษมากกว่าพิการประเภทอื่น ทั้งนี้เพราะการเรียนร่วมของคนหูหนวกและคนปกตินั้นจำเป็นต้องใช้ล่ามซึ่งเสียค่าใช้จ่ายสูง คนพิการซ้ำซ้อนหรือเด็กปัญญาอ่อนบางประเภท ไม่อาจศึกษาได้อย่างคนปกติทั่วไป การศึกษาของบุคคลเหล่านี้อาจเน้นไปในเรื่องให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และจำเป็นต้องอาศัยครูที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านด้วย ส่วนคนพิการแขนขาลำตัว และคนตาบอดเหมือนจะไม่มีปัญหาในระบบเรียนร่วมกับคนปกติ แต่สำหรับเมืองไทยนั้นมีปัญหามากสำหรับคนพิการขา ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนต่าง ๆ ไม่ได้ทำทางลาด หรือมีลิฟท์เอาไว้สำหรับคนพิการอย่างเช่นอารยประเทศ ส่วนคนตาบอดนั้นดูจะมีปัญหาน้อยที่สุด อย่างเช่นตัวข้าพเจ้าเองก็เรียนร่วมกับคนปกติจนจบปริญญาโททางกฎหมาย จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ยิ่งทุกวันนี้มีระบบครูผู้ช่วยคอยช่วยแก้ปัญหาให้แก่ นักเรียนตาบอดที่เรียนร่วมกับคนปกติ มีห้องสมุดแถบเสียงและหนังสือเบรลล์คอยให้บริการแก่นักเรียนตาบอดด้วย ดูแล้วไม่น่าจะมีปัญหา แต่คนตาบอดและคนพิการขาที่ยินดีจะเป็นปายตึกขึ้นเรียนต้องโชคร้ายเมื่อพบกับผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีใจคับแคบ ไม่ยอมรับคนพิการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ปฏิเสธไม่ยอมรับคนพิการขา และคนตาบอดมาหลายครั้งแล้วด้วยเหตุผลง่าย ๆ ว่า ไม่พร้อม หลายท่านอาจถามว่าแล้วทำไมคนพิการจึงพยายามที่จะต้องเข้าโรงเรียนดี ๆ ต้องไม่ลืมว่าคนพิการยิ่งต้องการมีความสามารถ และประสิทธิภาพมาชดเชยความพิการมากเท่าใด ยิ่งต้องการโรงเรียนดี ๆ มากเท่านั้น ทุกวันนี้คนพิการจำนวนน้อยมากที่ได้รับการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องจากความยากจนของครอบครัวคนพิการ ความไม่รู้ไม่เข้าใจของผู้ปกครองเด็กพิการ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดแคลนสถานศึกษาสำหรับคนพิการ บ่อยครั้งได้มีการประกาศเขตผู้ไม่รู้หนังสือในท้องที่ต่าง ๆ แต่ต้องเข้าใจว่าไม่รวมคนพิการอยู่ด้วย หากรวมคนพิการเข้าไปเมื่อใด จะไม่มีเขตปลอดผู้ไม่รู้หนังสือในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้สภาคนพิการฯจึงเรียกร้องเอาไว้ในมาตรา 15 (2) ของยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ ให้คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาซึ่งอาจเป็นการศึกษาในระบบเรียนร่วมกับคนปกติหรือจากระบบการศึกษาพิเศษก็ได้ และยังเรียกร้องให้มีศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาพิเศษ เพื่อผลิตสื่อในการศึกษาสำหรับคนพิการซึ่งต้องใช้แตกต่างไปจากคนปกติ เช่น คนตาบอดต้องใช้แถบบันทึกเสียงหรือหนังสือเบรลล์ เป็นต้น

โอกาสที่คนพิการจะได้รับการศึกษานั้นว่ามีน้อยแล้ว แต่โอกาสที่จะได้รับการฝึกอาชีพนั้นยิ่งน้อยลงไปอีก การศึกษาสายอาชีพเพื่อให้ได้รับในประเทศนั้นคนพิการจำต้องศึกษาในสถาบันการศึกษาปกติ ซึ่งสถาบันการศึกษาดังกล่าวมักปฏิเสธไม่ยอมรับคนพิการและล้วนไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ เช่น ไม่มีทางลาดให้สำหรับคนพิการขา ไม่มีการดัดแปลงเครื่องมือให้เหมาะสมกับคนพิการ สำหรับสถานฝึกอาชีพให้แก่คนพิ-

การที่ไม่มีใบประกาศวุฒิการศึกษานั้น ก็มีอยู่น้อยมาก สถานฝึกอาชีพที่กรมประชาสงเคราะห์จัดตั้งขึ้นนั้นส่วนใหญ่มีไว้สำหรับคนพิการแขนขาสถานฝึกอาชีพของคนตาบอดมีอยู่แห่งเดียว คือ ที่มูลนิธิช่วยเหลือคนตาบอดฯ ซึ่งทำได้อย่างจำกัดมาก สถานฝึกอาชีพของคนหูหนวก คงมีที่สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทยเพียงแห่งเดียว อันที่จริงแล้วคนหูหนวกสามารถฝึกอาชีพได้แทบทุกอาชีพ ที่ไม่ใช้เสียงแต่ก็น่าประหลาดใจที่ไม่มีสถานฝึกอาชีพของคนหูหนวกอย่างกว้างขวางเยี่ยงอารยประเทศที่ทำกันการคิดเครื่องมือเพื่อช่วยเหลือคนพิการให้สามารถศึกษาหรือฝึกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นไม่มีเลย ส่วนเครื่องมือที่ต่างประเทศคิดค้นกันไว้ซึ่งมีราคาแพงอยู่แล้วเมื่อคนพิการนำเข้ามายังต้องเสียภาษีศุลกากรและภาษีการค้าอย่างของฟุ่มเฟือยอีก จริงอยู่มีการยกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับเครื่องมือของคนตาบอด แต่ต้องเป็นเครื่องมือซึ่งคนปกติไม่อาจใช้ประโยชน์ร่วมได้เลย เช่น เทปบันทึกเสียง ที่คิดค้นขึ้นมาสำหรับคนตาบอดโดยเฉพาะ แต่คนปกติสามารถใช้ประโยชน์ร่วมได้ทุกประการ ก็ไม่อาจได้รับการยกเว้นภาษี ด้วยเหตุนี้สภาคนพิการฯ จึงเรียกร้องเอาไว้ในมาตรา 19 (5) และ 15 (3) ให้คนพิการได้มีสิทธิในการฝึกอาชีพและควรจะเน้นอาชีพที่ตลาดต้องการทั้งในปัจจุบันและอนาคต เช่น ช่างหนัง และช่างอิเลคโทรนิคทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

เมื่อคนพิการศึกษาจนจบหลักสูตร ได้รับปริญญาบัตรหรือจบจากสถานฝึกอาชีพสิ่งที่คนพิการต้องการมากที่สุดคือ การมีงานทำ การมีงานทำทำให้คนตาบอดอย่างข้าพเจ้าภาคภูมิใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และรู้สึกว่ามีศักดิ์ศรีของความเป็นคน การมีงานทำทำให้คนพิการไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม แต่กลับสามารถนำรายได้มาจุนเจือครอบครัวและเสียภาษีให้รัฐนำไปใช้พัฒนาประเทศได้ด้วย การมีงานทำทำให้คนพิการไม่ถูกหลอกนำไปใช้เป็นเครื่องมือของแก๊งค์ขอทานที่ก่อความรำคาญให้แก่สาธารณชนทั่วไปแต่โอกาสได้งานทำเป็นเรื่องที่ยากมากสำหรับคนพิการ

เมื่อคนพิการไปสมัครงานกับห้างร้านบริษัทมักได้รับการปฏิเสธไม่ยอมรับสมัครตั้งแต่แรกบางแห่งทนลูกตื๊อของคนพิการไม่ได้ ยอมรับสมัครแต่ก็ไม่รับเข้าทำงาน โดยอ้างว่าคนปกติสามารถให้ประโยชน์แก่บริษัทได้มากกว่า คนพิการจำนวนน้อยมากที่สามารถเข้าทำงานในห้างร้าน บริษัทโดยอาศัยความสามารถของตนแต่เพียงฝ่ายเดียว ส่วนใหญ่เจ้าของกิจการอีกแรงหนึ่งนอกจากความสามารถของคนพิการเอง การฝากฝังมักเกิดขึ้นจากนักธุรกิจได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการบริหารสถานฟื้นฟู หรือสถานฝึกอาชีพของคนพิการเมื่อได้คลุกคลีกับคนพิการก็เข้าใจ และเห็นความสามารถของคนพิการ จึงยินดีรับคนพิการเข้าทำงานหรือฝากฝังให้ทำงานกับเพื่อนฝูง อย่างไรก็ตามต้องถือว่า มีคนพิการจำนวนน้อยมากที่ได้ทำงานในห้างร้าน บริษัท เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนคนพิการที่อยู่ในวัยทำงานทั้งหมด

อันที่จริงแล้วหน่วยงานของรัฐอันได้แก่กระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจทั้งหลายสามารถรับคนพิการเข้าไปทำงานตามความสามารถของตนได้เป็นจำนวนมาก แต่ในทางปฏิบัติแล้วคนพิการมีโอกาสที่จะเข้าไปทำงานในหน่วยงานของรัฐน้อยกว่าหน่วยงานของเอกชนเสียอีก นับตั้งแต่เปิดโอกาสให้คนพิการเข้ารับราชการได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 มาจนถึงปัจจุบันมีคนพิการเป็นข้าราชการอย่างมากเพียงแค่ หลักสิบเท่านั้นเอง หากนับลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว และลูกจ้างรัฐวิสาหกิจเข้าไปด้วยแล้ว มีคนพิการทำงานในหน่วยงานของรัฐอย่างมากที่สุด ก็เพียงแค่หลักร้อยเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับคนที่ทำงานใน

หน่วยงานของรัฐมีเป็นหลักล้าน ต้องถือว่ามีคนพิ-การทำงานในหน่วยงานของรัฐน้อยมาก หากพิเคราะห์กันตามหลักของเหตุผลแล้ว ภาคเอกชนมุ่งหากำไร ส่วนภาครัฐนั้นมุ่งรักษาความสงบเรียบร้อย และก่อให้เกิดการอยู่ดีกินดีกับประชาชน ภาครัฐน่าจะรับคนพิการเข้าทำงานมากกว่าเอกชน แต่ความเป็นจริงภาคเอกชนรับคนพิการเข้าทำงานมากกว่าภาครัฐทั้งนี้อาจเนื่องจากเจ้าของห้างร้าน บริษัทเอาใจใส่ช่วยเหลือคนพิการมากกว่าผู้ใหญ่ในภาครัฐ

หากรัฐบาลตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะสร้างงานให้แก่คนพิการแล้ว รัฐบาลสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน วิธีที่รวดเร็วและง่ายคือ รัฐบาลกำหนดนโยบายให้กระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงาน ในตำแหน่งต่าง ๆ ที่คนพิการทำได้ดี ในอัตราส่วนคนพิการ 1 คน ต่อคนปกติ 200 คน มาตรการเช่นนี้มีใช้กันอยู่ในหลายประเทศเช่น ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น มาตรการเช่นนี้ช่วยให้คนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูจนสามารถทำงานได้แล้ว และตกงานอยู่ได้มีงานทำ นอกจากนี้ยังสามารถรับคนพิการที่ได้รับการพัฒนาจนสามารถทำงานได้แล้ว จากศูนย์ฟื้นฟูต่าง ๆ ในอนาคตได้อีกหลายปี ทั้งนี้เพราะสถานฟื้นฟูฯ สถานฝึกอาชีพสำหรับคนพิการในประเทศไทยนั้นมีอยู่น้อยมาก

มาตรการแรกนี้เป็นมาตรการที่สร้างงานให้แก่คนพิการได้รวดเร็วทันใจ สามารถสร้างกำลังใจให้กับคนพิการได้เป็นอย่างดี ทำให้คนพิการมุมานะที่จะฟื้นฟูสมรรถภาพของตนเองเพราะมีงานเป็นความหวังรออยู่ข้างหน้าไม่เหมือนในปัจจุบันซึ่งไม่มีความแน่นอนเลยว่าเมื่อฟื้นฟูฯ ไปแล้วจะมีงานทำ มาตรการนี้เหมาะสมที่จะเป็นมาตรการบุกเบิกและให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ภาคเอกชน แต่อย่างไรก็ตามมาตรการนี้คงสร้างงานให้แก่คนพิการได้เพียงแค่หลักพัน อย่างเก่งที่สุดก็หลักหมื่น ยังไม่สามารถสร้างงานให้แก่คนพิการเป็นจำนวนแสนได้ การสร้างงานให้คนพิการทำเป็นจำนวนเรือนแสนได้นั้นต้องดึงภาคเอกชนเข้ามา การดึงภาคเอกชนเข้ามานั้นอาจจะทำทั้งในรูปของการให้สิ่งชักจูงใจหรือในรูปของการบังคับ สิ่งชักจูงใจที่จะดึงดูดเอกชนเข้ามาฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และสร้างงานให้แก่คนพิการได้เป็นอย่างดีคือ การให้ผลประโยชน์ในทางภาษี ทุกวันนี้รัฐบาลใช้ผลประโยชน์ในทางภาษีดึงดูดทั้งคนไทย และคนต่างชาติให้มาลงทุนในธุรกิจที่รัฐบาลต้องการให้เกิดขึ้นในเมืองไทย ทำ-ไมรัฐบาลจึงไม่ใช้มาตรการอย่างเดียวกันนี้มาใช้ในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและสร้างงานให้กับคนพิการทำ แม้แต่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ ยังใช้มาตรการเช่นนี้สร้างงานให้แก่คนพิการกล่าวคือ หน่วยงานใดที่มีคนพิการทำงานในอัตราส่วนที่รัฐกำหนดหน่วยงานนั้นไม่ต้องเสียภาษี และในบางกรณีสามารถกู้ยืมเงินจากรัฐโดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย หรือเสียในอัตราต่ำด้วย สำหรับประเทศไทยนั้นอาจจะกำหนดว่าห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทใดมีคนพิการทำ-งานในอัตราส่วนที่รัฐกำหนด เช่น 50 หรือ 70% ของคนงานทั้งหมดให้ได้รับประโยชน์ตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุน และเป็นประโยชน์ที่ไม่มีกำหนดเวลา มาตรการเช่นนี้เชื่อได้ว่าจะมีเอกชนจำนวนมาก มาลงทุนฟื้นฟูคนพิการให้ทำงานได้และรับคนพิการเหล่านั้นเข้าทำงาน ในกรณีที่ห้างร้าน บริษัท ไม่สามารถรับคนพิการเข้าทำงานได้ในจำนวนมากอาจให้ผลประโยชน์ในทางภาษีอากรด้วยการให้หักค่าใช้จ่าย สำหรับค่าจ้างแรงงานของคนพิการมากกว่าที่จ่ายเป็นจริง 2 หรือ 3 เท่า วิธีการนี้จะช่วยให้ห้างร้าน บริษัทเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลน้อยลง อันมีผลเท่ากับทำให้ค่าจ้างแรงงานของคนพิการต่ำกว่าปกติ 35 ถึง 70%

ของค่าจ้างปกติแล้วแต่กรณี จริงอยู่การใช้มาตรการในทางภาษีนี้อาจทำให้รัฐขาดรายได้จากภาษีอากรไปจำนวนหนึ่ง แต่รัฐย่อมได้คืนในรูปของภาษีเงินได้ จากแรงงานของคนพิการจำนวนหนึ่งซึ่งแต่เดิมจะไม่ได้ นอกจากนี้รัฐยังสามารถประหยัดรายจ่ายที่จะต้องใช้ในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและสวัสดิการที่จะต้องจัดให้แก่คนพิการที่สำคัญที่สุดการสร้างงานให้แก่คนพิการ ย่อมเป็นการนำทรัพยากรมนุษย์ที่ถูกมองข้าม มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันจะเป็นประโยชน์กับครอบครัวของคนพิการและสังคมโดยส่วนรวม ซึ่งมีมูลค่ามากกว่าภาษีอากรที่รัฐต้องขาดไปมากนัก

ส่วนวิธีการดึงภาคเอกชนเข้ามาสร้างงานให้แก่คนพิการโดยการบังคับนั้นคือ ระบบให้โควต้าจ้างแรงงานแก่คนพิการกล่าวคือ โรงงานใดจ้างแรงงาน 100 คน กฎหมายบังคับให้ต้องจ้างแรงงานคนพิการ 1 คน หรือ 2 คน แล้วแต่กำหนดหากโรงงานใดไม่ยอมรับคนพิการเข้าทำงานตามอัตราส่วนที่กฎหมายกำหนด ทั้ง ๆ ที่มีคนพิการที่มีคุณสมบัติที่จะทำงานในโรงงานนั้นได้ กฎหมายจะบังคับให้โรงงานนั้นเสียภาษี เท่ากับค่าแรงขั้นต่ำให้กับกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทุกเดือนไปจนครบตามจำนวนปีที่กฎหมายกำหนดหรือตลอดไปจนกว่าจะสามารถปฏิบัติได้ครบถ้วน ตามกฎหมาย มาตรการนี้มีใช้อยู่ในหลายประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศญี่ปุ่น วิธีการนี้ดูเหมือนว่าจะได้รับการสนับสนุนจากคนพิการในประเทศไทยเป็นจำนวนมากและคนพิการไทยส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่ามาตรการอื่นจะใช้ได้ผลดี เหมือนกับมาตรการนี้ อย่างไรก็ตามคนพิการไทยเรียกร้องเพียงแต่ว่าโรงงานใดที่จ้างแรงงาน 200 คน ขอให้จ้างคนพิการสัก 1 คนหรือในอัตราส่วน 0.5% ของแรงงานทั้งหมด มาตรการนี้อาจช่วยสร้างงานให้แก่คนพิการได้เป็นจำนวนมากเช่นกัน แต่วิธีนี้มีผลลบในการดึงดูดภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจนสามารถทำงานได้ ด้วยเหตุที่ว่าคนพิการไม่สามารถทำงานได้มากเท่าใดห้างร้าน บริษัท ย่อมไม่ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน และไม่ต้องเสียภาษีเข้ากองทุนด้วย อันแตกต่างไปจากมาตรการให้ผลประโยชน์ในทางภาษีกล่าวคือ เมื่อบริษัทใดต้องการได้รับผลประโยชน์ในทางภาษี แต่สถานฟื้นฟูฯ ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถสร้างแรงงานคนพิการตอบสนองได้ บริษัทเหล่านั้นย่อมต้องพยายามสนับสนุนให้สถานฟื้นฟูฯ ที่มีอยู่สามารถสร้างแรงงานคนพิการให้ได้มากขึ้น หรืออาจจำเป็นต้องลงทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้สามารถทำงานได้ เพื่อนำไปป้อนโรงงานของตน

อีกวิธีการหนึ่งที่จะสร้างงานให้แก่คนพิการได้คือ การอนุญาตให้หน่วยงานของรัฐซื้อสินค้าที่ผลิตจากสถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หรือโรงงานของคนพิการได้ในราคาที่สูงกว่า ราคาท้องตลาดไม่เกิน 15% มาตรการในทำนองนี้มีใช้อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ว่ากันไปแล้วมาตรการนี้รัฐบาลเคยนำมาใช้สนับสนุนการผลิตสินค้า ในประเทศไทยบางประเภท วิธีการนี้เป็นการเปิดความต้องการสินค้าที่ผลิตขึ้นมาจาก สถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการหรือโรงงานของคนพิการมากขึ้นผลที่ติดตามมาคือ การสร้างงานให้แก่คนพิการทำ มาตรการนี้มีความจำเป็นสำหรับบางกรณีเช่นกัน เนื่องจากการผลิตสินค้าบางอย่างนั้นคนพิการทำได้ช้า หรือจำเป็นต้องมีเครื่องมือพิเศษเข้ามาช่วยอันเป็นการเพิ่มราคาต้นทุน หากปล่อยให้มีการแข่งขันอย่างเสรีแล้ว คนพิการอาจอยู่ในธุรกิจเช่นนั้นไม่ได้ทั้ง ๆ ที่เป็นงานอันหนึ่งที่คนพิการทำได้

การมีงานทำนั้น มีความสำคัญต่อคนพิการเป็นอย่างมาก สภาคนพิการฯ จึงเรียกร้องให้

รัฐบาลมีมาตรการต่าง ๆ มาสร้างงานให้แก่คนพิการทำเรื่อยมา ด้วยเหตุนี้การเสนอให้มีมาตรา 19 (2) (3) (4) ในยกร่าง พ.ร.บ. ฟื้นฟูฯ จึงมีความสำคัญต่อคนพิการเป็นอย่างยิ่ง และถือเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของกฎหมายนี้

อีกมาตรการหนึ่งอาจจะพอช่วยให้คนพิการมีงานทำได้มากขึ้นคือให้มีกองทุนคอยรับภาระในการดัดแปลงหรือเพิ่มเติมเครื่องมือเพื่อให้คนพิการทำงานได้กล่าวคือ ในบางครั้งห้างร้านบริษัทต้องการรับคนพิการเข้าทำงานแต่คนพิการจะทำงานได้ดีและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องดัดแปลงหรือเพิ่มเติมเครื่องมือบางอย่างเข้าไปเช่น คนตาบอดกับการรับโทรศัพท์ อาจจำเป็นต้องดัดแปลงสวิทช์บอร์ดหรือการเพิ่มเติมเครื่องคอมพิวเตอร์เข้าไปเพื่อช่วยเปลี่ยนสัญญาณ แสง หรือตัวหนังสือให้เป็นเสียง การดัดแปลงหรือการเพิ่มเติมนั้น บางครั้งจำเป็นต้องใช้เงินเป็นหมื่นเป็นแสนบาท ซึ่งทำให้ห้างร้าน บริษัทเปลี่ยนใจไม่ยอมรับคนพิการเข้าทำงานอยู่บ่อย ๆ เพื่อไม่ให้เป็นการเพิ่มภาระแก่ห้างร้าน บริษัท ที่มีความประสงค์ที่จะรับคนพิการทำงาน สภาคนพิการฯ จึงเสนอให้มีกองทุนคอยรับภาระเกี่ยวกับการดัดแปลงหรือการที่ต้องเพิ่มเติมเครื่องมือเข้าไปเพื่อช่วยให้คนพิการทำงาน ได้เอาไว้ในยกร่าง พ.ร.บ. ฟื้นฟูฯ มาตรา 18

อันที่จริงแล้วกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการมิได้มีไว้เพื่อการช้างต้นแต่เพียงอย่างเดียว แต่มีวัตถุประสงค์กว้างขวาง ดังที่เสนอไว้ในมาตรา 17 แห่งยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ กล่าวคือกองทุนนี้มีวัตถุประสงค์ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่กิจกรรมที่เกี่ยวกับการป้องกันความพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทั้งในด้านการแพทย์ การศึกษาและการฝึกอาชีพ ตลอดจนกิจกรรมที่เสริมสร้างให้เกิดการเท่าเทียมกัน ในโอกาสแก่คนพิการ นอกจากนี้กองทุนยังมีวัตถุประสงค์สนับสนุนกิจกรรมขององค์กรของคนพิการ ทั้งนี้เพื่อให้คนพิการรวมตัวกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่คนพิการด้วยกัน อันเป็นการดึงคนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง

รัฐบาลหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หลายท่านอาจกังวลใจว่าจะเอาเงินที่ไหนมาตั้งกองทุนให้ อันที่จริงแล้วมีกองทุนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของคนพิการอยู่หลายกองทุน ในกรมประชาสงเคราะห์ เพียงแต่รวบรวมกองทุนเหล่านั้นเข้ามาจัดตั้งเป็นกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และกำหนดวัตถุประสงค์ให้กว้างตามที่กำหนด เอาไว้ในมาตรา 17 แห่งยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ จากนั้นรัฐบาลจึงจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกองทุนทุกปีตามที่เห็นว่าเหมาะสม การให้เงินงบประมาณมาช่วยเหลือคนพิการโดยผ่านกองทุนนี้ย่อมเหมาะสมที่สุด เนื่องจากมีคณะกรรมการซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง กับคนพิการและตัวแทนของคนพิการตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมกันกลั่นกรองว่า กิจกรรมใดที่เหมาะสมจะได้รับการสนับสนุนทางการเงิน และช่วยประสานกิจกรรมเหล่านั้นให้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องกันเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด หากปล่อยให้แต่ละหน่วยงานต่างคนต่างทำ ย่อมก่อให้เกิดการกระทำกิจกรรมที่ซ้ำซ้อนและไม่มีการประสานงานกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ต้องไม่ลืมว่ากองทุนนี้ไม่ได้มีรายรับมาจากงบประมาณแผ่นดินเท่านั้น แต่ยังมีรายรับมาจากหน่วยงานของภาคเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศด้วย อันที่จริงแล้วยังมีแหล่งเงินทุนของภาคเอกชนในประเทศไทย และแหล่งเงินทุนของต่างประเทศอีกจำนวนมากที่กองทุนนี้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่คนพิการ การหาเงินเข้ากองทุนนี้ยังมีวิธีต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น การออก

สลากสำหรับคนพิการ กรให้กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพ พิการเป็นยี่ปั๊วรับสลากกินแบ่งจากกองสลาก มาให้คนพิการนำไปจำหน่าย กองทุนจะได้รับผลตอบแทน 2% ของมูลค่าสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งสามารถมีรายรับได้ปีละนับ 100 ล้านบาท รัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สบายใจได้ว่า พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ นี้จะไม่รบกวนงบประมาณของแผ่นดินอย่างมากมายแต่อย่างใด คงรบกวนจำนวนเท่าที่รัฐบาล และสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่าเหมาะสมที่จะเก็บเอาไว้ช่วยเหลือคนพิการเท่านั้น

เรื่องสำคัญสุดท้ายที่คนพิการ ต้องการให้มีกฎหมายออกมาคือ การเปิดโอกาสให้คนพิการได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและสังคม ในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองนั้นทุกวันนี้มีการตัดสิทธิคนหูหนวกและเป็นใบ้ซึ่งไม่สามารถอ่านเขียนหนังสือได้ตามที่กำหนดเอาไว้ในกฎหมายธรรมนูญมาตรา 93 (2) อันที่จริงแล้วภาษามือเป็นภาษาที่คนหูหนวกและเป็นใบ้ใช้ในการสื่อสารรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของโลกภายนอก ไม่ใช่ตัวหนังสือ ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่จะตัดสิทธิคนหูหนวกและเป็นใบ้ ที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ในเมื่อเขารู้ภาษามืออย่างดี การรู้ภาษามือสามารถทำให้เขาติดตามข่าวต่าง ๆ ของโลกภายนอกได้ เพราะทุกวันนี้มีรายการทางโทรทัศน์ทั้งรายการข่าวและรายการอื่น ๆ ที่ใช้ภาษามือให้คนหูหนวกและเป็นใบ้รับรู้เรื่องราวได้ สภาคนพิการฯ จึงได้เรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญ และยกเลิกการจำกัดสิทธิของคนหูหนวกและเป็นใบ้นั้นเสีย หากการยกเลิกกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นยากลำบาก อย่างน้อย พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ ก็ควรที่จะมีข้อกำหนดของคนหูหนวกและเป็นใบ้ที่รู้ภาษามือให้ถือว่า สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญตามที่กำหนดเอาไว้ในมาตรา 20 วรรค 2 ของยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ

ส่วนคนตาบอด และคนพิการขาที่ใช้เก้าอี้มีล้อนั้นไม่ได้รับความสะดวก ในการไปลงคะแนนเสียง ปัญหาของคนตาบอดนั้นคือ เมื่อเวลาลงคะแนนเสียง ต้องใช้แผ่นกระดาษเจาะรูที่ตรงกับบัตรเลือกตั้งเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกากบาทบัตรเลือกตั้ง แต่คนตาบอดไม่ได้รับการอำนวยความสะดวกในเรื่องนี้เท่าที่ควร ส่วนคนพิการขาที่ใช้เก้าอี้มีล้อไม่สามารถเข็นเก้าอี้มีล้อเข้าไปในคูหาเลือกตั้งได้ การที่คนพิการไม่ได้รับความสะดวกในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ย่อมมีผลเท่ากับถูกตัดสิทธิในการเลือกตั้งไปในตัว สภาคนพิการฯ จึงได้เรียกร้องให้มีการแก้ไข ปรับปรุงเรื่องนี้ให้ดีขึ้น

ส่วนการเปิดโอกาสให้คนพิการได้เข้าร่วมกิจกรรมของสังคมนั้น รัฐบาลควรเปิดโอกาสให้คนพิการสามารถใช้บริการสถานที่สาธารณะทั่วไปได้อย่างเต็มที่ และสามารถเดินทางไปไหน มาไหนได้ ทั้งนี้เพื่อให้คนพิการกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ซึ่งสามารถดำรงชีวิตร่วมกับคนอื่นได้อย่างปกติสุข เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้รัฐบาลควรจะจัดทำทางลาดตามทางเดินเท้า สะพานลอยข้ามถนนและสาธารณสถานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำเนียบรัฐบาล ตึกรัฐสภา ศาลยุติธรรม ห้องสมุดสาธารณะ สถานศึกษา สถานที่ราชการ และห้างสรรพสินค้า ฯลฯ การสร้างทางลาดนั้นไม่ได้เป็นประโยชน์แก่คนพิการขาเท่านั้นแต่ยังเป็นประโยชน์แก่คนชรา เด็กเล็ก คนใช้จักรยาน และการขนย้ายสิ่งของต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้สภาคนพิการฯ จึงเรียกร้องให้มีมาตรา 19(1) ในยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ

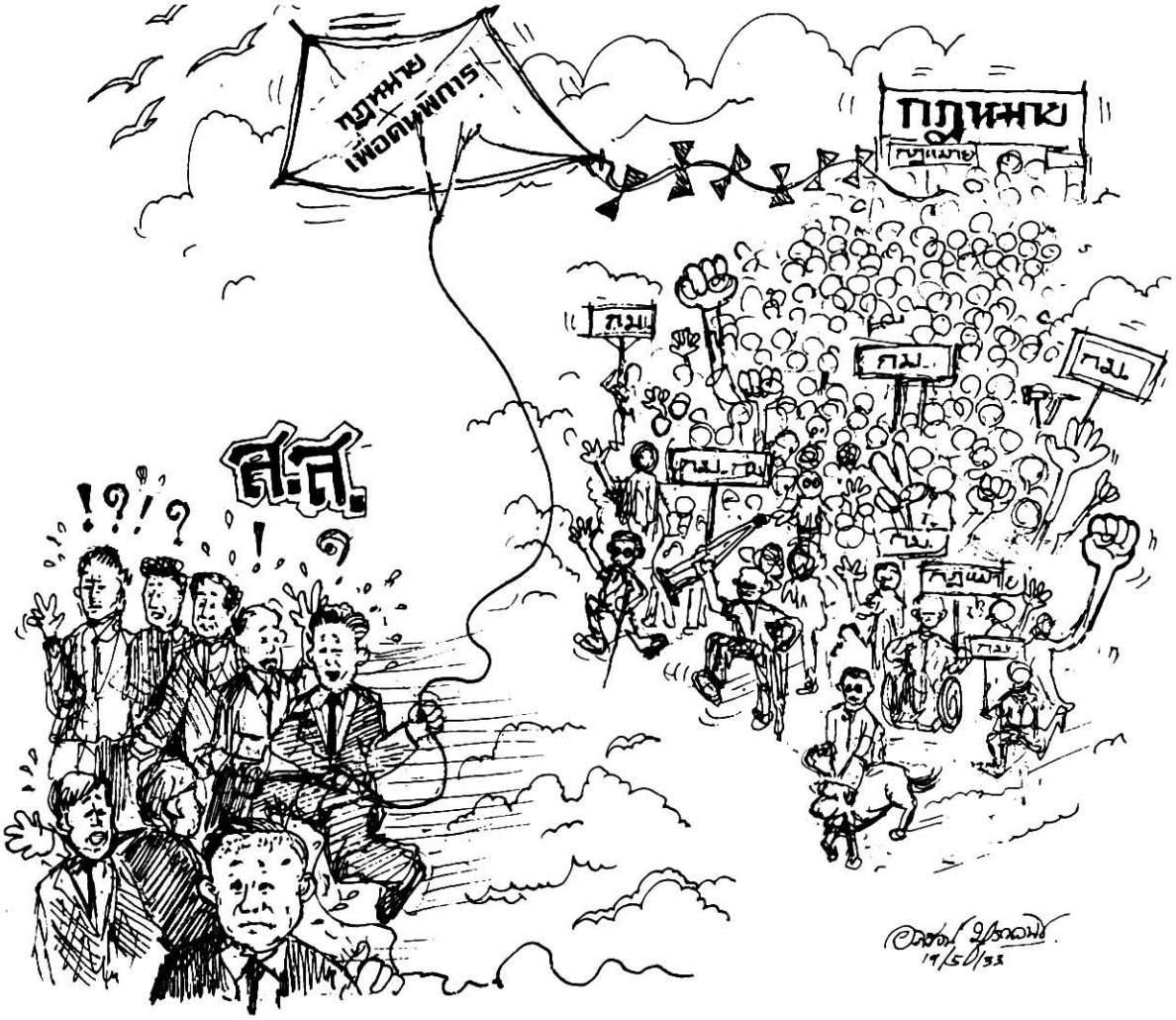
ส่วนสำหรับคนตาบอดที่มีสุนัขนำทางช่วยพาไปไหนมาไหนได้ค่อนข้างสะดวก และปลอดภัยนั้น รัฐบาลไม่ควรสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมากีดขวางในการใช้สุนัขนำทางอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ที่ได้มีการ

ห้ามสุนัขทำทางขึ้นขนส่งทางบกสาธารณะทุกประเภท รัฐบาลควรยึดหลักการอย่างเดียวกันกับอารยประเทศที่ยึดถือกัน กล่าวคือให้ถือว่าสุนัขนำทางเป็นส่วนหนึ่งของคนตาบอด คนตาบอดไปไหนได้สุนัขนำทางย่อมมีสิทธิไปที่นั่นได้ด้วย เมื่อคนตาบอดมีความชอบธรรมที่จะใช้บริการขนส่งสาธารณะทุกประเภทได้ เข้าภัตตาคาร โรงแรมต่างๆ ได้ เข้าอยู่ในบ้านเช่าได้ สุนัขนำทางย่อมมีสิทธิดุจเดียวกัน นอกจากนั้นคนตาบอดยังไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากการมีสุนัขร่วมใช้บริการต่างๆ เหล่านั้นด้วย ด้วยเหตุนี้สภาคนพิการฯ จึงเรียกร้องให้มีมาตรา 20 วรรค 3 เอาไว้ในพ.ร.บ. ฟื้นฟูฯ

สำหรับคนหูหนวกนั้น เพื่อให้สามารถใช้บริการสาธารณะที่สำคัญ และสามารถรักษาสิทธิประโยชน์ของตนได้อย่างเต็มที่ คนหูหนวกจึงควรมีสิทธิที่จะมีล่ามภาษามือเมื่อจำเป็นต้องใช้บริการของโรงพยาบาล สถานศึกษา สถานีตำรวจ และศาล โดยปกติแล้วตามโรงพยาบาลของทางราชการต่าง ๆ มักมีนักสังคมสงเคราะห์ หากนักสังคมสงเคราะห์เหล่านั้นได้เรียนรู้ภาษามือ ย่อมจะสามารถช่วยให้คนหูหนวกได้ใช้บริการของโรงพยาบาลได้อย่างเต็มที่ ล่ามภาษามือจะช่วยให้แพทย์สามารถวินิจฉัยโรคได้ดีขึ้นและแนะนำให้คนหูหนวกใช้ยาได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น ปรากฏว่าเคยมีคนหูหนวกไปโรงพยาบาลพยายามอธิบายอาการของตนโดยใช้ท่าทาง ทำให้แพทย์วินิจฉัยโรคผิดและให้ยาผิด ส่วนคนหูหนวกเองไม่เข้าใจวิธีการใช้ยา รับประทานยามากเกินขนาดจึงทำให้ถึงแก่ความตาย บ่อยครั้งที่คนหูหนวกและเป็นใบ้จำต้องไปสถานีตำรวจหรือศาลซึ่งมักมีปัญหาที่ไม่สามารถสื่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานศาลได้อย่างรู้เรื่อง บ่อยครั้งคนหูหนวกและเป็นใบ้ไม่รู้ข้อกล่าวหาและทางตำรวจเข้าใจคำให้การอย่างผิด ๆ อันทำให้คนหูหนวกไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและได้รับความเสียหายอยู่บ่อย ๆ รัฐบาลจึงควรสนับสนุนให้มีศูนย์ล่ามภาษามือ ตลอดจนกำหนดให้คนหูหนวกมีสิทธิใช้ล่ามภาษามือ เมื่อมีความจำเป็นต้องไปสถานีตำรวจหรือศาล โดยรัฐเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เพื่อให้คนหูหนวกและเป็นใบ้สามารถสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานศาล หรือผู้พิพากษาให้เข้าใจอย่างถูกต้อง ด้วยเหตุนี้สภาคนพิการฯ จึงเรียกร้องให้มีมาตรา 15 (5) ในยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ

พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ ที่คนพิการเรียกร้องมาเป็นเวลายาวนานนั้น ไม่ได้เป็นการเรียกร้องให้รัฐบาลต้องเสียงบประมาณเป็นจำนวนมาก มาจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่คนพิการเยี่ยงอารยประเทศแต่อย่างไร แต่เป็นการเรียกร้องให้รัฐบาลหันมาเอาใจใส่กับทรัพยากรมนุษย์ ของประเทศอย่างหนึ่งที่ถูกละเลย หากคนพิการได้รับการพัฒนาจนสามารถทำงานได้เขาย่อมเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศ เพราะคนพิการไม่ต้องตกเป็นภาระของครอบครัวและสังคมต่อไป แต่ตรงกันข้ามคนพิการกลับสามารถช่วยเหลือครอบครัว สังคม และประเทศชาติโดยส่วนรวม การลงทุนพัฒนาคนพิการจนสามารถทำงานได้นั้น อาจแพงกว่าการลงทุนพัฒนาคนปกติอยู่บ้าง แต่ผลรับที่ได้จากการลงทุนนั้นคุ้มค่ายิ่งนัก อีกสิ่งหนึ่งที่ได้มีการเรียกร้องใน พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ นั้น เป็นการเรียกร้องให้ขจัดการประพฤติปฏิบัติต่อคนพิการในลักษณะที่ต่ำต้อยกว่าคนปกติ ในฐานะที่คนพิการเป็นคนไทยเหมือนกับคนอื่นย่อมมีสิทธิเหมือน หรือเท่าเทียมกับคนอื่นด้วย การเรียกร้องนี้สอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับหลักแห่งความเป็นธรรม ประการสุดท้ายที่ พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ เรียกร้องคือให้คนพิการได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม สามารถร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมได้ ทั้งนี้

เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างปกติสุขเยี่ยงบุคคลทั่วไป การเรียกร้องให้มีทางลาดสำหรับคนพิการขาและให้สุนัขนำทางเป็นส่วนหนึ่งของคนตาบอด ให้คนหูหนวกมีล่ามภาษามือได้ในบางกรณี ย่อมไม่เป็นการเรียกร้องที่มากเกินไป เพราะการเรียกร้องนี้ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งสิทธิมนุษยชน เมื่อคนพิการเป็นคนไทยย่อมมีสิทธิที่จะได้รับบริการสาธารณะ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมไทยเหมือนกับคนไทยอื่นๆ สภาคนพิการฯ ได้แต่หวังว่า รัฐบาล สมาชิกรัฐสภา และประชาชนคนไทยจะให้การสนับสนุนให้มี พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ ตามเนื้อหาที่คนพิการเรียกร้องก่อนทศวรรษสำหรับคนพิการของสหประชาชาติจะสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2535

"สิทธิคนพิการ"

เกิดเป็นคนจนมีดีพิการ
แม้ขอทานทุกคนมีศักดิ์ศรี
เท่าเทียมกันฉันมนุษย์ทุกกรณี
สิทธิเสรีโอกาสเท่าเทียมกัน
แต่เมืองไทยใครเกิดกายพิการ
น่าสงสารถูกทอดทิ้งถูกเตียจฉันท์
อยากศึกษาหาเลี้ยงชีพถูกกีดกัน
ชีวิตนั้นไร้ค่าไร้น้ำยา
เศรษฐกิจดีมีสุขกันทั่วหน้า
ทั้งพ่อค้ารัฐบาลต่างหรรษา
แต่คนจนคนพิการนองน้ำตา
ซื้อสินค้าสุดแพงแล้งเมตตา
ขอได้โปรดเปิดโอกาสคนพิการ
ได้ทำงานฝึกอาชีพ ได้ศึกษา
สร้างชีวิตจิตให้มีราคา
ให้ประชาญาติมิตรภาคภูมิใจ
จะรอใครให้เปิดโอกาสให้
จะรอไปกี่ปีกี่สมัย
จงทำเองเร่งรวมพลังไป
เรียกร้องให้มีกฎหมายคนพิการ

คนพิการในสังคมไทย : สถานภาพ-ปัญหาและความต้องการ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961128785

จุรีรัตน์ ผ่องแผ้ว*

มนุษย์ได้รับการยกย่องว่า เป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีค่ามากที่สุด เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ สังคมใดที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และมีสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สังคมนั้นก็จะมีความเจริญก้าวหน้า แต่ตามข้อเท็จจริงนั้น ไม่ว่าสังคมใดจะเจริญก้าวหน้ามากแค่ไหนย่อมต้องประกอบไปด้วยประชากรประเภทต่าง ๆ ทั้งที่มีคุณภาพและด้อยคุณภาพ ทั้งที่มีร่างกายปรกติสมบูรณ์ และผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญาที่ถูกเรียกว่า "คนพิการ" รวมอยู่ในสังคมด้วยทั้งสิ้น

สังคมไทยก็เช่นกัน จะพบเห็นคนพิการอยู่เป็นจำนวนมาก นับวันจะทวีจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้เพราะสาเหตุมาจาก โรคภัยไข้เจ็บ อุบัติเหตุ อุบัติภัย ภาวะทุโภชนา และผลมาจากการต่อสู้ปกป้องพิทักษ์รักษาความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติ ยิ่งสังคมมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากเท่าไรจำนวนคนพิการก็มากขึ้นตามไปด้วย องค์การสหประชาชาติได้ทำการสำรวจและประมาณการเกี่ยวกับประชากร ผู้มีความพิการทั่วโลกในปีคนพิการสากล (พ.ศ. 2524) ว่ามีอยู่ถึง 500 ล้านคน คือ ประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรในประเทศต่าง ๆ แต่ในประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาอาจจะมีจำนวนสูงมากกว่านี้ ดังนั้นคนพิการในประเทศไทยจึงมีประมาณ 5 ล้านคน จากจำนวนประชากรไทยทั้งสิ้น 53 ล้านคน (ในปี พ.ศ. 2530) เพื่อพิจารณาถึงจำนวนประชากรผู้มีความพิการ ของประเทศไทยมีถึง 5 ล้านคน ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนมาก ผู้พิการเหล่านี้ได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากสังคมและรัฐอย่างไรบ้าง สถานภาพทางสังคมของพวกเขาเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรกลุ่มน้อยและผู้ด้อยโอกาสกลุ่มอื่น ๆ และกับผู้ที่มีความปรกติทางร่างกายและจิตใจ ถึงเวลาแล้วหรือยังที่รัฐ และสังคมจะหันมาให้ความสนใจและช่วยพัฒนาผู้พิการให้เป็น "ทรัพยากรมนุษย์" ที่มีคุณค่าส่วนหนึ่งของสังคม

คนพิการ (Disabled People)

ในทัศนะของบุคคลทั่ว ๆ ไปในสังคม เมื่อเอ่ยถึง "คนพิการ" ก็มักจะคิดถึงคนตาบอดคนง่อยเปลี้ยเสียแขนเสียขา คนมือกุดเท้ากุดที่นั่งขอทานอยู่ตามสถานที่สาธารณะต่าง ๆ และปฏิกิริยาที่แสดงออกของบุคคลต่าง ๆ ก็จะแตกต่างกันไปตามพื้นฐานของจิตใจ การอบรมสั่งสอน และการศึกษา บ้างก็จะแสดงออกซึ่งความสงสาร ความเห็นอกเห็นใจ ความสมเพชเวทนา โดยการให้ทาน บ้างก็แสดงอาการรังเกียจ และก็มีจำนวนไม่น้อยที่รู้สึกเฉย ๆ ปราศจากความสนใจใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะถือว่าไม่ใช่ธุระอะไรของตน แต่คำว่า "คนพิการ" นั้นมีความหมายกว้างขวางมาก และได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้คือ

1. คนพิการ ตามความหมายขององค์การสหประชาชาติ คือ บุคคลผู้มีความพิการตลอดไปและพิสูจน์ได้ชัดเจน จะพิการโดยลักษณะใดก็ตาม ทำให้ไม่สามารถทำงานได้ หรือ สูญเสียความสามารถในการทำงาน

2. คนพิการ ตามความหมายขององค์การ

* อาจารย์ประจำสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กรรมกรระหว่างประเทศ (ILO) หมายถึงบุคคลซึ่งเสื่อมสมรรถภาพ และโอกาสที่จะทำงานประกอบอาชีพ อันเป็นผลเนื่องมาจากความบกพร่องทางร่างกาย หรือจิตใจ

3. คนพิการ ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 คำว่า "พิการ" หมายถึง เสียอวัยวะมีแขน ขา เป็นต้น เสียไปจากสภาพเดิม

4. คนพิการ ตามความหมายของนักวิชาการด้านการศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมอง และจิตใจ อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างคนปรกติ ได้แก่ คนตาบอด คนหูหนวก คนพิการทางร่างกายและสุขภาพ คนปัญญาอ่อน เป็นต้น

5. คนพิการ ตามความหมายของนักวิชาการด้านการแพทย์ คือ ผู้ซึ่งมีความบกพร่องหรือสูญเสียสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจทำให้ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ในการกระทำกิจวัตรประจำวัน การเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และมีความสัมพันธ์ทางสังคมได้เหมือนอย่างคนปรกติ

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับคนพิการไว้แตกต่างจากผู้อื่น โดยแบ่งออกเป็น 3 อย่างคือ

1. ความบกพร่อง (Impairment) คือ ความสูญเสียหรือความผิดปรกติทางจิต ทางร่างกาย หรือโครงสร้างทางสรีรวิทยา หรือการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ

2. ความพิการ (Disability) คือข้อจำกัดหรือการขาดความสามารถ (อันเป็นผลมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ) ที่จะปฏิบัติกิจวัตรต่าง ๆ ในลักษณะท่าทีหรือในระดับที่ถือว่าเป็นปรกติสำหรับคนทั่ว ๆ ไป

3. ความเสียเปรียบ (Handicap) คือ การเสียโอกาสของบุคคลใด ๆ อันเป็นผลมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตหรือความพิการอันเป็นข้อจำกัดหรือขัดขวางบุคคลนั้น ๆ ทำให้ไม่สามารถกระทำสิ่งที่เป็นปรกติธรรมดา ตามอายุ เพศ ตามสภาพแวดล้อมของสังคม และวัฒนธรรมของบุคคลผู้นั้นได้ ทำให้เขาถูกจำกัดโอกาสที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างเต็มที่ และเสมอภาคกับบุคคลอื่น ๆ *

นอกจากนี้ นักวิชาการยังได้แบ่งคนพิการออกตามลักษณะเป็น 3 ประเภท คือ

(1) คนพิการทางร่างกาย ได้แก่ คนตาบอด คนหูหนวก คนเป็นใบ้ คนพิการแขนขาลำตัว

(2) คนพิการทางสมองและสติปัญญาได้แก่ คนสติปัญญาอ่อน คนสมองพิการ

(3) คนพิการทางสังคม ได้แก่ ผู้ที่มีพฤติกรรมที่สังคมรังเกียจและไม่ยอมรับ เช่น หญิงโสเภณี ขอทาน เกย์ เป็นต้น

สถานภาพของคนพิการ

นับเป็นเวลาหลายทศวรรษมาแล้ว ที่คนพิการในเมืองไทยถูกปล่อยปละละเลยให้ต้องเผชิญอยู่ในโลกของความมืดมน ปราศจากความช่วยเหลือ ถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ถูกรังเกียจเดียดฉันท์ว่าเป็นคนสิ้นหวัง เป็นคนไร้ค่า เป็นภาระของครอบครัว เป็นกาฝากของสังคม ทัศนคติของสังคมที่มีต่อคนพิการนั้นโดยส่วนรวมเป็นไปในทางลบประกอบกับความเชื่อทางศาสนาเรื่องบาปกรรม ทำให้คนพิการถูกมองว่าเป็นคนไม่ดี เป็นกาลกิณี สาเหตุที่ต้องพิกลพิการก็เป็นเพราะทำบาปทำกรรมในชาติก่อน หรือพ่อแม่เป็นคนไม่ดีมีบาปผลกรรมจึงมาตกที่ลูก เป็นต้น ด้วยความเชื่อถือดังกล่าวมีผลทำให้ครอบครัวใดที่มีคนพิการก็จะต้องปิดบังซ่อนเร้นด้วยความอับอาย เพราะเกรงว่าเพื่อนบ้านจะรู้ ความเชื่อถือเหล่านี้ยังมีอิทธิพลมาจนถึงปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทที่ห่างไกลความเจริญ ด้วยความเชื่อถือและทัศนคติของสังคมที่มีต่อคนพิการดังนี้มีผลทำให้คนพิการถูกทอด

* United Nations, World Programme of Action Concerning Disabled Persons (New York, 1983), p. 2-3.

ทั้ง ไม่ได้รับการรักษาพยาบาลตามที่ควรจะเป็น ประกอบกับการที่มีฐานะยากจน ทำให้ขาดการศึกษาคนพิการส่วนใหญ่ประมาณ 80% อาศัยอยู่ในชนบท รัฐไม่สามารถกระจายบริการการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษา และทางสังคมได้อย่างทั่วถึง คนพิการส่วนมากจึงถูกละเลยแม้แต่สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน คือ สิทธิที่จะได้รับการศึกษาภาคบังคับตามรัฐธรรมนูญ เป็นต้น จึงมีผลทำให้ คนพิการเป็นผู้ด้อยโอกาสในทุก ๆ ด้าน

ต่อมาสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลง และพัฒนาจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ลักษณะแบบอย่างการดำรงชีวิตโดยทั่วไปอาศัยการทำงานหาเงิน จากการประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามความถนัด และความสามารถของแต่ละบุคคล ครอบครัวมีขนาดเล็กลง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมลดน้อยลง สังคมเมืองอยู่กันแบบตัวใครตัวมัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารีอันเป็นคุณธรรมของคนไทยในชนบทนับวันจะเลือนหายไป สังคมเต็มไปด้วยความเอารัดเอาเปรียบ คนพิการที่เคยได้รับความเกื้อกูลดูแลจากครอบครัวโดยไม่ต้องเดือดร้อน ก็จะต้องเดือดร้อน ทัศนคติของสังคมที่มีต่อคนพิการในแง่ของความสงสาร เห็นอกเห็นใจและพร้อมที่จะช่วยเหลือเจือจานตามหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาก็ลดน้อยลง สังคมจะมองว่าคนพิการเป็นภาระและไร้ประโยชน์

สำหรับสภาพของคนพิการในเมืองนั้น มีโอกาสดีกว่าในชนบท เพราะมีโอกาสที่จะได้รับบริการด้านการรักษาพยาบาลทางการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านสังคม แต่คนพิการในเมืองที่สำเร็จการศึกษาและผ่านการฝึกอาชีพแล้วก็ยังต้องเผชิญกับปัญหาในการหางานทำ เพราะความเสียเปรียบในด้านการแข่งขันกับคนปรกติในตลาดแรงงาน ปัจจุบันอุปสรรคจากทัศนคติที่เป็นลบของสังคมที่มีต่อผู้พิการที่มักจะคิดว่าคนพิการไม่สามารถจะทำการงานได้หรือทำได้ก็ไม่คุ้มค่าจ้างแรงงาน การทำงานร่วมกับคนพิการทำให้จิตใจหดหู่ คนพิการจะกินแรงคนอื่น ๆ จึงทำให้บริษัทร้านค้าส่วนมากไม่ยอมรับคนพิการเข้าทำงาน คนพิการบางคนโชคดีที่ได้ทำงานแต่ก็มักจะถูกเอารัดเอาเปรียบ ได้รับค่าจ้างแรงงานน้อยกว่าคนอื่น ๆ ทั้งที่ทำงานเหมือน ๆ กัน บางคนที่ได้งานในบริษัทหรือสำนักงาน ก็จะถูกกีดกันเรื่องการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง โดยการอ้างสาเหตุจากบุคลิกภาพ อ้างความพิการมาเป็นเครื่องตัดสิน

การมีส่วนร่วมในสังคมและการใช้สิทธิทางการเมืองนั้น คนพิการส่วนมากแทบจะไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ทั้งนี้เพราะอุปสรรคนานาประการ ทั้งจากตัวผู้พิการ เช่น สภาพทางร่างกายเป็นอุปสรรค การเดินทางลำบาก อุปสรรคในเรื่องอาคารสถานที่สำหรับผู้มีความพิการทางแขนขา และลำตัว เช่น บันไดสูง ๆ เป็นต้น ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ อุปสรรคในเรื่อง ทัศนคติของชุมชนต่อคนพิการ การไม่ยอมรับในความสามารถของผู้พิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นคนพิการแทบจะไม่เคยได้รับสิทธินี้ เพราะหน่วยงานของรัฐไม่เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ ส่วนใหญ่ไม่ทำบัตรลงคะแนนอักษรเบรลล์ให้คนตาบอด คนพิการไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น

ปัญหาและความต้องการของคนพิการ

ในปัจจุบันนี้สังคมได้เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว จึงมีผลกระทบถึงด้านครอบครัวด้วย แต่เดิมนั้นสังคมไทยเป็นสังคมแบบกสิกรรม ครอบครัวมีขนาดใหญ่และอยู่รวมกันหลาย ๆ คน นับแต่ ปู่ ย่า ตา ยาย บิดา มารดา บุตร และหลาน เพื่อเป็นแรงงานในการเพาะปลูก ช่วยกัน

ทำงาน จุนเจือกันภายในครอบครัวโดยไม่เดือดร้อน ทั้งยังมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารีพึ่งพาอาศัยกันและกันในหมู่เพื่อนบ้าน ดังนั้น แม้นจะมีสมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัวเป็นคนพิการก็ไม่เป็นภาระหนักแก่ครอบครัว เพราะมีพ่อแม่พี่น้องและญาติ ๆ ช่วยกันดูแลได้ แต่ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบกึ่งอุตสาหกรรม ครอบครัวมีขนาดเล็กลง มักจะมีอยู่กันเพียงพ่อแม่ลูกเท่านั้น ทั้งนี้เพราะภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจ เพื่อนบ้านก็อยู่แบบตัวใครตัวมันแทบจะไม่รู้จักกันเลย ถ้าเกิดมีคนพิการอยู่ในครอบครัวใดก็ย่อมจะเป็นภาระหนัก แก่สมาชิกในครอบครัวนั้นจะต้องเลี้ยงดูและสูญเสียแรงงานไปอย่างน้อย 2 คน คือตัวผู้พิการ และผู้ที่ต้องอยู่ดูแลผู้พิการ ดังนั้น ปัญหาหลักของคนพิการก็คือ **ปัญหาในการดำรงชีวิต** ครอบครัวจะทำอย่างไรเมื่อความพิการเกิดขึ้นกับสมาชิกในครอบครัวจะบำบัดรักษาได้ที่ไหน อย่างไร ถ้าลูกพิการและต้องการให้ได้รับการศึกษาจะทำอย่างไร จะนำไปเข้าโรงเรียนใดได้บ้าง ทำอย่างไรคนพิการจึงจะมีงานทำตามกำลังสติปัญญา ตามความรู้ ความสามารถ มีรายได้ตามควรกับอัตภาพ โดยไม่ต้องเป็นภาระกับครอบครัวที่จะต้องเลี้ยงดู ทำอย่างไรจึงจะเข้าไปมีส่วนร่วม ในสังคมได้ดังเช่นบุคคลอื่น ๆ โดยไม่ได้รับการรังเกียจเดียดฉันท์ ทำอย่างไรจึงจะสามารถใช้บริการสาธารณะต่าง ๆ ได้ จะเห็นได้ว่าปัญหาของคนพิการนั้นมีมากมายอาจสรุปปัญหาและความต้องการของคนพิการได้ 4 ประการ ดังนี้คือ

1. ปัญหาและความต้องการด้านการแพทย์ เนื่องจากคนพิการจำนวนมากเกือบ 80% อาศัยอยู่ในชนบท คนพิการเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการดูแลรักษาจากแพทย์หรือแพทย์เฉพาะด้านเลย ดังนั้นอาการหรือโรคที่ควรจะรักษาให้หายได้หรือป้องกันได้กลับกลายเป็นสาเหตุที่ทำให้พิการ ทั้งนี้เนื่องจากขาดความรู้ ขาดการศึกษา และสภาพทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย โรงพยาบาลมักจะอยู่ห่างไกลจากบ้านที่อยู่อาศัยมาก โรคบางอย่าง เช่น โรคโปลิโอ จะต้องใช้เวลารักษานานมาก ต้องได้รับการบำบัดรักษาโดยการทำกายภาพบำบัดทุก ๆ วัน ครอบครัวของผู้พิการไม่สามารถจะนำผู้พิการมารักษาได้ตลอด จึงต้องปล่อยตามยถากรรม มีผลทำให้เกิดความพิการมากขึ้น ผลจากการสัมมนาของสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ที่จัดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการนั้นได้สรุปว่า คนพิการต้องการที่จะได้รับ การรักษาพยาบาลจากแพทย์เพื่อบำบัดรักษาความพิการ และต้องการความช่วยเหลือด้านค่ารักษาพยาบาลและกายอุปกรณ์ฟรี รวมถึงเครื่องช่วยคนพิการชนิดต่าง ๆ เช่น เครื่องช่วยฟังสำหรับผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน รถเข็นสำหรับคนพิการ และรถโยก เป็นต้น

2. ปัญหาและความต้องการด้านการศึกษา ด้วยเหตุที่คนพิการส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในชนบทมีฐานะยากจนและรัฐไม่สามารถจะกระจายบริการด้านการศึกษาพิเศษไปสู่ชนบทได้เพียงพอกับความต้องการด้านการศึกษาของเด็ก และ คนพิการครอบครัวจึงจำเป็น จะต้องพาเด็กไปเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเฉพาะด้าน ของกองการศึกษาพิเศษซึ่งมีอยู่แต่ในจังหวัดใหญ่ ๆ ไม่กี่แห่งเท่านั้น และก็ต้องรอเข้าคิวยาวเป็นปี ๆ กว่าที่จะได้เข้าไปเรียนผลก็คือ คนพิการส่วนใหญ่ขาดการศึกษา แม้แต่การศึกษาภาคบังคับก็ไม่ได้รับ มีจำนวนคนพิการเพียงไม่ถึง 1% ที่ได้รับการศึกษาและขณะที่ไปเรียนร่วมกับเด็กปรกติ ก็ต้องเผชิญกับทัศนคติของครูและเพื่อน ๆ ที่มีต่อเด็กพิการซึ่งมักจะถูกล้อเลียน ถูกรังแก ถูกรังเกียจ หรือการแสดงความสงสารอย่างผิด ๆ ต้องเผชิญอุปสรรคใน

เรื่องอาคารสถานที่สำหรับกรณีเด็กพิการแขน ขา ลำตัว อุปสรรคในการเดินทางไปโรงเรียนของเด็กตาบอดและเด็กพิการแขน ขา ลำตัว ความไม่เข้าใจบทเรียนในกรณีของเด็กหูตึง และเด็กตาบอด การขาดแคลนอุปกรณ์ช่วยในการศึกษา เช่น หนังสืออักษรเบรลล์ เทป ในกรณีของเด็กตาบอด เป็นต้น คนพิการจึงเรียกร้องให้รัฐบาลจัดโรงเรียนการศึกษาพิเศษในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสำหรับคนพิการทุกประเภท ให้เพียงพอตามภูมิภาคต่าง ๆ และรัฐควรจัดให้มีครูการศึกษาพิเศษให้เพียงพอแก่ความต้องการ และพร้อมที่จะส่งไปช่วยสอนในโรงเรียนธรรมดา ที่มีเด็กพิการเรียนร่วมอยู่ด้วยทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค รัฐควรจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาพิเศษ เพื่อให้บริการแก่โรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์และบุคลากร

3. ด้านอาชีพคนพิการที่ไม่พิการมากจนทำอะไรไม่ได้ คนพวกนี้ส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะพึ่งพาตนเอง มีรายได้เป็นของตนเอง ไม่มีใครต้องการที่จะทำตัวเป็นภาระของครอบครัว และสังคม แต่ทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้พิการไม่เอื้ออำนวย ไม่เปิดโอกาสให้แก่เขาได้แสดงความสามารถประกอบกับการขาดความรู้ ความชำนาญ จึงเป็นการยากที่คนพิการจะได้งานทำ แต่ถ้าได้มีการพัฒนาขีดความสามารถ และคุณภาพของคนพิการให้มีประสิทธิภาพ คนพิการเหล่านี้ก็จะสามารถประกอบอาชีพด้วยตนเองได้ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่า ดังนั้นรัฐและเอกชนจึงควรให้ความสนใจและมุ่งดำเนินการในเรื่องการฝึกอาชีพให้แก่คนพิการทุกประเภท โดยจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการที่สามารถสนองตอบต่อความต้องการของคนพิการทุกประเภทได้ ควรจะฝึกอาชีพให้เหมาะสมกับสภาพความพิการ โดยมีหลักสูตรของการฝึกที่ตรงกับความต้องการ ของตลาดแรงงาน มีครูฝึกที่มีทักษะความรอบรู้และเข้าใจคนพิการ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย คนพิการที่ไม่สามารถเล่าเรียนตามหลักสูตรสามัญได้ จะได้เข้ารับการฝึกในสถาบันอาชีพเพื่อจะได้มีวิชาชีพเลี้ยงตนเองได้

เมื่อคนพิการได้รับการศึกษา ผ่านการฝึกวิชาชีพ มีความรู้ความสามารถและมีความพร้อมที่จะทำงาน แต่ก็เป็นการยากที่คนพิการจะได้ทำงาน เพราะในตลาดแรงงานปัจจุบันนี้มีการแข่งขันสูงมาก มีคนว่างงานจำนวนมากถ้าให้เลือกระหว่างคนงานที่มีร่างกายสมบูรณ์กับคนพิการนายจ้างผู้ใดเล่าจะเลือกคนพิการเข้าทำงาน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีมาตรการช่วยเหลือ เพื่อสนับสนุนให้คนพิการได้มีงานทำโดยรัฐควรออกเป็นกฎหรือข้อบังคับเรื่อง **"โควต้าในการทำงานของคนพิการ"** กำหนดให้สถานประกอบการของรัฐและเอกชนที่มีลูกจ้างมาก ๆ ต้องรับคนพิการเข้าทำงานตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดยสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ได้เสนอให้รัฐพิจารณาในอัตรส่วน 200 ต่อ 1 คน

4. ด้านสังคม การที่คนพิการจะเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมนั้น จะต้องคำนึงถึงตัวประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ ความพร้อมของผู้พิการและความพร้อมของสังคม เมื่อผู้พิการมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีความรู้ มีทักษะ มีความสามารถเพียงพอที่จะประกอบอาชีพได้ตามความถนัด ตามกำลังสติปัญญา หรือตามสมรรถภาพของร่างกายและมีความพร้อมทางใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม มีบทบาทความรับผิดชอบในสังคม แต่ในขณะเดียวกันถ้าสังคมยังไม่พร้อม ไม่เปิดโอกาสให้คนพิการได้แสดงความสามารถโดยยังยึดติดอยู่กับทัศนคติที่คับแคบและความไม่เข้าใจก็ย่อมจะแสดงออกถึงการไม่ยอมรับ ประกอบกับการไม่เอื้ออำนวยประโยชน์ด้านวัตถุ เช่น อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมสาธารณะ และบริการอื่น ๆ ด้วยแล้ว ผลก็คือ คนพิการไม่สามารถจะเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างเต็มที่และเสมอ

ภาคเช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ ดังนั้นคนพิการจึงเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐและเอกชน ที่ให้บริการด้านสาธารณะต่าง ๆ โปรดคำนึงถึงการเข้าใช้ร่วมของผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายประเภทต่าง ๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐและเอกชน ที่จะต้องติดต่อให้บริการแก่ประชาชนควรจะมีทางลาด มีราวบันไดสำหรับผู้พิการที่ใช้รถเข็นพิเศษหรือเครื่องช่วยในการเดิน และผู้ที่สายตาพิการ ไฟสัญญาณจราจรควรมีเสียงเพื่อให้คนตาบอดได้รับทราบ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ปัญหาและความต้องการของคนพิการต่าง ๆ ดังได้กล่าวมานั้น ไม่ได้รับความเอาใจใส่ และความสนใจจากสังคมเท่าที่ควร เพราะสังคมไม่ถือว่าคนพิการเป็นปัญหาของสังคม ทั้งนี้เพราะคนพิการไม่เคยแสดงพลังเรียกร้องให้ได้ตามความต้องการ คนพิการไม่เคยก่อปัญหาที่จะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของสังคม เช่น ชนกลุ่มน้อยบางพวกหรือชาวเขา คนพิการไม่ทำความอับอายขายหน้าให้แก่สังคมดังเช่นเรื่อง โสเภณี หรือเรื่องการใช้แรงงานเด็ก คนพิการจึงเป็นพวกที่ถูกละเลยจากสังคมเสมอมา

องค์กรของคนพิการ

แต่เดิมนั้นชะตาชีวิตของคนพิการ มักจะขึ้นอยู่กับครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ คนพิการจะได้รับการดูแลรักษาพยาบาล ได้รับการศึกษามากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับทัศนคติของครอบครัวนั้น ๆ เนื่องด้วยยังไม่มีกฎหมายใด ๆ ที่กล่าวถึงการพิทักษ์หรือให้การคุ้มครองสิทธิใด ๆ ของคนพิการ ทำให้คนพิการเป็นผู้เสียเปรียบและเป็นผู้ด้อยโอกาสในสังคม ดังนั้นคนพิการทางสายตากลุ่มหนึ่งที่มีโอกาสดีที่ได้รับการศึกษาเล่าเรียนได้ตระหนักถึงความเป็นจริงและคิดว่า "คนพิการควรจะรวมกลุ่มกัน เพื่อให้ได้รับสิทธิและมีโอกาสที่พึงมีพึงได้เช่นบุคคลทั่ว ๆ ไปในสังคม" บุคคลกลุ่มนี้จึงได้รวมตัวกันก่อตั้ง "สมาคมคนตาบอดกรุงเทพฯ" ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ.2510 โดยได้รับความช่วยเหลือ และสนับสนุนจากนางสาวเจนีวีฟ คอลฟิลด์ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย" เมื่อปีพ.ศ. 2524 นับเป็นองค์กรของคนพิการที่ก่อตั้งโดยคนพิการ เพื่อผลประโยชน์ของคนพิการ และบริหารงานโดยคนพิการทั้งหมดเป็นองค์การแรก

ด้วยมีตัวอย่างจากความสำเร็จของกลุ่มคนตาบอดที่รวมตัวกันก่อตั้งเป็นสมาคมแห่งประเทศไทยทำหน้าที่ปกป้องรักษาสิทธิประโยชน์ เป็นปากเป็นเสียงให้คนตาบอดทำให้คนพิการประเภทอื่นๆ รวมตัวกันบ้าง เช่น ศูนย์ชมรมศิษย์เก่าโรงเรียนสอนคนหูหนวกซึ่งต่อมาได้พัฒนาขึ้นมาเป็น "สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย" ในปี พ.ศ.2526 ประกอบกับภายหลังปีคนพิการสากล 2524 (International Year of the Disabled 1981) คนพิการได้ตื่นตัวกันมากขึ้นและเนื่องจากสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ความยุ่งยากทางเศรษฐกิจทวีมากขึ้น คนพิการต้องประสบปัญหาด้านการครองชีพเพิ่มขึ้นและด้วยตระหนักว่า "คนพิการเท่านั้นที่จะรู้และเข้าใจถึงปัญหาของคนพิการและจะต่อสู้เพื่อสิทธิของคนพิการที่ถูกละเลยมาช้านาน" จึงมีผลให้เกิดองค์กรของคนพิการขึ้นอีกหลายองค์กรคือ สมาคมผู้ปกครองบุคคลปัญญาอ่อน สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย สมาคมคนพิการพระประแดง และล่าสุดก็คือ สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย

สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ก่อกำเนิดในปลายปี พ.ศ. 2526 ด้วยเหตุที่ตระหนักดีถึงสภาพความเป็นจริงที่ว่า คนพิการไม่เคยได้มีสิทธิมีเสียง มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม ทั้ง ๆ ที่บางครั้งเป็นเรื่องเกี่ยวกับคนพิการโดยตรง และด้วยเหตุที่คนพิการแต่ละประเภทในประเทศไทย มิได้รวมตัวเป็นอันหนึ่งอัน

เดียวกัน ทำให้ขาดพลัง ขาดผู้ที่จะเป็นผู้แทนของคนพิการ ดังนั้นผู้นำคนพิการจากสมาคมต่าง ๆ จึงได้ร่วมกันเพื่อเป็นองค์กรเดียว ทำหน้าที่เป็นผู้แทนเป็นปากเป็นเสียงให้คนพิการทั้งมวล และเพื่อที่จะได้เข้าไปร่วมมีสิทธิมีเสียงมีส่วนร่วม ในสังคมอย่างเต็มที่ และเสมอภาคเช่นบุคคลอื่น ๆ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะเป็นสื่อกลางที่จะช่วยอำนวยประโยชน์ให้คนพิการประเภทต่าง ๆ ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็มีความสามารถที่จำกัดแตกต่างกัน ให้ได้มีโอกาสเข้ามาร่วมงาน เพื่อรวมพลังความสามารถ เพื่อเสริมสร้างทัศนคติในทางที่ดีแก่สังคม เพื่อที่จะเป็นศูนย์รวมของคนพิการ ที่จะได้มีโอกาสเข้ามาร่วมกิจกรรม พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อหาข้อสรุปหาวิธีการแก้ไข และเสนอแนะให้แก่องค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และเป็นตัวแทนของคนพิการเข้ามาร่วมแสดงบทบาทในสังคมเพื่อพิทักษ์สิทธิของคนพิการ และเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

บทบาทขององค์กรของคนพิการ

บทบาทขององค์กรของคนพิการมุ่งเน้นที่จุดสำคัญ 2 ประการ

ประการแรกคือ บทบาทที่มีต่อสมาชิกขององค์กร โดยการทำหน้าที่ให้บริการต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ๆ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของสมาชิก แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ช่วยเหลือสมาชิกตามกำลังความสามารถ หรือตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย จัดให้บริการล่ามภาษามือแก่สมาชิกผู้ต้องการไปติดต่อธุระ บริการสอนภาษามือ สอนวิชาชีพให้สมาชิก สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย จัดให้มีสวัสดิการสำหรับสมาชิกที่ได้รับอุบัติเหตุ หรือถูกทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

ประการที่สองคือ บทบาทที่มีต่อสังคม องค์กรของคนพิการ จะเข้าไปร่วมในกิจกรรมทางสังคม ในฐานะที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของคนพิการ องค์กรควรจะมีบทบาทในการชี้นำ เสนอแนะเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีในหมู่สมาชิก กับสังคม องค์กรต้องทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่จะถ่ายทอดข้อมูลตามความเป็นจริงเพื่อให้สังคมได้รับทราบ ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ในขณะเดียวกันองค์กรของคนพิการจะต้องเปิดตนให้กว้าง โดยคำนึงถึงผู้อื่นนอกเหนือจากกลุ่ม หรือพวกของตน ต้องรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ จากกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม ต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อก้าวให้ทันกับความเจริญของสังคมเพื่อที่จะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และเสมอภาค

ในปัจจุบันนี้ องค์กรของคนพิการกำลังมุ่งเน้นความเคลื่อนไหวในการรณรงค์ ให้มีกฎหมายเพื่อคนพิการ กฎหมายจะเป็นหลักประกันให้รัฐดำเนินมาตรการในการให้บริการสวัสดิการที่จำเป็นแก่คนพิการในด้านต่าง ๆ เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา การฝึกอาชีพ และการจัดหางานให้ทำ เป็นต้น

การตอบสนองจากรัฐและสังคม

ในประเทศไทยมีองค์กรของรัฐและเอกชนจำนวนไม่น้อยที่ได้จัดบริการ และกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้บริการสงเคราะห์ และฟื้นฟูสมรรถภาพให้แก่คนพิการ เพื่อให้งานด้านฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้ก้าวหน้า และขยายบริการให้แพร่หลายยิ่งขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2519 แต่งตั้ง "คณะกรรมการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" มีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องรวม 33 แห่ง เป็นกรรมการ คณะกรรมการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับนโยบายในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทั้งด้าน

การแพทย์ การศึกษา การอาชีพ และการสังคม ให้คำแนะนำและวางแนวปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการที่จัดทำอยู่ทั้งในส่วนของรัฐบาลและองค์กรเอกชน ได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้คนพิการได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

องค์กรของรัฐที่ให้บริการสงเคราะห์คนพิการ

1. กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ให้การบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ เพื่อให้บริการแก่ผู้ป่วยที่ยังมีความบกพร่องทางร่างกายหรือมีความพิการเหลืออยู่ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์หรือเวชศาสตร์ฟื้นฟูนี้จะช่วยผู้ป่วยได้มาก การบำบัดรักษาที่ถูกต้องจะทำให้ผู้ป่วย สามารถช่วยตัวเองในชีวิตประจำวันได้ โดยไม่เป็นภาระต่อผู้อื่นมากนัก การฝึกผู้ป่วยตามขั้นตอนต่าง ๆ ต้องใช้บุคลากรทำงานเป็นกลุ่ม จึงต้องทำงานร่วมกันและประสานงานกัน เพื่อให้ได้ผลดีที่สุด บุคลากรต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ แพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู นักกายภาพบำบัด นักอาชีวบำบัด นักจิตวิทยา นักอรรถบำบัด พยาบาลเวชศาสตร์ฟื้นฟู นักสังคมสงเคราะห์ ที่ปรึกษาฝ่ายจัดหาอาชีพ และนักกายอุปกรณ์เสริมและเทียม เป็นต้น

2. กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ได้จัดบริการด้านสังคมสงเคราะห์ให้แก่คนพิการโดยมุ่งเน้นในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพและการส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้คนพิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้ โดยจัดบริการให้ดังต่อไปนี้

2.1 การสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ โดยรับผู้พิการที่ไร้ญาติขาดที่พึ่ง ถูกทอดทิ้ง กำพร้า อนาถา หรือไม่สามารถอยู่กับครอบครัวได้ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยชรา จัดให้ได้รับบริการด้านปัจจัยสี่ ด้านกายภาพบำบัด การแก้ไขสภาพความพิการ ตลอดจนการปรับสภาพร่างกายเพื่อให้ผู้พิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ปัจจุบันมีสถานสงเคราะห์ 6 แห่ง คือ

- สถานสงเคราะห์เด็กพิการ และทุพพลภาพ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
- สถานสงเคราะห์คนพิการ และทุพพลภาพ อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
- สถานสงเคราะห์เด็กพิการ ทางสมองและปัญญา
- สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการ ทางสมองและปัญญา
- สถานสงเคราะห์บ้านกึ่งวิถี จ.ปทุมธานี
- สถานแรกรับและพักฟื้นคนพิการ อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา

2.2 *ศูนย์ฝึกอาชีพ* จัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกอาชีพแก่คนพิการที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ทั้งชายและหญิงที่มีอายุ 17--40 ปี อาชีพที่ฝึกนั้นจะต้องสอดคล้องกับสภาพความพิการ ความสามารถรวมทั้งความถนัดของแต่ละบุคคลด้วย เช่น ช่างเสริมสวย ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างวิทยุโทรทัศน์ ช่างไฟฟ้า ช่างเย็บหนัง ช่างตัดผมชาย และช่างเชื่อมโลหะ ศูนย์ฝึกอาชีพมี 4 แห่ง ใน 4 จังหวัด คือ ศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการ พระประแดง จ.สมุทรปราการ จ.ขอนแก่น จ.อุบลราชธานี และ จ.เชียงใหม่ ซึ่งแต่ละแห่งรับคนพิการได้ในจำนวนจำกัด ในปี 2530 ได้ให้การฝึกอาชีพแก่คนพิการจำนวน 302 คน

2.3 *โรงงานในอารักษ์* จัดตั้งขึ้นเพื่อให้คนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพแล้ว แต่หางานทำไม่ได้ เข้าทำงานในโรงงาน และเพื่อให้คนพิการได้ศึกษาหาความชำนาญในการปฏิบัติงาน ปัจจุบันมีเพียงแห่งเดียวคือ "โรงงานปีคนพิการสากล" เป็นโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าและให้บริการด้านที่พักอาศัยและอาหาร โดยผู้พิการจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง โรงงานแห่งนี้รับคนงานได้เพียง 60 คนเท่านั้น

2.4 การสงเคราะห์แก่คนพิการและครอบครัว

เพื่อให้คนพิการ ได้อยู่กับครอบครัวของเขาต่อไป ได้ โดยให้การช่วยเหลือตามระเบียบว่าด้วยการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2511 โดยให้เป็นเงิน สิ่งของ ทุนการศึกษา เงินทุนประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือในรูปของอวัยวะเทียมและเครื่องช่วยความพิการเพื่อให้สามารถช่วยตัวเอง และเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ

3. กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ ซึ่งมีจำนวนประมาณ 2,106,746 คน จากรายงานการสำรวจของ กองการศึกษาพิเศษ ในปี พ.ศ. 2525 จำนวนเด็กพิการที่ได้เข้ารับการศึกษามีเพียง 3,146 คน คิดเป็นร้อยละ 0.14 ในปัจจุบันมีโรงเรียนการศึกษาพิเศษตามประเภทความพิการดังนี้

3.1 *เด็กหูหนวกและหูตึง* มีโรงเรียน 8 แห่ง ในกรุงเทพฯ 3 แห่ง คือ โรงเรียนเศรษฐเสถียร โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ โสตศึกษาวัดจำปา ในส่วนภูมิภาคมี 5 แห่ง คือ โสตศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตาก สงขลา ชลบุรี และเชียงใหม่

3.2 *เด็กตาบอด* โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ จ.เชียงใหม่ และส่งเด็กตาบอดเรียนร่วมเด็กปรกติในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนวัดชิโนรส โรงเรียนปากเกร็ด โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง ในส่วนภูมิภาคที่ จ.ขอนแก่น

3.3 *เด็กพิการทางสมองหรือสติปัญญา* มีโรงเรียนกาวิละอนุกูล จ.เชียงใหม่ และส่งครูช่วยสอนที่โรงเรียนราชานุกูล และโรงเรียนปัญญาวุฒิกรซึ่งเป็นของเอกชน โครงการสอนเด็กเรียนช้าในโรงเรียนปรกติ ร่วมกับโรงเรียนสังกัดกองการประถมศึกษา ขณะนี้จัดที่โรงเรียนพญาไท โรงเรียนวัดหนัง โรงเรียนวัดชนะสงคราม โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ฯลฯ

3.4 *เด็กร่างกายพิการ* จัดครูไปช่วยสอนที่โรงเรียนศรีสังวาลย์ ของมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

3.5 *เด็กเจ็บป่วยในโรงพยาบาล* ส่งครูไปช่วยสอนที่โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

4. กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทยได้ให้ความช่วยเหลือแก่ลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยด้วยโรคเนื่องจากการทำงานจนถึงพิการหรือทุพพลภาพ และยังช่วยจัดหางานให้ตามความถนัด บริการที่ให้แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

4.1 เงินจากกองทุนเงินทดแทน โดยจ่ายค่ารักษาพยาบาล ตามที่กฎหมายกำหนดให้แก่ลูกจ้างที่ประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยด้วยโรคเนื่องจากที่ทำงาน ซึ่งรวมถึงอุปกรณ์เครื่องใช้หรือวัสดุที่ทำหน้าที่แทน หรือช่วยอวัยวะที่ประสบอันตรายนั้นด้วย จ่ายค่าทดแทนให้ระหว่างหยุดพักรักษาตัว และจ่ายค่าทดแทนให้ ในกรณีที่ลูกจ้างต้องประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยจนสูญเสียอวัยวะ หรือจนถึงขั้นทุพพลภาพตามที่กฎหมายกำหนด

4.2 จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการเนื่องจากการทำงาน เพื่อให้ลูกจ้างพิการได้สามารถทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อีก

4.3 ออกกฎหมายให้ความคุ้มครอง และเป็นการประกันอันตราย หรือป้องกันโรคอันอาจจะเกิดแก่ลูกจ้างเนื่องจากการทำงานมี 6 ฉบับ

5. องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก องค์การฯ จะให้การช่วยเหลือแก่ทหารผ่านศึก โดยเฉพาะทหารผ่านศึกที่ได้รับอันตราย จากการสู้รบจนถึงพิการหรือทุพพลภาพ จะได้รับการช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพ บริการด้านการสงเคราะห์ ด้านการเงินเป็นรายเดือนเพื่อเลี้ยงชีพและเงินสินเชื่อประเภทต่าง ๆ

บริการด้านที่พักอาศัย การศึกษา การฝึกอาชีพ การจัดหางานและค้ำประกัน บริการในกรณีประสบภัยพิบัติและบริการด้านจัดจำหน่ายสลากกินแบ่งเป็นต้น

องค์กรของเอกชนที่ให้บริการสงเคราะห์คนพิการ

1. สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ มีบทบาทเน้นหนักในการช่วยเหลือคนพิการด้านอาชีพและสังคมโดยการจัดให้มีกองทุนสงเคราะห์คนพิการ เพื่อช่วยเหลือคนพิการที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้ได้รับเครื่องช่วยและกายอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น แขนขาเทียม รถเข็นคนพิการ ฯลฯ และยืมเงินไปลงทุนประกอบอาชีพโดยไม่คิดดอกเบี้ย นอกจากนี้ยังจัดให้มีการฝึกอาชีพสำหรับคนพิการ คือ "โครงการศรัทธาอุตสาหกรรม" จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของคนพิการในราคาถูก สภาสังคมฯ เป็นเจ้าภาพจัดงานวันคนพิการเป็นประจำทุกปี เป็นผู้ริเริ่มและจัดการแข่งขันกีฬาคนพิการทุกปี และได้จัดส่งคนพิการไปแข่งขันกีฬาคนพิการระหว่างประเทศด้วย

2. มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ในพระราชินูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการประเภทแขน ขา และลำตัว ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ โดยการให้บริการด้านการรักษาพยาบาล การศึกษา สวัสดิการและอาชีพตามความเหมาะสม มูลนิธิฯ ได้จัดตั้งศูนย์บริการเด็กพิการขึ้นที่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี เพื่อเป็นที่พักรักษาเวชศาสตร์ฟื้นฟู และให้การศึกษาแก่เด็กพิการ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด อายุระหว่าง 4-14 ปี โดยเข้าศึกษาในโรงเรียนศรีสังวาลย์ซึ่งอยู่ในบริเวณศูนย์ นอกจากนี้ยังให้ทุนการศึกษา และการฝึกอาชีพให้เด็กพิการด้วย

3. มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาเล่าเรียน และฝึกวิชาชีพแก่คนตาบอด โดยการจัดตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดรับผู้มีอายุตั้งแต่ 8-18 ปี จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพคนตาบอดชาย หญิง รับอายุตั้งแต่ 15-30 ปี จัดตั้งห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอด ผลิตหนังสือเบรลล์และหนังสือเทปเพื่อให้บริการแก่คนตาบอด

4. มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวก ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาของคนหูหนวก และร่วมมือกับสถาบันฝึกอบรมครูสอนคนหูหนวก ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าโรคเกี่ยวกับหู และการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนหูหนวก ส่งเสริมคนหูหนวกให้มีอาชีพตามควรแก่อัตภาพ

5. มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ช่วยฝึกอบรมและให้การศึกษาแก่เด็กปัญญาอ่อน โดยการจัดตั้งโรงเรียนปัญญาวุฒิกร โครงการประภาคารปัญญา ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จัดให้มีการฝึกอาชีพให้แก่เด็ก โดยจัดตั้งโครงการโรงงานในอารักษ์

6. มูลนิธิศิริวัฒนา-เชสเชียร์ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ให้การสงเคราะห์คนพิการที่มีฐานะยากจน โดยอำนวยความสะดวกในเรื่องที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรคโดยไม่คิดมูลค่า ให้การสงเคราะห์ตลอดชีพ

7. มูลนิธิสายใจไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้การช่วยเหลือทหาร ตำรวจ ข้าราชการ และราษฎรอาสาสมัครที่บาดเจ็บ พิการ และเสียชีวิตจากการสู้รบกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และผู้รุกล้ำอธิปไตย

8. มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง ให้การบำบัดรักษา และการศึกษาแก่เด็กที่มีความแตกต่างจากเกณฑ์ปรกติ ให้มีการพัฒนาการสูงสุดตามความสามารถเท่าที่จะเป็นไปได้

9. มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดแห่งประ

เทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้การศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้พิการทางสายตา

10. มูลนิธิเพื่อเด็กพิการให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูเด็กพิการให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้

11. มูลนิธิสงเคราะห์คนพิการ พระประแดง ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการและทุพพลภาพที่ไร้ญาติขาดมิตร และได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อนช่วยตัวเองไม่ได้ ให้ได้รับการอุปการะด้วยปัจจัยสี่ตามควรแก่อัตภาพ รวมทั้งการฟื้นฟูสมรรถภาพ การใช้อวัยวะเทียม และการฝึกอาชีพด้วย

12. มูลนิธิสงเคราะห์และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยพิการ นครเชียงใหม่ ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้การช่วยเหลือในการดูแลจัดการเวชภัณฑ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการรักษากายอุปกรณ์ แขนขาเทียม รถเข็น ไม้เท้า และอื่น ๆ ตามที่แพทย์เห็นสมควร ช่วยฝึกอาชีพและให้ทุนประกอบอาชีพโดยไม่คิดดอกเบี้ย

13. มูลนิธิอนุสารสุนทร จ.เชียงใหม่ ให้การสงเคราะห์เด็กหูหนวกทั้งด้านการศึกษา และการฝึกอาชีพ

บทสรุป

เมื่อได้พิจารณาถึงปัญหาและความต้องการของคนพิการที่ได้นำเสนอมานั้น จะเห็นได้ว่าเป็นข้อเรียกร้องที่มีเหตุผล ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า เป็นการเรียกร้องขอสิทธิที่พึงมีพึงได้ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมเท่านั้นจริงอยู่แม้ว่าในปัจจุบันจะมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้จัดให้บริการสงเคราะห์แก่คนพิการในด้านต่าง ๆ อยู่แล้ว แต่บริการเหล่านั้นก็ยังไม่เพียงพอ ไม่สามารถสนองตอบต่อความต้องการของคนพิการที่กระจายกันอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศได้ ทั้งนี้ก็เพราะบริการทั้งของรัฐและเอกชนส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดใหญ่ ๆ เพียง 2-3 จังหวัดเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้ผู้พิการในชนบทไม่ได้รับทราบข่าวสารข้อมูล และความช่วยเหลือต่าง ๆ ประกอบกับไม่มีหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ ในเรื่องคนพิการโดยตรง ทำให้การดำเนินการสงเคราะห์ และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ผลปรากฏว่ามีคนพิการจำนวนประมาณ 5% เท่านั้นที่ได้รับการบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์อย่างครบวงจร ทั้งนี้เพราะแพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟูนั้นมีอยู่ประจำเฉพาะส่วนกลางและโรงพยาบาลใหญ่ ๆ ในต่างจังหวัดเพียง 35 แห่งเท่านั้น โรงพยาบาลสำหรับคนปัญญาอ่อนก็มีเพียงแห่งเดียวตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ในขณะที่คนพิการประเภทปัญญาอ่อนมีถึง 1% ของจำนวนประชากรทั้งหมด

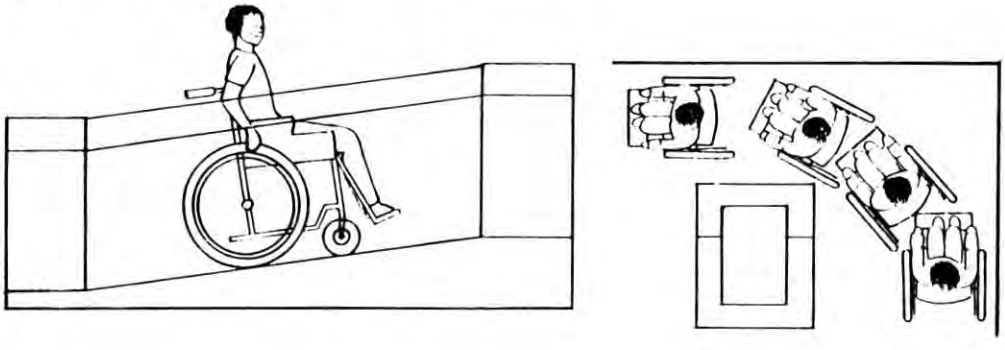
ส่วนด้านการศึกษานั้น กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษาได้รายงานว่าในปี พ.ศ. 2525 จำนวนเด็กพิการในวัยเรียนอายุระหว่าง 5-19 ปี มีจำนวนประมาณ 2,106,743 คน จำนวนเด็กที่ได้รับการศึกษามีเพียง 3,146 คน คิดเป็นร้อยละ 0.15

การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ จากรายงานของกองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์แจ้งว่า ในปี พ.ศ. 2530 จำนวนคนพิการที่รับการฝึกอาชีพ จากศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการ 4 แห่ง มีจำนวน 302 คน ผู้พิการที่ได้รับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ ในปีพ.ศ. 2530 มีจำนวน 800 คน คนพิการที่ทำงานในโรงงานปีคนพิการสากลมี 60 คน และให้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพ 5 ราย เป็นเงิน 24,000 บาท สภาคนพิการฯ ได้รายงานผลการสำรวจจำนวนสมาชิก ผู้สำเร็จจากศูนย์ฝึกอาชีพต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนมีจำนวน 2,440 คน มีผู้พิการ

ได้รับเข้าทำงานไม่ถึง 20% ของจำนวนผู้ผ่านการฝึกอาชีพ ทั้งนี้ด้วยเหตุที่หลักสูตรของการฝึกนั้นไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ขาดบุคลากรที่มีทักษะและความรอบรู้ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการฝึกประกอบกับทัศนคติของสังคมไม่เปิดโอกาสให้แก่คนพิการได้แสดงความสามารถ

ดังนั้น ข้อเรียกร้องของคนพิการให้รัฐตรากฎหมาย "ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" ออกใช้บังคับนั้นจึงเป็นทางออกที่ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะกฎหมายจะเป็นหลักประกัน ให้คนพิการได้รับการสงเคราะห์ และการฟื้นฟูสมรรถภาพตามความสามารถสูงสุด กฎหมายจะเป็นแนวทางเป็นมาตรการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ได้ยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสูงสุดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการ สำหรับกฎหมายฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หรือกฎหมายเพื่อคนพิการนั้นในนานาอารยประเทศทั้งในยุโรป อเมริกา และเอเชีย ได้มีการประกาศใช้กันมานานหลายสิบปีแล้ว หรือแม้แต่ประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ก็มีกฎหมายเกี่ยวกับคนพิการในประเทศที่เจริญแล้วเหล่านี้ จะคำนึงถึงความสำคัญของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถกลับเข้ามาทำงาน เป็นกำลังผลิตของสังคมต่อไป โดยจะอำนวยความสะดวกทุกประการให้แก่คนพิการ เช่น บริการขนส่งสาธารณะต่าง ๆ ทั้งรถเมล์ รถไฟใต้ดิน อาคารสถานที่สาธารณะต่าง ๆ จะคำนึงถึงผู้ที่มีสภาพร่างกายพิการด้วย บางประเทศจะมีป้ายจอดรถพิเศษสำหรับผู้ที่มีร่างกายพิการ มีลิฟท์พิเศษเฉพาะสำหรับผู้ใช้รถเข็น มีลิฟท์ที่มีตัวอักษรเบรลล์สำหรับผู้พิการทางสายตา สัญญาณไฟจราจรมีเสียงสำหรับคนตาบอด ริมถนนจะมีเส้นทางเฉพาะพิเศษสำหรับผู้ใช้รถเข็นและคนตาบอด ตามสถานศึกษาทั้งในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยจะมีบริการพิเศษสำหรับคนพิการทั้งด้านอุปกรณ์เครื่องใช้และอาสาสมัคร

รัฐบาลไทยในสมัยหนึ่ง ได้เคยเล็งเห็นความสำคัญของการมีกฎหมายเพื่อคนพิการ ถึงกับประกาศว่าจะออกกฎหมายสงเคราะห์ และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ให้เป็นของขวัญในปีคนพิการสากล 2524 และแต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มีการวางแผนการสงเคราะห์ และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติระยะยาว ระหว่างปี 2525-34 และมาตรการหนึ่งในแผนนั้นก็คือ การเร่งรัดให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ บัดนี้เวลาได้ล่วงเลยมาเกือบทศวรรษแล้ว แผนการสงเคราะห์ฯ แห่งชาติระยะยาว แทบจะไม่ได้นำมาปฏิบัติ ฉะนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่คนพิการ องค์กรของคนพิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ จะต้องร่วมแรงร่วมใจกันรณรงค์เรียกร้องเพื่อกระตุ้นเตือนรัฐบาลให้ออกกฎหมายฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในการศึกษาและการประกอบอาชีพตามความถนัด และเปิดโอกาสให้คนพิการ ได้มีส่วนร่วมในสังคมในฐานะที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ส่วนหนึ่ง ซึ่งมีคุณค่า

บรรณานุกรม

การศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ, ***รายงานการคาดคะเนจำนวนประชากรที่มีความบกพร่องทางร่างกายและปัญญาในประเทศไทย***, กรุงเทพฯ, มปป.

กิตติยา (นรามาศ) รัตนกร. ***คนพิการ: การสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพ***, กรุงเทพฯ, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531

คนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย, สภา. ***รายงานการประชุมปรึกษาหารือคณะทำงานพิจารณาร่าง พ.ร.บ. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ***, กรุงเทพฯ 2529 (ฉบับอัดสำเนา)

คนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย, สภา. ***รายงานการประชุมสัมมนาเรื่อง สังคมไทยกับกฎหมายเพื่อคนพิการ***, กรุงเทพฯ, 2530

คุรุปริทัศน์ฉบับพิเศษ. ***ปีคนพิการสากล 2524***, กรุงเทพฯ, 2524

จุรีรัตน์ ผ่องแผ้ว, ***"สภาพสังคมไทยปัจจุบันกับองค์กรของคนพิการ"*** เอกสารประกอบการบรรยายในการอบรมหลักสูตรผู้นำคนพิการ, กรุงเทพฯ, 2531

ประชาสงเคราะห์, กรม. ***บริการและกิจกรรมสำหรับคนพิการในประเทศไทย***, กรุงเทพฯ, มปป.

ประชาสงเคราะห์, กรม. ***รายงานประจำปี 2530***, กรุงเทพฯ, 2531

ประสิทธิ์ ดิสวัฒน์, ***การสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในประเทศไทย***, กรุงเทพฯ, กรมประชาสงเคราะห์, 2526

สังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์, สภา. ***งานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 2527-2530***, กรุงเทพฯ, 2530

United Nations, ***World Programme of Action Concerning Disabled Persons: U.N. Decade of Disabled Persons, 1983-1992*** New York, 1983.

ท่านรู้จักคนหูหนวกดีแค่ไหน?

สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย *

เวลาคนหูหนวกต้องการแสดงความคิดเห็นและพูดโดยใช้ภาษามือ มักได้รับการดูถูกเหยียดหยามว่า ใช้ภาษาไม่สุภาพบ้าง ขัดกับขนบธรรมเนียมไทยที่ดีงามบ้าง ทำท่าเหมือนลิงเหมือนค่างบ้าง และมักได้รับเสียงหัวเราะเยาะและการล้อเลียนท่าทางและคำพูด ทำอย่างกับว่าคนหูหนวกเป็นตัวตลก คนหูหนวกจะรู้สึกอับอาย ไม่สบายใจ อึดอัดใจ

อันที่จริงคนหูหนวกอยากเป็นเพื่อนกับคนปกติทั่วไป จะได้รู้สึกว่าไม่โดดเดี่ยว ไม่เป็นตัวแปลกประหลาดที่ผิดแผกแตกต่างจากคนอื่น ๆ ถ้าจะไม่ให้คนหูหนวกใช้ภาษามือ ไม่สื่อความหมายโดยใช้การแสดงสีหน้าท่าทางเข้าช่วย เพื่อให้ได้ความชัดเจน ผลที่ได้ก็คือคนหูหนวกจะมีแต่ความอ่อนแอมีปมด้อย ทำให้คนหูหนวกเป็นคนที่เก็บกดความรู้สึกมาก ไม่สนุกสนานร่าเริง ไม่รู้สึกว่ามีอิสระ ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง และมักเป็นคนที่มีอารมณ์รุนแรง

ลักษณะเด่นของคนหูหนวก ที่คนหูดีส่วนมากยังไม่สังเกตเห็นก็คือ มีสายตาว่องไว เข้าใจอะไรได้ง่าย ด้วยการมองเห็นเพียงชั่วขณะเดียวมีการสังเกตเป็นเลิศ มีพรสวรรค์ทางด้านงานฝีมือ เช่น วาดภาพ ตัดเย็บ งานไม้ และที่สำคัญคนหูหนวกส่วนมากชอบพบปะสังสรรค์กับคนหูหนวกด้วยกัน เนื่องจากมีอะไรต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน มีความรู้สึกว่าเป็นคนหัวอกเดียวกันนั่นเอง

ปัญหาสำคัญของคนหูหนวก

1. ปัญหาด้านการสื่อสาร ในสังคมของคนปกติ การสื่อสารใช้การฟังและการพูดซึ่งก็คือ ใช้ปากเป็นเครื่องส่ง ใช้หูเป็นเครื่องรับ ส่วนคนหูหนวกใช้ภาษามือซึ่งก็คือ ใช้มือเป็นเครื่องส่ง ใช้สายตาเป็นเครื่องรับ คนหูหนวกบางคนพูดได้แต่ไม่ชัด ทั้งนี้เนื่องจากเคยถูกสอนให้พูด แต่ขาดข้อมูลทางการได้ยินได้ฟัง จึงไม่สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งที่พูดไปนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด การสนทนากับคนปกติถ้าเป็นคนที่ไม่คุ้นเคยก็จะไม่เข้าใจ มักจะทำให้คนปกติไม่อดทนที่จะพูดคุยด้วย คนหูหนวกที่พูดด้วยภาษามือก็จะคุยกับคนที่ใช้ภาษามือได้ซึ่งมีจำนวนน้อยมาก จึงเป็นปัญหามากเมื่อจำเป็นต้องไปติดต่อกับตำรวจ แพทย์ ทนายความ หรืออัยการ และนายจ้าง เป็นต้น

2. ปัญหาด้านการศึกษา คนหูหนวกมีโอกาสน้อยมากในการเลือกเรียน รัฐบาลจัดให้มีโรงเรียนสอนคนหูหนวกเพียง 8 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งเป็นจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับประชากรที่เป็นคนหูหนวก ซึ่งอย่างน้อย 1 แสนคน เด็กหูหนวกที่อยู่ไกลโรงเรียนมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับการศึกษา และถ้าครอบครัวของเด็กหูหนวกเป็นครอบครัวที่ยากจน ก็ยิ่งทำให้โอกาสทางการศึกษาน้อยลงไปอีก

แม้เด็กที่มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐก็ยังมีปัญหาในเรื่องความรู้ความเข้าใจอยู่ดี อันเนื่องมาจากอุปกรณ์การศึกษายังมีไม่เพียงพอ ครูผู้สอนยังไม่ชำนาญภาษามือ ทำให้เกิดปัญหาทางการสื่อสารระหว่างครู และนักเรียน ศัพท์ภาษามือที่มีใช้ก็ยังมีจำนวนจำกัด ตำราเรียนไม่เหมาะสมกับสภาพความพิการของนักเรียนกล่าวคือ นักเรียนหูหนวกไม่มีความสามารถในการอ่าน

ออกเขียนได้เช่นเด็กปกติ หนังสือสำหรับนักเรียนหูหนวกควรมีภาพประกอบมาก และมีตัวอักษรน้อย เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ แต่ความจริงตำราเรียนของนักเรียนหูหนวกยังคงใช้เหมือนกับตำราเรียนสำหรับนักเรียนหูปกติ มีตัวหนังสือมากเกินไป มีภาพประกอบน้อย จึงเข้าใจยาก

คนหูหนวกที่เรียนจบแล้วมีโอกาสน้อยมากที่จะเรียนต่อในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ คนหูหนวกที่อายุเกินเกณฑ์ ก็จะไม่มีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนเลยตลอดชีวิต บางคนคิดว่าให้คนหูหนวกเรียนไปทำไม เรียนไปก็เสียเวลาและสิ้นเปลืองเงินทองเปล่า ๆ

3. ปัญหาด้านการประกอบอาชีพ คนหูหนวกจำนวนน้อยมากที่มีงานทำไม่ว่าในภาครัฐบาลหรือเอกชน เนื่องจากนายจ้างไม่รู้ว่าจะสั่งงานคนหูหนวกได้อย่างไร แต่ถ้าบังเอิญคนหูหนวกได้เข้าทำงานกับคนปกติ คนหูหนวกมักจะถูกเอาเปรียบ ถูกกดขี่จากหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงาน ซึ่งไม่ยอมรับฟังความคิดเห็น และความสามารถของคนหูหนวก คนหูหนวกยังไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับคนหูปกติ ค่าจ้างแรงงานของคนหูหนวกยังอยู่ในระดับต่ำกว่า รัฐบาลยังไม่ได้จัดสถานฝึกอาชีพและบริการจัดหางานสำหรับคนหูหนวก คนหูหนวกจึงยังไม่มีโอกาสเลือกงานที่ตนชอบ มีความถนัดและมีรายได้ดี เช่น เป็นครูสอนเด็กหูหนวก ทำงานในตำแหน่งสูง ๆ ในกิจการต่าง ๆ

4. ปัญหาความปลอดภัย เมื่อมีอันตรายส่วนใหญ่เข้ามาใกล้ คนหูหนวกมักจะไม่รู้ เช่น เสียงไซเรนแจ้งเพลิงไหม้ เสียงแตรรถยนต์ จะมีก็แต่สัญญาณไฟจราจรตามทางแยกเท่านั้น ที่คนหูหนวกมองเห็นได้ชัด

เรื่องที่น่าขบขันก็คือ ถ้าหากวันหนึ่งจำเป็นต้องตื่นนอนแต่เช้าตรู่ด้วยที่มีนัดสำคัญ นาฬิกาปลุกทั่ว ๆ ไปคงจะไม่มีประโยชน์ เขาคงจะต้องหาวิธีใดวิธีหนึ่งแก้ปัญหานี้ให้ตัวเองจนได้

5. ปัญหาความเป็นส่วนตัว ทุกครั้งที่คนหูหนวกใช้ภาษามือถ้าไม่ได้อยู่กันตามลำพังสองคน เมื่อสนทนาแล้ว คนหูหนวกรอบข้างคงต้องทราบเรื่องที่เราไม่ต้องการให้คนอื่นทราบ เพราะภาษามือไม่มีวิธีสื่อแบบกระซิบเหมือนภาษาพูดและในเรื่องของการติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ เช่น ตำรวจ ทนายความ เพื่อประโยชน์ของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องน่าอายอย่างไรก็แล้วแต่ คนหูหนวกก็จำเป็นต้องพึ่งพาล่ามภาษามือ ซึ่งหูดี

6. ปัญหาครอบครัว บางครอบครัวไม่สนใจลูกหูหนวก เห็นว่าเกิดมาแล้วพิการ พูดคุยกันไม่รู้เรื่อง บางครอบครัวเอาใจใส่ลูกหูหนวกมากเกินไปทำให้เด็กอ่อนแอ ทำอะไรด้วยตนเองไม่ได้ ไม่กล้าเข้าสังคมของโลกภายนอก พ่อแม่ส่วนมากบังคับให้ลูกพูดทั้ง ๆ ที่รู้ว่าลูกไม่ได้ยินเสียงที่พ่อแม่พูด ไม่ยอมรับภาษามือ อาจเป็นเพราะบางคนต้องการปกปิดความพิการของลูก ไม่อยากให้คนอื่น ๆ รู้ว่าลูกของตัวเองเป็นเด็กหูหนวก เด็กจึงขาดความอบอุ่น ถูกทอดทิ้ง มีปมด้อย มีปัญหาทางอารมณ์ ฯลฯ

7. ปัญหาทางเพศ คนหูหนวกก็คือคนเช่นเดียวกับคนทั่วไป ต้องการความรักระหว่างเพศ ต้องการมีครอบครัวของตัวเอง แต่คนปกติบางคนคิดว่าคนหูหนวกไม่ควรแต่งงาน หรือแต่งงานได้แต่ไม่ควรมีลูก เพราะถ้ามีลูก ลูกก็จะหูหนวกเหมือนพ่อแม่ คำพูดของคนใจแคบบางคนทำให้ชีวิตการแต่งงานของคนหูหนวกไม่ราบรื่น เช่นคนปกติที่แต่งงานกับคนหูหนวกมักถูกกล่าวหาว่า ไม่มีปัญญาที่จะหาคู่ครองที่เป็นคนหูดีได้แล้ว หรือไม่ก็ถูกกล่าวหาว่า หวังผลประโยชน์จากคู่สมรสที่เป็น

คนหูหนวก ฉะนั้นคนหูหนวกจึงมักแต่งงานกับคนหูหนวกด้วยกัน ดูเหมือนว่าจะมีความสุขกว่า

8. ปัญหาสวัสดิการ บ่อยครั้งที่คนหูหนวกจำเป็นต้องใช้บริการจากล่าม ในการติดต่อเรื่องสำคัญเช่น เวลาที่มีคดีความในศาล และการสอบสวนที่สถานีตำรวจ ล่ามส่วนมากซึ่งเป็นครูของคนหูหนวกยังไม่มีความรู้ด้านกฎหมาย จึงทำให้คนหูหนวกเสียเปรียบในรูปคดี

นอกจากนี้คนหูหนวกได้รับข่าวสารที่ไม่เพียงพอ ดูโทรทัศน์ก็เข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง ส่วนใหญ่มักไม่เข้าใจเพราะเป็นภาษาพูด โดยเฉพาะรายการข่าว ถึงแม้ว่าในปัจจุบันทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของกรมประชาสัมพันธ์จะให้มีล่ามแปลข่าวเป็นภาษามือ แต่ก็เป็นเพียงแค่ข่าวในประเทศเท่านั้น และจอของล่ามภาษามือเล็กเกินไป ทำให้คนหูหนวกดูไม่ชัดเจน และปวดสายตาเป็นอย่างมาก เพราะต้องคอยเพ่งสายตาตลอด หรือไม่ก็ต้องนั่งใกล้จอโทรทัศน์ถึงจะเห็นข้อความได้ชัดเจน สิ่งนี้ทำให้คนหูหนวกต้องเป็นผู้พิการทางสายตาเพิ่มขึ้นอีก และคนหูหนวกก็ยังคงล้าหลังทางด้านข่าวสารอยู่เช่นเดิม

นอกจากที่กล่าวแล้ว คนหูหนวกบางส่วนยังไม่ได้รับอนุญาตให้มีบัตรประชาชน ใบขับขี่ และที่สำคัญคือ ยังไม่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาทั้งส่วนท้องถิ่นและส่วนรัฐบาล

หนทางช่วยเหลือคนหูหนวก

1. ระดับรัฐบาล รัฐบาลกำลังพิจารณากฎหมายสำหรับคนพิการ ซึ่งรวมทั้งคนหูหนวกด้วย เรื่องนี้คนพิการได้ต่อสู้มาหลายปีแล้ว แต่ยังไม่สำเร็จ เรากำลังคอยความหวัง เมื่อกฎหมายฉบับนี้ผ่าน เราชาวคนพิการก็จะมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกับคนปกติทั่วไป

2. ระดับประชาชน คนปกติโดยทั่วไปควรเห็นว่าคนหูหนวกเป็นคนเช่นเดียวกับท่าน มีความรู้สึกนึกคิด มีมันสมอง มีความต้องการเหมือนท่าน โปรดให้โอกาสเขาได้แสดงความสามารถตามวิถีทางที่เขาถนัด และหากเป็นไปได้ในขณะที่คนหูหนวกยังไม่สามารถช่วยตัวเองได้ในระยะแรกนี้ โปรดช่วยบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือแรงกายแรงใจให้ เพื่อเป็นทุนดำเนินการ จักเป็นพระคุณยิ่ง

3. ระดับครอบครัว หากสมาชิกในครอบครัวท่าน หรือญาติพี่น้องของท่านเป็นคนหูหนวก โปรดให้ความอบอุ่นแก่เด็กหูหนวก เหมือนลูกคนปกติโดยทั่วไป ช่วยส่งเสริมการศึกษาให้เขามีอาชีพและส่งเสริมความสามารถตามควรแก่อัตภาพ และเปิดโอกาสให้เขาได้เข้ากลุ่มเพื่อนคนหูหนวกด้วยกัน เพื่อเขาจะได้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว และเพื่อความสุขส่วนตัวของเขาเอง

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคนหูหนวก

ข้อควรปฏิบัติ และข้อควรหลีกเลี่ยงสำหรับท่านที่จะมีโอกาสสัมผัสกับคนหูหนวก

ข้อควรปฏิบัติ

1. ควรเรียกชื่อของคนหูหนวก หรือเรียกชื่อเขาเป็นภาษามือ

2. ให้เกียรติคนหูหนวกในความเป็นมนุษยชาติเท่าเทียมกับคน

3. ถามคนหูหนวกว่า จะติดต่อสื่อสารด้วยวิธีใดจึงจะดีที่สุด (ภาษามือ/ภาษาเขียน/ฯลฯ)

4. ควรเตรียมกระดาษและปากกาพร้อมที่จะใช้และเต็มใจใช้ทุกเมื่อ เมื่อจะสื่อสารกับคนหูหนวก

5. ถ้าคนหูหนวกไม่เข้าใจคำแรก จงใช้คำอื่นสื่อความหมายแทน (ควรยืดหยุ่นตามสถานการณ์)

6. ควรดูสีหน้าของคนหูหนวกเพราะความหมายและข้อมูลต่าง ๆ จะส่งผ่านทางใบหน้าด้วย

7. ควรทดลองใช้วิธีการสื่อสารแบบต่างๆ เช่น เขียน ทำท่าปากพูด ทำท่ามือ

8. ควรสื่อความซ้ำ ๆ ซ้ำ ๆ ในกรณีที่จำเป็น (เช่น เรื่องที่ซับซ้อน เข้าใจยาก)

9. ควรตรวจสอบความถูกต้องของข้อความที่สนทนากัน ด้วยการให้คนหูหนวกทำท่ามือซ้ำตามความหมายที่ท่านได้พูดไปแล้ว

10. ควรใช้เวลา อดทน เป็นมิตร และทำตัวตามสบายขณะสื่อสารกับคนหูหนวก

11. ควรเรียนภาษามือเพื่อสื่อสารกับคนหูหนวก โดยเฉพาะในกรณีที่ท่านมีเพื่อนหรือญาติพี่น้องที่เป็นคนหูหนวก

12. ควรมองตรงไปที่คนหูหนวกตลอดเวลาขณะที่สนทนากัน

13. ควรระวังเรื่องความเข้าใจผิด (การพยักหน้าอาจจะไม่จำเป็นต้องหมายถึง "เข้าใจ" เสมอไป เพราะอันที่จริงอาจหมายถึง "ไม่อยากทำให้คุณอาย" หรือ "ไม่อยากได้รับความอับอาย" ก็ได้)

14. ถ้าการสื่อสารล้มเหลว ควรใช้วิธีอื่น

15. ควรสนับสนุนให้คนหูหนวก ได้รับการศึกษามากที่สุด ให้เข้าสังคมและพบเห็นสิ่งต่าง ๆ มากที่สุด

16. โปรดใช้สัญญาณไฟกับคนหูหนวก

ข้อควรหลีกเลี่ยง

1. ไม่ควรเรียกคนหูหนวก และคนหูตึงว่า "คนใบ้" เพราะคำว่าใบ้อาจหมายถึง บ้าใบ้ โง่ทึก ไร้สมอง

2. ไม่ควรเอาเปรียบ และดูถูกคนหูหนวก

3. ไม่ควรมองข้ามความสามารถของคนหูหนวก

4. ไม่ควรบังคับให้คนหูหนวก พูดด้วยปาก (ก็รู้อยู่แล้วคนหูหนวกพูดไม่ได้)

5. ไม่ควรทำปากเน้นคำพูด มากเกินไป (อาจจะทำให้คนหูหนวกเข้าใจผิด) คิดว่าท่านกำลังอารมณ์เสียก็ได้)

6. ไม่ควรล้อเลียน หรือขบขันเมื่อเห็นคนหูหนวกใช้ภาษามือ

7. ไม่ควรเสแสร้งทำเป็นเข้าใจหรือเดาความหมายที่ท่านไม่แน่ใจหรือไม่เข้าใจ

8. ไม่ควรพูดซ้ำคำเดิม ถ้าคนหูหนวกไม่ค่อยเข้าใจท่าน ควรเปลี่ยนไปใช้คำอื่นแทน

9. ไม่ควรเอาอะไรใส่ไว้ในปาก หรือปิดปากขณะพูดกับคนหูหนวก

10. ไม่ควรพูดกับคนหูหนวกขณะที่ท่านหันหลังให้กับดวงไฟ แสงสว่างจ้า หน้าต่างหรือกระจก (เพราะคนหูหนวกมีประสาทตาที่ไวต่อแสงมากถ้าถูกแสงจะแสบตาได้ง่าย)

11. ไม่ควรพูดขอโทษกับคนหูหนวกในกรณีที่ท่านใช้ภาษามือไม่ชำนาญ เพราะคนหูหนวกจะทราบเองว่าท่านเพิ่งเริ่มหัดใช้ภาษามือ

12. ไม่ควรกักขังคนหูหนวก (พ่อแม่บางคนไม่ยอมให้ลูกออกจากบ้าน เพราะกลัวว่าจะช่วยเหลือตัวเองไม่ได้)

13. ไม่ควรใช้สัญญาณอันตราย หรือสัญญาณต่าง ๆ ที่เป็นเสียงกับคนหูหนวก

ปัญหาสิทธิเสรีภาพของคนพิการในประเทศไทย

ผศ. วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ *

บทนำ

มนุษย์เราเกิดมาตั้งแต่เด็ก ก็มีสติปัญญาความสามารถที่จะรู้ว่า....อะไรเหมือนกับอะไร อะไรแตกต่างจากอะไรและจำได้หมายรู้อย่างไม่สับสน ตั้งแต่เด็กก็รู้ว่าใครเป็นพ่อ ใครเป็นแม่ ใครเป็นพี่หรือใครเป็นน้อง นอกจากนี้มนุษย์ยังมีสติปัญญาความสามารถตั้งแต่เด็กที่จะหยั่งรู้ว่าสิ่งที่เหมือนและคล้ายคลึงกัน ควรจะได้รับการปฏิบัติอย่างเดียวกัน สติปัญญาความสามารถนี้เองที่ทำให้มนุษย์รู้จักความเป็นธรรม และใฝ่หาความเป็นธรรมมาตั้งแต่เด็กไม่ว่าครอบครัวใดที่มีบุตรหลายคน หากแม่ซื้อของเด็กเล่นมาให้บุตรคนอื่น ๆ ยกเว้นบุตรคนเล็กสุดท้อง น้องเล็กคนสุดท้องคงต้องโวยวายบ่นว่าแม่ไม่เป็นธรรม แม่ลำเอียง เมื่อเป็นลูกเหมือนกันทำไมไม่ปฏิบัติอย่างเดียวกัน และน้องเล็กคนสุดท้อง คงต้องเรียกร้องขอความเป็นธรรมจากแม่ขอให้แม่ซื้อของเด็กเล่นให้แก่ตนเหมือนกับพี่ด้วย หากแม่นิ่งเฉยน้องเล็กคนสุดท้องคงงอแงก่อกวนให้แม่ไม่ได้รับความสงบสุข คนพิการนั้นมีสามัญสำนึกไม่แตกต่างจากคนอื่น จึงตระหนักดีว่า ในฐานะที่ตนเป็นคนไทยชอบที่จะได้รับการปฏิบัติจากกฎหมายไทย และจากสังคมไทยเหมือนกับคนปรกติทั่วไป เมื่อใดที่คนพิการพบว่าพวกตนได้รับการปฏิบัติจากกฎหมายไทย หรือจากสังคมไทยต่ำต้อยกว่าคนปรกติทั่วไป ย่อมต้องรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม และต้องเรียกร้องหาความเป็นธรรมเป็นของธรรมดา

คนพิการก็เหมือนคนไทยปรกติทั่วไป ที่ต้องดิ้นรนทำมาหากิน เพื่อให้มีรายรับพอเลี้ยงตนเองและครอบครัวในเบื้องแรก เมื่อพอมีกินมีใช้และมีเวลาเหลืออยู่บ้าง จึงเริ่มคิดถึงสิทธิเสรีภาพของตน สามัญสำนึกอีกนั่นแหละที่บอกคนพิการว่า ในฐานะที่เป็นคนไทยเหมือนคนอื่นย่อมชอบที่จะมีสิทธิเสรีภาพเหมือนคนไทยปรกติทั่วไป คนพิการจึงไม่แตกต่างไปจากคนอื่น ๆ ที่ต้องการมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา การฝึกอาชีพ และมีโอกาสที่จะได้งานทำ ต้องการมีส่วนร่วมในทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับประเทศกล่าวคือ ต้องการมีสิทธิเลือกตั้งและมีสิทธิรับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภา-ผู้แทนราษฎร เป็นต้น ต้องการมีเสรีภาพโดยเฉพาะเสรีภาพในการเดินทางด้วยหลักแห่งเหตุผล ทุกคนคงเห็นพ้องกันหมดว่าสิทธิเสรีภาพที่กล่าวมานั้นคนไทยทุกคนชอบที่จะมี และได้รับกันถ้วนหน้า โดยไม่คำนึงว่าบุคคลนั้นจะเป็นคนพิการ หรือคนปรกติ จะเป็นคนรวยหรือคนจน จะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ความพิการได้เป็นอุปสรรคตามธรรมชาติ ที่คอยขัดขวางคนพิการไม่ให้ได้รับประโยชน์ตามสิทธิเสรีภาพดังกล่าว หรือได้รับอย่างไม่เต็มที่ ด้วยความตระหนักและซาบซึ้งในคุณค่าแห่งสิทธิเสรีภาพนั้นได้กระตุ้นให้คนพิการทุ่มเททั้งกำลังกาย สติปัญญา และทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเอาชนะความพิการของตน โดยหวังที่จะได้รับประโยชน์ หรือความสุขจากสิทธิเสรีภาพนี้เป็นผล

* น.บ. เกียรตินิยม (ธรรมศาสตร์), น.บ.ท. น.ม. สาขากฎหมายแพ่ง (ธรรมศาสตร์), LL.M. IN TAXATION (HARVARD), อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตอบแทน การผ่าฟันเพื่อเอาชนะความพิการนั้น คนพิการหลายคนล้มเหลว และหลายคนประสบผลสำเร็จ แต่นั่นมิได้หมายความว่าผู้ที่ประสบผลสำเร็จจะสามารถไขว่คว้าเอาประโยชน์ และความสุขจากสิทธิเสรีภาพนั้นได้ทันที นั่นเป็นเพียงการเอาชนะอุปสรรคด่านที่หนึ่งได้เท่านั้น ยังมีอุปสรรคที่ขวางกั้นเขาอยู่อีกนั้นคือ ความไม่เข้าใจของสังคมไทยที่มีต่อคนพิการและแม้ว่าคนพิการบางท่านสามารถเอาชนะความไม่เข้าใจของสังคมไทยที่มีต่อคนพิการได้อีกด่านหนึ่ง แต่ก็ต้องมาจบลงตรงที่ว่ามีกฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของเขาเอาไว้ ทุกสิ่งที่เขาทุ่มเทลงไปเพื่อหวังที่จะได้รับประโยชน์ หรือความสุขจากสิทธิเสรีภาพนั้น ต้องเป็นอันสลายไปอย่างไร้ผล บทความนี้จะเน้นเรื่องกฎหมายหรือข้อบังคับ หรือกฎเกณฑ์ที่จำกัด หรือริดรอนสิทธิหรือเสรีภาพของคนพิการเป็นสำคัญ เพราะการจำกัดหรือการริดรอนสิทธิและเสรีภาพของคนพิการนั้นเป็นการขัดต่อสิทธิมนุษยชน และเป็นการขัดต่อหลักของความเป็นธรรมอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม บทความนี้อาจกล่าวถึงการต่อสู้ของคนพิการ เพื่อเอาชนะความพิการและความไม่เข้าใจของสังคมไทยที่มีต่อคนพิการมาประกอบไว้บ้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจการเรียกร้อง ของคนพิการที่ให้มี พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยเฉพาะมาตรา 20 (ขอให้ดูยกร่าง พ.ร.บ.ที่เสนอโดยสภาคนพิการฯ)

สิทธิที่จะได้รับการศึกษาและการฝึกอาชีพ

ทุกคนเข้าใจดีว่า การศึกษานั้นทำให้คนมีคุณภาพ และคนที่มีคุณภาพนั้นย่อมก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย ด้วยเหตุนี้พ่อแม่จึงทุ่มเททุกอย่างเพื่อให้บุตรของตนได้รับการศึกษาที่ดี ลูกคนใดไม่อยากเรียนหนังสือ ก็พยายามหาวิถีทางทุกอย่างไม่ว่าจะด้วยวิธีให้รางวัลชักจูงใจ หรือวิธีบังคับเพื่อให้ลูกไปเรียนหนังสือให้ได้ เมื่อใดประเทศไทยมีรัฐบาลที่มีจิตสำนึกอย่างพ่อแม่คนและมองคนพิการอย่างลูก วันนั้นคนพิการคงจะมีความสุขกันถ้วนหน้า แต่ทุกวันนี้ทางด้านการศึกษา คนพิการต้องดิ้นรนกันเองเป็นสำคัญโดยมีมูลนิธิเอกชนต่างๆ คอยให้ความช่วยเหลือ ส่วนความช่วยเหลือจากรัฐบาลนั้นมีน้อยมาก ข้าพเจ้าเป็นคนตาบอดที่ต้องอ่านหนังสือโดยการฝึกฝน ใช้นิ้วสัมผัสอักษรตัวนูนหรืออักษรเบรลล์และใช้หูฟังจากเครื่องบันทึกเทปแทนการใช้สายตาอ่านตัวหนังสือ และต้องฝึกจิ้มอักษรเบรลล์ และพิมพ์ดีดแทนการเขียน การใช้สายตาอ่านนั้นทำได้เร็วกว่าการใช้นิ้ว และหูมาก และการจิ้มอักษรเบรลล์นั้นทำได้ช้ากว่าการเขียนมากด้วย แต่เมื่อต้องการมีการศึกษาเหมือนคนอื่นก็ต้องเอาความขยันเข้าสู้ การเดินทางไปโรงเรียนต้องฝึกฝนใช้ไม้เท้าขาว ฝึกขึ้นรถเมล์ แม้ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี ก็ยังมีการขึ้นรถผิดบ้างลงป้ายผิดบ้าง ถูกคนอื่นเหยียบไม้เท้าหักบ้างเป็นของธรรมดา บางครั้งยังตกท่อ ชนเสาให้ได้รับบาดเจ็บเป็นของแถมให้หมดกำลังใจ แต่เมื่อต้องการมีการศึกษาเหมือนคนอื่น ๆ จึงต้องเอาความอดทนอดกลั้นเข้าสู้ เมื่อจบโรงเรียนหนึ่งจะเปลี่ยนโรงเรียนใหม่ก็แสนจะยุ่งยาก อุปสรรคไม่ได้อยู่ที่ว่าไม่มีความสามารถพอ แต่อยู่ที่ว่าครูบาอาจารย์ทั้งหลายมักจะเข้าใจว่าเป็นคนตาบอดคงจะเรียนไม่ได้ ถึงเรียนได้ก็คงจะเอาไปทำประโยชน์อะไรไม่ได้ อาจารย์บางท่านรู้สึกไม่สบายใจที่มีคนตาบอดไปนั่งเรียนด้วย กว่าจะทำให้ท่านเหล่านั้นเข้าใจ ก็ต้องใช้เวลาและเล่นเอาเสียเหนื่อย ที่ช้ำร้ายโรงเรียนบางแห่ง อย่างเช่นโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ไม่ยอมรับคนตาบอดเข้าศึกษาเอาเสียเลยด้วยเหตุผลง่าย ๆ ว่ายังไม่พร้อม ข้าพเจ้าดูเหมือนจะโชคดีกว่าคนอื่นเขา ที่ไฝ่ฝัน

อยากประกอบอาชีพในทางกฎหมาย เพราะเมื่อสอบผ่านการคัดเลือกเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็ได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีทั้งจากครูบาอาจารย์ และเพื่อนนักศึกษา ครั้นเรียนจบยังได้รับการต้อนรับให้สอบคัดเลือกเข้ามาเป็นอาจารย์ อีกทั้ง ดร.ป่วย อึ้งภากรณ์ ซึ่งเป็นอธิการบดีอยู่ในขณะนั้นยังได้กล่าวกับ ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์ ซึ่งเป็นคณะบดีคณะนิติศาสตร์ขณะนั้นว่า "หากคนตาบอดเป็นข้าราชการไม่ได้ตามกฎหมาย ชอบที่จะรับเป็นลูกจ้างประจำ เมื่อเขามีความมุมานะ การเรียนก็ออกมาดี สมควรได้รับการสนับสนุน" ข้าพเจ้ารู้สึกปิติยินดีเป็นอย่างมากที่ยังมีผู้ใหญ่เข้าใจคนพิการและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนทำให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ข้าพเจ้าทุ่มเทลงไปไม่ไร้ผล และต้องขอขอบคุณมูลนิธิช่วยเหลือคนตาบอดแห่งประเทศไทยเป็นพิเศษ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีมาโดยตลอด แต่เพื่อนตาบอดรุ่นน้องดูเหมือนจะโชคร้ายกว่าคนอื่น ที่ใฝ่ฝันอยากจะเป็นนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเหมือนรุ่นพี่ เพราะในปัจจุบันนี้บุคคลที่จะเป็นนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงได้นั้นต้องมีใบประกาศหลักสูตรเจ้าหน้าที่รายการวิทยุกระจายเสียงและหลักสูตรนี้มีข้อบังคับไม่ให้รับคนพิการ เพื่อนตาบอดรุ่นน้องจึงทำเรื่องอุทธรณ์ไปถึงท่านอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบเพื่อขอความกรุณา แต่ได้รับการปฏิเสธด้วยเหตุผลต่าง ๆ นานา (ดังมีรายละเอียดตามจดหมายที่แนบมาในภาคผนวก) เมื่อผิดหวัง เพื่อนรุ่นน้องเลยต้องหันไปขายสลากกินแบ่งของรัฐบาลเพื่อยังชีพต่อไป หากพิเคราะห์เนื้อหาในจดหมายของท่านอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์แล้วดูเหมือนท่านจะไม่เข้าใจคนพิการเอาเสียเลยการนั่งเทียนทึกทักเอาเองว่า คนตาบอดคงจะเรียนไม่ได้ จึงไม่ให้เรียนไม่น่าจะถูกต้องนัก ท่านรู้ได้อย่างไรว่าคนตาบอดเรียนไม่ได้ เมื่อไม่ยอมเปิดโอกาสให้เขาลองดู คนตาบอดที่สมัครเข้ามาเรียน เขาต้องแน่ใจว่าเขาเรียนได้เขาจึงสมัคร ถ้าเขาไม่แน่ใจว่าเรียนได้เขาคงไม่สมัครให้เสียเวลาแต่ถึงแม้ว่าเขาเรียนแล้วไม่จบก็ไม่ใช่เรื่องแปลกในเมื่อคนปรกติเรียนแล้วไม่จบก็ยังมี จะมีคนไทยกี่คนที่คิดว่า คนตาบอดไทยสามารถเข้าเรียนกฎหมายที่มหาวิทยาลัยฮาเวอร์ดได้ แต่ข้าพเจ้ายังเรียนจบหลักสูตร LLM ทางกฎหมายภาษีอากรที่นี่มาแล้ว การให้เหตุผลว่าคนปรกติเรียนจบหลักสูตรนี้แล้วยังหางานทำได้ยาก คนตาบอดเรียนไปคงจะหางานทำไม่ได้ ไม่น่าจะเป็นการให้เหตุผลที่ถูกต้องนัก หากท่าน ดร.ป่วย อึ้งภากรณ์ และท่าน ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์ คิดอย่างท่านอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ข้าพเจ้าคงโชคร้ายอย่างมาก คงหมดโอกาสได้เป็นอาจารย์สอนวิชากฎหมายที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่มีชื่อเสียงแห่งนี้และต้องหันไปขายสลากกินแบ่งรัฐบาลหารายได้ให้รัฐอย่างเพื่อนตาบอดรุ่นน้อง ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า มีคนตาบอดหลายคนที่เป็นนักจัดรายการวิทยุที่มีชื่อเสียงเช่น คุณประเทือง บุญยประพันธุ์ คุณสุนทร พรฤดี ในต่างประเทศเองก็ยังมีนักจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่มีชื่อเสียงอยู่หลายคน ข้าพเจ้ายังมองไม่เห็นเลยว่าจะมีผลเสียอย่างไร หากเปิดโอกาสให้คนพิการได้เรียนหลักสูตรเจ้าหน้าที่รายการวิทยุกระจายเสียง แต่การปิดโอกาสนั้นมีผลเสียอยู่มากมาย อย่างน้อยที่สุดได้ปิดโอกาสของคนพิการที่จะใช้ความสามารถที่ตนถนัด และทำให้เขาไม่ได้รับการพัฒนาให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่อันเป็นผลเสียต่อตัวเขาเอง ครอบครัวของเขา และประเทศชาติโดยส่วนรวม การปิดโอกาสไม่ให้คนพิการเป็นนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์เป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในลักษณะต่ำต้อยกว่าคนปรกติทั่วไป เป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรมและขัดต่ออุดมการณ์ของ

กฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ คนพิการจึงเรียกร้องให้มีการยกเลิกกฎหมายหรือข้อบังคับที่ตัดสิทธิคนพิการ เพราะเหตุที่เขาเป็นคนพิการ

เสรีภาพในการเดินทาง

เรื่องเสรีภาพในการเดินทางนี้ดูเหมือนไม่สำคัญมากนักสำหรับคนปรกติทั่วไป แต่มีความสำคัญอย่างลึกซึ้งมากสำหรับคนตาบอด และคนขาพิการ ธรรมชาติของมนุษย์ไม่ชอบอยู่ในที่จำกัดแคบ ๆ ไปไหนมาไหนไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีการนำเอาการจำกัดเสรีภาพในการเดินทางด้วยการกำหนดให้อยู่ในบริเวณจำกัด มีเนื้อที่แคบ ๆ ไปไหนมาไหนไม่ได้ด้วยการกักขัง หรือจำคุกมาเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดในทางอาญาที่ค่อนข้างร้ายแรง ตรงกันข้ามมนุษย์มีธรรมชาติรักอิสระเสรีที่จะเดินทางไปไหนมาไหนชอบท่องเที่ยวไปดูสิ่งแปลก ๆ ในที่ต่าง ๆ แม้บางครั้งจะต้องเสี่ยงกับภยันตราย จึงจะได้ชมสถานที่แปลก ๆ สวยงาม หลายท่านก็ยินดีที่จะเสี่ยงไป ด้วยเหตุนี้จึงมีการนำเอาการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ หรือประเทศต่าง ๆ มาเป็นรางวัลในการชิงโชคบ้าง หรือให้เป็นรางวัลแก่ลูกจ้างที่ทำงานดีบ้าง และไม่เป็นเรื่องแปลก ที่การขายบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้นำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศไทยมากที่สุดมากกว่าการขายบริการหรือสินค้าอื่นใด คนพิการมีธรรมชาติเหมือนคนปรกติทั่วไป รักอิสระเสรีที่จะเดินทางไปไหนมาไหนได้ตามอำเภอใจ ชอบการท่องเที่ยวเช่นกัน ข้าพเจ้ามักถูกถามบ่อย ๆ ว่าไปเที่ยวที่ต่าง ๆ จะสนุกสนานมีความสุขได้อย่างไรในเมื่อตาบอด มองไม่เห็น ชมทิวทัศน์ก็ไม่ได้ ท่านต้องไม่ลืมว่าบรรยากาศแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ให้ความสุขสนุกสนานนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่ที่ภาพแต่อย่างเดียว มีปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น เสียง กลิ่น รส และความรู้สึกจากการสัมผัส และในเรื่องภาพนี้ถ้ามีผู้บรรยายดี ๆ คนตาบอดสามารถจินตนาการณ์ให้เกิดภาพสวยๆ ได้ และบางครั้งอาจจะได้ภาพที่สวยกว่า ที่คนปรกติมองเห็นเสียด้วยซ้ำไป คำพังเพยยังมีว่า สิบตาเห็นไม่เท่ามือคลำ อันที่จริงแล้วคนพิการได้รับความสุขสนุกสนาน จากการท่องเที่ยวมากกว่าคนปรกติเสียอีก เพราะเหตุว่าการพิการตาและขาทำให้คนพิการไปไหนไม่สะดวกต้องอยู่กับบ้านเป็นประจำ เมื่อมีโอกาสได้ไปท่องเที่ยวพบของแปลกใหม่ ย่อมตื่นเต้นสนุกสนานเป็นพิเศษเป็นของธรรมดา บุคคลที่เคยนอนอยู่ที่โรงพยาบาลเป็นเวลานาน หรือเคยติดคุกย่อมเข้าใจความรู้สึกนี้ได้ดี เป็นเรื่องของธรรมชาติที่น้ำยิ่งอัดแน่นอยู่ในถังมากเท่าใด ยิ่งมีแรงที่จะพุ่งออกไปจากถังมากเท่านั้น คนป่วย นักโทษ คนตาบอด และคนพิการขายิ่งต้องอยู่จำเจในที่แคบ ๆ นานมากเท่าใดก็ยิ่งใฝ่ฝันอยากมีอิสระเสรีภาพ ไปไหนมาไหนได้ตามอำเภอใจมากขึ้นเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงกล่าวว่า คนตาบอดและคนพิการขามีความชาบซึ้ง และรู้คุณค่าของอิสระเสรีภาพในการเดินทางมากกว่าคนปรกติทั่วไป

สำหรับคนตาบอดที่ใฝ่จะมีอิสระเสรีในการไปไหนมาไหนได้ตามอำเภอใจก็ต้องคิดหาสิ่งอื่นๆ มาช่วยให้เกิดความสะดวกในการเดินทางมากขึ้น ไม้เท้าขาว เป็นสิ่งหนึ่งที่คนตาบอดนิยมนำมาใช้มากที่สุดเพราะราคาถูกไม่ต้องการการดูแลรักษามากนัก สามารถช่วยไม่ให้ชนสิ่งกีดขวาง หรือตกหลุมตกท่อได้ดีพอประมาณ สุนัขนำทางเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่คนตาบอดนิยมใช้เป็นตาแทนดวงตาที่เสียไป เนื่องจากสุนัขนำทางมีดวงตาที่มองเห็นจึงสามารถพาคนตาบอดหลบสิ่งกีดขวาง หลุมบ่อ เข้าออกประตูห้องหรือข้ามถนนได้ดีกว่าไม้เท้าขาว การใช้สุนัขนำทางนั้นทำให้คนตาบอดดูมีบุคลิกภาพดีกว่าการใช้ไม้เท้าขาว นอกจากนี้สุนัขนำทางยังเป็นเพื่อนที่ดีสำหรับการเดินออกกำลังกาย และเล่น

เมื่อรู้สึกเหงา สำหรับผู้มีอาชีพเป็นอาจารย์อย่างข้าพเจ้า การมีสุนัขนำทางเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุด แต่เนื่องจากประเทศไทย ไม่มีการฝึกสุนัขไว้ช่วยคนตาบอด ข้าพเจ้าจึงต้องเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลไปเอาสุนัขนำทางจากเมืองดีทรอยต์ รัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่นั่นมีโรงเรียน Leader Dog for the Blind ที่ยอมลงทุนถึง 170,000.- บาท เพื่อฝึกสุนัข 1 ตัว และคนตาบอด 1 คน เพื่อให้รู้จักใช้สุนัขนั้น โรงเรียนนี้ฝึกสุนัขปีละ 300 ตัว เพื่อแจกให้แก่คนตาบอดฟรี เมื่อข้าพเจ้านำสุนัขนำทางที่มีชื่อว่า SKEET มาใช้ในประเทศไทยนั้นรู้สึกว่าได้ผลดีเกินคาดเพราะ SKEET กลายเป็นนักประชาสัมพันธ์ที่ดีสามารถดึงดูดคนไทย ให้หันมาสนใจเรื่องราวของคนตาบอดได้มากขึ้นและเข้าใจคนตาบอดได้ดียิ่งขึ้น แต่โชคร้ายเนื่องจาก ข้าพเจ้าและ SKEET ไม่อาจจะเดินทางไปไหนมาไหนได้ตามอำเภอใจอย่างที่คาดหมายเพราะมี พ.ร.บ.ขนส่งทางบกห้ามมิให้นำสัตว์ขึ้นรถโดยสารสาธารณะ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงไม่สามารถนำ SKEET ขึ้นรถเมล์ รถทัวร์และรถไฟได้ สำหรับเครื่องบินนั้นไม่มีข้อห้าม ข้าพเจ้าเลยเขียนจดหมายขอความกรุณาท่านผู้อำนวยการ ขสมก. และท่านอธิบดีกรมการขนส่งทางบกให้อนุโลมอนุญาตให้ข้าพเจ้า นำสุนัขนำทางขึ้นรถโดยสารประจำทางได้อย่างอารยประเทศเพราะคำว่าสัตว์ใน พ.ร.บ.ขนส่งทางบกนั้นคงมุ่งหมายถึงสัตว์ที่ดุร้าย น่าเกลียดน่ากลัวเสียมากกว่า แต่สุนัขนำทางนั้นล้วนเป็นสุนัข ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่ามีหน้าตาดี ได้รับการฝึกฝนมาอย่างเรียบร้อยไม่กัดผู้อื่น เวลาขึ้นรถโดยสารประจำทางสุนัขนำทางจะนอนอยู่ใต้เก้าอี้ที่นั่ง ไม่เกะกะผู้อื่น หากผู้โดยสารไม่สังเกตให้ดีจะไม่ทราบเลยว่า มีสุนัขอยู่บนรถโดยสารนั้น คุณวิมล ศิริไพบูลย์ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการ ขสมก. ในขณะนั้นได้กรุณาอนุญาตให้นำสุนัขนำทางขึ้นรถเมล์ได้เป็นการชั่วคราว ส่วนท่านอธิบดีกรมการขนส่งทางบกไม่อนุญาต (ขอให้ดูรายละเอียดตามจดหมายที่แนบมาในภาคผนวก) ทุกวันนี้เมื่อข้าพเจ้าจะไปธุระหรือไปเที่ยวต่างจังหวัด ก็ต้องใช้ฝีปากเจรจาขอความกรุณาคนขับรถให้อนุญาตให้นำ SKEET ขึ้นรถทัวร์ด้วยโดยรับประกันว่า ถ้าถูกตำรวจจับให้เสียค่าปรับ ข้าพเจ้ายินดีเสียค่าปรับแทน คนขับรถบางคนยินดี แต่บางคนไม่ยินยอมโดยอ้างว่าแม่ย่านางประจำรถไม่ชอบสุนัข บางคนยินดีแต่จะต้องเสียค่าระวางสำหรับ SKEET เป็นสองเท่าของราคาค่าโดยสารของคน ปีหนึ่ง ๆ ข้าพเจ้าต้องเดินทางไปต่างจังหวัดหลายครั้งจึงต้องอดทนพยายามเจรจาขอความกรุณา ซึ่งแต่ละครั้งนั้นใช้เวลาไม่น้อย ทั้ง ๆ ที่มีความเบื่อหน่ายเต็มกำลัง แต่ก็ไม่มีทางเลือก ในประเทศที่เจริญแล้วอย่างประเทศแคนาดา และประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐบาลจะให้เงินสนับสนุน ในการฝึกสุนัขนำทาง พร้อมจ่ายค่าอาหาร และค่ารักษาพยาบาลสุนัขให้แก่คนตาบอดด้วย และทุกประเทศที่มีการฝึกสุนัขนำทางจะมีกฎหมายกำหนดให้ถือว่า สุนัขนำทางเป็นส่วนหนึ่งของคนตาบอด คนตาบอดไปที่ไหนได้สุนัขนำทางไปที่นั่นได้ด้วย และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากการที่มีสุนัขนั้นไปด้วย สำหรับประเทศไทยนั้นถึงแม้รัฐบาลไม่สนับสนุน ให้มีการฝึกสุนัขนำทางมาช่วยคนตาบอด เราก็ไม่เคยคิดตำหนิรัฐบาลในข้อนี้ แต่เมื่อคนตาบอดดิ้นรนหาเงินทองมาเสียค่าใช้จ่าย เพื่อให้ได้มาซึ่งสุนัขนำทางมาช่วยเหลือตนให้มีอิสระเสรีในการเดินทางไปไหนมาไหนได้ตามอำเภอใจมากขึ้น รัฐบาลก็ไม่สมควรที่จะออกกฎหมาย หรือใช้กฎหมายมากีดกันให้เขาไม่สามารถใช้สุนัขนำทางได้อย่างเต็มที่ เพราะการทำเช่นนั้นเข้าทำนองมือไม่พายแต่เอาเท้าราน้ำ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการเดินทางของคนตาบอด คนตาบอดใคร่ขอความกรุณา

ฝ่ายนิติบัญญัติได้ผ่านกฎหมาย ที่มีข้อกำหนดให้สุนัขนำทางเป็นส่วนหนึ่งของคนตาบอด ให้คนตาบอดมีสิทธิพาสุนัขนำทางไปในสถานที่ที่เป็นสาธารณสถานได้ทุกแห่ง และขึ้นยานพาหนะโดยสารสาธารณะได้ทุกประเภท โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม อันเนื่องมาจากมีสุนัขนำทางนั้นไปด้วย

สำหรับคนพิการขาที่ต้องการไปไหนมาไหนได้อย่างมีอิสระเสรีตามอำเภอใจ ก็ต้องคิดหาสิ่งต่างๆมาช่วยให้สามารถไปไหนมาไหนได้สะดวกขึ้น คนพิการขาเนื่องจากโรคโปลิโอที่ขาพอมีกำลังอยู่บ้างจะนำเอา เบรส (brace) และไม้ค้ำยันมาใช้ คนพิการขาขาดหากเป็นไปได้จะนำเอาขาเทียมมาใช้ คนที่ใช้ขาเทียมไม่ได้ก็หันไปใช้เก้าอี้มีล้อแทน สิ่งเหล่านี้ช่วยให้คนพิการไปไหนมาไหนได้ในระยะทางสั้น ๆ เท่านั้น หากต้องการเดินทางที่ค่อนข้างไกลต้องใช้ยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักรกล คนพิการขาก็อุตสาห์ทุ่มเทสติปัญญาที่ตนมีอยู่ เข้าดัดแปลงรถจักรยานยนต์บ้าง รถยนต์บ้าง โดยลอกเลียนแบบต่างประเทศบ้าง คิดเอาเองบ้าง จนสามารถนำมาใช้ขับขี่ไปไหนมาไหนได้ด้วยตนเอง แต่มีเรื่องประหลาดเกิดขึ้นคือ คนพิการถูกห้ามไม่ให้มีใบขับขี่ เมื่อจำเป็นต้องมีจักรยานยนต์หรือรถยนต์ใช้ คนพิการจึงต้องทำผิดกฎหมายอยู่จนทุกวันนี้ ด้วยการขับรถโดยไม่มีใบขับขี่ สาระสำคัญที่จะได้รับใบขับขี่ควรอยู่ที่ความสามารถขับรถได้ และรู้กฎจราจรเป็นอย่างดี เมื่อคนพิการสามารถขับรถได้และรู้กฎจราจรเป็นอย่างดี จึงชอบมีใบขับขี่เช่นคนอื่นเขา เพียงแต่เห็นว่าเขาเป็นคนพิการจึงตัดสิทธิไม่ให้มีใบขับขี่ ย่อมเป็นการกระทำที่เลือกปฏิบัติต่อคนพิการต่ำต้อยกว่าคนปรกติ การกระทำเช่นนี้ขัดต่อหลักของความเป็นธรรมและอุดมการณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้คนไทยทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ด้วยเหตุนี้คนพิการจึงเรียกร้องให้กฎหมาย กฎเกณฑ์หรือข้อบังคับใด ๆ ที่จำกัดหรือริดรอนสิทธิเสรีภาพของคนพิการ เพราะเหตุที่เขาเป็นคนพิการต้องถูกยกเลิกไป ไม่ให้มีผลใช้บังคับ

สิทธิทางการเมือง

ประชากรของประเทศไทย ที่เป็นคนพิการนั้นมีจำนวนเท่าใดไม่มีตัวเลขที่แน่นอน นิยมใช้ตัวเลขประมาณการของสหประชาชาติคือ 10% ของประชากรทั้งหมด ตามข้อสมมุติฐานนี้ประเทศไทยจะมีประชากรคนพิการประมาณ 5 ล้านคน ประเทศไทยก็เหมือนกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ คนพิการส่วนใหญ่จะถูกเก็บไว้ที่บ้าน และอยู่ในการดูแลของครอบครัวด้วยเหตุผลต่าง ๆ บางครอบครัวคิดว่ามีลูกพิการเพียงคนเดียวนั้นดูแลได้ ไม่อยากปล่อยให้เขาไปตกระกำลำบาก บางครอบครัวอายที่จะให้คนอื่นรู้ว่ามีลูกเป็นคนพิการ บางครอบครัวอยากจะให้ลูกที่พิการของตนมีโอกาสได้รับการฟื้นฟูการศึกษา และมีงานทำ แต่ไม่รู้จะไปพึ่งพาใครที่ไหน จึงจำต้องเลี้ยงดูอยู่ที่บ้าน คนพิการจำนวนน้อยที่ได้มีโอกาสได้รับการฟื้นฟู การศึกษาฝึกอาชีพและมีงานทำอย่างคนปรกติทั่วไปคนพิการกลุ่มแรก ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ไม่ค่อยมีโอกาสได้รับรู้เรื่องราวของโลกภายนอกมากนักจึงไม่สนใจในเรื่องการเมือง ส่วนคนพิการกลุ่มหลังที่มีโอกาสได้รับการฟื้นฟูและมีการศึกษาได้คลุกคลี และเรียนรู้ชีวิตของโลกภายนอก ต้องการมีสิทธิเสรีภาพ และการดำรงชีวิตอย่างปรกติสุขเหมือนคนปรกติทั่วไป เมื่อพบว่ามีกฎหมายหรือกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับใดมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของคนพิการ ไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อมจึงรวมตัวกันเรียกร้องขอให้รัฐบาล และรัฐสภาช่วยยกเลิกกฎหมาย กฎเกณฑ์ข้อบังคับนั้นเสีย การรวมตัวของคนพิการมีการรวมตัวตามความพิการแต่ละประเภท เป็นสมาคมคนตาบอดฯ สมาคมคนหูหนวกฯ สมาคมคนพิการฯ (แขน ขา ลำตัว) สมาคมเพื่อบุคคลปัญญาอ่อน และสมาคมฯ เหล่านี้ได้รวมตัวกันเป็น

สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เพื่อทำหน้าที่เป็นปากเสียงแทนคนพิการทั้งมวล พวกเราคนพิการผู้มีโอกาสดีกว่าคนพิการคนอื่น ๆ ตระหนักในหน้าที่ของตัวเองดีอยู่เสมอว่าต้องพยายามรณรงค์ให้ทั้งภาครัฐ และเอกชนเข้าใจคนพิการดีขึ้น และหันมาให้ความช่วยเหลือคนพิการได้มีโอกาสรับการฟื้นฟูการศึกษา และมีงานทำมากขึ้น เพราะถ้าพวกเราที่เป็นคนพิการที่รู้ปัญหา และความต้องการของคนพิการดี ไม่รณรงค์เพื่อเปิดโอกาสให้เพื่อนพิการด้วยกันแล้วจะหวังให้ใครมาทำให้ พวกเราเข้าใจดีว่าสิ่งที่ต้องการนั้นจะสำเร็จผลได้ต้องอาศัยรัฐบาล และนักการเมืองเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้พวกเราคนพิการตระหนักดีถึงความสำคัญของสิทธิทางการเมืองหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นอย่างดีคนพิการเป็นคนกลุ่มน้อยจะเรียกร้องอะไร ก็กระทำค่อนข้างสุภาพเรียบร้อย จึงไม่ได้รับความสนใจจากรัฐบาลและนักการเมืองมากนัก คนพิการบางคนทนไม่ได้จึงลงไปเล่นการเมืองเสียเอง ด้วยการสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองต่าง ๆ เป็นหัวคะแนนเสียงให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ตนสังกัดอยู่ และหาโอกาสที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ตัวแทนคนหูหนวกและเป็นใบ้เข้าพบ สส.ปิยะณัฐ วัชราภรณ์ที่ตึกรัฐสภา ข้าพเจ้าดีใจมากที่ท่านเข้าใจและยินดีให้การสนับสนุนในการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพของคนพิการ และยังกล่าวอีกว่า "ทุกวันนี้คนพิการได้พัฒนาตนเองจนมีความรู้ ความสามารถควรจะได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบบ้านเมืองกับเขา ตัวแทนของคนพิการชอบที่จะได้รับการเสนอชื่อแต่งตั้งเป็นวุฒิสมาชิก คอยดูแลรักษาผลประโยชน์ของคนพิการด้วยกัน" การที่คนพิการลงไปเล่นการเมืองนั้นคงจะเป็นเรื่องแปลกสำหรับประเทศไทย แต่สำหรับประเทศที่เจริญแล้วนั้นเป็นเรื่องธรรมดา ในหลายประเทศมีคนพิการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสมาชิก และรัฐมนตรีประจำกระทรวงด้วยก็มีและข้าพเจ้าได้เคยพบปะและพูดคุยกับคนพิการที่อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นมาแล้ว

สิทธิทางการเมืองที่สภาคนพิการฯ เอาใจใส่เป็นพิเศษคือสิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คนพิการทราบดีว่าถ้าคนพิการสามารถรวบรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนใช้สิทธิใช้เสียง ในการเลือกตั้งได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ คงจะช่วยกระตุ้นให้นักการเมือง ให้ความสนใจการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของคนพิการมากขึ้น แม้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะรณรงค์ ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ก็ไม่เคยคิดที่จะอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการที่ไปใช้สิทธินั้นเลย คนตาบอดเวลาไปใช้สิทธิเลือกตั้งย่อมจำเป็นต้องมีแผ่นกระดาษที่เจาะรูให้ตรงกับช่องของบัตรเลือกตั้งทุกประการ เพื่อช่วยให้กาในช่องบัตรเลือกตั้งได้อย่างถูกต้อง กระดาษเจาะรูนี้จะแตกต่างกันไปตามจำนวนของผู้สมัครของแต่ละเขต แทนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะช่วยจัดทำให้ สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยกลับต้องรับผิดชอบทำแผ่นกระดาษนี้เอง การทำแผ่นกระดาษเจาะรูนี้ ทางสมาคมฯ ต้องได้รับความร่วมมือจากกรมการปกครอง ในการให้ตัวอย่างบัตรเลือกตั้งที่คิดว่าจะตรงกับบัตรจริงมาให้ บางครั้งได้บัตรเลือกตั้งตัวอย่าง ที่ตรงกับบัตรเลือกตั้งจริงแต่บางครั้งไม่ตรง ครั้งใดที่ไม่ตรงแผ่นกระดาษเจาะรูก็จะมีรูไม่ตรงกับช่องของบัตรจริง เวลาคนตาบอดนำไปใช้จึงทำให้กาไม่ตรงช่องทำให้เกิดบัตรเสียขึ้น คูหาที่ใช้เป็นที่กาบัตรหลายแห่งคนพิการขาที่ใช้เก้าอี้มีล้อไม่สามารถนำเก้าอี้มีล้อเข้าไปกาบัตรที่คูหานั้นได้ แม้มีอุปสรรคขัดขวางคนพิการในการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่คนพิการที่ตระหนักถึงความสำคัญในการใช้สิทธิเลือกตั้งนี้ได้พยายามไปใช้สิทธิอย่างเต็มที่ ในกรณีไม่อาจกากบาทในช่องบัตรเลือกตั้งได้ ก็ขีดให้บัตร

เสียเพื่อป้องกันบุคคลอื่นมาสวมรอย

นอกจากรัฐบาลไม่เคยคิดให้ความสะดวกในการใช้สิทธิเลือกตั้งของคนพิการแล้ว ยังซ้ำเติมด้วยการผ่านกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 93(2) มาตัดสิทธิคนหูหนวกและเป็นใบ้ ที่ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ไม่ให้มีสิทธิ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คนหูหนวกและเป็นใบ้ที่ไม่สามารถอ่าน และเขียนหนังสือได้มักตั้งคำถามว่าทำไมบุคคลปัญญาอ่อนไม่ถูกตัดสิทธิ แต่พวกเขากลับถูกตัดสิทธิ เวลาพวกเขามีเงินได้ต้องเสียภาษีเงินได้ ผลิตสินค้าออกขายต้องเสียภาษีการค้า สั่งสินค้ามาขายจากต่างประเทศต้องเสียภาษีศุลกากร ขายเบียร์ เหล้า บุหรี่ ต้องเสียภาษีสรรพสามิตร แต่ทำไมเวลาจะใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลที่จะเอาเงินภาษีอากรของเขาไปใช้ พวกเขากลับไม่มีสิทธิ ทั้ง ๆ ที่เขาเป็นคนไทย นับถือศาสนาพุทธเหมือนคนอื่น แต่กลับไม่มีสิทธิเลือกตั้ง หลักการที่ว่าไม่มีผู้แทนไม่มีภาษีพวกเขาจะเอามาใช้ได้หรือไม่ ข้าพเจ้ายังมองไม่เห็นเหตุผลว่าทำไมคนหูหนวกและเป็นใบ้ที่ไม่สามารถอ่าน และเขียนหนังสือจึงไม่มีสิทธิเลือกตั้ง เหตุผลที่มีผู้พอจะอ้างอยู่บ้างว่าการอ่านไม่ออกและเขียนหนังสือไม่ได้ ได้ตัดคนหูหนวกและเป็นใบ้ไม่ให้รับรู้เรื่องราวภายนอกจึงไม่ควรจะมีสิทธิเลือกตั้ง สำหรับบุคคลที่ไม่เคยคลุกคลี หรือรู้จักกับคนหูหนวกและเป็นใบ้แล้วอาจจะคล้อยตาม อันที่จริงคนหูหนวกและเป็นใบ้จะใช้ภาษามือในการสื่อความหมายกับบุคคลอื่น ในการติดต่อกับบุคคลที่ไม่เข้าใจภาษามือก็ทำได้โดยผ่านล่ามภาษามือ คนหูหนวกและเป็นใบ้ได้เข้าร่วมประชุมสัมมนา และทำกิจกรรมกับคนพิการอื่น ๆ แม้กับคนตาบอดเช่นข้าพเจ้าได้อย่างไม่มีปัญหา ภาษามือช่วยให้คนหูหนวกและเป็นใบ้รับรู้เรื่องราวของโลกภายนอก และเรื่องของการบ้านการเมืองได้อย่างดี การอ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ ไม่ได้เป็นอุปสรรคขัดขวางให้คนหูหนวกและเป็นใบ้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้สภาคนพิการฯ จึงได้ทำจดหมายเปิดผนึกถึงหัวหน้าพรรคการเมืองทุกพรรค และสมาชิกรัฐสภาทุกท่านเพื่อขอความเป็นธรรมให้แก่คนหูหนวกและเป็นใบ้ที่ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ ด้วยการขอยกเลิกกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 93(2) ไปพร้อมกับการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญในเรื่องอื่นๆ ที่จะมีขึ้นในอนาคต (ดังสำเนาจดหมายที่แนบมาในภาคผนวก)

บทสรุป

โดยอาศัยข้อเท็จจริงและเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้วในบทความนี้ สภาคนพิการฯ จึงได้ยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มาตรา 20 ขึ้น โดยมีใจความว่า

"กฎ ระเบียบ และข้อบังคับใดที่ออกมาเพื่อจำกัด หรือริดรอนสิทธิของคนพิการในฐานะพลเมืองของประเทศ โดยคำนึงแต่เพียงความพิการทางร่างกาย แต่ไม่คำนึงถึงความสามารถของคนพิการนั้น ให้ถือเป็นอันยกเลิกโดยกฎหมายฉบับนี้

คนหูหนวกและเป็นใบ้ที่รู้ และเข้าใจภาษามือให้ถือว่าอ่านออกเขียนได้ ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 93(2)

ให้ถือว่าสุนัขนำทางเป็นส่วนหนึ่งของคนตาบอด คนตาบอดมีสิทธินำพาสุนัขนำทางไปในสาธารณสถาน เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ฯลฯ และขึ้นยานพาหนะโดยสารสาธารณะทุกประเภท และเข้าอยู่อาศัยในบ้านหรือห้องเช่า ไม่ว่ากรณีใด ๆ ห้ามคิดค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าเช่าเพิ่มเติมสำหรับสุนัขนำทาง หรือเนื่องจากมีสุนัขนำทาง

ให้ถือว่าเก้าอี้มีล้อสำหรับคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของคนพิการทางร่างกาย ให้คนพิการทาง

ร่างกายมีสิทธินำเก้าอี้มีล้อสำหรับคนพิการขึ้นยานพาหนะโดยสารสาธารณะทุกประเภท โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เพิ่มเติมสำหรับเก้าอี้มีล้อสำหรับคนพิการ หรือเนื่องจากการมีเก้าอี้มีล้อสำหรับคนพิการ"

คนพิการนั้น นอกจากมีความบกพร่องทางร่างกายบางส่วนแล้วไม่มีอะไรผิดแผกแตกต่างไปจากคนไทยทั่วไป คนพิการมีชีวิตจิตใจความรู้สึกเหมือนกับคนอื่น ต้องการได้รับการศึกษาฝึกอาชีพและมีงานทำ ต้องการไปไหนมาไหนได้อย่างอิสระเสรี ปราศจากอุปสรรคขัดขวาง ต้องการดำรงชีวิตอยู่อย่างคนปรกติเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยไม่ต้องการเป็นภาระของสังคม แต่ต้องการมีส่วนช่วยเหลือสังคม ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศ-ชาติโดยส่วนรวม คนพิการเฝ้ารอคอยรัฐบาลที่มีจิตสำนึกอย่างพ่อแม่ ที่มองเห็นคนพิการเป็นลูก หากรัฐบาลเป็นพ่อแม่ที่ดีเมื่อเห็นลูกมีความบกพร่องทางร่างกายคงไม่ทอดทิ้งหรือแยกหรือตัดเขาออกไปจากสังคม แต่จะเข้าไปช่วยเหลือลูกผู้พิการทั้งในด้านวัตถุและจิตใจเพื่อให้ลูกพิการสามารถเอาชนะความพิการของตนด้วยการเข้าไปฟื้นฟูและให้การศึกษาแก่เขา นอกจากนี้ยังต้องเข้าไปช่วยยกเลิกกฎหมาย กฎเกณฑ์ หรือข้อบังคับที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของเขาอย่างไร้เหตุผล และเปิดโอกาสให้เขาได้มีงานทำมากขึ้น เพื่อลูกที่พิการจะได้ดำเนินชีวิตตามปรกติสุขเหมือนพี่น้องคนไทยที่อยู่ร่วมประเทศเดียวกัน สิ่งเหล่านี้รัฐบาลสามารถทำได้ด้วยการ ออกกฎหมายฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามยกร่างที่สภาคนพิการฯ เสนอ คนพิการยังเฝ้ารอคอยความเข้าใจและความเห็นใจจากพี่น้องชาวไทย ด้วยการเข้ามาร่วมพลังกับคนพิการช่วยกันผลักดันให้มี พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเกิดขึ้นในประเทศไทย

เมื่อ พ.ศ. 2524 ซึ่งเป็นปีคนพิการสากล อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ในสมัยนั้นได้ประกาศว่ารัฐบาลจะออกกฎหมายฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้เป็นของขวัญสำหรับคนพิการ สภาคนพิการฯ ได้ติดตามทวงถามถึง พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการมาโดยตลอด และสภาคนพิการฯ เองยังได้รณรงค์ในทุกรูปแบบอย่างสันติวิธีเพื่อให้มี พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เกิดขึ้นในประเทศไทย คนพิการได้ร่วมมือกันรณรงค์อย่างสันติวิธีเกือบสิบปีแล้ว หากทุกสิ่งทุกอย่างยังเงียบเฉยความอดทนอดกลั้น และขันติของคนพิการอาจจะหมดไป คนพิการอาจจะรวมตัวกันชุมนุมเรียกร้อง โดยยกขบวนไปทำเนียบบ้าง รัฐสภาบ้าง และที่อื่น ๆ หากเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นคงจะตำหนิคนพิการไม่ได้เพราะ เป็นธรรมชาติของมนุษย์เมื่อการเรียกร้องความเป็นธรรมถูกเพิกเฉย ย่อมจะโกรธแค้นและทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อประท้วงรัฐบาลเป็นของธรรมดา สภาคนพิการฯ ได้แต่หวังว่าเหตุการณ์เช่นนี้คงไม่เกิดขึ้น ประเทศไทยไม่เคยขาดรัฐ-บาลที่มีน้ำใจดี ที่คอยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาสเสมอ

ที่ นร ๑๖๐๔/ ๑๗๕๗ กรมประชาสัมพันธ์

ถนนราชดำเนินกลาง กท. ๑๐๒๐๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๓๑

เรื่อง ชี้แจงการขอใช้สิทธิในการอบรมหลักสูตร "เจ้าหน้าที่รายการวิทยุกระจายเสียง"

เรียน ประธานคณะกรรมการสิทธิคนพิการ

อ้างถึง หนังสือจากสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ที่ สพทท. ๘๖/๒๕๓๑ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการหลักสูตร "เจ้าหน้าที่รายการวิทยุกระจายเสียง" รุ่นพิเศษ ของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์

ตามที่สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ได้ทำหนังสือขอสิทธิในการอบรมหลักสูตร "เจ้าหน้าที่รายการวิทยุกระจายเสียง" สำหรับคนพิการตามที่แจ้งแล้วนั้น เรื่องนี้ กรมประชาสัมพันธ์ ขอชี้แจงให้ทราบว่าการอบรมหลักสูตร "เจ้าหน้าที่รายการวิทยุกระจายเสียง" ซึ่งเป็นหลักสูตรของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์โดยตรงนั้น ทางโรงเรียนฯมีขอบเขตการอบรมให้เฉพาะข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจเท่านั้น และการอบรมก็กำหนดรุ่นละ ๑๕-๒๐ คน แต่ที่ทางสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ทำหนังสือมานั้น เป็นเรื่องการขอสิทธิในการอบรมหลักสูตร "เจ้าหน้าที่รายการวิทยุกระจายเสียง" รุ่นพิเศษ ซึ่งเป็นภารกิจของสมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ที่ได้จัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่รายการวิทยุขึ้น โดยขอความร่วมมือมายังโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ ให้ช่วยในด้านวิชาการและการดำเนินการอบรมตามขั้นตอนทั้งหมด ทางโรงเรียนฯ ได้กำหนดรายละเอียดในเรื่องตารางการอบรม วัตถุประสงค์ คุณสมบัติ สถานที่ วิธีการ การรับรองผล ส่วนคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมนั้น มีอยู่ในข้อ ๘ (ตามโครงการที่ส่งมาด้วย) ว่าผู้เข้ารับการอบรมต้องไม่เป็นบุคคลทุพพลภาพ แขนขาพิการ ตาบอด หูหนวก เป็นใบ้ เหตุที่กำหนดคุณสมบัติดังนี้เนื่องจากทางโรงเรียนฯ ได้พิจารณาเห็นว่าผู้ที่ทำหน้าที่ทางด้านรายการวิทยุกระจายเสียงนั้น นอกจากจะใช้เสียงเป็นหลักแล้ว ยังต้องมีร่างกายคืออวัยวะส่วนอื่นที่สมบูรณ์ เพราะต้องมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลามิใช่นั่งอยู่กับที่ อาทิเช่นก่อนออกอากาศนั้น

/ ผู้จัดทำรายการ ...

ผู้จัดทำรายการต้องมีการเตรียมการล่วงหน้า มีการค้นคว้าอ้างอิงหนังสือประเภทต่าง ๆ มีการบันทึกขีดเขียน บางครั้งต้องออกไปสัมภาษณ์บุคคลภายนอก หรือออกไปจัดทำรายการนอกสถานที่ ถ้าแขนขาพิการไม่มากนักก็คงไม่เป็นปัญหาแต่ประการใด แต่ถ้าพิการจนไม่สามารถเคลื่อนไหวได้สะดวก ก็จะเป็นปัญหาอย่างมากกับตัวผู้นั้นเอง ทั้งในขณะที่ฝึกอบรมและเมื่อออกไปประกอบอาชีพแล้ว สำหรับผู้ที่ตาบอดนั้น เป็นปัญหาอย่างมากในการฝึกอบรม เนื่องจากการฝึกอบรมนั้นต้องใช้สายตาเป็นหลักสำคัญ ต้องทำการศึกษาวิชาที่เกี่ยวกับการจัดทำรายการหลายสิบวิชา ต้องมีการทดสอบความรู้ ความสามารถที่เรียนมา โดยการสอบข้อเขียน ซึ่งจะเป็นภาระและข้อยุ่งยากอย่างมาก ทั้งตัวผู้เข้ารับการอบรมและโรงเรียนฯ เนื่องจากทางโรงเรียนฯ ไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการทางด้านสอนหรืออบรมให้แก่คนตาบอดแต่อย่างใด

อนึ่ง ผู้ที่เป็นใบ้และหูหนวกนั้น เป็นผู้ที่ไม่สามารถศึกษาอบรม การจัดทำรายการวิทยุได้แน่ เพราะนักวิทยุนั้นต้องใช้เสียงเป็นหลัก เมื่อพูดไม่ได้หรือฟังไม่ได้ยินก็เป็นอุปสรรคภายในตัวเองอยู่แล้ว

แต่อย่างไรก็ดี กรมประชาสัมพันธ์ก็เห็นใจและมองเห็นความตั้งใจดีของท่านทั้งหลายที่ต้องการทำประโยชน์ให้แก่สังคมทางด้านนี้ แต่ขอให้ท่านได้ตระหนักตลอดจนคำนึงถึงปัญหาและอุปสรรคของนักวิทยุในปัจจุบันว่าการเป็นนักวิทยุนั้น มิใช่เป็นกันง่าย ๆ เหมือนอดีต ก่อนที่จะมีอาชีพนี้ต้องเริ่มจากการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดรายการวิทยุเป็นแรมเดือน ต้องผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถในวิชาที่เรียนมา จึงจะได้ประกาศนียบัตรการจัดรายการวิทยุ เท่านั้นยังไม่พอเพราะผู้จัดรายการจะยังใช้เสียงของตัวเองออกอากาศไม่ได้ ต้องผ่านการอ่านอักขระวิธีหรือตัวสะกดการันต์ที่ถูกต้องจากคณะกรรมการอีกคณะหนึ่ง คือ กบว. เมื่อได้ประกาศนียบัตรรับรองทั้ง ๒ ใบแล้วจึงจะถือได้ว่ามีสิทธิเป็นนักวิทยุที่สมบูรณ์ แต่ก็เป็นเพียงขั้นแรกเท่านั้น ขั้นต่อไปท่านต้องแย่งกันหาสถานีวิทยุเพื่อยึดเป็นอาชีพซึ่งก็ยังมีนักจัดรายการวิทยุอีกเป็นจำนวนมากที่ยังหาสถานีวิทยุเข้าไปจัดทำรายการไม่ได้ และเมื่อเข้าไปแล้วก็ต้องอยู่ภายใต้ระเบียบของแต่ละสถานี ซึ่งไม่เหมือนกัน ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของ กบว. กฎหมายและนโยบายของรัฐบาล และที่สำคัญที่สุดก็คือทำอย่างไรจึงจะให้ผู้ฟังทางบ้านรับฟังรายการของท่านให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายใต้กฎเกณฑ์เหล่านี้ ใครพลาดก็ต้องถูกถอนหรือเลิกรายการไปเลย

อุปสรรคข้อขัดข้องเหล่านี้เป็นปัญหาของนักจัดรายการวิทยุที่กำลังเผชิญอยู่อย่างหนัก ในปัจจุบัน ทางกรมประชาสัมพันธ์ จึงขอเรียนชี้แจงมาให้ทราบถึงข้อขัดข้องต่าง ๆ ของผู้ที่จะ

/ ทำงาน ...

ทำงานทางด้านนี้ ต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

(นายอภิลาศ โอสถานนท์)
อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

โรงเรียนการประชาสัมพันธ์
กองวิชาการ
โทร. ๒๘๑๓๔๔๐ - ๑

องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
ส่วนกลาง ๑๑๑ ถ.เพชรบุรี เขตสะพานเฉลิมโลก กทม.
โทร. 251-0924, 251-0925, 251-6503

ที่ ขสมก. 1300 /2526

๒๒ ตุลาคม 2526

เรื่อง ขออนุญาตนำสุนัขนำทางคนตาบอดขึ้นรถโดยสารประจำทาง

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์

อ้างถึง หนังสือ ที่ หม.0705/2526 ลงวันที่ พฤศจิกายน 2526

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่ ขสมก. 1299 /2526 ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม 2526

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านขอให้องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ พิจารณาอนุญาตให้นำสุนัขนำทางคนตาบอดขึ้นรถโดยสารประจำทางได้ ความละเอียดปรากฏแล้ว นั้น องค์การฯ พิจารณาแล้วขอเรียนว่า ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก มาตรา 103 (3) ได้กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแล้ว จะต้องไม่รับบรรทุกสัตว์ หรือสิ่งของที่อาจเกิดอันตรายหรือเป็นที่รังเกียจไปกับผู้โดยสาร ฉะนั้น เรื่องนี้หากพิจารณาตามข้อกฎหมายแล้ว องค์การฯ จะอนุญาตให้นำสุนัขนำทางคนตาบอดขึ้นรถโดยสารประจำทางไม่ได้

อย่างไรก็ดี องค์การฯ ได้พยายามพิจารณาหาทางช่วยเหลือโดยได้มีหนังสือหารือไปยังกรมการขนส่งทางบก เพื่อขอให้พิจารณายกเว้นหรือผ่อนผันให้เป็นกรณีพิเศษแล้วปรากฏรายละเอียดตามสำเนาหนังสือที่แนบมาพร้อมนี้ นอกจากนั้นในระหว่างที่รอการพิจารณาของกรมการขนส่งทางบกอยู่นี้ องค์การฯ ได้ขอร้องเป็นการภายในให้พนักงานประจำรถขององค์การฯ ให้การช่วยเหลือยินยอมให้ท่านนำสุนัขนำทางคนตาบอดขึ้นรถโดยสารประจำทางขององค์การฯ ได้เป็นการชั่วคราวแล้ว เพราะมีความเห็นอกเห็นใจอย่างลึกซึ้ง

จึงขอเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และกรุณานำหนังสือทั้ง 2 ฉบับคืนตัวไว้แสดงแก่ พขร. เมื่อขึ้นรถเป็นการชั่วคราวด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางวิมล ศิริไพบูลย์)
ผู้อำนวยการ

สำนักงานธุรการกลาง ฝ่ายอำนวยการ
โทร. 2520983 ต่อ 51

ที่ สพทท. ๐๖๓/๒๕๓๒

๑๗ พฤษภาคม ๒๕๓๒

เรื่อง การแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญ

เรียน หัวหน้าพรรคการเมืองและสมาชิกรัฐสภาทุกท่าน

เนื่องด้วยมีการเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองต่าง ๆ ให้มีการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญบางมาตรา หากมีการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญจริง สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ใคร่ขอความกรุณาจากพรรคการเมืองของท่าน และหรือจากท่าน ให้เสนอยกเลิกหรือให้การสนับสนุนการยกเลิกกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ (๒) ซึ่งบัญญัติว่า "บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ.....(๒) หูหนวกและเป็นใบ้ซึ่งไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้"

สภาคนพิการฯ พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า คนหูหนวกและเป็นใบ้ที่ไม่สามารถอ่านออกและเขียนได้ในเมื่อเป็นคนไทยเช่นกัน มีความรู้สึกนึกคิดทางการเมือง และมีความต้องการเลือกบุคคลที่ตนเห็นว่าเหมาะสมเข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเหมือนคนไทยคนอื่นจึงขอบที่จะมีสิทธิเลือกตั้งเช่นคนทั่วไป การตัดสิทธิการเลือกตั้งย่อมขัดต่อสิทธิมนุษยชนของคนหูหนวก และขัดต่อหลักความเป็นธรรมที่ว่าคนไทยทุกคนชอบที่จะได้รับการปฏิบัติจากกฎหมายไทยเท่าเทียมกัน สภาคนพิการฯ ยังมองไม่เห็นเหตุผลที่เหมาะสมที่จะนำมาสนับสนุนในการตัดสิทธิเลือกตั้งดังกล่าว เหตุผลที่พอจะมีผู้อ้างสนับสนุนการตัดสิทธินี้ก็พอมี คือ การอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ของคนหูหนวกและเป็นใบ้ ทำให้คนหูหนวกและเป็นใบ้ไม่สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างรู้เรื่อง คือไม่สามารถอธิบายความในใจหรือความคิดเห็นของตนให้คนอื่นรับรู้ได้ และไม่สามารถรับรู้ความเห็นของบุคคลอื่นได้ด้วย ในเมื่อไม่อาจรับรู้เรื่องราวของบุคคลภายนอก จึงควรตัดสิทธิการเลือกตั้งของคนหูหนวกดังกล่าว เหตุผลนี้เกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจคนหูหนวกอย่างแท้จริง เพราะเหตุว่าคนหูหนวกนั้นใช้ภาษามือเป็นสื่อในการติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นเป็นสำคัญ ในการติดต่อและเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลที่ไม่รู้ภาษามือ ก็ทำได้โดยผ่านล่ามภาษามือ ทุกวันนี้คนหูหนวกได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาและทำกิจกรรมร่วมกับคนพิการประเภทอื่น โดยเฉพาะกับคนตาบอดได้อย่างไม่มีปัญหาและทำได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยผ่านล่ามภาษามือ ในครั้งที่มีการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ท่านรองอธิบดีกรมการปกครอง ได้ออกข่าวชี้แจงเกี่ยวกับการเลือกตั้งทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มีข้อความตอนหนึ่งว่า "คนหูหนวกไม่มีสิทธิเลือกตั้ง" ในวันรุ่งขึ้นคนหูหนวกได้รวมตัวกัน และขอเข้าพบท่านรองอธิบดีกรมการปกครองเพื่อขอคำชี้แจง เหตุการณ์เหล่านี้ย่อมแสดงชัดอยู่ในตัวว่า การอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ของคนหูหนวกและเป็นใบ้นั้น ไม่ได้ตัดคนหูหนวกและเป็นใบ้ออกจากการรับรู้เรื่องราวทางการเมือง และเรื่องอื่น ๆ และยังแสดงออกถึงความสนใจของคนหูหนวกในเรื่องทางการเมืองของตน

ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คนหูหนวกที่ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ สภาคนพิการฯ จึงใคร่ขอความกรุณาจากพรรคการเมืองของท่าน และหรือจากท่านให้เสนอยกเลิกกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ (๒)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.วิจิยะ นามศิริพงศ์พันธุ์)

ประธานสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนแออัด[1]

มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ*

ความเป็นมา

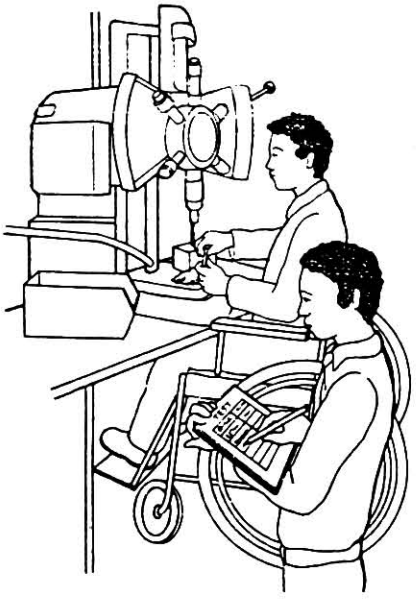
นับตั้งแต่อดีตก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 การฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ป่วยและผู้พิการในสังคมไทยนั้นจะมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือ โดยให้ชุมชนเป็นหลัก มีการบำบัดรักษาโดยหมอ พระ หมอชาวบ้าน และชาวบ้าน อีกทั้งมีวิธีการรักษาด้วยการใช้ยาสมุนไพร การนวดแผนไทย การใช้เฝือกรักษากระดูก และหมอตำแย เป็นต้น ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 5 แนวคิดแพทย์แผนตะวันตกจึงได้แผ่กระจายมาสู่สังคมไทย มีการจัดตั้งโรงพยาบาลใหญ่ ๆ เช่น โรงพยาบาลศิริราช มีแพทย์พยาบาลและบุคลากรเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ผู้ป่วยจะต้องมารับการรักษาจากโรงพยาบาล และเริ่มมีการควบคุมจำกัดการแพทย์แผนไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เมื่อประมาณปี 2500 แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 ได้มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม ในขณะที่ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมทำให้มีการสร้างบุคลากรเฉพาะด้านมากขึ้น เช่น แพทย์เฉพาะทางต่าง ๆ เป็นผลให้แนวคิดแบบสถาบัน (Institution Based Rehabilitation) หรือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ โดยมุ่งการตั้งรับมากขึ้น แม้ว่าปัจจุบันจะมีหน่วยงานหรือโรงพยาบาลเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเพิ่มมากขึ้น แต่ก็พบว่าสถาบันเหล่านี้ไม่สามารถตอบสนอง หรือให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการได้อย่างทั่วถึง คนพิการส่วนใหญ่ซึ่งมีฐานะยากจน ยังขาดโอกาสในการบำบัดฟื้นฟู จากการสำรวจเมื่อปี 2528 พบว่ามีแพทย์ที่ทำงานด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟู 40 คน นักกายภาพฯ 250 คน ในขณะที่มีคนพิการเป็นจำนวน 5 ล้านคน (ตามสถิติขององค์การอนามัยโลก) หรือ 625,000 คน (ตามสถิติของนายแพทย์บรรลุ ศิริพานิช และคณะ) จะเห็นได้ชัดเจนว่า สัดส่วนของแพทย์และนักกายภาพบำบัดต่อคนพิการนั้นไม่เพียงพออย่างยิ่ง ประกอบกับสถาบันหรือหน่วยงานบริการของรัฐ เช่นแผนกเวชศาสตร์ฟื้นฟู หน่วยงานกายภาพบำบัด พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ และจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางเท่านั้นแต่ในระดับอำเภอ ตำบล ไม่มีหน่วยงานด้านนี้รวมทั้งบุคลากรระดับโรงพยาบาลชุมชนและสถานีอนามัย ส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ด้านเด็กหรือคนพิการ และไม่เคยได้รับการอบรมด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและคนพิการด้วย

จากสภาพปัญหาดังกล่าวนี้ มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ จึงได้มีแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน (Community Based Rehabilitation) เพื่อให้คนพิการในชุมชนได้รับการบำบัดฟื้นฟูสามารถกระตุ้นพัฒนาการ หรือให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง โดยมุ่งให้ชุมชนเป็นหลัก ปี 2528 มูลนิธิฯ จึงได้เริ่มสำรวจสภาพปัญหาความพิการในชุมชนอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาหาแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน และได้ขยายแนวคิดไปยังอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดอุดรธานี เมื่อปี 2531 ที่ผ่านมา ผลจากการดำเนินงานด้านคนพิการที่ผ่านมาพบว่า เด็กพิการที่ด้อยโอกาสยังมีอีกจำนวนมากซึ่งไม่เฉพาะชุมชนต่างจังหวัดเท่านั้น เด็กหรือคนพิการในชุมชนแออัดกรุงเทพฯ อีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้รับการฟื้นฟู

[1] จากรายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "การดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนไทย" จัดโดย สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

สมรรถภาพความพิการ ทั้งที่เด็กหรือคนพิการในเมืองน่าจะมีโอกาสมากกว่าเด็กชนบท เพราะอยู่ใกล้สถานบริการต่าง ๆ แต่ด้วยความยากจนต้องหาเช้ากินค่ำ ไม่รู้แหล่งให้บริการ ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อคนพิการ บ้างก็ไม่เชื่อว่าเด็กหรือคนพิการสามารถฟื้นฟูให้ดีขึ้นได้ หรือสามารถเรียนได้ ทำให้มีการกักขังบริเวณทั้งโดยเจตนาหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่ยอมให้เด็กได้สัมผัสกับโลกภายนอก เป็นผลให้เด็กพิการจำนวนมากที่สามารถฟื้นฟูให้ดีขึ้นได้ ต้องกลายเป็นเด็กหรือคนพิการที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ตลอดชีวิต ดังนั้น ปี 2531 มูลนิธิฯ จึงได้ดำเนินโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนแออัดขึ้น เพื่อศึกษาแนวทางการฟื้นฟูที่เหมาะสมกับชุมชน มุ่งให้คนพิการที่ด้อยโอกาส ได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างเหมาะสมตามสภาพความพิการความสามารถตามศักยภาพของคนพิการโดยเน้นหลักการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน. (CBR)

การดำเนินงานด้านการฟื้นฟู สมรรถภาพทางการแพทย์ของกระทรวงสาธารณสุข

นพ.เอกชัย จุลละจาริตต์*

เรื่องของอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเป็นเรื่องที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลง เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง การเปลี่ยนแปลงจะมากน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ดังนั้นการมองเรื่องนี้จึงต้องมองจากหลาย ๆ ด้านอย่ามองจากจุดที่ตนเองปฏิบัติงานเพียงจุดเดียว ยิ่งมองจากหลาย ๆ จุดทั้งในแง่ของผู้ให้บริการและรับบริการก็จะทำให้ได้สัมผัสที่มากขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้มากยิ่งขึ้น

ในด้านการสาธารณสุขเราคงจะต้องคิดถึงนโยบาย จำนวนบุคลากร คุณภาพ และอุดมการณ์ของบุคลากร สภาพเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการของประชาชน ระดับของความสำคัญ การวางแผน การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสม การนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้งานในขณะนั้น ดังนั้นองค์ประกอบของอดีต ปัจจุบัน และอนาคตจึงมีความแตกต่างกันอย่างมากมาย ชนิดที่จะนำมาเปรียบเทียบกันไม่ได้เลย แต่ถ้านำมาวิเคราะห์ เราจะได้ประโยชน์ในการเรียนรู้ประวัติของพฤติกรรมต่าง ๆ ทำให้เราสามารถประเมินความก้าวหน้า ทิศทาง และสามารถนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางได้ในอนาคต ดังนั้นการวิจารณ์ หรือการตำหนิเรื่องของอดีตจึงเป็นเรื่องที่ผู้วิจารณ์ต้องสามารถถอยหลังกลับไปสู่สิ่งแวดล้อมในสมัยนั้น ๆ ซึ่งทำไม่ได้เลยก็ว่าได้

อดีตการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิต

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ของฝ่ายจิตเวชได้มีการดำเนินการมานานแล้วในประเทศไทย ถ้านึกย้อนหลังไปประมาณ 4 ทศวรรษ บรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการแพทย์คงพอจะนึกได้ว่าในการบำบัดรักษาผู้ป่วยทางโรคจิต นอกจากการให้การบำบัดด้วยยาแล้วจะมีการฟื้นฟูสมรรถภาพด้วย ได้แก่ การให้บริการทางอาชีพบำบัด การฝึกงานอาชีพบางอย่าง ดำเนินงานโดยแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ และครูฝึกอาชีพ

จุดเริ่มต้นของการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ของฝ่าย และองค์อุปถัมภ์

การแพทย์สาขาเวชศาสตร์ฟื้นฟูทางกายในประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เนื่องจากมีทหารจำนวนมากได้รับบาดเจ็บพิการ แขนขาด้วน ไม่สามารถช่วยตนเองได้ พลตรี นายแพทย์ขุมประทุม โรคประการ ซึ่งขณะนั้นรับราชการอยู่ในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ ได้ประดิษฐ์แขนขาเทียมให้แก่ทหาร และมีการฝึกออกกำลังเพื่อให้กล้ามเนื้อที่บาดเจ็บกลับแข็งแรงใช้งานได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังได้ทำการฟื้นฟูงานอาชีพด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคืองานด้านแกะสลักซึ่งมีความสวยงามหาที่เปรียบได้ยาก

พ.ศ.2490 ศาสตราจารย์ นายแพทย์เฟื่อง สัตยสงวน ได้เริ่มต้นให้การรักษาทางเวชศาสตร์ฟื้นฟูโดยใช้เครื่องมืออบด้วยไฟฟ้ากับผู้ป่วยที่มีการอักเสบของกล้ามเนื้อและเอ็น ตลอดจนทำแขนขาเทียมสำหรับผู้ป่วยที่ถูกผ่าตัดแขนขาทิ้ง

พ.ศ.2496 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

* ผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์

ได้พระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์ซื้อเครื่องมือรักษาผู้ป่วยโรคโปลิโอ และเครื่องมือรักษาการอักเสบต่าง ๆ โดยใช้คลื่นเสียง

การก่อตั้งโรงเรียนกายภาพบำบัดแห่งแรก

เริ่มต้นด้วย ศจ.นพ. เฟื่อง สัตยสงวน แห่งโรงพยาบาลศิริราช ผู้ซึ่งถูกขนานนามว่าเป็นบิดาทางการแพทย์ ของงานออร์โธปิดิกส์กายภาพบำบัด/อาชีวบำบัดและกายอุปกรณ์ ท่านเป็นผู้เข้าใจด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ซึ่งเกี่ยวข้องกับโรคทางกายเป็นอย่างดี เพราะงานนี้มีความเชื่อมโยงกับงานด้านออร์โธปิดิกส์เป็นอย่างมาก

ดังนั้นท่านจึงเป็นผู้ที่พยายามก่อตั้งและวางรากฐานอย่างจริงจัง ในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ โดยในส่วนแรกก็เพื่อที่จะได้สนองตอบความต้องการของงานของท่าน ในที่สุดท่านก็ได้พยายามจัดตั้งโรงเรียนกายภาพบำบัด จนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ในการดำเนินการเบื้องต้นนั้นสมาพันธ์กายภาพบำบัดแห่งโลก ได้มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดเตรียมการจัดตั้ง โรงเรียนกายภาพบำบัด ในปี พ.ศ.2506 โดยการเลือกสถานที่ แต่เนื่องจากมีองค์กรที่ทำงานด้านนี้โดยตรงอยู่ จึงได้มอบภาระกิจ ให้ผู้เชี่ยวชาญขององค์การอนามัยโลกช่วยจัดทำหลักสูตรในระดับปริญญาตรี โดยโรงเรียนนี้มี ศจ.นพ.เฟื่อง สัตยสงวน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนกายภาพบำบัดเป็นท่านแรก และได้เปิดการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ.2508 ในการดำเนินการนั้น องค์การอนามัยโลกยังคงให้ความช่วยเหลือโรงเรียนกายภาพบำบัดตั้งแต่ พ.ศ. 2508 ถึง 2514 เป็น WHO Project Thailand 0073 school for Physicotherapy

จุดเริ่มต้นงานของกระทรวงสาธารณสุข

แพทย์ที่สำเร็จจากโรงเรียนแพทย์ คณะแพทย์ศาสตร์ศิริราชและพยาบาลที่มีความสนใจในวิชาศัลยศาสตร์ ออร์โธปิดิกส์ และกายภาพบำบัด ได้ดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานฟื้นฟูสมรรถภาพขนาดเล็กขึ้น ในระยะแรกจัดเพียงหน่วยกายภาพบำบัด เช่นที่โรงพยาบาลเลิดสิน โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลประสาท และโรงพยาบาลสงฆ์ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลส่วนกลางเท่านั้น และขยายงานออกเป็นอาชีวบำบัดและกายอุปกรณ์ โดยการฝึกเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลนั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นพยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล และช่าง ตลอดจนการรับบุคลากรสายวิชาชีพเข้ามาเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ ต่อมาเมื่อมีนักกายภาพบำบัดจบหลักสูตรออกมาจึงได้รับนักกายภาพบำบัดเข้าแทนที่มากขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ

ในปี พ.ศ.2512 องค์การอนามัยโลกได้เพิ่มความช่วยเหลือ ทางด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ต่อกระทรวงสาธารณสุขในโครงการ WHO Project Thailand 0093 - Medical Rehabilitation ตามการขอของท่านอาจารย์ นพ.คง สุวรรณรัต โดยใช้ชื่อว่า โครงการเวชปฏิบัติฟื้นฟูของกระทรวงสาธารณสุข โดยโครงการนี้อยู่ในความรับผิดชอบ ของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้งานด้านนี้สามารถขยายงานออกไปได้อย่างจริงจัง และกว้างขวาง มิใช่จบโครงการแล้วก็จบงาน อาจารย์ นพ.คง สุวรรณรัต จึงได้ดำเนินการให้มีส่วนราชการรองรับ โดยในกองโรงพยาบาลภูมิภาคให้มีฝ่ายเวชปฏิบัติฟื้นฟู ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินการต่าง ๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับป้องกันรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ทางกายในโรงพยาบาลในสังกัดของกองโรงพยาบาลส่วนภูมิภาคทั้งหมด

โครงการเวชปฏิบัติฟื้นฟูนี้ ได้เริ่มต้นด้วยการจัดตั้งงานเวชปฏิบัติฟื้นฟู (เวชกรรมฟื้นฟู)

ขนาดเล็ก ๆ ขึ้นในโรงพยาบาลต่าง ๆ ของกองโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค โดยเน้นการขยายงานกายภาพบำบัดเป็นงานแรก เพราะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสม และมีทรัพยากรที่ดีในขณะนั้น โดยตั้งวัตถุประสงค์ว่า จะพยายามดำเนินการป้องกันและบำบัดความพิการของผู้ป่วย ช่วยให้ระยะเวลาในการบำบัดรักษาโรคในโรงพยาบาลสั้นลง โดยทำโครงการออกเป็น 2 พวก

1. วัตถุประสงค์ระยะยาว

การจัดให้มีการบริการ ทางกายภาพบำบัดร่วมกัน การบริการทางการแพทย์ในสาขาอื่น ๆ ในโรงพยาบาลต่าง ๆ ให้เหมาะสม ทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและภูมิภาคให้ทั่วถึง และจัดให้มีการบริการอื่น ๆ เช่น อาชีวบำบัด กายอุปกรณ์ การสังคมสงเคราะห์ให้มากขึ้นจนกว่าจะเพียงพอในด้านวิชาการ

2. วัตถุประสงค์ระยะสั้น

โดยดำเนินการให้มีองค์กรในการวางแผนประสานงาน และให้เวชกรรมฟื้นฟูเป็นบริการที่ต้องมีในกรอบงานของบริการทางการแพทย์ จัดให้มีเจ้าหน้าที่สำหรับหน่วยกายภาพบำบัดในโรงพยาบาลใหญ่ ๆ เช่นโรงพยาบาลศูนย์ให้ทั่วถึงในระยะเวลาอันสั้นอย่างเร็วที่สุด แล้วทำการพัฒนางานเวชกรรมฟื้นฟูโรงพยาบาลเลิดสินให้เป็นแบบอย่างที่เหมาะสมต่อไป เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างได้

วิธีการขยายงานของท่านอาจารย์ นพ.คง สุวรรณรัต

ความจริงแล้ว งานด้านเวชกรรมฟื้นฟูของกระทรวงสาธารณสุขนั้น ไม่ได้มีแผนงาน โครงการ หรืองบประมาณในการดำเนินการขยายงานเลย ดังนั้นช่วงแรกก่อนที่ อาจารย์ นพ. คง สุวรรณรัต จะจับงานนั้น โรงพยาบาลส่วนภูมิภาคนั้นอาจถือได้ว่าไม่มีงานด้านนี้เลยก็ได้ เพราะความรู้ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ทางด้านกายของแพทย์ในส่วนภูมิภาคยังมีน้อยมากรวมทั้งผู้บริหารงานก็มีความรู้ด้านนี้ไม่มากนัก ดังนั้นท่านอาจารย์ นพ.คง สุวรรณรัต จึงเป็นผู้ที่ดำเนินการด้วยตนเอง โดยใช้อำนาจหน้าที่ขณะเป็นผู้อำนวยการกองโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค ในการดำเนินการในฐานะผู้บริหารครอบคลุมโรงพยาบาลทั้งประเทศในขณะนั้น ต่อมาท่านยังดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมการแพทย์ ซึ่งยังมีอำนาจบริหารครอบคลุมโรงพยาบาลทั่วประเทศเช่นเดิม และเมื่อท่านเกษียณอายุราชการแล้ว ท่านยังดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของกระทรวงสาธารณสุขมาจนขณะนี้อายุท่าน 75 ปีแล้ว ความมีวัยวุฒิ และคุณวุฒิของท่าน จึงทำให้ท่านสามารถดำเนินการต่าง ๆ ในการขยายงานได้เป็นอย่างดี

วิธีการดำเนินการของท่าน เป็นลักษณะรุกเงียบ ๆ บุกเจาะเฉพาะผู้อำนวยการที่ท่านรู้ว่าจะร่วมมือกับท่าน โดยการชี้แนะให้เห็นถึงการใช้กายภาพบำบัด รวมทั้งขบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพให้เกิดประโยชน์ต่อการป้องกัน รักษา ฟื้นฟูสมรรถภาพ ในโอกาสที่เดินทางไปเยี่ยมโรงพยาบาลต่าง ๆ ท่านมักจะบรรยายให้เห็นถึงการนำเอาประโยชน์ ของเวชศาสตร์ฟื้นฟูในการดำเนินการให้ผู้ที่สนใจฟัง ซึ่งภาคเช้ามักจะเป็นการพบปะระดับผู้บริหารการดูคนไข้ การดูสถานที่ ค้นหาสถานที่ที่ทิ้งไว้เฉย ๆ ที่ว่าง อาจเป็นตึกผู้ป่วยตึกอำนวยการเก่า ห้องผ่าตัดเก่า พื้นที่โรงพยาบาล ที่ว่างพอจะทำโรงเรียนขึ้นชั่วคราวก็ได้ หรือมองหาส่วนที่จะใช้ได้ชั่วคราว เช่น บริเวณที่จะรื้อถอน หรือสถานที่จะสร้างใหม่ก็ขอมีส่วนในสถานที่นั้น ๆ ด้วย ขณะเดียวกันท่านก็มักจะพาเอาช่างของกองแบบแผนไปด้วย เมื่อได้สถานที่ที่ต้องการ ก็มอบให้ช่างของกองแบบแผนทำการสเก็ตสถานที่ แล้วกลับมาเขียนแบบที่จะต้องปรับ

ปรุงหรือเพิ่มเติม ตลอดจนถึงการจัดใส่ผังการตั้งเครื่องมือต่าง ๆ ในการฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งท่านอาจารย์ นพ. คง สุวรรณรัต ใช้รูปแบบขององค์การอนามัยโลกเป็นหลัก อาจมีรูปพื้นที่เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าหรือสี่เหลี่ยมจัตุรัสก็ได้ เมื่อแผนผังเสร็จแล้วท่านอาจารย์ นพ.คง สุวรรณรัต จะตรวจสอบและส่งไปให้ท่านผู้อำนวยการแห่งนั้น ๆ ดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานต่อไป พร้อมทั้งสำเนาเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น มอบให้ไปจัดหาเองอีกด้วย

ขั้นตอนที่สำคัญขั้นสุดท้าย คือ การติดตามการดำเนินการ ซึ่งท่านจะดำเนินการเป็นช่วง ๆ จนกระทั่งผู้อำนวยการจะอาย ถ้าไม่ได้ทำตามที่ตกลงกันไว้ ในที่สุดก็สามารถขยายงานได้ทั้งด้านกายภาพบำบัด อาชีวบำบัด และกายอุปกรณ์

การจัดดำเนินงาน ด้านการอบรมเจ้าหน้าที่กายภาพบำบัด

ในการที่จะขยายงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพออกไปในส่วนภูมิภาคนั้น สิ่งที่ขาดแคลนและสร้างได้ยากที่สุด คือ บุคลากรในระดับปริญญา เพราะในขณะนั้นมีสถานที่ผลิตเพียงแห่งเดียว คือ โรงเรียนกายภาพบำบัดที่โรงพยาบาลศิริราชทั้งนี้เพราะมีการสูญเสียนักกายภาพบำบัดในการเปลี่ยนวิชาชีพไปมาก รวมทั้งโรงพยาบาลในส่วนภูมิภาคมีความขาดแคลนในเรื่องสวัสดิการ เช่น ที่อยู่อาศัย รวมทั้งความอบอุ่นทางจิตใจเพราะนักกายภาพจะต้องออกไปบุกเบิกอย่างมีอุดมการณ์เช่นในปี พ.ศ.2513 มีนักศึกษากายภาพบำบัดสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนกายภาพบำบัด 15 คน เข้ารับราชการในกระทรวงสาธารณสุขเพียง 1 คน และในปี พ.ศ.2514 มีนักศึกษาสำเร็จ 19 คน เข้ารับราชการในกระทรวงสาธารณสุข 1 คน และในปี พ.ศ.2517 มีนักศึกษาจบออกมา 100 คน เข้ารับราชการในโรงพยาบาลต่างจังหวัดเพียง 10 จังหวัด ๆ ละ 1 คนเท่านั้นซึ่งเป็นจังหวัดที่ UNICEF ให้ความช่วยเหลือเริ่มต้นใน พ.ศ.2516 โดยจัดหาเครื่องมือทางกายภาพบำบัดสำคัญ ๆ รวม 20 ชุด มอบจัดส่งให้กระทรวงสาธารณสุขระหว่าง 2516 ถึง 2518 ทำให้การขยายงานเร็วยิ่งขึ้น แต่งานด้านนี้ต้องการบุคลากร ที่จะช่วยนักกายภาพบำบัดดำเนินการในด้านการรักษาและฟื้นฟู เพื่อให้สามารถขยายบริการให้ได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการ การจัดอบรมเจ้าหน้าที่ขึ้นใช้เองเป็นสิ่งที่ไม่ยากนักแต่จะหามาตรฐาน หรือให้ได้ความรู้ในวิชาชีพอย่างกว้างขวางนั้นย่อมทำได้ยากเกินกำลังนักกายภาพบำบัดและแพทย์ในท้องที่จะทำได้ทั้งจะทำให้ผู้ช่วยวิชาชีพด้านนี้ ถูกจำกัดความเจริญก้าวหน้าในการงานเพราะขาดการอบรม และขาดการยอมรับในทางราชการอีกด้วย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องจัดหลักสูตรในการอบรม ให้ถูกต้องตามระเบียบอีกด้วย ประกอบกับการขยายงานในโรงพยาบาลภูมิภาคนั้นอาจใช้บุคลากรระดับนี้ช่วยดำเนินงานพื้นฐานง่าย ๆ ในการฟื้นฟูสมรรถภาพไปก่อน จึงได้มีการจัดทำหลักสูตรขึ้นเบื้องต้นเป็นหลักสูตร 1 ปี โดยรับจาก ม.ศ. 3 เป็นการจัดอบรมแบบรีบด่วน ต่อมาได้ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้เป็นหลักสูตรต่อเนื่องอีก 2 ปี และเป็นข้าราชการระดับ 1 ซึ่งกพ. อนุมัติให้ดำเนินการได้เรียกว่าหลักสูตรวิชาพนักงานผู้ช่วยกายภาพบำบัด เมื่อ พ.ศ.2520 โดยได้รับนักเรียนที่จบ ม.ศ.3 หรือมัธยม 6 เดิม และกระทรวงศึกษาธิการก็ได้รับรองหลักสูตร ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้เทียบเท่า ม.ศ. 5 หรือมัธยมปีที่ 8 เช่นกันโดยสำนักงานปลัดกระทรวงเป็นผู้รับดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 เป็นต้นไป

สำหรับการดำเนินงานการผลิตนั้น กองฝึกอบรมของสำนักปลัดกระทรวง ดำเนินการสอนความรู้พื้นฐานให้ชั้นปีที่ 1 โดยดำเนินการที่พิษณุ-

โลก และขั้นปีที่ 2 ให้กรมการแพทย์ดำเนินการด้วยการฝึกอบรมในโรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลประสาท และโรงพยาบาลเลิดสิน เป็นลักษณะ 3 หน่วยงานดำเนินการ ผลการผลิตพบว่าทำให้ได้บุคลากรระดับออกไปช่วยให้บริการแก่ผู้ป่วยในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคอย่างกว้างขวาง และรวดเร็วแต่ในที่สุดการผลิตบุคลากรกลุ่มก็หยุดโดยเหตุผลหลาย ๆ อย่าง

การจัดดำเนินงาน ด้านการอบรมเจ้าหน้าที่กายอุปกรณ์

การให้บริการ กายอุปกรณ์ในโรงพยาบาลสังกัดของกระทรวงสาธารณสุขก่อนปี พ.ศ.2523 นั้นไม่มีเลย ผู้พิการจะต้องขวนขวายพึ่งตนเองในการจัดหากายอุปกรณ์เสริม และเทียมจากส่วนกลาง คือ กรุงเทพฯ หรือที่เชียงใหม่เท่านั้น อาจารย์ นพ.คง จึงได้วางรากฐานโดยการส่ง นพ.เอกชัย ไปฝึกอบรมด้านนี้ในระดับผู้ผลิตและผู้บริหารจัดการในประเทศต่าง ๆ และกลับมาพัฒนางานการผลิตให้เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่จะสามารถผลิตได้ภายในประเทศ และในต่างจังหวัด เมื่อทุกอย่างพร้อมก็ได้เสนอขอให้ กพ. อนุมัติรับรองหลักสูตรใน พ.ศ.2521 และได้ทำการผลิตเจ้าหน้าที่กายอุปกรณ์อย่างต่อเนื่องตลอดมา ในรุ่นแรกรับระดับ ม.ศ. 3 หรือเทียบเท่ามัธยม 6 เก่า

เมื่อจบการศึกษาก็จะได้บรรจุเป็นข้าราชการระดับ 1 ต่อมาได้ปรับปรุงหลักสูตรเป็นรับผู้จบการศึกษา ม.ศ. 5 หรือเทียบเท่า มัธยม 6 ปัจจุบันและเมื่อจบแล้วบรรจุเป็นข้าราชการระดับ 2 กินตำแหน่งพนักงานกายอุปกรณ์ โดยกรมการแพทย์เป็นผู้รับผิดชอบในการผลิตและฝากให้โรงพยาบาลเลิดสินเป็นผู้ดำเนินการผลิต โรงเรียนกายอุปกรณ์ได้ผลิตพนักงานกายอุปกรณ์ให้กับทบวงมหาวิทยาลัย กลาโหม องค์การ ตำรวจ และภาคเอกชนตลอดมา ซึ่งโดยหลักการแล้วทบวงมหาวิทยาลัยจะต้องเป็นผู้ดำเนินการผลิต ต่อมาทบวงยังไม่พร้อมจึงได้มอบให้โรงพยาบาลเลิดสินทำการผลิตต่อไปก่อน

สำหรับงานด้านกายอุปกรณ์นี้ได้มีการพัฒนาเพื่อใช้วัสดุภายในประเทศไปเป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันในกระทรวงสาธารณสุข จะสามารถผลิตโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทำในประเทศมากกว่า 85% ทำให้สามารถผลิตได้ในราคาถูก แต่ก็ยังเป็นกายอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับใช้ในระดับตัวเมือง

การจัดอบรมแพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู

แพทย์ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าทีม จึงเป็นผู้ที่ควรมีบทบาทสูงสุดในการดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพแต่ในอดีตแพทย์ส่วนใหญ่ไม่ได้รับความรู้ด้านนี้ เพราะทบวงมหาวิทยาลัย ไม่เห็นความสำคัญของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจึงไม่ยกฐานะให้เป็นภาควิชา คงให้เวลาในการเรียนการสอนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ในการบริการนั้นเราถือว่าเป็นส่วนประกอบภาคหนึ่งของขบวนการในการให้บริการด้านสาธารณสุข อาจารย์ นพ.คง เป็นผู้ริเริ่มวางแผน ในการจัดการฝึกอบรมเวชศาสตร์ฟื้นฟูในระดับแพทย์ โดยเปิดให้แพทย์ทั่วไปเข้ารับการฝึกอบรม โดยจัดที่โรงพยาบาลประสาท โดยจัดร่วมกับชมรมแพทย์ทางเวชศาสตร์ฟื้นฟูแห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้แพทย์ในส่วนภูมิภาคได้มีความรู้และความสามารถในการตรวจร่างกายประเมินค่าของความพิการ ให้การรักษาติดตามผลการรักษา การสั่งใช้กายอุปกรณ์ และการดูแลแก้ไขให้ใช้ได้อย่างเหมาะสม แนะแนวทางการฟื้นฟูทางอาชีพ และการศึกษาพิเศษตามความเหมาะสมของผู้พิการโดยทำติดต่อกันหลายรุ่น

ต่อมากองโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค ได้เปิดกรอบอัตราแพทย์หัวหน้าฝ่ายเวชกรรมฟื้นฟู ขึ้นทุกโรงพยาบาล และได้บรรจุแพทย์ลงในตำแหน่ง

หัวหน้าฝ่าย จึงได้เปิดหลักสูตรหัวหน้าฝ่ายเวชกรรมฟื้นฟูขึ้นอีก 2 รุ่น ในปี พ.ศ.2530 ที่โรงพยาบาลเลิดสิน โดยให้มีความรู้ทั้งทางด้านวิชาการและบริหารจัดการให้ด้วย

สำหรับการอบรมแพทย์ ในวิชาเวชศาสตร์ฟื้นฟูนี้คงจะปิดการอบรมแล้ว เพราะได้อบรมไปกว้างขวางพอสมควร ขณะเดียวกันได้จัดให้มีการบรรยายแทรกเข้าไปในหลักสูตรต่าง ๆ อยู่เสมอ และคงจัดสนับสนุนให้เข้ารับการอบรม เพื่อรับวุฒิบัตรต่อไป

การจัดอบรมพยาบาลด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟู

พบว่าพื้นฐานของการพยาบาลมีความรู้ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลพอสมควร แต่ในการทำงานด้านนี้จะต้องเน้นพื้นฐานของการพยาบาลผู้ป่วย และผู้พิการที่มีความแตกต่างกันกว้างขวางพอสมควร และการฟื้นฟูให้กับผู้ป่วยขณะเป็นผู้ป่วยภายใน ในหลายแห่งมุมกรมการแพทย์เป็นผู้ดำเนินการ จัดการฝึกอบรมระยะปานกลาง 2 หลักสูตร ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงคือ หลักสูตรการพยาบาลทางออร์โธปิดิกส์ และเวชศาสตร์ฟื้นฟูโดยจัดที่โรงพยาบาลเลิดสิน และหลักสูตรการพยาบาลทางประสาทวิทยา และประสาทศัลย์ศาสตร์ซึ่งจัดที่โรงพยาบาลประสาท นอกจากนั้นยังจัดแทรกเข้าไปในการฝึกอบรมเรื่องอื่น ๆ อยู่เสมอ

การจัดอบรมด้านจิตวิทยาคลินิค

เพื่อให้งานด้านการฟื้นฟู สามารถดำเนินการได้อย่างครบตามหลักการ และสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้ได้ประโยชน์สูงสุด ดังนั้นนักสังคมสงเคราะห์ จึงถูกขอให้ดำเนินงานด้านจิตวิทยาคลินิคโดยการอบรมมีจุดประสงค์ให้นักสังคมสามารถประเมินสภาพทางสติปัญญา อารมณ์ และบุคลิกภาพผู้ป่วย เพื่อสามารถร่วมคณะในการวินิจฉัยรักษาและฟื้นฟูตลอดจนการติดตามประเมินผลได้ รายการจัดอบรมจิตวิทยาคลินิคได้ดำเนินการไปแล้ว 1 ครั้ง ผลการอบรมยังไม่เห็นการทำงานเป็นทีม เนื่องจากการดำเนินงานยังไม่อยู่ในลักษณะที่เป็นหมู่คณะตามหลักการได้เต็มที่

การดำเนินการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพในชุมชน

กรมการแพทย์ได้ดำเนินงานทดลองใช้คู่มือฝึกอบรมผู้พิการในชุมชน 2 แห่ง ๆ ละ 1 ปี มีผู้อำนวยการโครงการคือ นพ.เดชวัฒน ผาติสุวัฒน และคณะเป็นผู้ดำเนินการ โดยสรุปจากรายการของท่านและคณะดังต่อไปนี้

ในปี พ.ศ.2529 กรมการแพทย์มีกิจกรรมที่ได้ศึกษา เพื่อการพัฒนารูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการโครงการหนึ่ง คือ "โครงการทดลองใช้คู่มือฝึกอบรมผู้พิการในชุมชน"

ที่มาของโครงการ

เนื่องจากองค์การอนามัยโลกได้จัดทำคู่มือฝึกอบรมผู้พิการ ซึ่งเป็นฉบับภาษาอังกฤษแจกจ่ายให้แก่บรรดาประเทศสมาชิก ที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายและได้วางแนวทางให้ประเทศนั้นๆ จัดแปลเป็นภาษาของตนเอง นำไปทดลองใช้กับผู้พิการว่าจะมีความเหมาะสม และประโยชน์มากน้อยเพียงใด ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับการสนับสนุน ให้ดำเนินงานโครงการดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุขจึงมอบหมายให้กรมการแพทย์ดำเนินงานโครงการดังกล่าวขึ้น

วิธีการดำเนินงาน

ดำเนินงานในรูปแบบ การศึกษาวิจัยเชิงประเมินผลโดยแบ่งกลุ่มประชากรที่ทดลองใช้คู่มือเป็น 3 กลุ่ม (1 ตำบล 1 กลุ่ม เพราะใช้พื้นที่ตำบลเป็นตัวกำหนดขอบเขตของกลุ่ม) เหตุผลที่เลือกอำเภอโนนสูงเป็นพื้นที่ในโครงการทดลองนี้

เพราะเป็นพื้นที่ในโครงการสาธารณสุขมูลฐานพึ่งตนเอง และตำบลต่าง ๆ ทั้ง 3 ตำบลมีสภาพคล้ายคลึงกันทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม อาชีพ และจำนวนประชากร การทดลองในแต่ละกลุ่มดำเนินการดังนี้

กลุ่ม เอ (ตำบลบ้านใหม่) เป็นกลุ่มทดลอง ให้ผู้พิการใช้คู่มือโดยมีครูฝึกสอนแล้วติดตามประเมินผลความก้าวหน้า (มีผู้พิการ 69 ราย)

กลุ่ม บี (ตำบลดอนชมพู) เป็นกลุ่มควบคุม ไม่มีการแจกคู่มือให้ฝึก แต่ประเมินผลจากการเรียนรู้โดยธรรมชาติหรือจากสื่อมวลชนอื่น ๆ (มีผู้พิการ 63 ราย)

กลุ่ม ซี (ตำบลโตนด) เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ ให้ผู้พิการฝึกใช้คู่มือเอง โดยไม่มีครูสอนแล้วติดตามประเมินผลความก้าวหน้า (มีผู้พิการ 87 ราย)

ติดตามประเมินผลความก้าวหน้า ในการเรียนรู้และการสามารถฝึกหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามชนิดของความพิการนั้นทุกช่วง 3 และ 6 เดือน นอกจากนั้นยังได้ติดตามประเมินผลผู้นิเทศงานหรือครูฝึกระดับตำบลอีกขั้นหนึ่งด้วย

ผลการทดลอง

การทดลองใช้คู่มือฝึกอบรมผู้พิการ 6 ประเภทคือ เป็นลมชัก ผิดปกติเกี่ยวกับการได้ยิน-พูด เกี่ยวกับการความพิการร่วมกันถึง 2 และ 3 ชนิด

ผลการทดลองใช้คู่มือพบว่า ผู้พิการในกลุ่ม เอ มีความก้าวหน้าสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้สูงกว่ากลุ่ม บี และ ซี สำหรับกลุ่ม บี ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมนั้นเกือบจะไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงเลย

จากผลการทดลองดังกล่าว จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่า กลุ่มที่มีครูฝึกจะมีการพัฒนาและสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้สูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีครูฝึกและกลุ่มที่เรียนรู้เองโดยธรรมชาติ

สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานทดลองใช้คู่มืออบรมผู้พิการในชุมชนนั้น หากไม่มีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและการหน้าที่อื่น ของเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นแล้ว การฝึกผู้พิการ และการติดตามประเมินผลจะเป็นไปอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอ และใช้เวลายาวนานกว่า 3 และ 6 เดือนตามที่กำหนดไว้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ การติดตามประเมินผลในระยะยาวสำหรับการฝึกทำกิจกรรมนั้นมีมากอย่างไรก็ตามแม้ว่าระยะเวลาที่ทำการศึกษาทดลองมีอยู่อย่างจำกัด แต่ผลการทดลองก็เป็นสิ่งที่น่าพึงพอใจที่คู่มือฝึกอบรมผู้พิการในชุมชนส่วนใหญ่นั้น ผู้พิการอ่านแล้วเข้าใจง่าย และมีรูปภาพตัวอย่าง สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคบางประการก็คือ คำบางคำเป็นศัพท์ที่ใช้ในทางวิชาการ ชาวบ้านอ่านแล้วไม่เข้าใจ และรูปภาพควรจะเป็นภาพสี ซึ่งแสดงการทำกิจกรรมต่าง ๆ จากภาพจริง มิใช่ภาพการ์ตูน จากข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินผลดังกล่าวจะนำมาปรับปรุงคู่มือเพื่อเสนอกระทรวงสาธารณสุขดำเนินการต่อไป

หลักสูตรพนักงานเวชกรรมฟื้นฟู

หลักสูตรพนักงานเวชกรรมฟื้นฟู เป็นหลักกว้าง ๆ ไม่ได้มุ่งที่จะให้เป็นวิชาชีพเฉพาะสาขาปลีกย่อย เช่น พนักงานผู้ช่วยกายภาพบำบัด เพราะเป็นความต้องการแบบเอนกประสงค์ ซึ่งตรงกับความต้องการของ องค์การอนามัยโลก เพราะประเทศที่กำลังพัฒนา มีความจำเป็นที่จะต้องประหยัด และใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงพยาบาลขนาดกลางขนาดเล็ก และในชนบทเพราะรัฐบาลไม่สามารถดำเนินการเต็มรูปแบบของการฟื้นฟู ให้กับผู้พิการได้ทุกระดับ

ดังนั้น เมื่อหลักสูตรพนักงานผู้ช่วยกายภาพบำบัดสิ้นสุดลง การจัดทำหลักสูตรนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อ

สนองความต้องการ ในการใช้งานในส่วนภูมิภาค ในชนบทห่างไกลและในชุมชน เพราะเป็นความเหมาะสมทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม

หลักสูตรนี้มีวัตถุประสงค์ ที่จะให้ความรู้พื้นฐานทั่วไปและทางการแพทย์ มีความรู้เบื้องต้นทั้งทางกายภาพบำบัด อาชีวบำบัด จิตวิทยา ให้มีความรู้เพียงพอที่จะนำไปใช้ ช่วยแพทย์ นักกายภาพบำบัดและนักอาชีวบำบัดทำงานได้และสามารถให้คำแนะนำผู้ป่วยได้ดีพอที่จะแบ่งภาระในการทำงานในระดับต่าง ๆ ให้มีความรู้ทั่วไปในเรื่องกายอุปกรณ์เสริมและเทียม รู้วิธีใช้เครื่องช่วยคนพิการแบบต่าง ๆ สามารถดัดแปลงวัสดุพื้นบ้านมาใช้ในการบำบัดรักษา ฟื้นฟูผู้พิการ เพื่อเป็นการประหยัดและสามารถจัดทำและมีใช้ได้อย่างทั่วถึง ทั้งยังสามารถซ่อมแซม บำรุง ดูแลเครื่องช่วยพิการแบบต่าง ๆ ได้อีกด้วย สามารถทำการดูแลเครื่องมือต่าง ๆ ของฝ่ายเวชกรรมฟื้นฟู รวมทั้งการเตรียมเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อบริการให้กับผู้ป่วย เป็นผู้ที่รู้บทบาทและหน้าที่ในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ และสามารถฟื้นฟูผู้พิการในระดับชุมชนทั้งในตัวเมืองและชนบทได้

หลักสูตรพนักงานเวชกรรมฟื้นฟูนี้ได้ยอมรับว่าจะจัดดำเนินการฝึกอบรมโดยทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งในปี พ.ศ.2529 ประธานกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการโครงการความร่วมมือ ในการผลิตผู้ช่วยวิชาชีพสาขาเวชกรรมฟื้นฟูระหว่างทบวงมหาวิทยาลัยกับกระทรวงสาธารณสุขขึ้นดำเนินงานซึ่งปรากฏว่า ทางฝ่ายทบวง โดยผู้แทนมหาวิทยาลัยขอนแก่นรับเป็นผู้ดำเนินการ และยังไม่มีความก้าวหน้าเท่าที่ควร

ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์

ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ได้ถูกเขียนเป็นโครงการตั้งแต่ก่อนปีคนพิการสากลเพื่อเตรียมเสนอรัฐบาลในการดำเนินงาน เป็นแผนระยะยาว โดยกรมการแพทย์จะเป็นผู้ดำเนินการโดยมีจุดประสงค์ที่จะให้เป็นศูนย์ฟื้นฟูแห่งแรก ในระดับชาติดำเนินการโดยตนเอง มีการให้บริการผู้ป่วยนอก-ใน และรับการส่งต่อจากส่วนราชการและภาคเอกชน โดยจะทำทั้งบริการและศูนย์วิชาการ เป็นศูนย์ข้อมูลด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ทำหน้าที่ถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งระหว่างประเทศและในประเทศ ทำงานด้านการวิจัยในทุกรูปแบบ ประดิษฐ์ และผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ทางเวชศาสตร์ ประสานงานในการดำเนินงานและทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดอัตราการเกิดความพิการ

โครงการนี้ได้ถูกเขียนขึ้นอีกครั้ง หรือเป็นรอบที่ 2 เพราะรอบที่ 1 เป็นการเขียนเพื่อประดับแผนระยะยาว ของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการระดับชาติ ในการเขียนครั้งที่ 2 นี้ เกิดขึ้นจาก พล.ต.นพ.ธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์ ได้ประสานงานกับมูลนิธิสายใจไทยและผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติของญี่ปุ่น ในการที่จะให้ประเทศญี่ปุ่นดำเนินการช่วยเหลือ ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงให้ความสนพระทัย และยินดียกที่ดินให้ก่อตั้งศูนย์แต่การจัดทำศูนย์ฟื้นฟูซึ่งเกี่ยวข้องกับราชการทหารนั้น ทางญี่ปุ่นไม่สามารถทำได้ จึงได้มอบหมายให้ทางกรมการแพทย์ดำเนินการ

ความก้าวหน้าของการดำเนินงานด้านการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ พอสรุปได้ว่า

1. ทางรัฐบาลญี่ปุ่น ไม่สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือด้านการก่อสร้างได้ แต่อาจช่วยเหลือทางด้านเทคนิคได้เพราะโครงการให้ความช่วยเหลือต่อประเทศจีนยังไม่จบสิ้นภายใน 3 ปีข้างหน้า

2. ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพได้รับการแบ่งส่วนราชการมีฐานะเทียบเท่ากองหนึ่ง ของกรมการแพทย์

3. ในการเริ่มต้นงาน ทางกรมการแพทย์ได้อนุมัติให้ใช้ตึกชั้น 4 - 6 ของกรมการแพทย์เป็นสำนักงานและที่ทำการ ตั้งอยู่ที่ในซอยโรงพยาบาลบำราศนราดูร ถนนติวานนท์ นนทบุรี 11000

4. สำหรับงบประมาณ พ.ศ.2533 กรมการแพทย์ ได้จัดสรรงบประมาณการก่อสร้างเป็นเงิน 18 ล้านบาท ทั้งนี้จะเป็นค่าก่อสร้างอาคาร กายอุปกรณ์ และตึกผู้ป่วยในขนาด 60 เตียง หอพัก โรงครัว

5. ทางสำนักงานกพ. ได้เปิดกรอบอัตรากำลัง พ.ศ.2533 จำนวน 15 อัตรา พร้อมงบประมาณ เพื่อให้เริ่มต้นงานได้

6. คาดว่าจะต้องใช้เวลาประมาณ 5 ปี จึงจะทำให้โครงการจัดตั้งเสร็จสมบูรณ์ โดยจะเพิ่มงบประมาณด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้นเพียงพอที่จะเพิ่มผู้ป่วยในปีละ 60 เตียง

7. เป้าหมายสำคัญที่สุดคือการดำเนินงานด้านวิชาการที่จะสนับสนุนการผลิต และส่งเสริมสมรรถนะบุคลากรทางการแพทย์ ของกระทรวงสาธารณสุขในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการดำเนินในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการในชุมชน

ปัจจุบัน

ปัจจุบันได้มีการตื่นตัวในเรื่องของการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์มากขึ้นตามลำดับ เป็นเพราะมีการเผยแพร่คุณประโยชน์ มีการเพิ่มบุคลากร ผลงาน รวมทั้งนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่ให้โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปทุก ๆ แห่ง ของกระทรวงสาธารณสุขเปิดบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์นอกจากนั้นได้มีการเพิ่มจำนวนของบุคลากรด้านนี้มากขึ้นจำนวนหนึ่ง จนสามารถสัมผัสได้เป็นรูปธรรมตลอดจนผลงาน เป็นเครื่องยืนยันถึงประโยชน์ที่ผู้ป่วย สังคม และรัฐบาลพึงได้รับจากการให้บริการด้านนี้

การผลิตแพทย์ระดับวุฒิบัตร

ในเรื่องของบุคลากรพบว่ามีความต้องการของบุคลากรกลุ่มนี้มากขึ้น จึงเป็นแรงผลักให้เกิดมีการผลิตบุคลากรเพิ่มขึ้น เช่น มีการผลิตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขานี้มีถึง 5 มหาวิทยาลัย ได้แก่

1. คณะแพทย์ศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
2. คณะแพทย์ศาสตร์ โรงพยาบาลเชียงใหม่
3. คณะแพทย์ศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
4. วิทยาลัยแพทย์ทหาร โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ
5. คณะแพทย์ศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช

โดยผลิตแพทย์ได้ประมาณปีละ 8 คน และยังจะมีโรงพยาบาลอื่นผลิตขึ้นอีกตามลำดับ เช่น ในปีนี้จะมีคณะแพทย์ศาสตร์ศิริราช และพยาบาลจะผลิตเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง ถึงอย่างไรก็ตามกระทรวงสาธารณสุขมีโอกาสส่งแพทย์เข้าไปฝึกอบรมจำนวนน้อยมากในช่วงแรกนี้ ทั้งนี้เพราะโควต้าส่วนใหญ่ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของ ปัจจุบันแพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู ที่สังกัดสำนักปลัดกระทรวงและได้รับการฝึกอบรมยังไม่มีเลย มีแต่อนุมัติบัตรเท่านั้น ขณะเดียวกันโรงพยาบาลสำนักปลัดกระทรวงได้เปิดการบริการด้านนี้แล้ว 85 แห่ง จึงเป็นตัวเลขที่สูง และจะต้องมีแพทย์ดำเนินงานด้านนี้เป็นจำนวนมาก แต่ทบวงมหาวิทยาลัยยังไม่สามารถช่วยผลิตให้ตามความต้องการได้ จึงเป็นเรื่องที่ต้องแก้ไขอย่างรีบด่วน ทั้งนี้เพื่อให้การฟื้นฟูเป็นคณะที่มีประสิทธิภาพอย่างจริงจัง

การผลิตบุคลากรอื่น ๆ ในปัจจุบัน

สำหรับนักกายภาพบำบัด มีสถาบันผลิตนักกายภาพบำบัดถึง 3 แห่ง ด้วยกันคือ

1. คณะแพทย์ศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช ผลิตได้ปีละ 40 - 50 คน

2. คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลิตได้ปีละ 10 - 25 คน

3. คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลิตได้ปีละ 10 - 20 คน

4. มหาวิทยาลัยรังสิตผลิตได้ปีละ 50 คน

มีสถาบันที่ผลิตนักอาชีวบำบัดได้ 1 แห่ง โดยคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลิตได้ 10 คนต่อปี

โรงเรียนกายอุปกรณ์ โรงพยาบาลเลิดสิน กรมการแพทย์ผลิตเจ้าหน้าที่กายอุปกรณ์ได้ประมาณปีละ 10 คน

นักอรรถบำบัดและนักตรวจการได้ยิน ผลิตจากคณะแพทย์ศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี ปีละ 0 - 2 คน

จำนวนบุคลากรที่ทำงานด้านนี้

บุคลากรที่ทำงานด้านนี้ จำแนกตามวิชาชีพและจำนวนคนในปี พ.ศ.2531 ดังต่อไปนี้

1. แพทย์อนุมัติบัตร - สาขาเวชศาสตร์ฟื้นฟู 33 คน สาขาจิตเวช 88 คน

แพทย์วุฒิบัตร - สาขาเวชศาสตร์ฟื้นฟู 13 คน สาขาจิตเวช 95 คน

2. นักกายภาพบำบัด 100 คน

3. เจ้าหน้าที่กายภาพบำบัด 164 คน

4. นักอาชีวบำบัด 32 คน

5. เจ้าหน้าที่อาชีวบำบัด 119 คน

6. ช่างกายอุปกรณ์ - จบหลักสูตรของกรมการแพทย์ 100 คน ฝึกขึ้นเองในหน่วยงาน 100 คน

7. นักอรรถบำบัด 20 คน

ยังมีบุคลากรอีกมากในสายงานนี้ ที่ทำงานเกี่ยวข้องในลักษณะเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ทบวงมหาวิทยาลัย กรมกองต่าง ๆ กองทัพ กรมตำรวจ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน อีกจำนวนไม่น้อยที่ดำเนินการอยู่ ดังนั้นจึงพบว่าปัจจุบันนี้สถานบริการด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟูระดับสถาบันได้มีการจัดกระจายกันทั่วประเทศ จึงทำให้ผู้พิการได้รับการบริการ อย่างกว้างขวางขึ้นมากมายเมื่อเทียบกับอดีตเมื่อ 10 กว่าปีที่แล้วมา จากนี้ยังมีบริการจากส่วนราชการและภาคเอกชนอื่น ๆ อีกที่ให้บริการนี้แก่ผู้พิการ ได้แก่

1. โรงพยาบาลของโรงเรียนแพทย์ทุกแห่ง

2. โรงพยาบาลของทางราชการเกือบทุกแห่งในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งตำรวจ ทหาร

3. โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่ง

4. โรงพยาบาลในสังกัดกรมการแพทย์ทุกแห่ง

5. โรงพยาบาลศูนย์ในสังกัดของโรงพยาบาลภูมิภาครวม 15 แห่ง ใน 15 จังหวัด

6. โรงพยาบาลทั่วไป ทั้งขนาดใหญ่และเล็ก ในสังกัดของโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค 51 แห่ง ใน 51 จังหวัด

ปัญหาการประสานในทีมเวชกรรมฟื้นฟู

การประสานงานของบุคลากรในฝ่ายเวช-กรรมฟื้นฟูเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ๆ และดูจะเป็นเรื่องที่ต้องปรับปรุงอย่างจริงจัง เพราะผู้ทำงานด้านนี้แทบทุกงานดูเหมือนจะมีการมองผลประโยชน์ของตนเอง หรือมองเห็นว่าตัวเองมีความสำคัญมากกว่าคนอื่น หรืออยากให้สังคมของตนเด่นกว่าสังคมอื่น ๆ ความคิดเช่นนั้นกำลังจะเป็นเรื่องอดีตของคนไทยทั่ว ๆ ไป เพราะประเทศไทยเริ่มเข้าสู่ความพัฒนาทางอุตสาหกรรม และสังคม

จะเห็นได้ชัดว่าคนไทยในอดีตและปัจจุบันชอบเล่นพวก ชอบบินเดี่ยว จะทำงานเป็นหมู่ได้ต่อเมื่อจวนตัว จะต้องเสียบ้านเสียเมืองนั่นแหละจึงต้องรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน แต่ปัจจุบันการอุตสาหกรรมและการก่อสร้างต้องร่วมทำงานเป็นหมู่คณะ มีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน มีบทบาทของแต่ละคนแต่ละคณะอย่างชัดเจนจึงทำให้คนไทยสามารถทำอุตสาหกรรมใหญ่ได้ดียิ่งขึ้น สามารถก่อสร้างตึกใหญ่ ๆ ที่มีความซับซ้อนได้ดีมาก แต่ทีมฟื้นฟูกินเงินเดือนประชาชนจึงทำให้การดำเนินการต่างๆ แบบเป็นทีมเป็นไปได้อย่างทุลักทุเล หรือนิดหน่อยเช่นเดียวกับหน่วยราชการ ไม่สามารถก่อสร้างหรือทำอุตสาหกรรมอะไรเป็นเรื่องเป็นราวได้นั่นเอง ถึงอย่างไรก็ตามความหวังทั้งหมดอยู่ที่พวกเราทุกคนในปัจจุบันมุ่งทำงานเป็นหมู่คณะ เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับประโยชน์สูงสุด เพราะการฟื้นฟูไม่มีวิธีเดียวหรือขบวนการเดียว ยังต้องลงท้ายด้วยการให้คณะอื่น ๆ เช่น สังคมสงเคราะห์ การศึกษาพิเศษ และการฝึกอาชีพเข้าร่วมด้วยซึ่งเป็นทีมใหญ่ขึ้นไปอีก การจะทำงานเป็นทีมต้องเป็นนักมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีคุณธรรม ให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงานจึงจะทำให้ทีมนั้น ๆ มีความเป็นน้ำหนึ่งเดียวกันได้

ปัญหาลูกฝากหรือเลี้ยงไม่โต

การดำเนินการปัจจุบันนั้นจะมีการฝากฝ่าย ฝากงาน หรือฝากหน่วยให้ผู้รับผิดชอบผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ ถ้าท่านผู้นั้นรับฝากแล้วไม่มีความตั้งใจอันดีในการปฏิบัติงาน พัฒนางาน ขยายงาน ผลก็คือ เกิดความแกระแกลนของงานที่ถูกฝากไว้ บางครั้งผู้ถูกฝาก อาจฝากงานอย่างหนึ่งให้กับอีกงานหนึ่ง แทนที่หัวหน้าฝ่ายจะรับผิดชอบโดยตรงเสียเอง ผลคือ ถ้าหัวหน้างานที่รับฝากมีความตั้งใจมีอุดมการณ์ที่ดี ก็สามารถจะส่งเสริมงานที่ฝากให้เจริญก้าวหน้าได้ แต่ในทางตรงกันข้ามอาจเกิดการขาดความเจริญ หรือ.....ได้เช่นกัน ดังนั้นการจัดรูปองค์กรของการบริหาร จึงเป็นปัจจัยในการดำเนินงานไม่น้อยเลยทีเดียวและจะต้องมีหลักการที่ดีไว้เสมอ อย่าชี้เกียจแล้วเที่ยวฝากไปทั่ว ผู้ฝากเองก็จะแกลนไปด้วย เพราะความไม่ก้าวหน้าของงานนั้น ๆ

อนาคต

ระยะไกลเวชกรรมฟื้นฟูจะมีความเด่นและมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ กลายเป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้ ในการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขเพราะเป็นเรื่องของคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความพิการและความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นจากโรคที่ไม่ติดเชื้อซึ่งกำลังเป็นปัญหาสาธารณสุขในประเทศไทย และประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น โรคหัวใจ มะเร็ง เบาหวาน สูงอายุ อัมพาต เป็นต้น ดังนั้นเวชศาสตร์ฟื้นฟูจะยิ่งมีบทบาทมากยิ่งขึ้นทุกวัน และเมื่อวิชาการทางการแพทย์ดีขึ้นมากผลงานจะยิ่งเด่นชัดขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นผู้บริหารทุกระดับจึงต้องไหวตัวและวางแผนระยะยาวไว้ตลอดเวลา อาจต้องทำล่วงหน้า 10 ถึง 30 ปีก็ได้

จำนวนแพทย์ทางเวชศาสตร์ฟื้นฟู

ในเรื่องของบุคลากร แพทย์ทางด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟูจะมีจำนวนมากขึ้น และจะเป็นที่เพียงพอแก่โรงพยาบาลในส่วนกลาง และทบวงมหาวิทยาลัยในระยะ 6 ปีข้างหน้า จากนั้นแพทย์ในกระทรวงสาธารณสุข ทางด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟูจะเริ่มทะยอยออกมาดำเนินการด้านนี้ในส่วนภูมิภาค และกว่าจะครบตามจำนวนโรงพยาบาลต่าง ๆ ก็จะต้องใช้เวลาต่อไปอีกไม่น้อยกว่า 10 ปี ทั้งนี้ก็ไม่ใช่เรื่องที่ต้องรอคอยนานเกินไป เป็นเพียง

ความหวัง ที่จะเป็นจริงได้ในอนาคตอันใกล้หน่อย แต่สำหรับอนาคตระยะใกล้นี้ แพทย์ที่ทำหน้าที่หัว-หน้าฝ่ายในโรงพยาบาลต่าง ๆ ก็ยังคงสามารถทำหน้าที่แพทย์ทางด้านนี้ได้ แพทย์หลาย ๆ ท่านที่ปฏิบัติงานอยู่ในขณะนี้อาจจะผ่านการสอบรับอนุมัติบัตรทางด้านนี้และเป็นผู้ที่มีความสามารถอย่างแท้จริงเมื่อวันเวลาผ่านไปในอนาคต

สิ่งที่กรมการแพทย์น่าจะทำ คือ ควรที่จะปรับปรุงงานและวิชาการให้สูงเช่นเดียวกับทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งไม่ใช่เรื่องยาก เพราะเป็นวิชาที่ไม่กว้างขวางนัก แต่เพราะขาดนโยบายในการจัดการอบรมแพทย์ประจำบ้าน และการสนับสนุนจากผู้บริการให้เร่งรัดในเรื่องนี้จึงทำให้ขีดความสามารถในการจัดอบรมแพทย์ขาดไป ความจริงแล้วการแพทย์มีทรัพยากรค่อนข้างมาก กระจัดกระจายกันอยู่ ถ้ามีโอกาสร่วมกันทำและตั้งใจทำเสียสละเพิ่มขึ้นก็คงจะทำได้ดีเช่นเดียวกับ ทบวงมหาวิทยาลัย และโดยหลักการแล้วกรมการแพทย์จะต้องทำงานนี้เพื่อสนับสนุนงาน ของสำนักปลัดกระทรวงโดยตรง แต่ระบบของพวกเราคือระดับปฏิบัติขอทำมากกว่าระบบบริหารสั่งให้ทำพร้อมกับการสนับสนุน พอดีระดับปฏิบัติไม่อยากทำก็เป็นอันว่าหมดโอกาส

จำนวนนักกายภาพ แนวทางการให้บริการและการค้นคว้า

สำหรับนักกายภาพบำบัด จะมีอัตราการผลิตสูงและจะเพิ่มปริมาณในส่วนภูมิภาคมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะมีมหาวิทยาลัยถึง 3 แห่ง ทำการผลิต สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตคือ การใช้วิชาชีพทางกาย-ภาพที่เน้นหนักไปในเรื่อง ของการออกกำลังกาย เพื่อการบำบัดรักษาและการฝึกต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างจริงจัง เช่นเดียวกับประเทศที่เจริญแล้ว เครื่องมือให้ความร้อนลึกประเภทต่าง ๆ ที่มีราคาสูงมาก ๆ ก็จะค่อย ๆ หายไปจะมีการขยายตัวไปในงานที่เกี่ยวข้องกับโรคไม่ติดต่อ ซึ่งจะเน้นหนักไปในเรื่องของการออกกำลังกาย เพื่อการบำบัดรักษาและการฝึกต่าง ๆ การรักษาปวดเมื่อยดูจะเป็นของง่าย ๆ ยิ่งขึ้นทุกวัน และผู้ป่วยเองก็มีความมีบรัดในเรื่องเวลาของการมารับการบำบัดรักษา จากทางโรงพยาบาล การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติกลับไปทำเองที่บ้าน จะช่วยลดภาระนักกายภาพและนักอาชีวบำบัดมากยิ่งขึ้น

การค้นงานของนักกายภาพบำบัดเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ถ้าทบวงมหาวิทยาลัยหรือผู้ผลิตและผู้เกี่ยวข้องประสานงานซึ่งกันและกัน รวมทั้งประสานงานกับผู้ใช้ด้วย ทั้งนี้มองดูแล้วจะเห็นว่าเป็นเรื่องง่าย ๆ แต่พอเอาจริง ๆ เข้า ต่างคนก็ต่างยึดจะผลิตเพื่อประโยชน์ของตนเอง และหมู่คณะ เช่นเดียวกันที่ได้เห็นอยู่ในเหตุการณ์ปัจจุบันนั่นคือ ทำงานเป็นหมู่คณะไม่เป็นอีกเช่นเคย

อาชีวบำบัดกำลังจะก้าวต่อไป

งานอาชีวบำบัดจะมีการขยายตัวช้า ๆ ในช่วง 10 ปีแรก และจะขยายเร็วขึ้นในช่วง 10 ปีหลัง เช่นเดียวกับกายภาพบำบัดได้รับความนิยมสูงขึ้นตามวันเวลาที่ผ่านไป เพราะจะเป็นหน่วยงานที่ใช้วิชามนุษยสัมพันธ์สูงมาก ในการที่จะเอาอกเอาใจและใช้จิตวิทยา ที่จะจูงใจให้ผู้พิการหันมาร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สามารถช่วยตนเองในชีวิตประจำวันและงานอาชีพ ขณะเดียวกันสภาวะเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตจะบีบบังคับให้ผู้พิการต้องพึ่งตนเองมากขึ้นและต้องใช้เวลาอันสั้นที่จะปรับสภาพและฟื้นฟู เพื่อให้ถึงจุดที่จะต้องพึ่งตนเองได้ รวมทั้งเตรียมตัวในการฝึกอาชีพด้วย ซึ่งไม่เหมือนอดีตที่คนไทยมีการอยู่ร่วมกันในระดับอายุของตนในครอบครัวต่างกันจนสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ซึ่งอายุไข ขณะเดียวกัน

ความพิการจากโรคไม่ติดต่อจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ผู้ป่วยก็จะเพิ่มขึ้นด้วยเช่นเดียวกันกับทางกายภาพบำบัดจำนวนผู้สูงอายุจะมากขึ้น และผู้สูงอายุจะนิยมทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ และฝึกระบบประสาท กล้ามเนื้อสายตาให้คล่องแคล่วอยู่เสมอ ในอนาคตระยะไกลคงจะมีมหาวิทยาลัยบางแห่งผลิตนักอาชีวบำบัดออกมาอีก เพราะความขาดแคลน การเพิ่มตำแหน่ง รายรับของผู้ผลิต เป็นเครื่องจูงใจในการขยายงานการผลิต ขณะเดียวกันนักอาชีวบำบัด ต้องรอการพักตัวอยู่ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ระยะหนึ่ง ก็จะพร้อมในการผลิตในขั้นต่อ ๆ ไป เช่นเดียวกับสายงานกายภาพบำบัด ที่ได้ดำเนินการผลิตนักกายภาพบำบัดขึ้นถึง 3 แห่ง

อนาคตของกายอุปกรณ์

งานกายอุปกรณ์จะมีอัตราการเจริญเติบโตช้า ๆ เพราะเริ่มจะขอเพียงในช่วงนี้และได้ชลอการผลิตตลอดไป เพราะเป็นการผลิตเพื่อเพิ่มอัตราการขยายตัวช้า ๆ และทดแทนเจ้าหน้าที่ที่ออกจากราชการไป การผลิตบุคลากรด้านนี้ยังสามารถทำได้มากขึ้นอีก โดยการผลิตใช้กับประเทศอื่น ๆ

สำหรับปัญหาการศึกษาไม่ต่อเนื่องของหลักสูตรกายอุปกรณ์ปัจจุบันเป็นเรื่องที่หนักใจมาตลอด เพราะจุดประสงค์คือ การผลิตให้สามารถออกไปปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองจริง ๆ และต้องไปต่อสู้กับการจัดตั้งหน่วยงานโดยลำพัง ตามปกติทบวงมหาวิทยาลัยจะเป็นผู้ผลิต และคาดว่าในอนาคตอันใกล้นี้ คณะแพทย์ศาสตร์ศิริราชและพยาบาลจะเป็นผู้ผลิตพนักงานกายอุปกรณ์ เพราะมีทรัพยากรและนโยบายในระดับผู้ปฏิบัติงานแล้ว ดังนั้นจะเป็นประโยชน์ในเรื่องของการศึกษาต่อเนื่อง

พนักงานเวชกรรมฟื้นฟู

ความหวังขณะนี้ที่จะให้การบริการของฝ่ายเวชกรรมฟื้นฟูก้าวออกไปในชุมชนมากขึ้นคือการมีบุคลากรที่มีความรู้กว้าง ๆ ไม่ลึกมากอยู่ในระดับที่จะออกไปปฏิบัติงานนอกโรงพยาบาลเข้าสู่ชุมชนทั้งในตัวเมืองและชนบท เป็นแขนขาที่จะยืดออกยาวออกไปบริการนอกโรงพยาบาลที่เราทำกันอยู่ พวกเราเองอาจจะรู้สึกผิดปกติ เพราะติดอยู่กับความเจริญ ที่มีรูปแบบของการบริการในตัวเมืองและไม่เคยออกปฏิบัติงานในชนบท การที่จะให้แพทย์ หรือนักกายภาพบำบัด หรือนักอาชีวบำบัดออกชนบทเป็นประจำนั้นดูจะเป็นเรื่องยากและผิดหลักการเช่นเดียวกับงานสาธารณสุขอื่น ๆ ดังนั้นในระดับโรงพยาบาลชุมชนและระดับตำบลก็ถือว่าในช่วงเวลาอีก 4-5 ปีข้างหน้า ก็น่าที่จะพร้อมในการขยายงานในระดับนี้ได้แล้ว เพราะจะเป็นจังหวะที่อาสาสมัครในชุมชน เริ่มดำเนินการฟื้นฟูในชุมชนมากขึ้น ซึ่งต้องการผู้รู้คอยดูแลสนับสนุนการดำเนินการต่อไปในขณะเดียวกันมากขึ้นระบบการส่งต่อ ระบบการติดตามจะช่วยให้ผู้พิการได้รับความสะดวกและได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด

นอกจากนั้นแล้วการมีเจ้าหน้าที่เอนกประสงค์เช่นนี้ยังสามารถช่วยงานของฝ่ายให้คล่องตัว สามารถย้ายงานหรือสับเปลี่ยนภายในได้ตามต้องการอย่างสะดวกยิ่งขึ้น ความหวังนี้สำเร็จแล้ว เพราะทบวงได้รับเรื่องไปแล้ว โดยจะเริ่มเปิดหลักสูตรในปีการศึกษา 2533

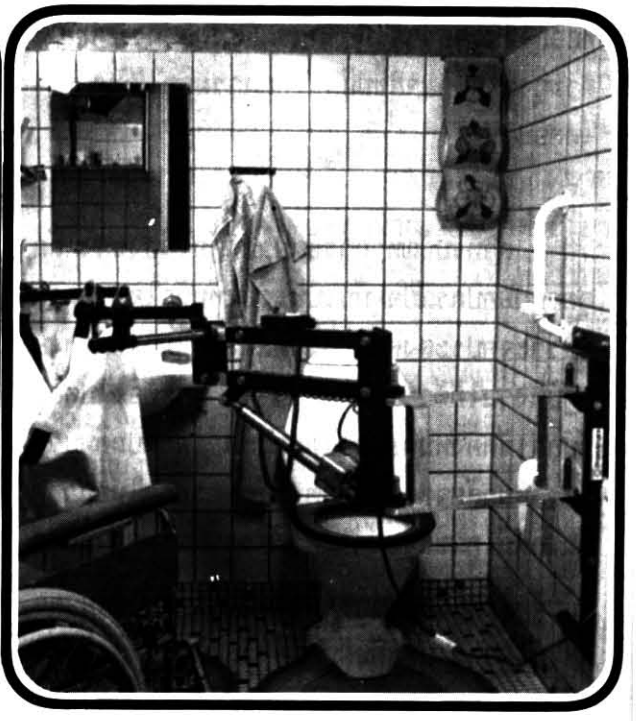
การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชนบท

จะต้องถือว่า เป็นนโยบายสำคัญที่ต้องทำ เพราะประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวชนบท มีความต้องการบริการด้านนี้ เช่นเดียวกันกับการบริการด้านอื่น ดังนั้นหลักสูตรการฟื้นฟูคนพิการในชุมชน

จึงถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรของอาสาสมัครสาธารณสุข โดยจัดให้เป็นวิชาเลือกซึ่งแน่นอนที่สุดจะเกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางในด้านการฟื้นฟูสำหรับผู้พิการทั่วประเทศ และจะต้องจัดระบบส่งต่อ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินการ การส่งต่อรวมทั้งส่งไปให้เจ้าหน้าที่เวชกรรมฟื้นฟูในชุมชน และอาสาสมัครสาธารณสุขช่วยดูแลต่อ และรับการส่งต่อจากระดับชุมชนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและผลการรักษาดีตามหลักการส่งต่อของกระทรวงสาธารณสุขด้วย

สำหรับการศึกษาทางด้านกายอุปกรณ์นั้นจะเสนอให้ผลิต 2 ระดับ โดยเริ่มต้นที่ระดับ ปวส. ก่อนแล้วจึงขยับระดับสูงเป็นระดับปริญญาตรีซึ่งคงต้องใช้เวลาอีกประมาณ 10 ปีข้างหน้า จะทำให้มาตรฐานการผลิตสูงขึ้นตามลำดับ สำหรับกายอุปกรณ์นั้นได้พัฒนาไปจนถึงระดับชุมชนแล้ว ในปัจจุบันได้เรียกเจ้าหน้าที่กายอุปกรณ์กลับมาอบรมทำกายอุปกรณ์เทียมสำหรับชุมชนไป 2 รุ่นแล้ว เหลืออีก 1 รุ่นก็จะครบหมด และจัดวิชากายอุปกรณ์เทียมในชุมชนเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ พ.ศ.2530 แล้ว ดังนั้นทิศทางการบริการจะเข้าสู่ชุมชนมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันภาคเอกชนจะสนับสนุนงานการผลิตให้กว้างขวางออกไป เพราะราคากายอุปกรณ์เทียมจะถูกมาก และสามารถใช้ในการทำไร่ไถนาได้อีกด้วย เพราะเป็นการยากที่จะเปิดบริการ เพื่อให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูอย่างกว้างขวาง เนื่องจากผิดหลักการของการบริการในตัวเมืองคือ การจัดบริการเฉพาะที่ยาก ๆ ในเรื่องง่าย ๆ ควรทำในระดับชุมชนก็ได้

เอกสารประกอบการเขียน

เอกสารการดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ในประเทศไทย โดย นพ.ดง สุวรรณรัต

โครงการทดลองใช้คู่มือฝึกอบรมผู้พิการในชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดย นพ.เดชวัณณ ผาติสุวัณณ และคณะ

งานโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอด กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต สตรีตาบอด

ประหยัด ภูหนองโอง*

ในสังคมปัจจุบันสตรีเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ มากมาย สตรีไทยเป็นได้ทั้งแม่บ้านและผู้นำ สมกับคำว่า "มือก็ไกวดาบก็แกว่ง" จากคำกล่าวคงจะครอบคลุมไปถึงสตรีทั่วไปและสตรีพิการด้วยเช่นกัน เขาเหล่านั้นมีความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ไม่ด้อยไปกว่าคนพิการชายเลย เพียงแต่เราให้โอกาสเท่านั้น

จากการสำรวจประชากร ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 136,491 คน โดยการใช้หลักการ "สัมภาษณ์บ้านต่อบ้าน" และการให้ชุมชนช่วยในการสำรวจพบว่า คนตาบอดจำนวน 380 คน เป็นหญิงถึงร้อยละ 66 ดังนั้นความสำคัญของการพัฒนาสตรีย่อมมีความสำคัญมากเช่นกัน

ในเขตจังหวัดมหาสารคาม และจำนวน 8 อำเภอ จากจำนวนทั้งหมด 10 อำเภอ ข้อมูลที่สำรวจได้พบว่ามีสตรีมากกว่าชายทุกอำเภอ การพัฒนาสตรีจึงเป็นจุดหนึ่ง ซึ่งโครงการเล็งเห็นความสำคัญเป็นอันมาก ประกอบกับอาชีพส่วนใหญ่ที่ทำกันในหมู่บ้านชนบทและทำรายได้อย่างงดงามก็มักจะเป็นอาชีพซึ่งสตรีทำได้ และสตรีตาบอดสามารถฝึกได้เช่นกัน

การดำเนินงานเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพสตรี

ภายหลังการสำรวจ พบคนตาบอดไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตาม เจ้าหน้าที่ภาคสนามจะดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การสัมภาษณ์

เจ้าหน้าที่ภาคสนาม จะทำการสัมภาษณ์คนตาบอดและครอบครัว เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการของคนตาบอด ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความต้องการของคนตาบอดเป็นหลัก

2. การวางแผน

จากการสัมภาษณ์ ทำให้รู้ว่าอะไรคือปัญหาหลัก ปัญหารอง และความต้องการด้านต่าง ๆ ตลอดจนความสามารถพื้นฐานของคนตาบอดความพร้อมของครอบครัว เจ้าหน้าที่ต้องนำข้อมูลเหล่านี้มาประกอบการจัดวางแผนการฟื้นฟูฯ เฉพาะรายบุคคล

3. ประชุมพิจารณา

แผนการฟื้นฟูฯ รายบุคคล ต้องได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการ (Case review Committee) ก่อนจึงจะสามารถนำไปสอนคนตาบอดได้ ในบางแผนอาจจะมีข้อปลีกย่อย คนตาบอดกำลังมีบุตรอ่อน ดังนั้นแผนย่อมครอบคลุมไปถึงการเลี้ยงบุตรด้วย เป็นต้น

4. การสอน

เมื่อแผนผ่านการพิจารณาโดยมีขั้นตอนการสอนโดยทั่วไป คือ

4.1 ฝึกทักษะการเคลื่อนไหวและการเดินทางด้วยตนเองโดยมีผู้นำทาง และการใช้ไม้เท้านำทาง ซึ่งส่วนนี้ทุกคนต้องได้รับการฝึก สตรีนั้นต้องครอบคลุมไปถึง

- การเลี้ยงดูบุตรอย่างไรจึงจะถูกวิธี
- การอบรมผู้ปกครองในการดูแลบุตรพิการ

* ประธานมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ทางสายตา ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 1 ขวบ

- อนามัยส่วนบุคคล
- การดูแลความสะอาดบ้านเรือน
- การประกอบอาหาร
- การดูแลเสื้อผ้า การเย็บผ้าแบบง่าย ๆ เพื่อซ่อมแซมเสื้อผ้า เป็นต้น
- การฝึกทักษะการใช้มือ ให้คล่องแคล่ว เพื่อเป็นพื้นฐานในการฝึกอาชีพต่อไป

4.2 การอบรมอาชีพ อาชีพใดที่คนตาบอดต้องการฝึกนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงความพร้อมของครอบครัวประกอบด้วย ทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวจะเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญที่สุด อาชีพที่คนตาบอดสามารถทำได้นั้น ไม่เพียงแต่คำนึงเฉพาะคนตาบอดและครอบครัวเท่านั้น ยังต้องคำนึงถึงอาชีพโดยทั่วไปของชุมชน ตลาดการขายว่าคนตาบอดและครอบครัวสามารถจัดจำหน่ายเองได้หรือไม่ อาชีพต่าง ๆ ที่ฝึกให้พอจะแยกประเภทของงานได้ดังนี้

- เป็นงานที่สามารถทำเอง ขายได้มีรายได้ช่วยเหลือครอบครัว เป็นบางส่วน
- เป็นอาชีพที่ทำรายได้ เลี้ยงครอบครัวทั้งหมด
- เป็นงานซึ่งคนตาบอดทำแล้วช่วยลดภาระของครอบครัว
- เป็นงานซึ่งสามารถ ช่วยลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว เช่น ปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

4.3 การส่งเสริมอาชีพโดยให้ทุนหมุนเวียน เมื่อคนตาบอดมีความมั่นใจ ในการประกอบอาชีพแล้ว แต่ยังขาดเงินทุน ทางโครงการจะจัดทุนหมุนเวียนให้ โดยยึดหลักคนตาบอดต้องทำร่วมกับครอบครัว ช่วยกันรับผิดชอบส่งเงินคืนโครงการโดยไม่คิดดอกเบี้ย อาชีพต่าง ๆ ที่สตรีตาบอดชอบ และประสบความสำเร็จเท่าที่ผ่านมา ได้แก่

- ทอผ้า
- ทอเสื่อ
- งานฝีมือ เช่น ถักนิตติ้ง โคเชต์
- การเลี้ยงหมูขุน
- ร้านค้าของชำในหมู่บ้าน
- ทำอาหาร/ของหวาน ขายในโรงเรียนหรือหมู่บ้าน
- การเลี้ยงไหม

4.4 การส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย การฟื้นฟูฯ ต้องประกอบด้วยการฟื้นฟูฯ ทางด้านร่างกายร่วมด้วยโดยเฉพาะในด้านสุขภาพตา หากรายใดสามารถทำการผ่าตัดรักษาได้ ทางโครงการจะส่งตัวไปรักษาทันที

การพัฒนาคุณภาพสตรีตาบอดเท่าที่กล่าวมาเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น อาชีพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะเป็นเพียงประสบการณ์การทำงาน โครงการฟื้นฟูฯ ในระยะกว่า 3 ปี สำหรับในจังหวะก้าวต่อไป สตรีเหล่านั้นอาจจะพัฒนาไปเป็นผู้ผลิตกลุ่มใหญ่ของชุมชนอาจเป็นได้

นางจันลา ประทุมมา อายุ ๔๐ ปี อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม กับงาน "สานสวิง" เพื่อขายและไว้ใช้เองในบ้าน โดยเจ้าหน้าที่ฝึกให้ประมาณ ๒ เดือน และครอบครัวช่วยในการทำขอบไม้ไผ่ให้

น.ส.พิกุล ศรีโสภา อายุ ๓๔ ปี และน.ส.บานเย็น สังฆพัตร อายุ ๓๒ ปี กำลังช่วยกันสาธิตการทอเสื่อ ซึ่งปกติจะทอเพื่อไว้ใช้และแบ่งขายเป็นบางส่วน การทอเจ้าหน้าที่ภาคสนามและครอบครัวจะช่วยในการจัดวางเรียงลาดับสีของวัสดุ และคนตาบอดจะเป็นผู้เลือกใช้สีตามลาย

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ดร.มลิวัลย์ ธรรมแสง*

การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนี้แม้จะเป็นการศึกษาพิเศษประเภทที่ได้ก่อตั้งขึ้นหลังจากการจัดการศึกษาสำหรับคนตาบอดก็ตาม แต่จากสถิติจะเห็นว่าการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้นได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางหลายรูปแบบ คือ การสอนเด็กหูตึงและหูหนวก ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ดังจะเป็นได้จากจำนวนโรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กหูหนวก (โรงเรียนโสตศึกษา) ในภาคต่าง ๆ เช่นในภาคเหนือ ได้แก่โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดตากและเชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดขอนแก่น ภาคตะวันออกที่จังหวัดชลบุรี ภาคใต้มีโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการฝึกหัดครูและมหาวิทยาลัยครูสวนดุสิตและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ผลิตครูสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทั้งในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี และปริญญาโททางการศึกษาพิเศษ (การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน) ส่วนการศึกษาด้านความผิดปกติทางการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นการผลิตบุคลากรระดับผู้ชำนาญพิเศษเฉพาะทางการได้ยิน เช่น นักตรวจการได้ยิน และนักอรรถบำบัดนั้น ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทนี้ อาจกล่าวได้ว่า รัฐเป็นผู้ริเริ่มในด้านการศึกษาของคนหูหนวกมาตั้งแต่ต้นซึ่งแตกต่างกับการศึกษาสำหรับเด็กพิการประเภทอื่นที่เอกชนเป็นผู้ริเริ่ม

แม้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีโอกาสได้รับการศึกษามากที่สุดในจำนวนเด็กพิการทุกประเภทก็ตาม แต่ก็เป็นเพียงจำนวนน้อย คือ 0.18 ของจำนวนเด็กที่บกพร่องทางการได้ยินในวัย 5-19 ปี[2] และนักเรียนเหล่านี้เป็นเด็กที่สูญเสียการได้ยินมาก (หูหนวก) จึงอาจกล่าวได้ว่า ยังมีเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมากที่ต้องการโอกาสทางการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในชนบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำจำกัดความ

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (Hearing Impaired Children)

หมายถึงเด็กที่สูญเสียการได้ยินเพียงเล็กน้อย (หูตึง) ไปจนถึงเด็กที่สูญเสียการได้ยินมาก (หูหนวก)

1.1 คนหูตึง คือ ผู้ที่สูญเสียการได้ยินประมาณ 35-69 dB ISO ซึ่งทำให้ลำบากในการฟังเสียง แต่ยังสามารถเข้าใจคำพูดโดยใช้การฟังไม่ว่าจะใช้เครื่องช่วยฟังหรือไม่ก็ตาม (สภาเด็กพิการ CEC. 1970 และ Moores. 1982)

1.2 คนหูหนวก คือ ผู้ที่สูญเสียการได้ยินประมาณ 70 dB ISO หรือมากกว่า และการสูญเสียการได้ยินนี้ ทำให้ไม่เข้าใจคำพูดโดยการรับฟังเสียงไม่ว่าจะใช้เครื่องฟังหรือไม่ก็ตาม

2. เดซิเบล (Decibel)

คือ หน่วยวัดระดับการได้ยิน (ความเข้มของเสียง) ระดับการได้ยินปกติคือ 0-26 decibels (dB)

---

* ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐเสถียร

[1] กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา 2525

ระดับการได้ยิน

การกำหนดระดับการได้ยิน และการเรียกชื่อบุคคล ที่สูญเสียการได้ยินนั้นแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดแบ่งกลุ่มคน เช่น การแบ่งระดับการได้ยินออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ว่าเป็นคนหูตึงและคนหูหนวก ข้างต้นเป็นการแบ่งให้เห็นว่านอกจากจะแบ่งเป็นระดับการได้ยินยังบอกถึงความสามารถในการดำรงชีวิตของบุคคลด้วย (functional ability) ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการทุกประเภท

ในประเทศไทยการแบ่งระดับการได้ยินนั้นใช้ตามเกณฑ์พิจารณาอัตราความพิการของหู ของสมาคมโสต ศอ นาสิก แพทย์แห่งประเทศไทย (โดยใช้ค่าเฉลี่ยการได้ยินที่ความถี่ 500, 1,000 และ 2,000 Hz ในหูข้างที่ดีกว่า) มี 5 ระดับ

- หูตึงระดับที่ 1 ระหว่าง 26-40 dB
- หูตึงระดับที่ 2 ระหว่าง 41-55 dB
- หูตึงระดับที่ 3 ระหว่าง 56-70 dB
- หูตึงระดับที่ 4 ระหว่าง 71-90 dB
- หูหนวก ตั้งแต่ 90 dB ขึ้นไป

รูปแบบการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่บกพร่องทางการได้ยินตามระดับการได้ยินและความสามารถทางด้านการเรียน ตามแนวของนักการศึกษาพิเศษชาวอเมริกัน Deno. 1970 และ Dunn. 1973

ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้รับสิทธิ และโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสม ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรขยายโอกาส ทางการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทุกระดับให้มากขึ้นและทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาภาคบังคับในชนบท การเพิ่มจำนวนผู้เรียนอาจทำได้โดยการขอความร่วมมือกับศึกษาธิการจังหวัด ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการประชาสัมพันธ์การคัดแยกเด็กตามความสามารถ และระดับการได้ยิน แล้วลงทะเบียนเด็กพิการประเภทนี้ไว้ เมื่อได้จำนวนนักเรียนแล้ว จึงพิจารณาจัดสถานศึกษาให้เหมาะสม

2. การศึกษาสำหรับเด็กหูตึง ควรได้รับการพัฒนาในเรื่องปริมาณ และคุณภาพของบริการพิเศษ เช่น การฝึกฟังและพูด การอ่านริมฝีปาก การแก้ไขการพูดที่ผิดปกติ การสอนซ่อมเสริมในวิชาสามัญ ทั้งในโรงเรียนปกติที่มีโครงการเรียนร่วมและโรงเรียนพิเศษ

3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรพิเศษสำหรับเด็กหูตึงระดับรุนแรงและเด็กหูหนวก

4. รัฐควรขยายโอกาสทางการศึกษาระดับก่อนวัยเรียนให้แก่เด็กหูตึง หูหนวก โดยเน้นการให้ความรู้ด้านการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กให้แก่ผู้ปกครองด้วย ทั้งนี้เพราะการศึกษาก่อนวัยเรียนของเด็กพิการทุกประเภท รวมทั้งเด็กหูตึง หูหนวก เพราะการฟื้นฟูสมรรถภาพนั้นจะต้องทำโดยเร็วที่สุดหลังจากตรวจพบความพิการ นอกจากนั้น การให้ความช่วยเหลือผู้ปกครองในเรื่องความเข้าใจสภาพความพิการ และการช่วยเหลือในการให้คำแนะนำในการพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจากการศึกษาวิจัยพบว่าพ่อแม่ที่ยอมรับความพิการของเด็กจะทำให้เด็กพัฒนาได้ดีกว่าเด็กที่พ่อแม่ไม่ยอมรับสภาพความพิการของลูก

การให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง อาจทำได้โดยใช้การศึกษาระยะทางไกลโดยใช้วิทยุ โทรทัศน์ การจัดทำโครงการการศึกษาพิเศษ ซึ่งน่าจะได้ผลดีให้การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองซึ่งมักจะมีความอายและไม่สะดวกในการนำเด็กมาหาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์

5. หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาพิเศษ ควรได้มีการศึกษาวิจัยถึงระบบวิธีการเรียน

แผนภูมิการให้บริการการศึกษาแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ระดับการได้ยิน dB (ISO)	ความต้องการพิเศษ	รูปแบบการศึกษา	หลักสูตร
การได้ยินปกติ 0-25	ชั้นเรียนปกติ		ปกติ
หูตึงระดับ 1 26-40	- จัดที่นั่งให้เหมาะสม - ครูปกติ	ชั้นเรียนปกติ	ปกติ
หูตึงระดับ 2 41-55	- จัดที่นั่ง - เครื่องช่วยฟัง - อ่านคำพูด - ครูปกติ	ชั้นเรียนปกติ ครูที่ปรึกษา	ปกติ บริการ พิเศษ
หูตึงระดับ 3 56-70	- จัดที่นั่ง - ฝึกฟัง-พูด - อ่านคำพูด - เครื่องช่วยฟัง - ครูพิเศษ - ครูเดินสอน	ชั้นเรียนปกติ เรียนพิเศษ ในห้องการ ศึกษาพิเศษ	ปกติ เพิ่มบริการ พิเศษ
หูตึงระดับ 4 71-90	- เครื่องช่วยฟัง - พัฒนาทางภาษา - ฝึกฟัง-พูด - ภาษามือ-สะกดนิ้วมือ	- ชั้นพิเศษใน ร.ร.ปกติ - ร.ร.สอน เด็กหูตึง	พิเศษ ดัดแปลงให้ เหมาะสมกับ เด็ก
หูหนวก 91+	- ครูพิเศษ - พัฒนาภาษา - การอ่านคำพูด - ภาษามือ - สะกดนิ้วมือ	- ชั้นพิเศษ ร.ร.สอน คนหูหนวก	พิเศษสำหรับ เด็กหูหนวก (ระบบรวม)

มาก — จำนวนเด็ก — น้อย

น้อย — ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม — มาก

ดัดแปลงจากรูปแบบการจัดการศึกษาของ Deno. 1970 และ Dunn. 1973

มลิวัลย์ ธรรมแสง

13 ส.ค. 27

การสอนที่มีประสิทธิภาพ

วิธีการสอนคนหูหนวก อาจแบ่งเป็นวิธีใหญ่ได้ 2 วิธีคือ วิธีการสอนพูดกับวิธีการใช้ภาษามือ วิธีการสอนใดก็ตาม ควรจะต้องให้เหมาะสมกับสภาพการสูญเสียการได้ยิน ซึ่งแตกต่างกันมากในเรื่องของความสามารถในการรับฟังและการเข้าใจภาษาพูด ตลอดจนความพร้อมด้านทรัพยากรของสถานศึกษา อนึ่งความขัดแย้งของนักวิชาการเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาพิเศษหรือการศึกษาสำหรับเด็กปกติ ทั้งนี้เพราะนักการศึกษาเป็นผู้มีอิทธิพลในการเผยแพร่แนวคิด การดำเนินการและการกำหนดวิธีการเรียนการสอน อันจะมีผลต่อการพัฒนาทักษะ และความสามารถของเด็กหูหนวกหูตึงและความเข้าใจและการยอมรับเด็กหูหนวกและสังคมในที่สุด

ในปัจจุบันวิธีการสอนที่เป็นที่ยอมรับว่า ให้ผลดีแก่เด็ก ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับรุนแรงหรือหูหนวกนั้นคือ การใช้ปรัชญาระบบรวม ซึ่งหมายถึง ระบบการจัดการศึกษาให้แก่เด็กหูหนวกโดยมุ่งที่จะให้ใช้วิธีสื่อความหมายหลายแบบตามความเหมาะสม ตามความสามารถของเด็กแต่ละคน เช่น การฝึกการได้ยิน การฝึกพูด การอ่านริมฝีปาก การใช้ท่าแนะคำพูด การใช้ท่าทางภาษามือ การสะกดนิ้วมือ ตลอดจนการอ่านและการเขียนตามปกติ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาให้เด็กหูหนวกแต่ละคนได้เรียนรู้และพัฒนาไปอย่างสมบูรณ์ และเต็มความสามารถ

อย่างไรก็ตามนักวิชาการ ควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนการนำความเชื่อทางการศึกษาใด ๆ เข้ามาใช้ในประเทศไทยโดยคำนึงถึงความพร้อมหลายๆ อย่างของประเทศ เช่น. ทรัพยากรบุคคล งบประมาณความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ตลอดจนความพร้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ

สรุป *

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการ เป็นการให้สิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนในชาติ นอกจากนี้การศึกษาพิเศษยังเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญทางด้านจิตใจ และทางวิทยาการการศึกษาอีกด้วย การเปิดโอกาสให้คนพิการ ได้รับการศึกษาอบรมอย่างแท้จริง ตามนโยบายแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยการให้การสนับสนุนหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขยายบริการศึกษาสำหรับคนพิการทุกประเภทออกไปสู่ชนบทได้อย่างกว้างขวางและทัดเทียมกับการศึกษาของเด็กปกติ ดังคำกล่าวของ ฯพณฯ ม.ล. ปิ่น มาลากุล ผู้ก่อตั้งและที่ปรึกษามูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่ว่า.....

อันสิทธิมนุษยชนข้อใดเล่า
จะเทียบเท่าสิทธิการศึกษา
ประกาศก้องต้องให้ความเมตตา
เสมอหน้าหนวกใบ้ไม่เว้นเอย

การศึกษาของคนตาบอด

วิรัช ศรีตุลานนท์*

การจัดการศึกษาให้กับเด็กตาบอดมีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบใหญ่ ๆ ดังนี้

รูปแบบที่ 1

จัดเป็นโรงเรียนพิเศษ เฉพาะเด็กตาบอด เป็นโรงเรียนประจำแต่ก็มีเด็กไป-มาอยู่บ้าง ที่มีบ้านไม่ไกลจากโรงเรียนนักและทางบ้านพร้อมที่จะรับส่ง ทุกประเทศเมื่อเริ่มจัดการศึกษาให้กับเด็กตาบอด ก็จะจัดในรูปแบบนี้ก่อนด้วยกันทั้งนั้น เด็กตาบอดจะได้รับการเลี้ยงดูอบรม และสั่งสอนจากครูที่มีความพร้อมอย่างเต็มที่

รูปแบบที่ 2

จัดห้องเรียนให้เด็กตาบอดเรียนโดยเฉพาะแต่อยู่ในโรงเรียนตาดี เป็นโรงเรียนประจำเช่นกัน ส่งเสริมให้นักเรียนตาบอด และนักเรียนตาดีทำกิจกรรมร่วมกันนอกเวลาหรือในวันหยุด เด็กตาบอดจะมีประสบการณ์ชีวิตมากขึ้น ที่ได้มีโอกาสร่วมกับเด็กตาดี

รูปแบบที่ 3

ให้นักเรียนตาบอดไปเรียนร่วมกับนักเรียนตาดีกับโรงเรียนทั่วไป ที่มีการเรียนร่วมตั้งแต่ระดับประถมและระดับมัธยม ทั้งนี้และทั้งนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมหลาย ๆ ประการ เช่น ความพร้อมของเด็กและความพร้อมของผู้ปกครอง สภาพการจราจรของแต่ละท้องที่ และสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ความพร้อมของฝ่ายโรงเรียนที่จะรับเด็กตาบอดไปเรียนร่วม ส่วนระดับมหาวิทยาลัยนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของตัวเด็กนักเรียนเองถ้าสอบได้ก็ได้เรียน ถ้าสอบไม่ได้ก็เรียนมหาวิทยาลัยเปิด การศึกษาในรูปแบบนี้ปัจจุบันกำลังตื่นตัวมาก และได้รับการสนับสนุนให้จัดทำกันทั่วโลก เชื่อกันว่าเด็กตาบอดกับเด็กตาดี ถ้าได้เรียนหนังสือร่วมกันตั้งแต่วัยเด็กจะรู้จักเป็นเพื่อน และเข้าใจกันลึกซึ้ง ช่วยให้เด็กตาบอดเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสังคมคนปรกติได้ง่ายขึ้น จะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอยู่ อย่างมีความสุขในสังคมตลอดไป

ในประเทศไทยเราก็ได้จัดการศึกษาให้กับเด็กตาบอดทั้ง 3 รูปแบบนี้เช่นกัน

รูปแบบที่ 1 มีที่กรุงเทพฯ เชียงใหม่ สุราษฎร์ธานี ขอนแก่น และพัทยา

รูปแบบที่ 2 มีที่อุบลราชธานี

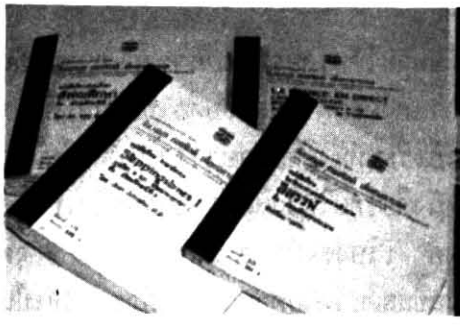
รูปแบบที่ 3 มีที่กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ขอนแก่น และกระจายอยู่อีกหลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมทั้งจังหวัดทางภาคเหนือตอนใต้ และอีก 1 จังหวัดในภาคกลางตอนเหนือ อย่างไรก็ตาม เด็กตาบอดทั่วประเทศไทยยังมีไม่ถึง 10% ที่มีโอกาสได้เรียนหนังสือเช่นเดียวกับเด็กปรกติ

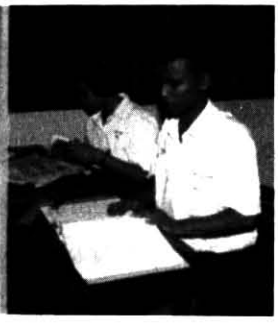
เมื่อท่านได้ทราบรูปแบบการศึกษา ของคนตาบอดแล้ว คงจะมีความสงสัยต่อไปอีกว่าเด็กตาบอดจะมีวิธีเรียนหนังสือกันอย่างไร นักเรียนตาบอดอ่านหนังสือโดยใช้นิ้วสัมผัสตัวอักษรซึ่งเป็นจุดนูนมี 6 จุด เรียงลงมา 2 แถว แถวละ 3 จุด เขียนจุดนูนขึ้นสลับกันไปตามแต่ต้องการ ใช้เป็น

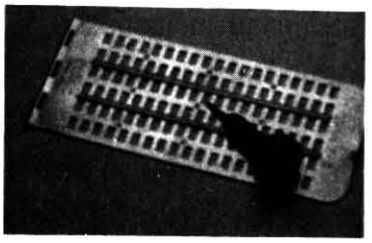
* อาจารย์ประจำ โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ

สัญญลักษณ์แทนตัวอักษรตาดีต่าง ๆ เราเรียกว่า อักษรเบรลล์ มีสเจนีวีฟ คอลฟิลด์ ผู้ให้กำเนิดการศึกษาแก่คนตาบอดในประเทศไทย ร่วมกับนักศึกษาไทย ประดิษฐ์อักษรเบรลล์ไทยขึ้นเมื่อประมาณ 50 ปีที่แล้ว ตำราเรียนวิชาต่างๆ ที่ทำเป็นอักษรเบรลล์เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนใช้ มีไม่ครบทุกวิชา เพราะวัสดุรวมทั้งค่าใช้จ่ายในการผลิตสูงและต้องใช้เวลามาก จะผลิตเฉพาะวิชาที่จำเป็นจริง ๆ ก่อน การอ่านหนังสือเรียนบางวิชาบันทึกลงในเทปคัสเซทเพื่อให้นักเรียนตาบอดใช้ฟังก็ถือว่าเป็นตำราเรียนอีกรูปแบบหนึ่งใช้แทนตำราเรียนที่เป็นอักษรเบรลล์ได้ดีเช่นกัน นักเรียนตาบอดแต่ละคน จะมีเครื่องมือเขียนอักษรเบรลล์ เรียกว่า Slate และ Stylus ใช้จดงาน ทำการบ้าน และเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ไว้อ่านได้ด้วยตนเอง ลูกคิดเป็นอุปกรณ์สำคัญอย่างหนึ่งที่นักเรียนตาบอดใช้เพื่อช่วยในการเรียนคณิตศาสตร์ในเรื่องการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเลขต่าง ๆ ที่ต้องการ แผนที่นูน หุ่นจำลองรูปต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราที่นักเรียนตาบอดสามารถสัมผัสดูได้ ก็เป็นอุปกรณ์ช่วยในการเรียนรู้บางวิชา ให้มีความเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น นักเรียนตาบอดเรียนพิมพ์ดีดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ปัจจุบันนักเรียนบางคนสามารถใช้คอมพิวเตอร์ภาษาอังกฤษได้ด้วยนักเรียนตาบอดจะต้องฝึกทำกิจวัตรประจำวัน ทำความสะอาดเครื่องนุ่งห่ม และเครื่องใช้ เรียนรู้วิธีดูแลรักษาบ้าน และหัดเดินทางไปตามสถานที่ต่าง ๆ ตามลำพัง สำหรับการฝึกวิชาชีพจะไม่นำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้

นักเรียนตาบอดที่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามที่กล่าวมานี้ ก็จะต้องมีครูที่มีความชำนาญในด้านต่างๆ สอนให้ ครูสอนคนตาบอดก็สำเร็จวิชาครูเหมือนครูทั่วไปแต่จะต้องมาเรียนเพิ่มเติมหรือรับการอบรมวิชาเฉพาะเป็นพิเศษสำหรับคนตาบอด ส่วนครูที่ออกไปช่วยนักเรียนตาบอดเรียนร่วมนอกจากจะต้องสอนวิชาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ก็ยังจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ประสานความเข้าใจ ที่ถูกต้องระหว่างนักเรียนตาบอดกับผู้ปกครอง นักเรียนตาบอดกับครูประจำชั้นและครูอื่น ๆ รวมทั้งนักเรียนตาบอดกับเพื่อนนักเรียนตาดีอีกด้วย โรงเรียนในต่างจังหวัดถ้ามีเด็กตาบอด จะไปเรียนในโรงเรียนใดโรงเรียนนั้นจะส่งครูที่จะเป็นครูสอนเด็กไปเรียน หรือรับการอบรมวิชาเฉพาะเป็นพิเศษดังที่กล่าวแล้ว เมื่อกลับไปจะได้ช่วยสอนเด็กตาบอดที่มาเข้าเรียน และในทำนองเดียวกันมาเตรียมความพร้อมให้ก่อนระยะหนึ่งด้วยเช่นกันจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาให้กับเด็กตาบอดนั้นมีขบวนการสลับซับซ้อนมากพอสมควร การศึกษาของคนตาบอดในประเทศไทย เราขยายตัวไปอย่างช้า ๆ แม้จะมีองค์กรต่างประเทศให้ความช่วยเหลือก็ตาม

การศึกษาช่วยพัฒนาเด็กปัญญาอ่อน

ดารณี ธนะภูมิ*

ในบรรดาบุคคลพิการประเภทต่าง ๆ เช่น ตาบอด หูหนวก ร่างกายพิการ และปัญญาอ่อน แล้วนั้น จะพบว่าบุคคลปัญญาอ่อนมักจะมีปัญหาในการดำรงชีวิตในครอบครัวและสังคมมากที่สุด ถึงแม้ว่าเขาสามารถมองเห็น ได้ยิน เดินและวิ่งได้ แต่สิ่งสำคัญที่สุดที่เขาขาดหรือบกพร่องไปก็คือการใช้ความคิดและความเข้าใจในเหตุผล ซึ่งทำให้เขาไม่สามารถที่จะคิด และตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเองได้เขาต้องการคนคอยแนะนำ ดูแลช่วยเหลือตลอดเวลา ทั้งนี้เนื่องจากภาวะปัญญาอ่อนทำให้พัฒนาการทางด้านจิตใจหยุดชะงัก มีความบกพร่องทางสติปัญญาซึ่งต่ำกว่าคนปกติมากและมีระดับความสามารถในการเรียนรู้ต่ำกว่าปกติเนื่องจากมีความเข้าใจน้อย ความจำไม่ดีมีปัญหาในการปรับตัวทางสังคมและมีความบกพร่องทางด้านภาษา และสื่อความหมาย ตลอดจนมีความสามารถจำกัดในการประกอบอาชีพ ดังนั้นการได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของเขาจะช่วยให้เขาได้พัฒนาการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันได้อย่างมาก ฉะนั้นเขาจึงควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ได้เข้าเรียนเช่นเดียวกับเด็กปกติ เพราะถ้าปล่อยทิ้งให้อยู่กับบ้าน โดยไม่ได้รับการฝึกอบรมแต่อย่างใด ก็จะทำให้เขาขาดโอกาสในการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ไปอย่างน่าเสียดายที่สุด และยิ่งเป็นภาระต่อครอบครัวและสังคมมากขึ้น

โดยปกติแล้วบุคคลปัญญาอ่อนแบ่งตามระดับสติปัญญาออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. **ปัญญาอ่อนขนาดหนักมาก** มีระดับเชาวน์ปัญญา I.Q. ต่ำกว่า 20 ลงมา ไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้เลย ต้องการการดูแลและรักษาพยาบาลเท่านั้น และไม่สามารถร่วมในกิจกรรมการเรียนได้

2. **ปัญญาอ่อนขนาดหนัก** มีระดับเชาวน์ปัญญา I.Q. ระหว่าง 20-34 พวกนี้ต้องการการดูแล และฝึกให้ช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันง่าย ๆ ได้บ้าง

3. **ปัญญาอ่อนขนาดปานกลาง** หรือพอฝึกอบรมได้ มีระดับเชาวน์ปัญญา I.Q. ระหว่าง 35-49 เป็นพวกปัญญาอ่อนที่สามารถฝึกอบรมให้เรียนรู้ทักษะเบื้องต้นง่าย ๆ ได้บ้าง เช่น เรียนเลขเบื้องต้น อ่าน และเขียนคำง่าย ๆ ได้บ้าง สามารถฝึกอาชีพหรือทำงานง่าย ๆ ที่ไม่ต้องใช้ความละเอียดละออได้ แต่จะต้องเรียนและฝึกอบรมในโปรแกรมการศึกษาพิเศษ ในโรงเรียนพิเศษหรือชั้นเรียนพิเศษ

4. **ปัญญาอ่อนขนาดน้อย** หรือพอเรียนได้ มีระดับเชาวน์ปัญญา I.Q. ระหว่าง 50-70 พวกนี้มีระดับความสามารถพอที่จะเรียนได้ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาพิเศษในชั้นพิเศษ หรือโรงเรียนพิเศษ และสามารถฝึกอาชีพหรือทำงานง่าย ๆ ได้โดยมีคนคอยช่วยแนะนำและชี้แนวทางให้

สำหรับเด็กปัญญาอ่อนขนาดปานกลาง และขนาดน้อยนั้น สามารถที่จะสอนให้เรียนรู้ทักษะเบื้องต้นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างพอสมควร ทั้งนี้จะต้องใช้หลักการสอนตามหลักการศึกษาพิเศษ ซึ่งจะปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ง่าย

* หัวหน้าฝ่ายการศึกษาพิเศษ โรงพยาบาลราชานุกูล กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

และเหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็กด้วย โปรแกรมการเรียนการสอน หรือหลักสูตรพิเศษดังกล่าวจะเน้นในทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันของเขาดังนี้

1. ทักษะทางสังคม เด็กปัญญาอ่อนส่วนใหญ่จะมีปัญหาในการปรับตัวทางสังคมมาก คือ มีพัฒนาการทางสังคมต้ากว่าวัยมาก จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกอบรมทางด้านสังคม ได้แก่ การฝึกการเรียนรู้ในการปรับตัวทางสังคม การปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในครอบครัวและชุมชน เช่น การฝึกกิริยามารยาทที่เหมาะสม การพูดจาไพเราะ และการปฏิบัติตนในกลุ่ม และชุมชนเหล่านี้เป็นต้น

2. ทักษะการช่วยเหลือตนเองและสุขนิสัย ได้แก่ การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน และการรักษาความสะอาด เช่น การแต่งตัว การแปรงฟัน ล้างมือ การทำความสะอาด ซักล้างและการปัดกวาดเช็ดถู เป็นต้น

3. ทักษะภาษาไทย ภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อความหมาย ในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก เด็กปัญญาอ่อนส่วนใหญ่จะมีความบกพร่องทางด้านภาษา เช่น พูดได้น้อยคำ ฟังคำสั่งไม่เข้าใจและไม่เข้าใจความหมายของคำ การสอนทักษะภาษาไทยจึงเน้นในคำง่าย ๆ การฝึกฟัง พูด อ่าน และเขียนคำง่าย ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ทักษะคณิตศาสตร์ ฝึกการเรียนรู้และเข้าใจทักษะคณิตศาสตร์เบื้องต้นซึ่งจำเป็นต่อชีวิตประจำวันมาก เช่น การรู้ค่าของตัวเลข การนับจำนวนง่าย ๆ รู้จักค่าของเงิน ตลอดจนฝึกความสังเกตการแตกต่างของปริมาณ ขนาด ลักษณะ สีต่าง ๆ และการชั่ง ตวง วัด ง่าย ๆ เป็นต้น

5. กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพ ทางกายและลักษณะนิสัย ซึ่งจำเป็นต่อเด็กปัญญาอ่อนมาก นอกจากจะส่งเสริมสมรรถภาพทางกายและลักษณะนิสัยแล้วยังช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตด้วย เช่น การฝึกการเคลื่อนไหว การใช้กล้ามเนื้อหยาบและละเอียด การใช้มือให้สัมพันธ์กับตา อาทิเช่น การเล่นกีฬา การเล่นเกมส์ กิจกรรมเข้าจังหวะ กายบริหาร เต้นรำ ร้องเพลง วาดเขียน ระบายสี ป้ายสี ตลอดจนกิจกรรมสันทนาการ และการจัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรม เป็นต้น

6. ทักษะการงานและพื้นฐานอาชีพ ฝึกให้เด็กปัญญาอ่อนรู้จักทำงานง่าย ๆ เบื้องต้น เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการฝึกอาชีพในขั้นต่อไป เด็กสามารถเรียนรู้และฝึกทักษะการทำงาน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัว งานง่าย ๆ ที่เด็กสามารถฝึกและทำได้ คือ งานบ้าน งานครัว งานประดิษฐ์ งานช่าง และงานเกษตรเบื้องต้น

7. กิจกรรมพิเศษเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและสังคม ได้แก่ การเรียนรู้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น ธรรมชาติของสัตว์ พืช ต้นไม้ และสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในชุมชนที่เด็กควรรู้จัก การพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่จะช่วยให้เด็กปัญญาอ่อนได้เห็นและเรียนรู้สภาพของชุมชนและธรรมชาติได้ดีขึ้น นอกจากนั้นก็กิจกรรมพิเศษทางประเพณีและศาสนาพุทธซึ่งจำเป็นที่เด็กจะต้องเรียนรู้และปฏิบัติด้วย

โปรแกรมการเรียนการสอนดังกล่าว จะช่วยพัฒนาทักษะต่างๆ แก่เด็กปัญญาอ่อนอย่างมาก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในครอบครัวและสังคม การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปัญญาอ่อนมาก เพราะเมื่อเด็กได้เรียนรู้ทักษะดังกล่าวแล้วจะช่วยลดภาระ และความตึงเครียดของครอบครัว และสังคมได้มากทีเดียว ฉะนั้นรัฐและองค์การเอกชนจึงมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมในการจัดบริการทางการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กเหล่านี้ให้เพียงพอกับความต้องการของผู้ปกครอง และทั้งผู้ปกครองและชุมชนก็มีส่วนช่วยสนับสนุนได้เช่นกัน

ห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอด

ณรงค์ ปฏิบัติสรกิจ*

คำนำ

ตามปรัชญาของห้องสมุดทั่วไป ห้องสมุดมีหน้าที่ให้ความรู้ การศึกษา และบันเทิงแก่สมาชิกในสังคม จึงถือว่าห้องสมุดเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคมสถาบันหนึ่ง คนตาบอดก็เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมย่อมมีสิทธิที่จะได้รับบริการในเรื่องห้องสมุดเช่นเดียวกับคนตาดีทั่วไป สังคมจึงควรจัดบริการนี้ให้แก่คนตาบอดด้วย เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ว่า "Reading for All"

การศึกษาของคนตาบอดในประเทศไทยเริ่มมาเกือบจะ 50 ปีแล้ว โดยมีสเจนีวีฟ คอลฟิลด์ (Miss. Geneviev Caulfield) สตรีตาบอดชาวอเมริกันได้เป็นผู้ริเริ่มขึ้นในประเทศไทย จนกระทั่งปัจจุบันมีมูลนิธิเพื่อคนตาบอด 4 แห่ง โรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะคนตาบอด 3 แห่ง ศูนย์บริการทางการศึกษาของคนตาบอด 1 แห่ง ชั้นพิเศษสำหรับนักเรียนตาบอดในโรงเรียนต่างจังหวัดอีก 4-5 แห่ง และมีนักเรียนระดับมัธยมมหาวิทยาลัยไปเรียนร่วมกับนักเรียนปรกติอีกจำนวนไม่น้อย คนตาบอดในสถานศึกษาเหล่านี้ขณะเป็นนักเรียนก็ต้องการหนังสือเพื่อการเรียนรู้ จบการศึกษาแล้วก็ต้องการหนังสือ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อคุณภาพชีวิตเหมือนกับเราท่านคนตาดีที่ชอบอ่านหนังสือนั่นแหละ ฉะนั้นคนตาบอดที่อ่านออกเขียนได้จึงมีนับจำนวนพันคน ความต้องการ " อ่าน " จึงมีเท่ากับคนตาดีที่มีการศึกษาทั่วไป ห้องสมุดเพื่อคนตาบอดจึงเกิดขึ้นด้วยหลักการนี้

ประวัติความเป็นมา

ผู้เขียนเริ่มทำงานครั้งแรก ด้วยการเป็นพนักงานพิมพ์ดีดหนังสือคนตาบอด ครูคณิตศาสตร์คนตาบอด ผู้ปกครองศูนย์ฝึกอาชีพคนตาบอด และรักษาการครูใหญ่โรงเรียนศูนย์ฝึกอาชีพคนตาบอด และโดยส่วนตัวเป็นผู้รักการอ่าน ผลของการอ่านทำให้ผู้เขียน ซึ่งต้องกลายเป็นคนพิการทางร่างกาย ในวัยหนุ่มเรียนอยู่ปีที่ 2 ระดับอุดมศึกษาได้ใช้การอ่านหนังสือดี ๆ ทางจิตวิทยา ทางศาสนา และหนังสืออ่านเล่นทุกชนิดบรรเทาความผิดหวังประคับประคองสุขภาพจิตให้รอดจากความสั่นเหลวทางจิตใจ จนกระทั่งเอาลักษณะนิสัยชอบการอ่านมาใช้ในการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ จนกระทั่งผู้เขียนเรียนจบมหาวิทยาลัยเปิด 2 แห่ง คือ ธรรมศาสตร์ และสุโขทัยธรรมาธิราช ด้วยการนอนอ่าน ฉะนั้นผู้เขียนโดยส่วนตัวจึงเห็นคุณค่าของหนังสือ และการอ่านอย่างยิ่ง เมื่อมาอยู่ร่วมสังคมกับคนตาบอด ซึ่งขาดโอกาสในการอ่านอย่างกว้างขวาง ได้เห็นอาสาสมัครมาอ่านหนังสือให้คนตาบอดฟังจบแล้วเสียงก็หายไป ใครต้องการฟังเรื่องเดิมอีกก็ต้องหาอาสาสมัครมาอ่านกันอีก นักเรียนในโรงเรียนต่างเรียนหนังสือกันด้วยความลำบากต้องลอกตำราเรียนกันเอง ครูที่สอนแทนที่จะสอนเพียงอย่างเดียว ก็ต้องมานั่งพิมพ์ตำราแจกด้วย จึงเห็นว่าคนตาบอดในประเทศเรานั้นขาดวัสดุการอ่าน การมีห้องสมุดเพื่อคนตาบอด โดยมีหน่วยผลิตหนังสือสำหรับคนตาบอดด้วย จึงอยู่ในความคิดฝันของผู้เขียนตลอดมา

จนกระทั่งในปี 2520 ผู้เขียน นายกสมาคมคนตาบอดในสมัยนั้นคือคุณเพชรรัตน์ เตชวัชรา อดีตนายกสมาคมคนตาบอด อ.วิรัช ศรีตุลานนท์ คุณสมประสงค์ อิ่มอารมณ์ อาสาสมัคร

* ผู้อำนวยการห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอด

ตาดีที่พิมพ์หนังสือเบรลล์เก่ง จนกระทั่งพิมพ์ข่าวสารแจกคนตาบอดบางกลุ่มอ่านได้ ได้นำความคิดริเริ่มปรึกษากับคุณพิทยา กิตติขจร [1] ซึ่งมีบ้านอยู่ปากเกร็ดใกล้ศูนย์ฝึกอาชีพคนตาบอด ที่ผู้เขียนทำงานอยู่ มักจะนำอาหารมาเลี้ยงคนตาบอดอยู่เสมอ ได้ตกลงจะตั้งคณะกรรมการห้องสมุดขึ้น มีคณะกรรมการชุดหนึ่งรวมทั้งผู้แทนคนตาบอดด้วย โดยคุณพิทยา รับเป็นประธานคณะกรรมการโดยใช้ชื่อว่า "ห้องสมุดคลอฟิลด์เพื่อคนตาบอด" ด้วยเหตุผลที่แหม่มคลอฟิลด์ เป็นผู้ริเริ่มนำการเขียนการอ่านมาให้คนตาบอดไทย ได้มีการประชุมกันครั้งแรกในเดือนมีนาคม 2520 และเริ่มงานทันที โดยยังไม่มีบุคลากร มีทรัพย์สินเริ่มต้น ดังนี้

1. ขอยืมห้องเก็บของขนาด $2\frac{1}{2}$ ม.× 3 ม ของศูนย์ฝึกอาชีพคนตาบอดเป็นห้องสมุดชั่วคราว

2. พิมพ์ดีดอักษรเบรลล์ (Brailler) อายุ 20 ปีกว่า 1 เครื่อง

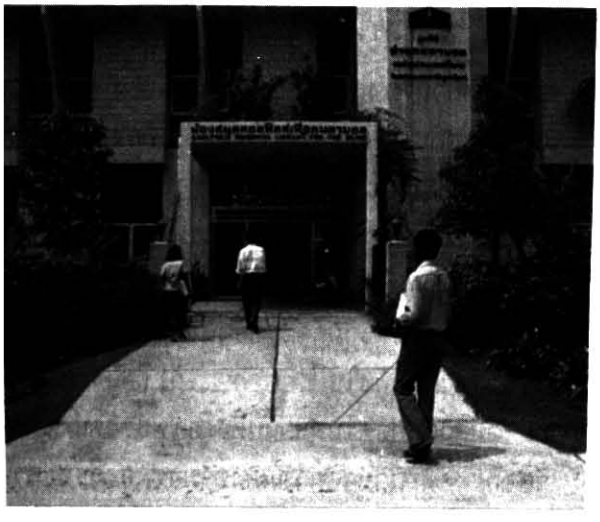
3. เครื่องเล่นเทปกระเป๋าหิ้ว ใหม่เอี่ยม 1 เครื่อง จากเงินบริจาควันเกิดของท่านจอมพล ถนอม กิตติขจร

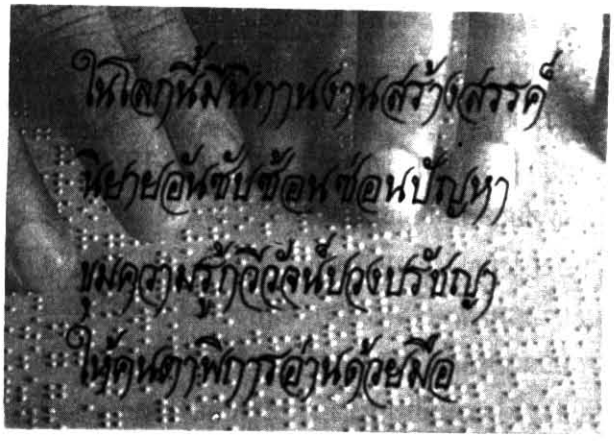
4. เทปตลับ 30 ม้วน บริจาคโดยคุณพิทยา ประธานคณะกรรมการ

ทำกันไปทำกันมากิจการก็เดินหน้าไปเรื่อย จัดงานเลี้ยงหาทุน 2 ครั้ง ทำให้มีทุนซื้อวัสดุอุปกรณ์ และจ้างบุคลากรได้ 1 คน พอทำครบปี มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ซึ่งมีคุณปกรณ์ ทวีสิน [2] ได้เห็นกลุ่มอาสาสมัครทำงานกันจริงจัง และลักษณะงานมีประโยชน์ จึงเสนอต่อมูลนิธิฯ รับเป็นกิจกรรมอีก 3 ปีต่อมามูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยฯ ก็อนุมัติงบประมาณสร้างอาคารถาวร ให้ห้องสมุดในปี 2524 เป็นอาคาร 2 ชั้น ขนาด 8 ม. × 24 ม. ห้องสมุดได้ย้ายจากที่เดิมมาอยู่อาคารใหม่ในเดือนเมษายน 2525

ถ้าจะจัดประเภทของห้องสมุดคลอฟิลด์เพื่อคนตาบอดแล้ว น่าจะอยู่ในประเภทห้องสมุดประชาชนมากกว่าห้องสมุดเฉพาะ เพียงแต่เป็น

เปิดโลกกว้างให้คนตาบอด

[1] ปัจจุบัน (2531) นายกมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย

[2] ผู้จัดการใหญ่ ธนาคารไทยทนุ และเหรัญญิกกิตติมศักดิ์ มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยฯ

ประชาชนกลุ่มน้อยในสังคม ที่มีปัญหาในการอ่าน (Reading Handcapped) เท่านั้น

การผลิตหนังสือ (การหาหนังสือเข้าห้องสมุด)

เนื่องจากหนังสือภาษาไทย ที่คนตาบอดใช้อ่านได้ ไม่มีจำหน่ายในตลาดหนังสือเมืองไทย เพราะฉะนั้นการหาหนังสือเข้าห้องสมุดจึงไม่สามารถทำได้ด้วยวิธีเดียวกับห้องสมุดทั่วไป แต่ต้องทำการผลิตเอง ดังนั้นงบประมาณส่วนใหญ่ของห้องสมุดจึงใช้ไปเพื่อการผลิต มีเพียงส่วนน้อยใช้สำหรับงานห้องสมุด ในความหมายทั่วไป ที่ให้บริการยืม จัดเก็บรักษา และให้ข้อมูลแก่สมาชิก

หนังสือที่ผลิตให้คนตาบอดอ่านมี 2 ชนิดคือ หนังสือเทป (เทปตลับ) และหนังสือเบรลล์

1. หนังสือเทป (เทปตลับ) คือหนังสือที่มีคนตาดีอ่านแล้วบันทึกลงเทปตลับได้ แต่เดิมนั้นในประเทศที่เจริญและร่ำรวยได้อัดลงแผ่นเสียง ซึ่งมีความเร็วช้ากว่าแผ่นเสียงธรรมดา และต้องมีเครื่องเล่นแผ่นเสียงความเร็วเท่ากัน ต่อมาเทคโนโลยีเจริญขึ้นก็อัดใส่เทปม้วน (Open Reel) แล้วก็มาถึงเทปตลับซึ่งทำการถ่ายสำเนาเก็บไว้ได้อย่างง่ายและเร็ว ผู้อ่านที่เป็นอาสาสมัครสามารถนำไปอ่านที่บ้านได้ หรือจะมาอ่านที่ห้องบันทึกเสียงที่ห้องสมุดก็ได้ เจ้าหน้าที่จะเก็บต้นฉบับไว้ แล้วถ่ายสำเนาส่งให้ฝ่ายให้ยืมบริการให้ยืมต่อไป สำหรับหนังสือเรียนทุกระดับที่ต้องใช้เวลายืมนาน ห้องสมุดก็จะถ่ายสำเนาให้อีกคนละชุดตามความต้องการ หนังสือแบบนี้ไม่จำเป็นที่ผู้ใช้บริการต้องเป็นผู้อ่านออกเขียนได้ แม้ผู้ไม่เคยมีการศึกษามาเลย ก็สามารถรับรสวรรณกรรมได้ทุกระดับ ทั้งสรรพตำรา สารคดีทั้งปวงที่ห้องสมุดมีห้องบันทึกเสียงได้รับความสนับสนุน จากทางสมาคมคนตาบอดจากสงคราม และรัฐบาลท้องถิ่นวีตเตมแบร์กแห่งประเทศเยอรมันตะวันตก

2. หนังสือเบรลล์ คำว่า "เบรลล์" คือชื่อเรียกลักษณะของตัวอักษรสำหรับคนตาบอด ที่อ่านโดยใช้ปลายนิ้วสัมผัส คนตาบอดที่ได้เรียนอักษรเบรลล์ตั้งแต่เด็ก จะสามารถอ่านได้อย่างรวดเร็วเกือบเท่าคนตาดีอ่านหนังสือตาดี แต่ถ้าคนตาบอดภายหลังตอนโตแล้ว จะอ่านได้ช้ากว่า ลักษณะของอักษรเบรลล์ประกอบด้วยจุดนูน 6 จุด เรียงลำดับของจุดจาก 1 ถึง 6 เรียงทางตั้ง 2 แถว และทางนอน 3 แถว นับตำแหน่งจุดทางตั้งแถวซ้ายว่าจุด 1,2,3 และแถวขวาว่าจุด 4,5,6 ตัวอักษรต่าง ๆ เกิดจากการสลับจับกลุ่มของจุดเหล่านี้ ครั้งละ 1,2... ถึง 6 จุดได้ 63 กลุ่ม ซึ่งนำมาใช้แทนสระ พยัญชนะ เครื่องหมายวรรคตอน สัญญลักษณ์ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และโน้ตดนตรีได้หมดทุกภาษา เพราะฉะนั้นพิมพ์ดีดเบรลล์เครื่องเดียวจึงพิมพ์ได้ทุกภาษา แล้วแต่ภาษาใดจะกำหนดอักษรของเขา ให้ตรงกับกลุ่มของจุดทั้ง 6 นั้น เช่น จุด 1,2,4,5 ในภาษาอังกฤษเป็น G ในภาษาไทยเป็น ก เป็นต้น สำหรับภาษาไทยการเขียน หรือพิมพ์อักษรเบรลล์กำหนดให้ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์อยู่แถวเดียวกันหมดเพื่อประหยัดที่และอ่านสะดวก เพราะการอ่านด้วยปลายนิ้วสัมผัส ไม่สามารถเลื่อนนิ้วดูข้างบนข้างล่างได้ ต้องอ่านไปทีละบรรทัด อักษรเบรลล์นี้ได้ชื่อมาจาก "Louise Braille" ครูตาบอดชาวฝรั่งเศสที่ประดิษฐ์ขึ้น ทำให้การศึกษาของคนตาบอดมีประสิทธิภาพขึ้น

ห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอดผลิตหนังสือเบรลล์ด้วยวิธีการ 4 วิธี แล้วแต่ลักษณะการใช้ดังนี้

1. ใช้เบรลเลอร์ (Brailler) หรือเครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์สำหรับหนังสือทั่วไป ที่ไม่ใช่หนังสือเรียน หนังสือประเภทนี้ทำเพียง 1 หรือ 2 ชุด หมุนเวียนกันยืมอ่าน

2. ใช้แผ่นเบรลลอน (Brailon) แผ่นพลาสติกพิเศษ ถูกความร้อนจะนุ่มตัวและจะกลับ

แข็งตัวอีกเมื่ออยู่ในอุณหภูมิปรกติ การผลิตวิธีนี้คล้ายกับเครื่องถ่ายเอกสารของคนตาดี คือ ใช้หนังสือเบรลล์ ที่พิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์ หรือทำรูปนูน 2 มิติด้วยวัสดุต่าง ๆ เป็นต้นฉบับ เอาแผ่นเบรลลอน วางทับบนในเครื่องถ่ายเอกสารเบรลล์ ซึ่งมีชื่อเฉพาะว่า **เทอร์โมฟอร์ม** (Thermoform) เป็นเตาอบความร้อนสูญญากาศ เมื่อเลื่อนฝาเครื่องปิด แผ่นเบรลลอนจะร้อนแล้วอ่อนตัวลงเครื่องจะดูดแผ่นเบรลลอนนี้ให้แนบสนิทกับต้นฉบับหรือแม่แบบ พอเปิดเครื่องแผ่นเบรลลอนก็จะแข็งตัวเหมือนต้นฉบับ งานชนิดนี้เหมาะสำหรับงานที่ไม่ต้องการสำเนามากชุดนัก ปัจจุบันให้บริการด้านหนังสือเรียน แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ไปเรียนร่วมกับนักเรียนในโรงเรียนปรกติ และแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ต้องการรูปประกอบ เช่นในวิชาคณิตศาสตร์ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรของการผลิตวิธีนี้ ได้รับการสนับสนุนจากองค์การ CBM-Christoffel Blindenmission ของประเทศเยอรมัน

5. โรงพิมพ์เบรลล์ การผลิตวิธีนี้มีลักษณะเครื่องใช้ และขั้นตอนเหมือนโรงพิมพ์ทั่วไป คือ มีแท่นตัด แท่นเย็บ และแท่นพิมพ์ ส่วนแม่แบบนั้นใช้พิมพ์ด้วยเครื่องจักรชื่อ Marburh Braille Stereotyper Machine ที่เรียก "Stereo" เพราะพิมพ์ได้ 2 หน้าโดยจดไม่ทับกัน ผิดกับวิธีอื่นที่พิมพ์ได้หน้าเดียว วัสดุในการทำต้นฉบับหรือแม่แบบ คือ แผ่นสังกะสี หรือเพลทอลูมิเนียมหนาขนาด .25 มม. 2 แผ่นทบ เวลานำไปขึ้นแท่นพิมพ์ก็แยกแผ่นโลหะ 2 แผ่นทบนี้ออกจากกันบนแท่นพิมพ์ แล้วสอดกระดาษที่จะพิมพ์ระหว่างกลางแท่นพิมพ์ แท่นพิมพ์ก็จะอัดกระดาษออกมาเป็นอักษรเบรลล์ การพิมพ์วิธีนี้พิมพ์ได้ครั้งละมาก ๆ เป็นร้อยชุดขึ้นไป ใช้สำหรับงานหนังสือเรียนชั้นประถมศึกษา นิตยสารเบรลล์ และจดหมายเวียนต่าง ๆ ของสมาคมคนตาบอด เครื่องจักรและอุปกรณ์ของโรงพิมพ์เบรลล์นี้ ส่วนใหญ่ได้มาจากสมาคมคนตาบอดสวีเดน (SRF) และ SHIA

4. คอมพิวเตอร์เบรลล์ เป็นเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งเมื่อเริ่มแรกเป็นความฝันของห้องสมุดเนื่องด้วยมีคุณสมบัติที่ดีหลายประการคือไม่เปลืองเนื้อที่เก็บต้นฉบับ แก้ไขง่าย พิมพ์ได้เร็ว ค่ากระดาษแม้จะแพงกว่าระบบโรงพิมพ์ แต่ถูกกว่าแผ่นเบรลลอน (โรงพิมพ์ราคาแผ่นละ .50 บาท เบรลลอนราคาแผ่นละ 2.30 บาท คอมพิวเตอร์ราคาแผ่นละ 1.42 บาท) จึงเหมาะสำหรับงานที่ต้องการความรวดเร็วและหนังสือเรียนที่ไม่มีรูปประกอบ โปรแกรมที่ใช้ ใช้ระบบ 6 จุดเหมือนเบรลเลอร์ โดยใช้เป็นอักษรในพิมพ์ดีดธรรมดาเพียง 6 นิ้ว หรือ 6 แป้น จะปรากฏจุดอักษรเบรลล์บนจอแสดงผล เครื่องคอมพิวเตอร์ที่จะป้อนข้อมูลเป็นคอมพิวเตอร์ PC ธรรมดาที่อยู่ในตลาดทั่วไป แต่เครื่องพิมพ์ (Printer หรือ Embosser) ต้องใช้เครื่องพิเศษซึ่งมีผลิตจำหน่ายหลายบริษัท กระดาษที่จะพิมพ์ก็ใช้กระดาษต่อเนื่องเหมือนกระดาษคอมพิวเตอร์ทั่วไป เพียงแต่ความหนามีมากกว่า คือ ประมาณ 180 แกรม วัสดุอุปกรณ์สำหรับคอมพิวเตอร์เบรลล์นี้ได้รับการสนับสนุนจากองค์การ HKI-Helen Keller In-terrational (Thailand) ให้เครื่องพิมพ์ (Embosser) และ Program บริษัท IBM (Thailand) ให้ PC คอมพิวเตอร์ และสโมสรไลออนส์เจ้าพระยากรุงเทพ ปรับปรุงห้องโดยการบุผนัง ปูพรม และติดตั้งเครื่องปรับอากาศให้เพื่อให้เหมาะกับ การใช้งานคอมพิวเตอร์เบรลล์ (เครื่องพิมพ์เสียงดังมากและต้องการอุณหภูมิต่ำ)

การบริหาร

ห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอดบริหารงานโดยมีคณะกรรมการห้องสมุดคอลฟิลด์ฯ ควบคุมนโยบาย ในปี 2531 คุณภรณี ล่ำซำ เป็นประ-

ธาน และคุณพงศ์เทพ มหาเปารยะ เป็นประธานร่วม เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน 14 คน แบ่งเป็น

1. ฝ่ายอำนวยการมี 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ เลขานุการ เจ้าหน้าที่การเงินการบัญชี และนักการภารโรง

2. ฝ่ายบริการยืมมี 1 คน โดยอาศัยนักการภารโรงเป็นผู้รับ-ส่งหนังสือ จากที่ทำการไปรษณีย์

3. ฝ่ายผลิตหนังสือเทปมี 1 คน โดยอาศัยอาสาสมัครเป็นผู้อ่านหนังสือลงเทป

4. ฝ่ายผลิตหนังสือเบรลล์มี 8 คน ประกอบด้วยผู้พิมพ์เบรลล์ 3 คน คนตรวจปรู๊ฟ 1 คน คนแก้ปรู๊ฟ 1 คน คนอัดเบรลลอน 1 คน คนทำรูปประกอบและเขียนปกสันหนังสือ 1 คน และช่างแท่นพิมพ์ (อัดสำเนา) 1 คน

ในจำนวนเจ้าหน้าที่ 14 คน เป็นข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการมาช่วยราชการ 1 คน และ CBM สนับสนุนค่าจ้างอีก 3 คน

การให้บริการ

การให้บริการทุกชนิดเป็นการให้ฟรีทั้งหมด การส่งหนังสือทั้งเบรลล์และเทปตลับ ใช้ส่งทางไปรษณีย์ซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียค่าไปรษณียากรตามไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ.2520 ซึ่งระบุว่า "เครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุ (Literature for the Blind) ได้รับการยกเว้นค่าไปรษณียากรตามไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2520 บทที่ 7" ห้องสมุดได้ให้บริการแก่ผู้ใช้ดังนี้

1. หนังสือนวนิยาย สารคดีทั่วไปสามารถอ่านได้ที่ห้องสมุด ในเวลาราชการและวันเสาร์ สมาชิกที่อยู่ต่างจังหวัด หรือไม่สามารถมายืมได้ สามารถส่งคำขอมาทางจดหมายและทางโทรศัพท์ ห้องสมุดจะส่งรายชื่อหนังสือออกใหม่ เป็นเบรลล์และเทปไปให้สมาชิกทุก 3 เดือน

2. หนังสือเรียน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาที่เรียนร่วมในโรงเรียนปรกติ ส่งคำขอให้พิมพ์ตำราเรียนที่ต้องการได้

3. หนังสือเรียน สำหรับชั้นประถมศึกษา อาจารย์ใหญ่ขอมาตามรายชื่อที่ห้องสมุดพิมพ์เสร็จแล้วส่งให้นักเรียนคนละชุดโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

4. หนังสือเทปที่ต้องการใช้เป็นเวลานาน ห้องสมุดจะถ่ายสำเนาให้ตามความต้องการ

การทำบัตร

เนื่องจากลักษณะของผู้ใช้บริการไม่สามารถมาค้นบัตรต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง และปริมาตรของหนังสือเบรลล์เรื่องหนึ่ง ๆ กินเนื้อที่ในการเก็บมาก จึงไม่สามารถใช้บัตรต่าง ๆ ตามระบบของบรรณารักษ์ได้ จึงประยุกต์ทำบัตรเพียง 2 ชนิด ให้เหมาะกับผู้ใช้และจำนวนเจ้าหน้าที่ซึ่งมีเพียงคนเดียว คือ

1. บัตรหนังสือ ใช้ชื่อหนังสือสำหรับค้นแล้วเก็บข้อมูลหนังสือทั้งหมดไว้ รวมทั้งเรื่องย่อหรือประเภทของหนังสือนั้น ด้วยข้อความง่าย ๆ ส่วนด้านหลังของบัตรมีบันทึกการยืม-คืน และชื่อผู้ยืม ทำให้รู้สถิติว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ มีการยืมมากน้อยเพียงไร หรือหนังสืออยู่ที่ไหน

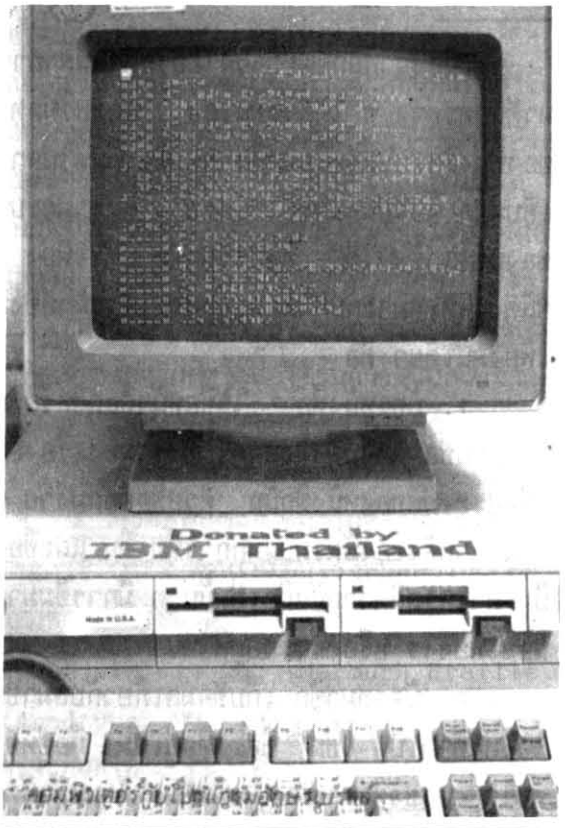
2. บัตรสมาชิก เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกไว้เท่าที่จำเป็น เช่น ชื่อ ที่อยู่เดิม ที่อยู่ที่ติดต่อได้ ประวัติการศึกษา เป็นต้น ด้านหลังบัตรจะเป็นบันทึกการยืม ว่ายืมหนังสือเรื่องอะไรไปเมื่อไร ส่งคืนหรือยัง และทำให้รู้สถิติว่าสมาชิกคนนั้นยืมหนังสือไปกี่เรื่องแล้ว

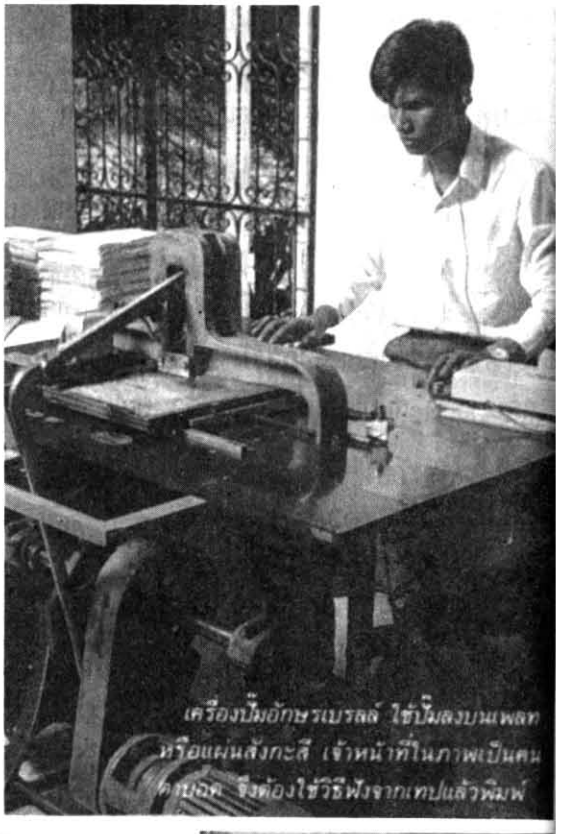
บัตรทั้ง 2 ชนิดนี้มีลักษณะคล้ายการลงบัญชีในระบบบัญชีคู่ คือทุกครั้งที่มีการเคลื่อนที่ของหนังสือจะต้องลงบันทึก 2 ครั้งเสมอ

ห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอด เป็นหน่วยงานเล็ก ๆ หน่วยหนึ่ง ของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ แต่ลักษณะ

ความรับผิดชอบ จะต้องผลิตหนังสือเรียนทุกระดับชั้นแก่คนตาบอดทุกสถาบัน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย รวมทั้งผลิตหนังสืออ่านทั่วไปแก่คนตาบอดผู้ใหญ่ด้วย จึงค่อนข้างจะเป็นงานหนักและผลิตไม่ค่อยทันความต้องการ แต่ด้วยความมุ่งมั่นอย่างไม่หยุดยั้งที่จะ "เปิดโลกกว้างให้คนตาบอด" ห้องสมุด จึงหวังที่จะได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ด้อยโอกาสในการอ่าน คือ คนตาบอด ได้มีหนังสือที่เพียงพอสำหรับการอ่าน เหมือนคนตาดีทั่วไป สมกับแนวคิดที่ว่า "การอ่านเพื่อทุกคน" (READING FOR ALL) ผู้สนใจที่ประสงค์จะให้ความสนับสนุนกิจการของห้องสมุด ติดต่อสอบถามได้ที่ห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอด

78/2 ถนนติวานนท์
อ.ปากเกร็ด
จ.นนทบุรี
โทร. 583-6518

แรงงานคนพิการจะมีค่าถ้าพัฒนาให้ถูกทาง[1]

กรรณิการ์ พฤติสาร*

บทนำ

จะกี่แขนกี่ขากี่ตาเห็น
ก็นับเป็นมนุษย์พิสุทธิ์ใส
จะกี่เท้าก้าวเดินดำเนินไป
ก็นับได้ว่ามีค่าราคาคน
ถึงพิการเป็นใบ้ไร้น้ำเสียง
ถึงตัวเอียงถือไม้เท้าข้ามถนน
ถึงไร้แขนไร้ขาพาจรดล
ยังมีความเป็นคนล้นหัวใจ [2]

คำประพันธ์อันไพเราะข้างบนนี้ แสดงให้เห็นว่าคนพิการถึงแม้นแขนขาขาด หูหนวกเป็นใบ้ พูดไม่ได้ มองไม่เห็น ต่างก็มีความเป็น "คนเหมือนกัน" กับปุถุชนทั่วไปกล่าวคือ มีเลือดเนื้อความรู้สึกนึกคิด ความอยากความต้องการ ความหิวโหยเฉกเช่นคนปกติทั่วไป เมื่อเป็นดังนี้คนเราจึงไม่ควรรังเกียจเดียดฉันท์คนพิการซึ่งเขาก็เป็นคนเป็นมนุษย์เหมือนกัน เพียงแต่เขาอาภัพไม่มีอวัยวะสมบูรณ์ครบถ้วนเท่าที่ควรเป็นไป ทุกคนควรให้โอกาสและส่งเสริมสนับสนุนให้เขาได้สิ่งที่ดีกว่าเท่าที่เป็นอยู่

ในสังคมที่เจริญแล้ว เขาไม่ปล่อยปละละเลยให้คนพิการถูกทอดทิ้งเป็นไปตามยถากรรม คนดี ๆ มีโอกาสกว่าจะเข้ามาสงเคราะห์อุ้มชูให้เขามีความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาแรงงานของพวกเขาเหล่านี้ให้ถูกวิธีและถูกทาง เพื่อสร้างให้เขาเป็นพลานุภาพต่อการพัฒนาสังคมชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป การพัฒนาแรงงานคนพิการให้มีค่าได้นั้น เป็นเรื่องที่ยุ่งยากละเอียดอ่อนและต้องใช้เวลาแต่ก็ไม่ใช่เรื่องหนักหนา เกินความสามารถของคนปกติแต่ประการใด หากมีใจมุ่งมั่นช่วยกันเพื่อสิ่งที่ดีขึ้น

2. ประเทศไทยยังมีคนพิการเป็นแรงงานว่างเปล่าอีกเหลือเฟือ

การมีอาชีพ มีงานทำ เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่เกื้อหนุนให้คนเราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข เพราะการมีงานทำหมายถึงการมีรายได้ มีเงินทองจับจ่ายใช้สอยเหมือนดังคำว่า "งานคือเงิน เงินคืองานบันดาลสุข" คนพิการก็เช่นเดียวกับคนปกติคืออยากมีงานทำมีรายได้ ไม่อยากอยู่ว่างเปล่าเป็นภาระแก่ครอบครัวหรือคนอื่น แต่สำหรับสังคมไทยเรานี้ มีคนพิการยังว่างงานอีกเป็นจำนวนไม่น้อยจากจำนวนคนพิการ ที่คาดว่ามีประมาณ 5 ล้านคน ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ มีคนที่อยู่ในวัยทำงานและมีงานทำร้อยละ 42 อีกร้อยละ 58 ยังเป็นแรงงานที่สูญเปล่า คนพิการที่มีงานทำนั้นประมาณร้อยละ 27 เป็นงานนอกบ้าน ส่วนอีกร้อยละ 73 ทำงานอยู่กับบ้าน โดยการช่วยครอบครัวหรือประกอบอาชีพส่วนตัว เมื่อตัวเลขบ่งชี้ดังนี้จึงไม่เป็นการแปลกประหลาดที่ในปัจจุบันเรามักเห็นคนพิการจำนวนไม่น้อย ถูกละเลยจากสังคมหรือครอบครัว พวกเขาต้องดิ้นรนกระเสือกกระสนช่วยเหลือตนเองไปตามมีตามเกิดอย่างน่าเวทนา ทำให้ดูเสมือนว่านอกจากคนพิการเป็นผู้ด้อยโอกาสแล้วยังเป็นบุคคลที่ด้อยซึ่งคุณค่าอีกด้วย

สาเหตุที่คนพิการต้องว่างงาน อยู่กับบ้านเฉยๆ และต้องกลายเป็นแรงงานที่ไร้คุณค่าอย่างน่าเสียดายเกิดจากปัญหาสำคัญ 2-3 ประการดังนี้

---

* อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี

[1] บทเรียงความประกวดเนื่องในงานวันคนพิการ ครั้งที่ 25 ปี 2532

[2] จากบทกลอนเรื่อง "คนเหมือนกัน" ไม่ปรากฏชื่อผู้ประพันธ์จากหนังสืองานวันคนพิการครั้งที่ 23 พ.ศ. 2530

ประการแรก ปัญหาด้านทัศนคติของสังคมไทย ซึ่งสังคมไทยโดยทั่วไปยังมองคนพิการไม่ถูกต้อง ยังมีความคิดว่าคนพิการคือผู้ด้อยความสามารถกว่าคนปกติ ไม่น่าทำอะไรได้สมบูรณ์ กฎระเบียบหรือข้อบังคับที่มีอยู่เช่นการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานตามหน่วยงาน จึงมักกำหนดในลักษณะไม่เปิดโอกาสให้แก่คนพิการ ดังเช่นมักกำหนดว่า "ต้องไม่เป็นผู้พิการและทุพพลภาพ" อันเป็นอุปสรรคต่อคนพิการอย่างยิ่ง คนพิการบางคนถูกเหยียดหยามรังเกียจจากคนปกติถูกรังแกล้อเลียนและไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมในการให้แสดงความสามารถมากนัก การที่สังคมไม่เข้าใจเรื่องคนพิการจึงเป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้คนพิการถูกละเลย ไม่ได้รับการเหลียวแลจากสังคมเท่าที่ควร นายจ้างส่วนใหญ่ ไม่อยากรับคนพิการเข้าทำงานด้วยเกรงว่าคนพิการจะทำงานไม่คุ้มค่าจ้าง หรืออาจสร้างปัญหาให้ภายหลัง ยิ่งนายจ้างที่ไม่เข้าใจกฎหมายแรงงานดีพอ ยิ่งมีความกลัวเป็นทวีคูณ รวมทั้งเห็นว่าเป็นภาระเกินความจำเป็น ไม่ควรรับแรงงานคนพิการเสียเลยจะดีกว่า เมื่อสังคมมองคนพิการอย่างนี้จึงเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสของคนพิการให้น้อยลง

ประการที่สอง ปัญหาเกิดจาก การขาดแคลนองค์กรพัฒนาแรงงานคนพิการ โดยเฉพาะการฝึกอาชีพให้กับคนพิการ หน่วยงานที่มีหน้าที่ฝึกอาชีพเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการของกรมประชาสงเคราะห์ กรมแรงงาน สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก และหน่วยงานของภาคเอกชนที่อาสาฝึกอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาสอีกประมาณ 23 แห่ง สามารถฝึกอาชีพให้แก่คนพิการได้ปีละไม่มากนัก คนพิการจำนวนมากทั้งวัยเด็กและวัยทำงาน จึงยังไม่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพเลย จึงไม่มีทักษะความรู้ความสามารถหรือความชำนาญงานในการประกอบการงาน แม้แต่การทำงานอยู่กับครอบครัวตนเองก็ตาม แรงงานคนพิการนับแสนคน จึงไม่สามารถก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้แล้วเป็นที่น่าห่วงใยว่า คนพิการอีกเป็นจำนวนมากยังไม่ได้รับการฟื้นฟูด้านอื่นเลย ไม่ว่าด้านการแพทย์หรือด้านการศึกษาเมื่อมีปัญหาอย่างนี้แล้วการก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานยิ่งยากขึ้นไปอีก การพัฒนาแรงงานคนพิการให้มีค่าจึงต้องแก้ปัญหาเหล่านี้ให้สอดคล้องต้องกันไปด้วย

ประการที่สาม ปัญหาด้านอื่น ๆ เช่นประเทศไทยเรายังไม่มีสถาบันให้การรับรองแรงงานคนพิการที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญในการประกอบอาชีพ เมื่อคนพิการที่มีความรู้ต้องเจอกับทางตันเช่นนี้ ก็เท่ากับว่าแรงงานของเขาต้องว่างเปล่าไปอย่างน่าเสียดาย การที่คนพิการทำงานได้โดยการประกอบอาชีพอิสระ เช่น เกษตรกรรม การวาดภาพ ศิลปหัตถกรรม แต่เมื่อมาพบกับปัญหาด้านการตลาดไม่สามารถระบายสินค้าได้ดีเท่าที่ควร ก็เกิดปัญหากระทบที่แก้ไม่ตก นอกจากนี้แล้ว ยังมีปัญหาอื่นอีกร้อยแปดประการ เช่น ปัญหาด้านการสื่อสารพูดจาของคนหูหนวก การเคลื่อนไหวเดินทางของคนพิการแขนขาลำตัว มีปัญหาเรื่องการเดินทาง การทำกิจวัตรประจำวัน แม้กระทั่งอาคารสถานที่โดยทั่วไปก็ไม่เอื้อกับคนพิการ

3. แรงงานคนพิการยังมีค่าถ้าพัฒนาให้ถูกทาง

เป็นที่ยอมรับกันว่าการพัฒนาสังคมชาติบ้านเมืองให้รุ่งเรืองนั้น "คนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ" เพราะเป็นผู้สร้างสรรค์และส่งเสริมให้การพัฒนาเป็นไปด้วยดี คนพิการไม่ว่าพิการทางร่างกาย แขนขาลำตัว หูหนวก ตาบอด การพูดบกพร่อง ปัญญาอ่อน พิการแต่กำเนิดหรือพิการภายหลังก็ยังถือว่าเป็นทรัพยากรของชาติ คนพิการโดยทั่วไป

ปรารถนาที่จะพึ่งพาตนเอง มีรายได้เป็นของตนเองไม่อยากได้ชื่อว่า "เป็นภาระหรือกาฝากของสังคม" และเป็นที่น่าชื่นชมว่าปัจจุบันมีหลายประเทศที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแรงงานคนพิการ มีการจ้างแรงงานคนพิการ เข้าทำงานในสถานประกอบการเป็นการเสริมส่งให้คนพิการสามารถช่วยเหลือตนเอง และอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข มีอนาคตที่ไม่มืดมนหรืออยู่อย่างไร้ความหวัง

การพัฒนาแรงงานคนพิการให้มีค่าของประเทศต่าง ๆ มักมีมาตรการคล้ายคลึงกันคือมาตรการ ด้านกฎหมายคุ้มครองสิทธิประโยชน์ให้แก่คนพิการมีการนำระบบ "การจ้างงานในระบบอัตราส่วน" (Quota System) มาใช้รวมทั้งการปรับปรุงอาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะแก่คนพิการ มีการสำรองที่นั่งในยานพาหนะขนส่งมวลชน ที่จอดรถยนต์สำหรับคนพิการ สัญญาณที่ใช้เฉพาะคนพิการ เช่น ทางเดินที่มีลายนูนสำหรับคนตาบอดสังเกต ทางลาดสำหรับผู้ใช้เก้าอี้ล้อ ฟุตบาทที่สบมุมตรงทางม้าลาย สัญญาณแสงเสียงสำหรับคนพิการ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยเสริมที่ทำให้คนพิการได้รับความสะดวกและสามารถต่อสู้กับสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อร่างกาย ประสาทสัมผัสของเขาได้อย่างดีที่สุด

ประเทศที่มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิผลประโยชน์ของคนพิการดังที่กล่าวมาได้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกามีกฎหมายฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านฝึกอาชีพโดยมีการจัดตั้งสถานฝึกอาชีพและหางานให้คนที่พิการทุกมลรัฐ ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การจ้างงาน การจัดให้มี สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการทำงานของคนพิการกฎหมายสนับสนุนการจ้างงานคนพิการในระบบอัตราส่วน ทั้งในสถานประกอบการภาครัฐและเอกชนอัตราร้อยละ 1.5-1.9 ของลูกจ้างในสถานประกอบการ ประเทศฟิลิปปินส์มีกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพของคนพิการ นอกจากนี้ยังมีอีกหลายประเทศ ที่มีกฎหมายการจ้างแรงงานคนพิการในระบบอัตราส่วน เช่น ปากีสถานกำหนดร้อยละ 1 อังกฤษร้อยละ 3 สวีเดนร้อยละ 2 แซมเบียร้อยละ 5 ประเทศอินเดียซึ่งมีคนว่างงานจำนวนมาก ยังกำหนดไว้ร้อยละ 3 ดังนั้นการพัฒนาแรงงานคนพิการให้มีค่า และถูกทางนั้นประการสำคัญต้องมีมาตรการทางกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย นอกเหนือจากการร่วมมือประสานใจกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการฝึกอาชีพ และสนับสนุนการมีโอกาสในการทำงานของคนพิการ ดังจะได้กล่าวในตอนต่อไป

4. ทุกฝ่ายต้องวางแผนพัฒนาอาชีพให้ถูกทางเพื่อก้าวอย่างอันเหมาะสม

วิทยาการสมัยใหม่พิสูจน์ให้ทุกฝ่ายหายข้องใจแล้วว่า คนพิการหากได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างถูกต้องเหมาะสมแล้วสามารถกลับกลายมาเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าได้ในที่สุด แทนที่ปล่อยปละละเลยเหมือนท่อนไม้ ที่เขาเขี่ยไปเขี่ยมา พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายาเคยมีพระดำรัสที่ควรแก่การตระหนักดังที่ว่า "ในปัจจุบันได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าคนพิการนั้นมีความสามารถ ที่มิได้ยิ่งหย่อนกว่าคนที่มีร่างกายปกติแต่อย่างใด หากได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม มีโอกาสศึกษาหาความรู้และฝึกฝนความสามารถเฉพาะที่พอเหมาะกับแต่ละคน เช่น ศิลปะและการดนตรี เป็นต้น เป็นการเพิ่มพูนความสามารถเฉพาะตน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถนำออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม"

การพัฒนาแรงงานคนพิการให้ถูกทางนั้นจำ

ต้องมีการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและการพัฒนาประเทศ การวางแผนดำเนินงานที่เหมาะสม และทั่วถึง การนำมาตรการฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับความพิการ และความต้องการของตลาดแรงงานมาใช้และปรับให้เข้ากับความต้องการของสังคมโดยทั่วไป ดังนั้นในส่วนนี้ จึงใคร่ขอเสนอแนวทางการพัฒนาอาชีพคนพิการโดยสังเขปดังนี้

ประการแรก ด้านนโยบายควรดำเนินการให้เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะการพิจารณาตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังนี้

(1) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการฝึกอาชีพคนพิการทุกวัยตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งวัยผู้ใหญ่ การฝึกอาชีพวัยเด็กเป็นการเตรียมพร้อมตั้งแต่เบื้องต้น เมื่อย่างเข้าสู่วัยทำงาน จะสามารถฝึกฝนได้จนมีทักษะความชำนาญสามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง

(2) ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องร่วมมือกันสนับสนุนให้คนพิการ ได้เข้าทำงานตามสถานประกอบการที่เหมาะสมกับความพิการ และมีจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นการเปิดโอกาสให้แรงงานคนพิการที่พัฒนาแล้วสามารถพิสูจน์ฝีไม้ลายมือให้คนทั่วไปได้ประจักษ์ และเปลี่ยนทัศนคติไปพร้อมกัน

(3) ภาครัฐต้องสนับสนุน ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนต่อการพัฒนาแรงงานคนพิการคือการฝึกอาชีพและฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอื่นให้มากขึ้นเป็นการลดภาระของรัฐให้น้อยลงไปบ้าง เช่น การจัดตั้งสถานฝึกอาชีพ และโรงงานในอารักษ์ให้ทั่วถึงและมีจำนวนมากขึ้น นโยบายเช่นนี้ถือว่าเป็น "มิติใหม่ของการพัฒนา" ซึ่งเริ่มเป็นที่เข้าใจกันมากแล้วทั้งการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมเช่น

ประการที่สอง ด้านปฏิบัติการต้องใช้กลยุทธ์ "ร่วมมือประสานสัมพันธ์" เป็นหลักเพื่อความสำเร็จของการพัฒนาแรงงานคนพิการ ทุกฝ่ายต้องมีปณิธานมุ่งมั่นจริงจังโดยการดำเนินการดังนี้

(1) หน่วยงานของรัฐ ต้องเร่งขยายการฝึกอาชีพ และฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอื่นประกอบไปด้วยให้ทั่วถึงครอบคลุมประชากรคนพิการทั้งประเทศ เช่น การขยายศูนย์ฝึกอาชีพและโรงงานในอารักษ์ทั่วถึงในระดับภาค หรือเขตเป็นอย่างน้อย รวมทั้งการใช้มาตรการประสานงานดึงภาคเอกชนเข้ามาช่วยด้านนี้

(2) การผลักดันให้มีหน่วยงานกลาง เพื่อทำหน้าที่ด้านการพัฒนาแรงงานคนพิการ การดูแลคนพิการทุก ๆ ด้าน การสำรวจจำนวนคนพิการเพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนฟื้นฟู เพื่อให้การพัฒนาส่งเสริมคนพิการ ได้เป็นไปอย่างมีเอกภาพและเป็นระบบอย่างแท้จริง ไม่กระจัดกระจายอย่างเช่นปัจจุบัน

(3) ทางราชการต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพอย่างกว้างขวางเป็นระบบและมีแนวเดียวกัน มีทิศทางการทำงานที่แน่นอน มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดเพื่อให้สามารถพัฒนาแรงงานคนพิการได้อย่างครบวงจร จนกระทั่งคนพิการได้มีงานทำในที่สุดซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จของการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการฝึกอาชีพ เพื่อประกอบอาชีพอิสระเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก

(4) การบริการจัดหางานให้คนพิการที่ได้รับการพัฒนาด้านแรงงานแล้วได้มีงานทำ ไม่ว่างานส่วนตัว หรืองานในสถานประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอาจมีมาตรการด้าน "โรงงานในอารักษ์" เข้ามาเสริมรับแรงงานคนพิการที่ยังไม่มีงานทำได้เข้าทำงาน เป็นการเพิ่มพูนความชำนาญงานไปในตัว

(5) การช่วยเหลือเรื่องการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ หรือผลผลิตทางการเกษตรของแรงงานคนพิการ เช่น ช่วยเรื่องตลาดกลางจำหน่ายสินค้า ส่งเสริมให้มีการจำหน่ายในตลาดทั่วไป การขอความร่วมมือร่วมใจ จากภาคเอกชนในการนำผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์จากฝีมือคนพิการมาจำหน่าย เหล่านี้เป็นต้น

(6) การรณรงค์ส่งเสริม ให้มีการร่วมมือและประสานงานเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรประชาชนในท้องถิ่นมาร่วมกันพัฒนาฝึกอาชีพคนพิการ อย่างถูกทางถูกวิธีถูกที่ถูกวัย ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ใกล้ตัวและลงถึงบุคคลผู้พิการระดับท้องถิ่นอย่างแท้จริง เป็นการทำงานในลักษณะเชิงรุก

5. คนพิการควรฝึกอาชีพตามความถนัดและเหมาะสม ไม่จมอยู่กับความพิการ

การฝึกอาชีพให้กับคนพิการ เป็นเรื่องจำเป็นและมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้คนพิการสามารถยืนหยัดด้วยขาของตนเองได้ตลอดไป มีรายได้เลี้ยงตัว เลี้ยงครอบครัว ไม่เป็นภาระแก่สังคม การแนะนำส่งเสริมให้คนพิการได้ฝึกอาชีพที่เหมาะสมถูกทาง ควรจักได้พิจารณาถึงเรื่องอื่นอีกหลายเรื่องได้แก่

1. ควรแนะนำส่งเสริมให้คนพิการฝึกอาชีพที่ถนัด และเหมาะสมกับสภาพความพิการตามสมรรถภาพที่มีเหลืออยู่เพื่อไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานประกอบอาชีพ เช่นคนที่พิการทางหูควรฝึกอาชีพที่ไม่ต้องมีการพูดจาสื่อสารกันมากนักจึงควรเลือกฝึกเกี่ยวกับพวกวิชาช่าง เช่น ช่างซ่อมแก้วิทยุโทรทัศน์ ช่างไม้ ช่างด้านศิลปหัตถกรรม เย็บปักถักร้อย เย็บหนัง เย็บผ้า งานไม้ประดิษฐ์ ไม้เฟอร์นิเจอร์ย่อมดีที่สุด

2. การส่งเสริมให้ฝึกอาชีพ ควรพิจารณาถึงภูมิลำเนาของคนพิการประกอบด้วย หากอยู่ในเขตเมืองควรฝึกอาชีพที่เน้นหนักด้านอุตสาหกรรม งานช่างฝีมือ งานสำนักงาน งานธุรกิจค้าขาย พิมพ์ดีด งานช่างเทคนิคจำพวกวิทยุโทรทัศน์ เครื่องใช้ไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ เขียนป้ายโฆษณา ส่วนคนที่มีภูมิลำเนาอยู่ตามชนบทควรเลือกฝึกอาชีพใกล้ตัวคือ ด้านการเกษตร เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช เพาะพันธุ์ติดตาต่อกิ่งต้นไม้ ทำสวนครัว งานไม้ เสื้อผ้า เย็บปักถักร้อย งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ทำไม้กวาด พรมเช็ดเท้า เป็นต้น

3. ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ฝึกอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ปัจจุบันแรงงานที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานสูง ได้แก่ งานด้านช่างเทคนิค ซ่อมวิทยุโทรทัศน์ เครื่องไฟฟ้า งานประกอบชิ้นส่วนอุปกรณ์เครื่องใช้เครื่องประดับ ช่างเจียระไน งานโลหะช่างเชื่อมโลหะ งานเครื่องยนต์เล็ก งานเครื่องมือกล งานอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ งานเย็บจักรอุตสาหกรรม งานเหล่านี้หากฝึกแล้ว ย่อมหางานทำได้ไม่ยาก เย็นและส่วนมากมักได้ค่าตอบแทน หรือค่าจ้างในอัตราค่อนข้างสูงกว่างานอ้านอื่น

4. นอกจากนี้แล้วควรสนับสนุนให้มีครูฝึกที่มีทักษะความรอบรู้ ศูนย์ฝึกควรมีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เครื่องไม้เครื่องมือพร้อม ด้านคนพิการเอง ต้องมีความตั้งใจจริงต่อการฝึกวิชาชีพ แม้กระทั่งการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอื่น ไม่ควรหมดอาลัยในความพิการหากสามารถเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ด้วยตนเองให้ทันโลกทันเหตุการณ์ยิ่งเป็นการดีแก่ตัวเองสืบไป คนพิการยุคปัจจุบันควรรู้จักคิดรู้จักทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม ควรคิดพึ่งตนเองให้มากที่สุด ก่อนขอความช่วยเหลือจากคนอื่น ดังนั้นจึงควรยึดคำขวัญที่ว่า

"พิการกายแต่ใจนั้นยังอยู่
อย่าอดสูหมดอาลัยในสังขาร

ชีวิตต้องสู้ สู้เพื่องาน
แล้วสายธารแห่งศรัทธาจะมาเอง"[1]

6. บทสรุป

ในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่า คนพิการเป็นทรัพยากรที่มีศักยภาพด้อยกว่าคนปกติ แต่ในทางสังคมเป็นที่ยอมรับกันว่า คนพิการไม่ได้ด้อยปัญญา ไร้คุณค่ากว่าคนปกติเสมอไป คนพิการบางคนมีแขนขาผิดปกติ แต่ด้านสติปัญญาความคิดความอ่านกลับเหนือกว่าคนปกติ คนที่ตาบอดหูหนวกจำนวนไม่น้อยมีความรับผิดชอบ รู้จักช่วยเหลือตนเองดีกว่าคนหูตาปกติเสียอีก หากทุกฝ่ายช่วยกันพัฒนาแรงงานคนพิการอย่างถูกทางถูกวิธีถูกที่ถูกวัย ไม่รังเกียจเดียดฉันท์กีดกันคนพิการแล้ว ย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่า แรงงานคนพิการจะมีค่าสูงขึ้นกลายเป็นพลานุภาพของชาติบ้านเมืองที่ควรแก่การภูมิใจ เราอย่าปล่อยปละละเลยให้คนพิการ เป็นเสมือนทรัพยากรที่ถูกเมิน ควรช่วยกันพัฒนาให้ถูกทางถูกวิธีจะดีกว่าเป็นไหน ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนั่นเอง

สำหรับนโยบาย แผนงาน และมาตรการที่นำมาพัฒนาคนพิการด้วยการฝึกอาชีพ และปรับสภาพทางสังคมนั้น ทุกฝ่ายต้องประสานสัมพันธ์ร่วมกันคิดร่วมกันทำ เพื่อประสิทธิภาพประสิทธิผลของการพัฒนากลยุทธ์หลากหลายที่นำมาใช้ ต้องมีความแนบเนียนเหมาะสม โดยเฉพาะต้องมีจิต-วิทยาและถูกต้องตามหลักสังคมสงเคราะห์ ดังพิจารณาได้จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ล้นเกล้าของชาวไทยที่ว่า "การเข้าใจถึงสถานการณ์และสภาพของผู้ที่เราจะช่วยเหลือนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด การช่วยเหลือให้เขาได้รับสิ่งที่ควรจะได้รับ ตามความจำเป็นอย่างเหมาะสมจะเป็นการช่วยเหลือที่ได้ผลดีที่สุด อีกประการหนึ่งในการช่วยเหลือนั้น ควรจะยึดหลักสำคัญว่า เราจะช่วยเขาเพื่อให้เขาสามารถช่วยตนเองได้ต่อไป"

[1] คำขวัญชนะการประกวดรางวัลที่ 2 เนื่องในงานวันคนพิการ ครั้งที่ 23 พ.ศ. 2530

หนังสือที่ใช้ประกอบการเขียน

ประชาสงเคราะห์, กรม *"การประชาสงเคราะห์ฉบับพิเศษวันคล้ายสถาปนากรมประชาสงเคราะห์ครบ 41 ปี พ.ศ. 2524"* สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, นนทบุรี, 2524

ประชาสงเคราะห์, กรม *"งานสังคมสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและทุพพลภาพ"* สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, นนทบุรี, 2528

ประชาสงเคราะห์, กรม กองวิชาการ *"ทำเนียบองค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนที่ทำงานด้านคนพิการ"* ไอเอส-บีเอ็น

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว *"เนื่องในวโรกาสเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ 5"* เมษายน 2512

ช่วยคนปัญญาอ่อน ในพระบรมราชินูปถัมภ์, มูลนิธิ *"เฉลิมพระเกียรติเนื่องในมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระชนมพรรษา 5 รอบ"* บพิธการพิมพ์, กรุงเทพฯ 2531

สังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์, สภา *"การประกาศเกียรติคุณบุคคลพิการตัวอย่างประจำปี 2531"* เอกสารโรเนียวเข้าเล่ม

สังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์, สภา *"งานวันคนพิการครั้งที่ 23 พ.ศ. 2530"* พิษเณศ, กรุงเทพฯ, 2530

สังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์, สภา *"งานวันคนพิการครั้งที่ 24 พ.ศ. 2531"* พิมเณศ, กรุงเทพฯ, 2531

การมีงานทำของคนพิการในเอเซีย การพัฒนาใหม่และประเด็นปัญหา

ริโอะซุเกะ มัทซุอิ*

คนพิการและสภาพการมีงานทำ

1. ประมาณการของประชากรที่พิการ

ประเทศในเอเชียประมาณ 50 ประเทศ ซึ่งรวมถึงเอเชียตะวันตกและแปซิฟิค มีจำนวนประชากรประมาณ 3 พันล้านคน ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรโลกตามหลักฐานข้อยืนยัน ของสหประชาชาติปรากฏว่า อย่างน้อยประชากรหนึ่งคนในสิบคนเป็นคนพิการ ฉะนั้นประชากรพิการของเอเชียอาจจะมีประมาณถึง 300 ล้านคนและตัวเลขจำนวนนี้เพิ่มขึ้นทุกปีโดยเพิ่มขึ้นปีละราว ๆ 9 ล้านคน

เมื่อคำนึงถึงจำนวนครอบครัว ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการอาจจะกล่าวได้ว่าอย่างน้อย 20-25% ของจำนวนประชากรทั้งหมดในประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากความพิการ

ในความรู้สึกของคนทั่วไปแล้วนับว่า เป็นภาพที่ไม่ประทับใจเลย ถ้าคนพิการจำนวนมากไม่สามารถหางานได้ เนื่องจากรู้สึกว่าขาดประสบการณ์ ไม่มีอิสรภาพและไม่มั่นคง คนพิการมักจะไม่อยู่ในความสนใจของสังคมหรือมิฉะนั้นก็ขอทานอยู่ในถนน

ไม่มีเครื่องบ่งชี้ว่าปัญหากำลังลดลง นอกจากความพิการอันเกิดจากความเจ็บป่วยและโรคภัยแล้ว ยังเกิดจากสงคราม ภัยธรรมชาติ สภาพแวดล้อมเป็นพิษ อุบัติเหตุจากการทำงานและการจราจรได้เพิ่มขึ้นทุกวัน ในเวลาเดียวกันการพัฒนาและการขยายตัวของบริการด้านสาธารณสุขและสวัสดิการทางสังคมในกลุ่มประเทศเอเชียซึ่งหมายความว่า คนที่พิการมาก ๆ สามารถดำรงชีพอยู่ได้ในวัยเด็กและแสวงหาการฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังนั้นจึงมีความต้องการด้านบริการ และเครื่องอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น

สภาพความพิการส่วนใหญ่ของคนในเอเชียคล้ายคลึงกันกับคนพิการในภูมิภาค ที่กำลังพัฒนาอื่น ๆ ของโลกนอกจากภัยพิบัติอันเกิดจากธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ดังกล่าวข้างต้น คนพิการที่เกิดจากตาบอด โรคไขสันหลังอักเสบ วัณโรค โรคหัวใจและระบบการหมุนเวียนโลหิตหูหนวก และโรคเรื้อน นับว่าเป็นลักษณะความพิการของคนพิการส่วนมาก ตามข้อมูลขององค์การอนามัยโลกผู้ป่วยทางสมองที่รุนแรงมีผลกระทบต่อหนึ่งคนในทุกร้อยคน ในกรณีของปัญญาอ่อนจากผลการวิจัยได้เปิดเผยว่าทารกทุก 100 คน เป็นโรคสมองช้า (ปัญญาอ่อน) ไม่มากก็น้อย

หลายประเทศในเอเชีย ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลทางสถิติเมื่อเร็วๆ นี้ในอันที่พยายามกำหนดขนาดของปัญหาคนพิการ ผลที่ได้จากการสำรวจครั้งนี้เป็นเพียงตัวอย่างพื้นฐานเท่านั้น ไม่ได้รวมทุกช่วงของกลุ่มอายุ และสภาพความพิการทั้งหมด ดังนั้นข้อมูลทั้งหลายจึงไม่ได้แสดงให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของคนพิการ กระนั้นก็ตามการสำรวจทั้งหลายได้ให้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์สำหรับการวางแผน และการพัฒนาบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ

ตัวอย่างในประเทศญี่ปุ่น การสำรวจข้อมูลซึ่งดำเนินการในปี พ.ศ.2530 เปิดเผยว่า มีผู้พิการ 4.2 ล้านคน หรือประมาณ 3.5% ของ

* ที่ปรึกษาภูมิภาคของ ILO ด้านการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ

จำนวนประชากรทั้งหมดในประเทศ (ตัวเลขนี้ประกอบด้วยผู้พิการทางร่างกาย 2,610,000คน ผู้มีความไม่ปกติทางสมอง 1,060,000 คน และบุคคลปัญญาอ่อนอีก 500,000 คน)

การคาดคะเนจำนวนผู้พิการ ในประเทศเกาหลีมีประมาณ 915,000 คน ซึ่งเท่ากับ 2.27% ของจำนวนประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2528

ตามตัวอย่างการสำรวจข้อมูลที่ดำเนินการในประเทศจีนในปี พ.ศ.2530 มีจำนวนพลเมืองพิการ 51,640,000 คน หรือคิดเป็น 4.9% ของพลเมืองทั้งหมด และประชากรดังกล่าวประกอบด้วยผู้ที่พิการ เกี่ยวกับการฟังและ/หรือพิการเกี่ยวกับการพูดจำนวน 17,700,000 คน บุคคลปัญญาอ่อนจำนวน 10,170,000 คน พิการทางร่างกาย 7,550,000 คน ผู้พิการทางสายตา 7,550,000 คน ผู้ไม่ปกติทางสมอง 1,940,000 คน และผู้ที่พิการซ้ำซ้อนจำนวน 6,730,000 คน

ในขณะนี้สหประชาชาติ และหน่วยงานชำนาญการพิเศษรวมทั้งองค์กรเอกชนชั้นนำระหว่างประเทศได้ยืนยันว่า ผู้ได้รับผลกระทบจากสภาพความพิการอย่างน้อย 10% ของประชากรของทุกประเทศ ข้อจำกัดของการสำรวจและสำมะโนประชากรที่ดำเนินการในประเทศเอเชียบางประเทศทำให้ได้ข้อมูลที่ต่ำกว่าความเป็นจริง ที่เป็นเช่นนี้อาจจะสืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การไม่ได้รวมผู้พิการส่วนใหญ่บางส่วนเช่น ผู้ป่วยทางสมอง และบุคคลปัญญาอ่อน ทั้งนี้เนื่องจากการสำรวจข้อมูลหลายครั้งโดยเฉพาะข้อมูลที่รวมอยู่กับสำมะโนประชากรทั่วไป ซึ่งให้รายละเอียดเฉพาะผู้ที่มีความผิดปกติ ที่เห็นเด่นชัดทางร่างกาย และการสำรวจข้อมูลประเภทอื่น ส่วนใหญ่จะเน้นเฉพาะในพื้นที่ในเมือง ในขณะที่คนพิการส่วนมากในเอเชียจะอาศัยอยู่ในสังคมชนบทและกลุ่มอายุทั้งหมดไม่ได้ครอบคลุมประชากรทั้งหมด และในหลายกรณีที่ไม่ยอมรับคำจำกัดความของ "ความพิการ" หรือ "คนพิการ" ว่าประกอบด้วยอะไร

สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องทำการสำรวจหาข้อมูลคนพิการ ด้วยวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น และด้วยการกำหนดนิยามของคำว่า "คนพิการ" ไว้ก่อนเป็นพื้นฐานที่แน่นอนเพื่อจุดประสงค์ที่ชี้ได้ชัดเจน การขาดแคลนข้อมูลที่ถูกต้อง เกี่ยวกับความพิการในชุมชน เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการวางแผนการพัฒนาการบริการฟื้นฟูอาชีพ

2. สภาพการมีงานทำของคนพิการ

ในทัศนะของ ILO คนพิการทั้งหลายควรได้รับประโยชน์จากการฟื้นฟูอาชีพและการบริการจัดหางาน ไม่ว่าเขาจะเป็นมาอย่างไร มีลักษณะการพิการอย่างไร และมีอายุเท่าไร ก็ควรได้รับการดูแล และการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการได้มีงานทำ (ข้อแนะนำเกี่ยวกับการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ที่ 55 ปี 2498) แต่ในความเป็นจริงควรให้โอกาสอันดับแรกแก่ผู้ซึ่งอยู่ในกลุ่มอายุของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน และสามารถทำงานได้ในสภาพการแข่งขันกับผู้อื่น

จากประสบการณ์ ในประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศ ประชากรพิการมีจำนวน 2 ใน 3 ของกลุ่มอายุของผู้อยู่ในวัยทำงาน

ด้วยอัตราการว่างงานที่สูง และการจ้างงานต่ำกว่าวุฒิการศึกษา ซึ่งมีอยู่ในประเทศกำลังพัฒนาทุกประเทศในเอเชีย คนพิการจำนวนมากที่อยู่ในวัยแรงงานถูกปฏิเสธโอกาสในการมีงานทำ แม้นว่าไม่มีข้อมูลทางสถิติที่เชื่อถือได้ยืนยันให้เห็นสภาพปัจจุบันของสภาวะการมีงานทำของคนพิการ ก็ตามความด้อยโอกาสในการทำงานของผู้พิการมีมากกว่าคนที่ไม่พิการแม้แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว

สภาพการจ้างงานของคนพิการที่ทำงานในอุตสาหกรรมมักจะต่ำกว่าผู้ไม่พิการ คนงานพิการอาจจะได้รับการจ้าง ไม่เหมือนคนทำงานเต็มเวลา และส่วนมากได้รับค่าจ้างต่ำกว่าผู้ร่วมงานที่ไม่พิการที่ทำงานในลักษณะงานที่คล้ายกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจาก ความลำเอียงของนายจ้างที่มีต่อความสามารถของคนงานพิการ

จากการสำรวจของ Harris ในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ.2528 ปรากฏว่าสองในสามของคนพิการชาวอเมริกันที่มีอายุระหว่าง 16 - 64 ปี ไม่ได้ทำงาน มีเพียงหนึ่งในสี่ที่ทำงานเต็มเวลาและอีก 10% ทำงานบางเวลา แต่คนพิการวัยทำงานส่วนมาก (66%) ไม่มีงานทำแต่ต้องการทำงาน

- 47% ของคนพิการวัยทำงาน ไม่ได้ทำงานหรือได้ทำงานบางเวลากล่าวว่า นายจ้างไม่ยอมรับว่าเขาสามารถทำงานเต็มเวลาได้

- 40% ของคนกลุ่มนี้กล่าวว่าการไม่มีงานที่เหมาะสมในสายงานของเขา หรือความไม่สามารถที่จะหางานทำได้ เป็นเหตุผลสำคัญที่ว่าทำไมจึงไม่ได้ทำงานเต็มเวลา

- 38% ของคนพิการกล่าวว่าการศึกษาต่ำและไม่มีฝีมือเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ไม่ได้ทำงานเต็มเวลา

- คนพิการเกือบ 3 ใน 10 (28%)กล่าวว่าความไม่สามารถในการใช้บริการการขนส่งได้โดยสะดวก เป็นอุปสรรคที่สำคัญในการทำงานสำหรับคนพิการ

- ประมาณ 2 ใน 10 (23%) ของผู้ที่ไม่ได้ทำงานหรือผู้ทำงานบางเวลากล่าวว่าเขาไม่มีเครื่องมือที่จำเป็น หรือสิ่งประดิษฐ์เพื่อช่วยให้ทำงานได้ง่ายขึ้น หรือสื่อสารกับผู้ร่วมงานอื่น ๆ ได้

คนพิการจำนวนมากที่ไม่มีรายได้สำหรับในประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้อาศัยพึ่งพากฎหมายการประกันสังคมหรือสวัสดิการทางสังคม ในขณะที่ในประเทศกำลังพัฒนา คนพิการได้อาศัยการขอทานตามถนนหนทางหรือการเลี้ยงดูจากครอบครัวของตน แต่โชคร้ายที่ระบบครอบครัวสมัยเก่าในประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ กำลังจะถูกทำลายไปด้วยความเจริญก้าวหน้า การพัฒนา และความสมัยใหม่

3. คุณค่าของงาน

ทำไมงานจึงเป็นเป้าหมายอันจำเป็น ของคนพิการก็เพราะเกิดจากความกดดัน หรือความต้องการทางเศรษฐกิจและจิตวิทยาสังคมในสังคมส่วนใหญ่

ความต้องการประการแรกก็คือ คนพิการและครอบครัวคนพิการ ต้องการมีรายได้จากการทำงาน คนพิการและครอบครัวของคนพิการส่วนมากก็เหมือนกับครอบครัวอื่น ๆ โดยทั่วไปกล่าวคือ เขาจะมีชีวิตอยู่ไม่ได้ถ้าไม่มีรายได้ประจำ

ความต้องการประการที่สอง นั้นเกี่ยวข้องกับคุณค่าของคนในสังคม อยู่ที่การทำงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ การทำงานนับว่าเป็นคุณค่าอันสูงส่งสำหรับคนทุกชาติทุกภาษาทุกวัฒนธรรม เพราะเป็นส่วนที่ทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ ดังนั้นเมื่อเกิดความพิการ และไม่สามารถทำงานได้เขาก็จะถูกตัดสินว่า เป็นผู้ล้มเหลวในชีวิตที่ไม่อาจเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคมเดียวกัน

ความต้องการประการที่สาม เป็นความต้องการของคนพิการ ที่ต้องการมีส่วนร่วมในการใช้ชีวิตอย่างปรกติในสังคม ตลอดจนในครอบครัวและในโรงเรียน สถานที่ทำงานซึ่งจะเป็นแหล่งสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม การพัฒนาทักษะทางสังคม และสถานะทางสังคมจะได้รับการรับรองในทางที่สูงขึ้นหรือหายไปจากสังคม ถ้าคนพิการขาดโอกาสของการมีส่วนร่วมในกระบวนการดัง-

กล่าว ก็เท่ากับว่าคนพิการได้ถูกขัดขวางรุนแรงในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ความต้องการประการที่สี่ คุณค่าของการมีงานทำที่เหมาะสมย่อมอยู่บนพื้นฐานของความจริงที่ว่างานนั้นได้ทำให้ชีวิตเป็นอยู่ในกฎเกณฑ์ และเป็นรูปเป็นร่างเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป การมีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ โดยปราศจากสิ่งท้าทายจากการทำงานเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายและหงอยเหงา แม้นว่าการทำงานจะไม่ใช่ข้อเดียวที่จะแก้ปัญหาได้แต่ก็เป็นข้อที่สำคัญมาก รัฐบาลหลาย ๆ ประเทศยังยึดติดกับความคิดที่ว่า ควรจัดให้บริการสวัสดิการแก่ผู้โชคร้าย เพื่อแสดงถึงความเมตตากรุณา แต่คนพิการเป็นล้าน ๆ คน ไม่ต้องการสวัสดิการหรือการทำทานเพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้พวกเขาต้องพึ่งพิงผู้อื่นตลอดไป

มาตรการมีงานทำสำหรับคนพิการ

รัฐบาลของประเทศพัฒนา และกำลังพัฒนาได้กำหนดมาตรการเฉพาะ และแผนงานหลายประการขึ้นใช้ในการพัฒนาสภาพการจ้างงานของคนพิการ แต่ก็จำเป็นต้องยอมรับความจริงถึงโอกาสของการได้งานทำนั้น เป็นเรื่องที่ซับซ้อนและทดสอบได้อย่างดีจากหลายสิ่งหลายอย่าง ตัวแปรที่สำคัญมากก็คือ ภาวะตลาดแรงงานทั่วไป ตัวแปรที่สองคือ บริการอาชีพ อุปกรณ์และวัสดุฯลฯ องค์ประกอบที่สามคือ เจตคติทั่วไปที่เกี่ยวกับผู้หางานทำ ทุกองค์ประกอบเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบที่สำคัญซึ่งกันและกัน

1. ระบบโควต้า (ระบบจัดสรร)

หลายประเทศในเอเชีย ได้ยอมรับระบบโควต้าซึ่งเป็นวิธีการสร้างโอกาสการมีงานทำให้แก่คนพิการ ระบบโควต้าจะเป็นเงื่อนไขให้นายจ้างทุกคนต้องยอมรับคนพิการเข้าทำงาน ในจำนวนที่กำหนดไว้เป็นขั้นต่ำ

สำหรับประเทศญี่ปุ่น ได้มีการเก็บภาษีผู้ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโควต้า และการให้เงินช่วยเหลือแก่นายจ้างที่เพิ่มโอกาสการจ้างงานให้แก่คนพิการ กฎหมายส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการได้เริ่มนำระบบโควต้ามาใช้ในปี2503 และในปี 2519 และปี 2530 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยการเพิ่มการส่งเสริมและการลงโทษ (พ.ร.บ.การเก็บภาษีและให้เงินช่วยเหลือ) ปัจจุบันได้กำหนดโควต้าสำหรับภาคเอกชน 1.6% และหน่วยงานของรัฐ 2% เพื่อส่งเสริมการมีงานทำของคนที่พิการมาก ถ้ามีการจ้างคนพิการมากเข้าทำงาน กฎหมายระบุให้นับเป็น 2 เท่าของโควต้าได้ ถ้ามีการบรรจุงานคนพิการไม่เต็มโควต้า นายจ้างจะต้องจ่ายเงินภาษี 40,000 เยน ต่อเดือน ต่อหนึ่งตำแหน่งสำหรับโควต้าที่ยังว่างอยู่ หลักเกณฑ์นี้ให้ใช้กับนายจ้างที่มีการจ้างงานลูกจ้างเต็มเวลา จำนวน 301 คนขึ้นไปและรัฐบาลจะจ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่นายจ้างเดือนละ 20,000 เยน สำหรับคนพิการหนึ่งคนที่นายจ้างรับไว้เกินโควต้าขั้นต่ำ นอกจากนี้รัฐบาลยังให้เงินช่วยเหลือนายจ้าง ในการสร้าง หรือปรับปรุงสถานที่ทำงาน หรือดัดแปลงเครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องจักรที่ใช้ในการทำงาน เพื่อที่จะได้ให้คนพิการได้มีโอกาสในการฝึกอาชีพหรือมีงานทำเพิ่มขึ้น วิธีการจูงใจดังกล่าวนี้ประสบผล ทำให้มีการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการเอกชน ที่ต้องปฏิบัติตามโควต้าถึงเกือบ 50,000 คน ในช่วงเวลา 10 ปีนับตั้งแต่ได้ใช้กฎหมายส่งเสริมการมีงานทำ ของคนพิการอย่างเข้มงวดในประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี 2519 เป็นต้นมา และในปี 2520 คนพิการได้มีงานทำเพิ่มขึ้นเป็น 128,429 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 177,708 คนในปี 2521 อย่างไรก็ดีโครงการระบบโควต้าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ

คุณภาพของบริการฟื้นฟูอาชีพ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะนำมาใช้เพื่อโครงการนี้

2. แรงจูงใจนายจ้าง

ประเทศในภูมิภาคนี้ บางประเทศได้เสนอสิ่งจูงใจแก่นายจ้างเพื่อก่อให้เกิดโอกาสการจ้างงานสำหรับคนพิการเช่น ในประเทศออสเตรเลีย โครงการฝึกอบรม เพื่อช่วยเหลือคนพิการได้ให้เงินสนับสนุนนายจ้าง เพื่อจูงใจให้จ้างคนพิการเป็นคนงานและเป็นช่างฝึกหัด นอกจากนี้ยังมีเงินช่วยเหลือนายจ้างในการปรับปรุงขยายงาน หรือจัดหาเครื่องจักร ซึ่งจะช่วยคนพิการให้ทำงานได้

ในประเทศไทย กองทุนของผู้พิการให้บริการเงินยืมแก่ผู้พิการที่ประสงค์จะทำธุรกิจส่วนตัว หรือขยายกิจการที่มีอยู่แล้ว ในประเทศอินเดีย ธนาคารของรัฐ และสาขาพร้อมที่จะจัดหาเงินยืมด้วยอัตราดอกเบี้ยต่ำให้แก่คนพิการและหน่วยงานสำหรับคนพิการ ซึ่งรู้จักกันในนามของ พ.ร.บ. อัตราแตกต่างของดอกเบี้ย การสนับสนุนบุคคลของผู้พิการ ที่คล้ายกันนี้มีเช่นเดียวกันในประเทศบราเลเซีย ด้วยการดำเนินการให้เงินช่วยเหลือสำหรับเครื่องมือ และงบลงทุนเครื่องจักรจากกระทรวงสวัสดิการ กระทรวงจะช่วยเหลือคนทำงานบ้าน และผู้ทำงานในสถาบันที่มีการซื้อขายวัตถุดิบและขายผลิตผลสำเร็จรูปด้วย

3. บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพสำหรับคนพิการ

การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านการฝึกอาชีพที่เหมาะสมสำหรับคนพิการทำให้เขามีความมั่นคง และมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน เพื่อจะได้เข้าไปมีบทบาทช่วยเหลือปัจเจกชนในสังคม และเพื่อจะแสดงให้เห็นความสามารถและการเข้าไปร่วมในตลาดแรงงาน

การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพสำหรับคนพิการต้องคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงานด้วย ดังนั้น จึงควรมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างการฟื้นฟูอาชีพ กับโรงงานอุตสาหกรรม การฟื้นฟูด้านอาชีพจะไม่ประสบผล ไม่สามารถหาแรงงานคนพิการที่มีคุณภาพตามความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานได้เลย ถ้าการบริการฝึกอาชีพ ดำเนินการโดยสถาบันพิเศษต่าง ๆ เท่านั้น จึงมีความจำเป็นอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการฝึกอาชีพควรจะดำเนินการในบริษัทเอกชนในโลกธุรกิจ

ในหลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ ฮ่องกง อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น ได้ประสบผลสำเร็จในโครงการฝึกอาชีพโดยได้รับการร่วมมืออย่างเข้มแข็งจากนายจ้าง เมื่อจะสิ้นสุดการฝึกอบรมที่สถาบันฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ (หรือโรงเรียนพิเศษอื่น ๆ) สำหรับคนพิการ ผู้ฝึกจะต้องไปทดลองการทำงานในบริษัท ซึ่งอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นระยะเวลาหนึ่งประมาณ 2-3 สัปดาห์ หรือหลาย ๆ เดือน

การจัดการฝึกงานเช่นนี้ มีประโยชน์อย่างมากสำหรับคนงานที่พิการจากการทำงาน ทำให้เขากลับสู่สถานที่เดิม เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงานกลับคืนมาระหว่างทดลองทำงาน ขณะเดียวกัน นายจ้างจะเกิดความเข้าใจความต้องการพิเศษของลูกจ้างผู้พิการในสถานที่ทำงานด้วย

คนงานพิการบางคนอาจต้องการการปรับปรุงงานเพื่อให้เหมาะกับสภาพความพิการ ถ้าจะปรับปรุงงานเดิมที่เคยทำ ให้เหมาะสมกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการแก้ไขปรับปรุงเล็กน้อย และใช้ค่าใช้จ่ายบ้าง นายจ้างก็จะได้ลูกจ้างที่มีความชำนาญงานและมีประสบการณ์กลับคืนมา ยิ่งกว่านั้นลูกจ้างก็จะไม่รู้สึกเดือดร้อน หรือรู้สึกเสียเกียรติที่ต้องไปทำงานเบา ๆ อย่างคนรับใช้และร้ายกว่านั้นก็คือ การถูกปลดออกจากงาน

ตามที่ได้กล่าวถึงการสำรวจของ Harris ในประเทศสหรัฐอเมริกาปรากฏว่า หนึ่งในสาม (35%) ของคนพิการชาวอเมริกัน ได้ทำงานในขณะที่พิการ จึงกล่าวได้ว่านายจ้างได้ให้ที่พักพิงบางอย่างแก่คนพิการ สิ่งที่พบนี้ชี้ให้เห็นว่าคนพิการเดี๋ยวนี้สามารถทำงานได้เพราะว่า นายจ้างอนุญาตให้เขาทำงานต่อไป แสดงให้เห็นว่าการจ้างคนพิการทำงานมีมากขึ้นเช่น นายจ้างมีความตั้งใจมากขึ้นในการสร้างที่พักให้ อนุญาตให้คนงานทำงานต่อหลังจากเขากลายเป็นคนพิการหรือรับคนพิการเข้าทำงานเป็นครั้งแรก

วิธีการที่ทำให้มีการบริการวิชาชีพในสังคมชนบทที่เรียกกันว่า โครงการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน (CBR) สิ่งเหล่านี้ส่วนใหญ่นำไปสู่การฝึกอบรมผู้พิการในเรื่องทักษะเบื้องต้นด้วยวัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือให้เป็นสมาชิก ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในสังคมชนบท

ตัวอย่างที่ดีของโครงการ CBR จะเห็นได้ในประเทศฟิลิปปินส์ จุดเน้นแรกของโครงการคือการจ้าง และอบรมอาสาสมัครจากหมู่บ้าน เป็นผู้ประสานงานระหว่างคนพิการและสังคมของเขา อาสาสมัคร ได้แก่ พวกแม่บ้าน ชาวประมง ชาวนา คนขับรถรับจ้าง หรือผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว ซึ่งคัดเลือกโดยสำนักงานสวัสดิการท้องถิ่น อาสาสมัครเหล่านี้ เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรอย่างเข้มงวดเป็นเวลา 5 วัน หลักสูตรดังกล่าวพยายามให้สอดคล้องกับความสามารถของคนและโอกาสการจ้างงานในท้องถิ่นในเวลาเดียวกันจะมีการพัฒนาการวางแผนอบรมวิชาชีพเฉพาะตัวด้วย โครงการนี้เน้นบทบาทให้ครอบครัวหรือเพื่อนบ้านช่วยกันฝึกอบรมและมุ่งเน้นการกระจายอำนาจในการฝึกอบรมและการสร้างเศรษฐกิจเฉพาะตัวให้เพียงพอด้วย เช่น การเลี้ยงหมู ทำสวนครัว และเลี้ยงปลา

โครงการนี้ได้ดำเนินการตั้งแต่ ปี 2528 อาสาสมัครประมาณ 400 คน กลายเป็นผู้ถ่ายทอดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้อย่างรวดเร็วแก่ผู้พิการในพื้นที่นำร่อง 6 แห่ง ซึ่งครอบคลุม 400 หมู่บ้าน จากจำนวน 1,600 หมู่บ้านในประเทศฟิลิปปินส์

4. การฝึกอบรมแผนใหม่และโอกาสมีงานทำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การใช้เครื่องมือ และเครื่องจักรที่มีความซับซ้อน และระบบอัตโนมัติเป็นสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการฝึกอบรมวิชาชีพและโอกาสมีงานทำสำหรับผู้พิการ โดยเฉพาะในประเทศอุตสาหกรรมในภูมิภาคนี้ การฝึกอบรมอาชีพ และการจ้างงานคนพิการในประเทศญี่ปุ่น เกาหลี สิงคโปร์ และฮ่องกง ปัจจุบันมีขอบข่ายกว้างขวางในงานด้านอิเลคทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์

เมื่อความเจริญก้าวหน้ายังมีต่อไป ย่อมมีการประยุกต์เทคโนโลยีใหม่เข้าสู่ชีวิตการทำงาน ดังตัวอย่างเช่น การใช้เครื่องจักรกลแทนการใช้คนทำงานหรือแม้แต่การใช้หุ่นยนต์ สิ่งเหล่านี้อาจมีผลให้ลดความต้องการแรงงานคนลงไป ดังนั้นสิ่งดังกล่าวจะมีผลเสียต่อโอกาสการจ้างงานสำหรับคนพิการ อีกทางหนึ่งการใช้เครื่องจักรกลจะขัดขวางอาชีพหลายอาชีพที่ทำให้ใช้คนทำงานน้อย แต่ทำงานได้มากขึ้น ภายใต้ขีดความสามารถที่จำกัดความพิการทางร่างกาย

5. การขจัดอุปสรรคในสังคม

ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจต่อสาธารณชน และการจัดสิ่งแวดล้อมที่ผสมกลมกลืนให้แก่ผู้พิการ

ปัญหาทางทัศนคติอาจจะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดส่วนหนึ่งที่จะกำหนดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของงาน ที่มีวัตถุประสงค์ในการฝึก

อบรมวิชาชีพ และการมีส่วนร่วมในสังคมของคนพิการ ทัศนคติของคนทั่วไปที่มีต่อผู้พิการมีรากลึกมาแต่ในประวัติศาสตร์ ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม

ประชาชนจำนวนมากยังเห็นว่า คนพิการเป็นเรื่องเฉพาะตัว หรือกลุ่มคนในสังคมของผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่าคนอื่น คนพิการเหล่านั้นต้องการความสงสารและความเห็นใจ โดยความเป็นจริง ความตั้งใจส่วนใหญ่ได้ให้แก่ความพิการมากกว่าจะให้แก่คนทั่วไปที่มีทักษะ และความสามารถมากกว่าอยู่แล้ว เท่าที่การจ้างงานและการฝึกอบรมอาชีพแก่คนพิการ ได้พัฒนาไปอย่างได้ผลนั้นเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความคิดเห็นทั่วไป ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดแก่คนที่ไร้ความสามารถ ดังนั้นรัฐบาลหลายประเทศในภูมิภาคนี้ได้รับผิดชอบ โดยการรณรงค์ให้การศึกษาทั่วไปหลายอย่าง เพื่อจะก่อให้เกิดทัศนคติที่ยอมรับในการจ้างคนพิการเข้าทำงานในภายหน้า การแข่งขันทักษะแห่งชาติของผู้พิการซึ่งได้จัดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ปี 2515 เป็นตัวอย่างที่ดีของการรณรงค์เพื่อส่งเสริมการจ้างผู้พิการ โดยการรณรงค์ส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับคนเหล่านั้นอย่างคนทั่วไป รวมทั้งการทำให้นายจ้างเห็นความสามารถและทักษะของคนพิการด้วย

ในประเทศเอเชียทั้งหมด ด้านสถาปัตยกรรมในการก่อสร้างเป็นอุปสรรคขัดขวางผู้พิการไม่ให้สามารถใช้บริการขนส่งสาธารณะ และการเข้าไปในอาคารสาธารณะ เช่น ร้านสำนักงาน และสถานที่แหล่งบันเทิง สถานฝึกอบรมทุกชนิด และสถานที่จ้างงานทั้งหมด และไม่ต้องสงสัยว่านี้เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เป็นอุปสรรคส่วนใหญ่ที่ขัดขวางผู้พิการออกจากการมีส่วนร่วมเต็มที่ และพบกับความไม่เสมอภาคในชีวิตประจำวัน

ในประเทศฟิลิปปินส์เมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้มีการออกกฎหมายการส่งเสริม การเคลื่อนที่ของผู้พิการโดยการจัดหาอาคารเฉพาะ จัดตั้งสถาบันและติดตั้งอุปกรณ์สาธารณประโยชน์ และสิ่งประดิษฐ์อื่น ๆ ที่อำนวยความสะดวกแก่คนพิการโดยการจัดสร้างอาคารสาธารณะ ถนน ทางด่วน และการขนส่งสาธารณะทั้งหมด รวมทั้งเรือและเครื่องบินเพื่อให้คนพิการเข้าร่วมใช้ได้ด้วย

ILO ให้การรับรองเกี่ยวกับการฝึกอบรมอาชีพและการจ้างงาน (คนพิการ) ในปี 2526 แนะนำว่า รัฐบาลแต่ละประเทศควรได้จัดทำมาตรการที่เหมาะสมเพื่อกำจัดอุปสรรคในการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการสื่อสาร การก่อสร้าง การขนส่ง เช่น ทางเข้าและการเคลื่อนที่อย่างอิสระในอาคารสถานที่ สำหรับการฝึกอบรมและสถานที่จ้างคนพิการทำงาน มาตรฐานที่เหมาะสม ควรได้รับการพิจารณาสำหรับอาคารสาธารณะที่สร้างใหม่และอุปกรณ์ที่ใช้อำนวยความสะดวกต่าง ๆ

บทสรุป

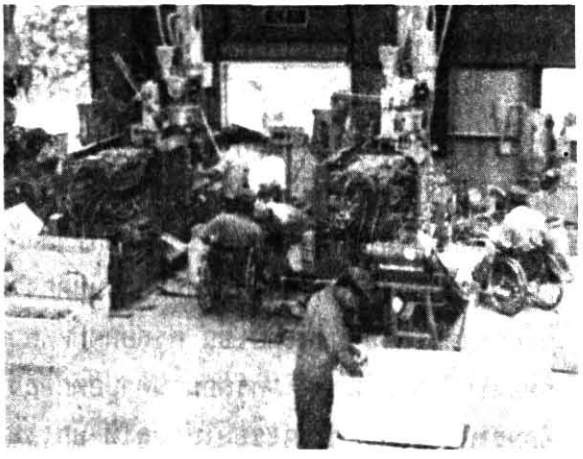
เราจะไม่แก้ปัญหาการจ้างคนพิการทำงานในสังคมที่ยอมรับเขา นอกจากจะพบหนทางที่จะสร้างในการทำงานที่มีจำนวนมากที่เห็นได้ชัดเจนและมีความเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจ และสังคม วิธีการที่เราใช้มาจนเดี๋ยวนี้จะให้ผลที่ดีบางอย่าง แต่ก็ไม่เปิดกว้างมากพอสำหรับคนจำนวนมากที่ไม่มีงานทำ หรือได้ทำงานต่ำกว่าวุฒิ เราอาจจะคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าจำนวนคนพิการที่ต้องการทำงานจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

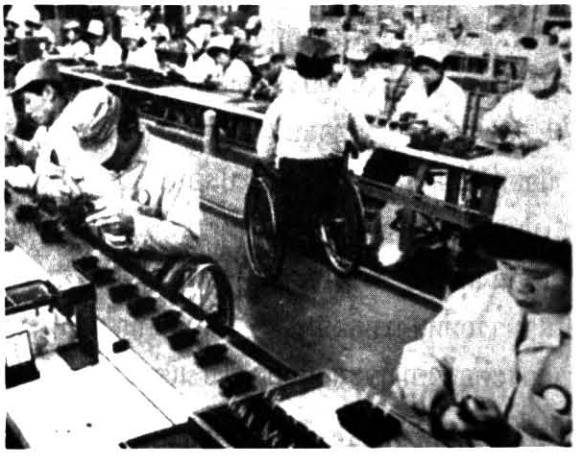
ดูเหมือนไม่มีเครื่องมือแก้ปัญหา การฝึกอาชีพที่ท้าทายคนพิการ มีแต่ความพยายามขององค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องและองค์กรเอกชน รวมทั้งนายจ้างและสหภาพแรงงาน และในลักษณะเดียวกันการดำเนินงานตามแผนงาน และมาตร-

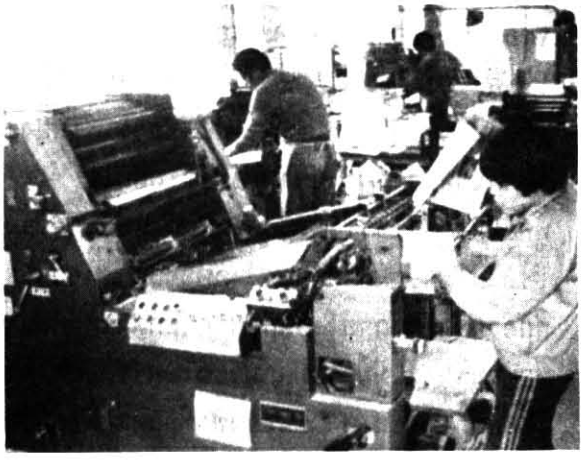
การหลายอย่างนี้อาจจะสามารถจัดหาโอกาส ในการทำงานให้ผู้พิการได้เพิ่มขึ้น และการมีส่วนร่วมได้รับผลของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คนผู้พิการส่วนมาก โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา ได้ถูกปฏิเสธมาเป็นเวลาช้านาน ขอให้พวกเราทั้งหมดให้โอกาสแก่คนพิการในการมีงานทำด้วย

เมื่อไรจะได้เห็นภาพเช่นนี้ในเมืองไทยบ้าง?

งานสำหรับคนพิการ

ณรงค์ ปฏิบัติสรกิจ *

คนพิการที่จะเงยหน้าอ้าปาก มีชีวิตเป็นผู้เป็นคนสมศักดิ์ศรีมนุษย์นั้น มีปัจจัยสำคัญอยู่ตัวหนึ่งคือ การมีงานทำ มีรายได้พอเลี้ยงตัวเอง ครอบครัว และช่วยประเทศชาติด้วยการเสียภาษีให้รัฐ

คนพิการบางคนโชคดี บรรลุเป้าหมายนี้ด้วยการปากกัดตีนถีบของตัวเอง หรือครอบครัว บางคนโชคดี ได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพตามขั้นตอนต่าง ๆ จนมีงานทำ ซึ่งทำให้คนพิการเหล่านี้หมดสภาพความพิการไปโดยปริยาย เพราะไม่ต้องเป็นภาระต่อสังคม ครอบครัว ยังแถมเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศด้วยการเป็นผู้ผลิต ผู้ให้บริการ ไม่ได้เป็นผู้บริโภคแต่ฝ่ายเดียว

แต่คนพิการที่จะประสบผลสำเร็จเช่นว่านี้มีน้อยต่อน้อยนัก ถ้าเราจะปล่อยปละละเลยก็จะเป็นภาระต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป แต่ถ้าเราลงทุนฟื้นฟูสมรรถภาพให้คนพิการ ได้ใช้ความสามารถที่หลงเหลืออยู่ จำนวนคนพิการที่เป็นภาระต่อสังคมก็จะลดน้อยลงไป แต่จะมีพลเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐเพิ่มขึ้น คุ้มทุนที่ลงไป ขอเน้นว่า ค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการนั้นไม่ใช่ค่าใช้จ่ายสิ้นเปลือง แต่เป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุนซึ่งจะมีผลในระยะยาว เพราะเป็นงบพัฒนาคน

ดังนั้นวิธีที่จะแก้ปัญหานี้ก็คือการให้การฟื้นฟูสมรรถภาพแก่คนพิการทุกขั้นตอน ได้แก่

1. <u>การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์</u>

หมายรวมถึง การผ่าตัดปรับสภาพความพิการให้น้อยลง และทำกายภาพบำบัดจนกระทั่งใช้เครื่องช่วยคนพิการ ทำให้สามารถออกไปใช้ชีวิตในสังคม ได้สะดวกพอสมควรแก่สภาพความพิการ ค่าใช้จ่ายนี้รัฐน่าจะถือเป็นความรับผิดชอบ สูตรเดิมที่บอกว่าครึ่งราคานั้น สำหรับคนที่ฐานะไม่ดีและยังไม่ได้ทำงานนั้นเป็นเรื่องลำบากมากจนทำให้คนพิการหลายคน ต้องใช้ชีวิตด้วยความลำบากทางกาย หรือบางทีต้องบอกบุญขอความช่วยเหลือกันทางสื่อมวลชนต่างๆ ให้เป็นที่อับอายแก่หัวหน้ารัฐบาลที่ให้สัมภาษณ์ทุกเช้าเย็นว่า ประเทศไทยมีเศรษฐกิจดีโลด เงินคงคลังเหลือล้นจนกระทั่งต้องหาวิธีให้โบนัสข้าราชการ

2. <u>การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา</u>

หมายถึง ให้โอกาสเด็กพิการได้เล่าเรียนในโรงเรียนปกติตามหลักสูตรทั่วไป ทั่วประเทศ นักการศึกษาผู้ใหญ่มักจะอวดว่าเราได้แก้พ.ร.บ. ประถมศึกษาให้เด็กพิการทุกคนโดยไม่ยกเว้นแล้ว แต่ลืมไปว่าการให้การศึกษาแก่คนพิการนั้นต้องใช้วิธีการและเครื่องมือพิเศษเช่น ครูสอนคนหูหนวกก็ต้องเรียนภาษามือ ครูสอนคนตาบอดก็ต้องรู้อักษรเบรลล์และมีตำราเรียนเบรลล์ให้ นักเรียนพิการแขนขา ลำตัว ก็ต้องการความสะดวกในเรื่องการใช้อาคารสถานที่รวมถึงห้องน้ำห้องส้วม เป็นต้น บริการทางด้านการศึกษาสำหรับคนพิการเหล่านี้ไม่ยาก ใช้เงินบ้างพอสมควร เพียงแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ความเอาใจใส่สนใจ ไม่ใช่พูดอย่างผู้บริหารโรงเรียนใหญ่แห่งหนึ่งว่า โรงเรียนนี้ไม่พร้อมที่จะสอน อย่างนี้ท่านหาว่าเราพิการทางร่างกาย ผมก็อยากจะกล่าวหาท่านว่าท่านนั้นพิการไม่มีความสามารถในการสอน พวกเด็กพิการก็เป็นเยาวชนของชาติคนหนึ่งมิใช่หรือ

* ประธานคณะกรรมการก่อตั้งสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย และประธานสภาคนแรก (2526 - 2528)

8. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ

คือ การที่จะทำให้คนพิการได้สามารถใช้อวัยวะความสามารถที่เหลืออยู่เอามาฝึกฝนให้ฟื้นคืนสภาพในการทำงานได้ตามสภาพร่างกาย คนพิการส่วนหนึ่งโชคดี ได้มีโอกาสเรียนตามระบบการศึกษาจนได้รับใบรับรองคุณวุฒิ ไม่ว่าจะระดับอุดมศึกษาหรือสายอาชีพ โดยที่ออกไปเรียนร่วมกับคนธรรมดาและได้รับใบรับรองวุฒิเหมือนคนปกติ กลุ่มนี้ ก็หมดปัญหาไปในเรื่องการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพราะการที่ออกไปเรียนร่วมกับคนปกติและได้รับการรับรองความรู้ความสามารถเหมือนคนอื่นแล้ว ก็ย่อมทำงานได้ มีปัญหาก็แต่เพียงสังคม นายจ้างไม่ยอมรับเข้าทำงานเท่านั้น ดังปรากฏเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์อยู่บ่อย ๆ เช่นเมื่อเดือนมีนาคม 2533 บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยศิลปากรได้ถูกปฏิเสธจากนายจ้างทั้งของเอกชนและองค์กรรัฐบาลสิบแห่ง

แต่ยังมีคนพิการอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มใหญ่ ซึ่งถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการฟื้นฟูที่ถูกต้องมาตั้งแต่เล็ก ไม่มีพื้นฐานการศึกษามาก่อนหรือพวกที่พิการภายหลัง ยังไม่ชินต่อสภาพที่ต้องสูญเสียอวัยวะบางอย่างไป คนกลุ่มนี้ควรจะต้องได้รับโอกาสในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพทั้งจากองค์การของรัฐบาลเช่นกรมประชาสงเคราะห์ และองค์การเอกชนเช่นมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้เขาได้ใช้ความสามารถ และอวัยวะของร่างกายที่เหลืออยู่เต็มศักยภาพ ขั้นตอนนี้ผู้ให้บริการฟื้นฟูฯ ควรจะใจกว้างที่จะให้โอกาสผู้เข้ารับการฝึกอาชีพได้มีส่วนร่วมคิดว่า จะฝึกอาชีพอะไรจึงจะเหมาะกับร่างกายของตัวเอง พวกเขาควรจะได้รับการสนับสนุนในเรื่องการดัดแปลงเครื่องมือเครื่องใช้เป็นราย ๆ ไป การที่ผู้ฝึกอาชีพมีวิชาชีพจำกัด มีระยะเวลาจำกัดแน่นอน ไม่มีการยืดหยุ่นทำให้การฝึกอาชีพประสบผลล้มเหลว ปัจจัยอีกอย่างหนึ่งของความล้มเหลวในการฝึกอาชีพให้คนพิการก็คือ ครูผู้ฝึกไม่ใช่มืออาชีพผู้มีประสบการณ์ เพราะติดอยู่กับเงื่อนไขอัตราเงินเดือน อีกปัจจัยหนึ่งคือ วัสดุฝึกมีไม่เพียงพอเพราะติดอยู่กับงบประมาณ ผลก็คือคนพิการเรียนจบได้ประกาศเพราะมันถึงเวลาจบตามหลักสูตร ไม่ใช่จบเพราะมีความสามารถพอที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ การฝึกอาชีพให้คนพิการจะไม่ประสบผลสำเร็จเลย ถ้าผู้บริหารมีทัศนคติไม่กว้างขวางพอ ไม่ยืดหยุ่น ไม่มีความรักงานนี้ เป็นทาสของระเบียบข้อบังคับ ไม่กล้าได้กล้าเสีย ไม่กล้าเสี่ยงคิดและทำอะไรใหม่ ๆ ให้คนพิการ

4. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม

ออกจะเป็นการยากที่จะให้คำอธิบาย หรือให้บริการในจุดนี้ ตามความเข้าใจของผู้เขียนน่าจะหมายถึง

4.1 ตัวคนพิการเองจะต้องปรับตัวในด้านอารมณ์ ทัศนคติ จริยธรรม และการยอมรับความจริงบางประการ ที่จะต้องเผชิญเมื่อเข้าไปอยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นในสังคม

4.2 ในส่วนของสังคมเองก็ต้องมีการฟื้นฟูในเรื่องทัศนคติต่อคนพิการว่า ความพิการไม่ใช่ความชั่วร้าย ไม่ใช่ความผิดบาปแต่ปางก่อน ใครก็ได้สามารถเป็นผู้พิการในพริบตาเดียวจากอุบัติภัยต่าง ๆ เช่นจากอุบัติภัยทางจราจร รถคว่ำ ซึ่งเพื่อนพิการของผู้เขียนหลายคนมีที่มาจากเหตุนี้ และจะต้องมีการฟื้นฟูทัศนคติต่อคนพิการว่า เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม บริการทั้งหลายแหล่ที่มีต่อสมาชิกอื่นในสังคมต้องมีเผื่อแผ่ไปถึงคนพิการซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมด้วย ผลจากการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมนี้จะสามารถเห็นชัดเป็นรูปธรรมได้เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ในสังคมจะต้องไม่ปรากฏข้อความว่า "ต้องไม่

เป็นผู้พิการและทุพพลภาพ" ซึ่งเป็นการกีดกันคนพิการออกจากสังคม การจะรับหรือไม่รับคนพิการเข้าร่วมสังคมใด ควรจะดูที่ความสามารถว่าทำได้หรือไม่ซึ่งเป็นนามธรรม ไม่ควรดูว่าพิการอย่างไรซึ่งเป็นรูปธรรม อาคารสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ก็ต้องควรคำนึงถึงการใช้ได้ประโยชน์ (ACCESSIBLE) เช่นมีทางลาดหรือไม่ ห้องน้ำมีราวจับหรือไม่ ทางเท้าข้ามถนนได้สบมุมให้ขึ้นได้สะดวกหรือไม่ เป็นต้น รวมทั้งสิทธิทางการศึกษาทางการเมืองต่าง ๆ ต้องเปิดกว้างให้คนพิการได้มีโอกาสเข้าร่วมตามความสามารถของคนพิการ ไม่ใช่ตามความคาดเดาของผู้เขียนกฎระเบียบข้อบังคับที่ไม่ใช่ และไม่คุ้นกับความสามารถ และไม่สามารถของคนพิการ

หลังจากที่ได้ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ แก่คนพิการทั้ง 4 ขั้นตามสูตรแล้วหากคนพิการนั้นยังไม่มีโอกาสได้เข้าทำงาน หรือมีงานทำเป็นพลเมืองผู้ผลิต (PRODUCTIVE PEOPLE) แล้วละก็การลงทุนค่าใช้จ่ายทั้งหลาย ในการฟื้นฟูสมรรถภาพจะเป็นการสูญเปล่าโดยสิ้นเชิง เพราะฉะนั้นการได้มีโอกาสทำงาน (JOB OPPORTUNITIES) จึงเป็นการวัดผลของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยปริยาย

การทำงานของคนพิการอาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. <u>ทำธุรกิจของตัวเอง</u> (SELF - EMPLOYMENT) ได้แก่การที่คนพิการจัดการหากินด้วยตนเอง เช่น รับตัดเย็บเสื้อผ้าอยู่ที่บ้าน ทำเกษตรกรรมในที่ของตัวเอง ค้าขาย ดูหมอดูขายลอตเตอรี่ เป็นต้น งานประเภทนี้เป็นกลุ่มใหญ่ของงานที่คนพิการได้ทำ เพราะไม่มีโอกาสทางอื่น คนพิการที่จะทำแบบนี้ได้ต้องปากกัดตีนถีบและมีความสามารถเฉพาะตัวเหมาะสำหรับผู้ที่ยังพอเคลื่อนที่เดินทางได้

2. <u>ทำงานในโรงงานอารักษ์</u> (SHELTERED EMPLOYMENT) เหมาะสำหรับผู้พิการที่ไม่สามารถเคลื่อนที่เดินทางไปข้างนอกได้สะดวก มีอยู่ 2-3 แห่งในประเทศไทย มักไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดการจัดการที่ดี องค์กรไม่มีความคล่องตัวทางธุรกิจความสามารถเฉพาะตัวของคนพิการไม่มาก ทำให้โรงงานแบบนี้พึ่งตัวเองไม่ได้ต้องมีเงินสนับสนุนอยู่ แต่ก็ยังจำเป็นต้องมีไว้สำหรับคนพิการกลุ่มหนึ่ง และเพื่อเป็นการสาธิตการทำงานของคนพิการ ถ้าเพิ่มคุณภาพของผู้จัดการให้เป็นนักธุรกิจ นักการตลาดแล้วโอกาสที่จะพึ่งตัวเองได้มีอย่างมาก

3. <u>การเข้าทำงานในตลาดแรงงานทั่วไป</u> (OPEN LABOUR MARKET) การได้ทำงานแบบนี้เป็นยอดปรารถนาของคนพิการทั่วไป เพราะได้มีโอกาสทำงานเทียมบ่าเทียมไหล่กับคนปกติในสำนักงานและโรงงานต่าง ๆ อย่างสมศักดิ์ศรี คนพิการจะมีความรู้สึกเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ แต่โอกาสเช่นนี้มีน้อยมาก เท่าที่เห็นมีปรากฏอยู่มักจะเป็นความกรุณาของนายจ้างเป็นราย ๆ ไปไม่ได้มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ทางราชการแม้จะมีการแก้กฎ กพ. ให้โอกาสคนพิการเข้าทำงานได้แต่มักจะถูกปฏิเสธด้วยเหตุผลต่าง ๆ นานา หรืออย่างเก่งก็ไปตกม้าตายที่สัมภาษณ์ที่รอดจากปากเหยี่ยวปากกาได้ทำงานอย่างสมศักดิ์ศรีมีอยู่ไม่กี่ 10 คน หนทางที่จะประสบผลสำเร็จในจุดนี้คงไม่ใช่มาตรการขอความเห็นใจจากนายจ้าง แต่คงต้องเป็นมาตรการทางกฎหมาย ที่จะกระจายความมั่งคั่งของสังคมไปยังคนทุกหมู่เหล่า มาตรการทางกฎหมายนี้เราเรียกว่า การจ้างงานคนพิการในระบบอัตราส่วน (QUOTA SYSTEM)

<u>การจ้างงานคนพิการในระบบอัตราส่วน</u>

มาตรการนี้ได้มีการถกเถียง ต่อต้านพอสมควรในหลายรูปแบบทั้งจากตัวสภานายจ้างเอง

ผู้ใหญ่บางคนในวงการทั้งไทย และต่างประเทศ จนไม่น่าเชื่อว่าจะมีกระแสต้านจริงจังถึงขนาดนั้น แต่อย่างไรก็ตามผลจากการสู้อย่างดึงดัน และหัวชนฝาของกรรมการสภาคนพิการฯ ในที่ประชุมร่างพ.ร.บ.คนพิการฯ มาตรการนี้ก็ได้รับการยอมรับและเห็นใจจากคณะกรรมการร่างพ.ร.บ. บุคคลหนึ่งที่ผู้เขียนต้องขอบันทึกไว้ในเป็นประวัติศาสตร์ต่อคนพิการ ซึ่งจะมีโอกาสได้ลืมตาอ้าปากเป็นมนุษย์สมบูรณ์กับเขาบ้าง คือ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล ที่ปรึกษากฎหมายของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นผู้คลบันดาลให้หลักการนี้ผ่านตลอดทั้งระดับกรรมการร่างฯ และระดับกรรมการพิจารณากฎหมายของกระทรวง ทั้ง ๆ ที่ตำแหน่งนี้ในอดีตเป็นบุคคลสำคัญที่ให้ข้อคิดเห็นข้อสังเกตบางประการ จนกระทั่งกฎหมายออกไม่ได้ แต่สำหรับ ดร.ไพศิษฐ์ฯ ที่ปรึกษากฎหมายคนปัจจุบัน (2533) ท่านมีความรอบรู้ในเรื่องกฎหมายของคนพิการในต่างประเทศ ท่านมีทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ และมีความคิดกว้างไกลจิตใจไม่คับแคบหลักการเรื่อง การจ้างงานคนพิการในระบบอัตราส่วน จึงได้รับการยอมรับบรรจุไว้ในร่างพ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ดังนี้

มาตรา 17 เพื่อเป็นการคุ้มครอง และสงเคราะห์คนพิการ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง

(2) กำหนดให้นายจ้างหรือสถานประกอบการของรัฐ หรือสถานประกอบการของเอกชนรับคนพิการเข้าทำงาน ในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างอื่น

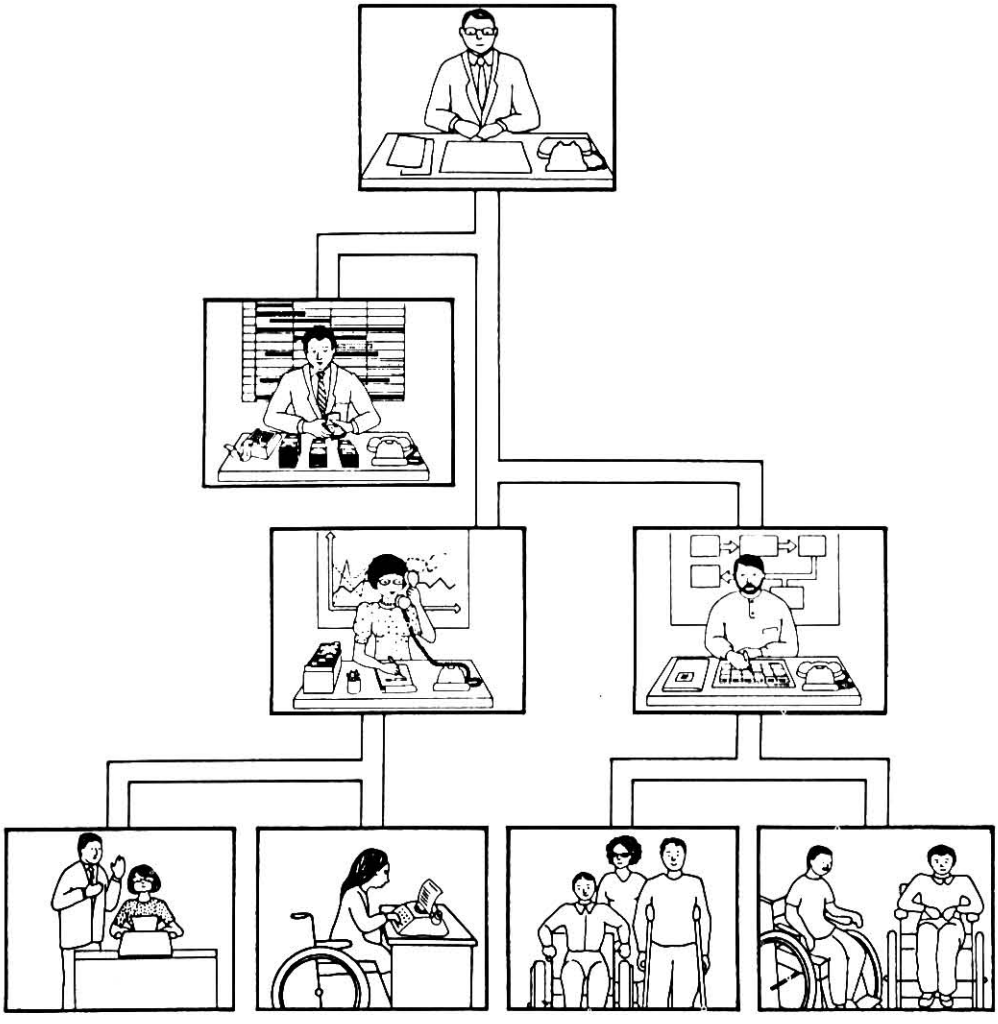
มาตรา 18 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 10 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตราการทางกฎหมายนี้ ทางนายจ้างบางรายคงไม่เห็นด้วยนัก โดยเฉพาะนายจ้างที่สามารถกินข้าวมื้อละแสนได้ ย่อมไม่เข้าใจปัญหาของคนพิการ เขาต้องการให้เมื่ออยากจะให้ แต่ไม่อยากจะต้องให้เพราะหลักการแบ่งเฉลี่ยความมั่งคั่งในสังคม เขาไม่ต้องการที่จะลดค่าข้าวจากมื้อละแสนเหลือเพียงมื้อละเก้าหมื่น เพื่อคนพิการที่มีความรู้ความสามารถจะมีโอกาสได้ทำงานเพิ่มอีกสักคนสองคน แต่อย่างไรก็ตามมาตรการทางกฎหมายคงไม่ต้องรอรับการยอมรับหรือการอนุมัติจากสภานายจ้าง หากเป็นสภานิติบัญญัติมากกว่า ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนราษฎรมากกว่า หลักการนี้พรรคการเมืองหลายพรรคได้ยอมรับแล้ว ถ้าหากร่างพ.ร.บ.นี้เข้าสภาผู้แทนราษฎร เราก็จะยอมรับโดยดุษณีเพราะได้ทำถึงที่สุดแล้ว คนพิการเป็นพลเมืองที่ยอมรับคำตัดสินของผู้แทนราษฎรว่าจะกำหนดขอบเขตความเอื้ออาทรต่อคนพิการ ซึ่งเป็นพลเมืองของรัฐอย่างไร

หากกฎหมายนี้ผ่านสภาฯ มาใช้บังคับจริงๆ ขอนายจ้าง หรือสถานประกอบการอย่ากังวลหรือวิตกจนเกินเหตุ ที่จะต้องมีคนพิการเข้ามาร่วมสังคมแรงงานกับท่าน เพราะอันที่จริงถ้าท่านคุ้นกับพวกเรามันก็ไม่มีอะไรเลวร้ายอย่างที่คิด อีกอย่างหนึ่งมาตรการนี้ก็ยังไม่ได้ใช้บังคับทันที ต้องออกมาเป็นกฎกระทรวงก่อนซึ่งก็คงจะต้องกำหนดคุณสมบัติ ความสามารถของคนพิการที่จะส่งออกไปสู่ตลาดแรงงาน คนพิการทุกคนที่ไม่มีคุณภาพพอคงไม่ถูกส่งออกไปรบกวนสังคม และในทำนองเดียวกัน มาตรการทางกฎหมายนี้ก็จะเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานที่ให้การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทุกขั้นตอนทั้งของรัฐ และเอกชนได้เร่งพัฒนาความรู้ ความสามารถของคนพิการให้เข้ามาตรฐานที่จะกำหนดไว้ในกฎกระทรวง เพื่อไม่ให้เป็นภาระต่อนายจ้าง ที่จะไปเอาแต่เงินเดือนค่าจ้างท่าเดียวโดยไม่มีผลงานตอบแทน ถ้าฝ่ายฟื้นฟูฯ ทำได้จนถึงขั้นนั้น ภาระที่นายจ้างรับคนพิการเข้า

ทำงานก็จะไม่เป็นภาระอีกต่อไป เพราะคนพิการได้จ่ายแรงงานที่มีคุณภาพเป็นการตอบแทน

สำหรับนายจ้างที่มีลักษณะงานไม่เหมาะกับคนพิการจริง ๆ หรือทนดูคนพิการร่วมโลกร่วมสังคมไม่ได้ ท่านก็มีทางออกอยู่แล้วโดยส่งเงินสมทบเข้ากองทุนสงเคราะห์คนพิการ เพียงวันละ 45 บาท (ครึ่งหนึ่งของค่าแรงขั้นต่ำ) ซึ่งคงไม่ทำให้อาหารมื้อนั้นลดความอร่อยไปสักเท่าใด

งานกับบุคคลปัญญาอ่อน

ศรีเพ็ญ ถนัดหัตถกรรม *

การมีงานทำหรือมีอาชีพ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นคนปกติหรือคนพิการก็ตามเพราะการมีงานทำมีอาชีพหมายถึงการมีรายได้มีเงินทอง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว บุคคลอื่นและสังคมในที่สุด

ในสังคมไทยเรา คนพิการยังถูกมองข้ามความสามารถไปไม่น้อย หากคนพิการได้รับการพัฒนาด้านแรงงานให้ถูกทางจะทำให้แรงงานของเขาเหล่านี้มีคุณค่า และมีประโยชน์เป็นอันมาก ทัศนคติของสังคมไทยยังมองคนพิการไม่ถูกต้องทำให้คนพิการหมดโอกาสในการทำงาน ทั้งนี้นายจ้างหรือเจ้าของกิจการจะมองว่า "ความพิการ" เป็นอุปสรรคในการทำงาน แรงงานจากคนพิการไม่คุ้มค่าและอาจสร้างปัญหาต่อไปได้ บางครั้งถูกล้อเลียน ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมและไม่ให้เขาแสดงความสามารถจึงทำให้คนพิการไม่ได้รับการเหลียวแลจากสังคมเท่าที่ควร หมดโอกาสในการมีงานทำหรือมีอาชีพ

บุคคลปัญญาอ่อนนับว่าเป็นผู้โชคร้ายกว่าคนพิการประเภทอื่น ถูกมองว่าทำอะไรไม่ได้เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคมซึ่งอันที่จริงแล้วความคิดคำนึงเช่นนี้เป็นทัศนคติและมองคนพิการในทางที่ผิดความจริงแล้วบุคคลปัญญาอ่อนสามารถเรียนรู้ได้ ฝึกอบรมได้ และฝึกอาชีพได้ ถ้าเขาได้รับการฝึกสอนในเรื่องการทำงานและก็จะทำงานได้ตามความสามารถของเขาเพียงแต่ในบางรายจะต้องมีผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำในการจัดหาอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถตามระดับสติปัญญาของเขา

ในการจัดหางานให้บุคคลปัญญาอ่อนจึงต้องคำนึงถึง :-

1. ความสามารถ อุปนิสัย ลักษณะการทำงาน

2. ต้องศึกษาปัญหาทางกายภาพหรือลักษณะที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน

3. ชี้แจงถึงระดับความสามารถของบุคคลปัญญาอ่อนต่อนายจ้าง หรือเจ้าของกิจการให้เข้าใจ นอกจากนี้จะต้องติดตามผล ดูความก้าวหน้าหรือปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อนำมาพิจารณาแก้ไข งานที่บุคคลปัญญาอ่อนสามารถทำได้ เช่น

- เย็บปักถักร้อย เย็บจักร ที่ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก
- เรียงตัวอักษรลงบล็อก
- งานเกษตรกรรมต่าง ๆ ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์
- ลูกมือช่างปูน ช่างไม้
- ลูกมือในปั๊มน้ำมัน
- งานเสริฟอาหาร หรือทำงานในร้านอาหาร, ค้าขาย
- ลูกจ้างทำความสะอาด
- งานให้บริการรับใช้ต่าง ๆ
- ฯลฯ

จากการติดตามผลของฝ่ายสังคมสงเคราะห์โรงพยาบาลราชานุกูล ของบุคคลปัญญาอ่อนที่เคยรับการฝึกอบรมในโรงพยาบาล และออกไปประกอบอาชีพร้อยละ 61.82 ของการทำงาน เป็นงานให้บริการซึ่งใช้ความรู้ความสามารถน้อยตามขีดจำกัดของบุคคลปัญญาอ่อน

* นักสังคมสงเคราะห์โรงพยาบาลราชานุกูล

บุคคลปัญญาอ่อนแม้จะได้รับการฝึกอาชีพมาแล้ว ก็ไม่สามารถเข้าไปแข่งขันกับผู้อื่นในตลาดแรงงานได้เพราะนายจ้างหรือเจ้าของกิจการจะเลือกสรรผู้ที่ทำงานเก่งที่สุด ดีที่สุด สามารถทำงานได้หลายอย่าง ในขณะเดียวกันเพื่อให้ได้ผลผลิตมากที่สุด เช่น ถ้าเป็นช่างไม้ ต้องเลื่อยไม้ กลึงไม้ ไสกบได้ แต่บุคคลปัญญาอ่อนไม่สามารถทำงานหลาย ๆ อย่างได้ จำเป็นต้องทำอย่างใดอย่างหนึ่งเนื่องจากระดับความสามารถหรือเชาวน์ปัญญามีจำกัด และนอกจากความสามารถในการทำงานแล้ว ยังต้องคำนึงถึงสังคมแวดล้อมของบุคคลปัญญาอ่อนด้วย เช่น ผู้ปกครอง ญาติ นายจ้าง เพื่อนร่วมงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย สังคมแวดล้อมควรให้ความสนับสนุนมองเห็นคุณค่าความสำคัญในการทำงานของบุคคลปัญญาอ่อนการเอาใจใส่ดูแล ให้คำแนะนำ การมีเมตตากรุณาการยอมรับสภาพของบุคคลปัญญาอ่อน จะเป็นแรงสนับสนุนให้บุคคลปัญญาอ่อนสามารถทำงานได้

เท่าที่ปรากฏส่วนใหญ่บุคคลปัญญาอ่อนจะทำงานอยู่ในหมู่เครือญาติ รายได้ค่อนข้างต่ำมาก ดังนั้นการทำงานของบุคคลปัญญาอ่อน ยังต้องการความอุปถัมภ์ แนะนำ ดูแล และความเข้าใจจากบุคคลทั่วไป เพราะบุคคลปัญญาอ่อนมีความคิดอ่าน การตัดสินใจ หรือวิจารณญาณในการทำงานการปรับตัวอยู่ในสังคมได้น้อย

ดังนั้นนายจ้าง หรือเจ้าของกิจการต่าง ๆ หากมีทัศนคติ และมีความเข้าใจบุคคลปัญญาอ่อนเป็นอย่างดีแล้ว สามารถให้โอกาสแก่บุคคลปัญญาอ่อนได้เข้าทำงานบ้างก็จะมีส่วนช่วยให้เขาเหล่านั้นมีงานทำ มีอาชีพ มีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า ไม่เป็นภาระต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติในที่สุด

งานฝีมือของบุคคลปัญญาอ่อน

ACCESS วิถีสู่โลกกว้าง

จุรีรัตน์ ผ่องแผ้ว*

มนุษย์มีสัญชาติญาณที่จะต้องอยู่อาศัยรวมกลุ่มกันเป็นหมู่ เป็นเหล่า เป็นพวก ด้วยความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงาน เพราะไม่มีผู้ใดจะสามารถอยู่ตามลำพังคนเดียวได้ จึงต้องสร้างกลุ่ม สร้างพวกของตนขึ้นมา และต่อมาได้มีการพัฒนามาเรื่อย ๆ จากระบบครอบครัว มาเป็นสังคม เป็นประเทศในที่สุด มนุษย์จึงได้ชื่อว่าเป็น "สัตว์สังคม" โดยธรรมชาติ แต่ก็มีมนุษย์บางพวกที่ถูกกีดกันออกไปจากสังคม ไม่สามารถจะเข้ามามีสิทธิ มีส่วนร่วมในภาระหน้าที่ หรือร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากพวกเขามีความผิดแผกแตกต่างจากบุคคลทั่ว ๆ ไปในสังคม บุคคลพวกนี้ถูกมองว่าเป็นผู้ไร้ความสามารถ ไร้ประโยชน์ เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม และถูกขนานนามว่า **"คนพิการ"** (Disabled)

คนพิการได้ถูกทอดทิ้งละเลยจากสังคม มาเป็นระยะเวลาหลายทศวรรษ จนกระทั่งองค์การสหประชาชาติได้ตระหนักถึงปัญหาที่ว่า จำนวนประชากรพิการของโลกได้ทวีจำนวนมากขึ้นทุกที ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศด้อยพัฒนา และประเทศที่กำลังพัฒนา โดยประมาณการว่าจำนวนประชากรพิการทั่วโลกมีถึง 10% ของจำนวนประชากรโลก หรือประมาณกว่า 500 ล้านคน คนพิการเหล่านี้คงจะได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในความเป็นคนทัดเทียมกับบุคคลปรกติอื่น ๆ ดังนั้นในปี พ.ศ.2524 องค์การสหประชาชาติจึงได้ประกาศให้เป็น **"ปีคนพิการสากล"** โดยมีเจตนารมณ์มุ่งเน้นให้มีการดำเนินการในเรื่องสำคัญ 3 ประการคือ การป้องกันความพิการเป็นประการแรก ประการต่อมาคือ การฟื้นฟูสมรรถภาพ และประการสุดท้ายคือ การเข้ามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และความเสมอภาคทางโอกาสในสังคม องค์การสหประชาชาติได้กำหนดแผนการดำเนินการ เพื่อส่งเสริมให้บรรลุตามเจตนารมณ์ดังกล่าว โดยการวางแผนโลกระยะยาว เพื่อการดำเนินการเกี่ยวกับคนพิการ โดยกำหนดให้ปี พ.ศ. 2526-2535 เป็น **"ทศวรรษคนพิการ"** และได้ประกาศขอร้อง ขอความร่วมมือจากประเทศสมาชิกให้ดำเนินการตามแผนงานโลกที่ได้กำหนดไว้ด้วย

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นภาคีขององค์การสหประชาชาติ ได้ร่วมมือดำเนินการตามแผนโลก ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งในเรื่อง การป้องกันความพิการ แต่ในเรื่องของแผนงานฟื้นฟูสมรรถภาพ และการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และความเสมอภาคในสังคมนั้น ควรจะต้องยอมรับความเป็นจริงที่ว่า ยังห่างไกลจากความสำเร็จยิ่งนัก ทั้งนี้ก็เพราะขาดมาตรการหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนในทางปฏิบัติและขาดองค์กรกลางผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน และเป็นผู้ประสานงาน ด้วยประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใด ๆ ที่เกี่ยวกับคนพิการเลย ดังนั้นคนพิการ องค์กรของคนพิการ และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการจึงได้ร่วมมือกันรณรงค์เรียกร้องให้ประกาศใช้ **"กฎหมายเพื่อคนพิการ"** โดยมีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการและความเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของคนพิการที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้นนั้นก็คือเรื่อง "ACCESS"

* อาจารย์ประจำสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

"ACCESS" คืออะไร มีความสำคัญอย่างไร?

การที่คนพิการจะสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าในสังคมได้นั้น จำเป็นจะต้องได้รับความช่วยเหลือ เอื้ออำนวยความสะดวกจากสังคมบ้าง สังคมควรตระหนักว่า " คนพิการมีความต้องการพิเศษบางประการที่ควรจะได้รับการตอบสนอง " เพื่อที่คนพิการจะได้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างเต็มที่และเสมอภาคตามสิทธิมนุษยชน โดยปราศจากการถูกกีดกัน หรือการถูกเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุด้วยความพิการ ตัวอย่างเช่น บุคคลทุก ๆ คนมีสิทธิที่จะใช้บริการขนส่งมวลชนทางบก เช่น รถเมล์ รถไฟ แต่คนพิการที่ตาบอดและใช้สุนัขนำทาง ไม่สามารถใช้บริการรถเมล์ รถไฟได้ เพราะมีระเบียบห้ามนำสุนัขขึ้นรถดังกล่าว ในกรณีของคนพิการทางร่างกายที่ต้องใช้รถเข็น (wheelchair) ก็ไม่สามารถขึ้นรถเมล์ รถไฟได้ เพราะมีอุปสรรคที่บันได และประตูทางขึ้นลงแคบ รถเข็นสำหรับคนพิการเข้าไม่ได้ ดังนั้นบริการขนส่งมวลชนทางบกจึงไม่ **access** สำหรับคนร่างกายพิการ แต่ถ้ามีการแก้ไขปรับปรุงเพียงเล็กน้อยที่ประตูทางขึ้นลง หรือการแก้ไขระเบียบบางประการ คนพิการก็จะสามารถร่วมใช้บริการดังกล่าวได้

Access มีคำแปลเป็นภาษาไทยได้หลายอย่างเช่น แปลว่า วิถีทาง หรือวิธีการในการเข้าใช้ประโยชน์ สิทธิในการเข้าใช้ ความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ต่าง ๆ หรือความสามารถที่จะเข้าไปถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

Access หรือ Accessibility จึงมีความหมายว่า สภาวะแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคม และทางจิตวิทยาที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและโอกาสแก่คนทุก ๆ คนทัดเทียมกัน Access จึงมิได้หมายถึงแค่ทางลาด (ramp) หรือห้องน้ำพิเศษสำหรับคนพิการเท่านั้น แต่หมายรวมถึง สิทธิในการที่จะได้รับทราบข่าวสารข้อมูลสำหรับกรณีคนหูหนวกและคนตาบอด หรือสิทธิที่จะได้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนสำหรับเด็กพิการทุกประเภทด้วย

Access จึงเป็นเป้าหมายในการเคลื่อนไหวของคนพิการ โดยเฉพาะในเรื่องที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. Access ในด้านการศึกษา

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยสิทธิ เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับบริการด้านการศึกษาภาคบังคับจากรัฐ ไม่ว่าเด็กผู้นั้นจะอยู่ที่ไหน เป็นอย่างไร ยากดีมีจนแค่ไหน แต่ในความเป็นจริงนั้น เด็กพิการส่วนใหญ่ประมาณกว่า 95% ไม่ได้รับบริการด้านการศึกษาภาคบังคับ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนไม่ access สำหรับเด็กพิการ เช่น โรงเรียนอยู่ห่างไกลจากบ้าน เด็กพิการไม่สามารถเดินทางไปโรงเรียนตามลำพังได้ หรือด้านอาคารสถานที่เป็นอุปสรรค คือ ตัวอาคารมีบันไดสูง ห้องเรียนอยู่ชั้นบน ห้องน้ำ ห้องสุขาไม่สะดวก ทำให้เด็กร่างกายพิการไม่สามารถเข้าใช้ได้ การขาดแคลนบุคลากรและอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ในกรณีของเด็กตาบอดและเด็กหูหนวก จำเป็นต้องมีครูและอุปกรณ์พิเศษช่วย เช่น หนังสืออักษรเบรลล์ เทป เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องช่วยฟัง ครูที่รู้ภาษามือ เป็นต้น ในบางกรณีด้านอาคารสถานที่อาจจะไม่เป็นอุปสรรค แต่ทัศนคติของครู อาจารย์ และนักเรียน ที่มีต่อเด็กพิการที่เป็นไปในทางลบ เช่น การแสดงอาการรังเกียจ การดูถูกเหยียดหยาม หรือการล้อเลียน ก็เป็นอุปสรรคขัดขวางกีดกันเด็กพิการ ทำให้โรงเรียนนั้น ๆ ไม่ access สำหรับเด็กพิการ

2. Access ในด้านการทำงาน

ในที่นี้หมายถึงสิทธิในการมีงานทำเช่นเดียว

กับบุคคลปรกติ โดยไม่ถูกกีดกันแบ่งแยก ด้วยเหตุแห่งความพิการ ความไม่เอื้ออำนวยด้านอาคารสถานที่หรืออื่น ๆ ซึ่งหมายรวมถึงสิทธิในการเข้ารับการฝึกอบรม ฝึกอาชีพที่เหมาะสม เพื่อโอกาสที่ดีกว่าในการทำงานด้วย ดังนั้นตัวอาคารสถานที่ทำงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ โรงงานอุตสาหกรรม บริษัทใหญ่ ๆ และธนาคารต่าง ๆ ควรจะต้องคำนึงถึงคนพิการด้วย ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ทางลาด ลิฟท์ ประตูควรมีขนาดกว้างพอที่คนพิการที่ใช้กายอุปกรณ์สามารถผ่านเข้าออกได้สะดวก คือ ความกว้างของประตูประมาณ 80-100 เซนติเมตร ไม่ควรจะใช้ประตูหมุน ควรมีห้องน้ำอย่างน้อยหนึ่งห้องที่ประตูมีความกว้างพอที่รถเข็นคนพิการ (wheel-chair) จะเข้าไปได้ ควรจะมีราวเกาะยึดช่วยในการพยุงตัว สำหรับอาคารที่ทำการสูง ๆ ลิฟท์ควรจะมีอักษรเบรลล์กำกับปุ่มบังคับลิฟท์ด้วย และควรจะมีเสียงบอกเมื่อหยุดตามชั้นต่าง ๆ เพื่อความสะดวกและปลอดภัยสำหรับคนตาบอด

- รูปแบบทางสถาปัตยกรรมของสถานประกอบการขนาดใหญ่ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ธนาคาร ไม่ควรจะเป็นอุปสรรคขัดขวางการทำงานของคนพิการ ตรงกันข้ามควรจะเอื้ออำนวยความสะดวกในการทำงาน และการเข้าใช้ร่วมของผู้พิการด้วย เช่น ด้านหน้าตัวอาคารที่เป็นทางขึ้น-ลง ถ้าเป็นบันได ควรจะมีทางลาดหรือราวเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกและปลอดภัยมิใช่แต่คนพิการเท่านั้น คนชรา หรือสตรีมีครรภ์ก็สามารถใช้ร่วมได้ เพื่อความปลอดภัย

- สวัสดิการด้านที่พักอาศัย ที่นายจ้างจัดหาให้แก่ลูกจ้าง ควรจะคำนึงถึงลูกจ้างที่พิการด้วย

3. Access ในทางสังคม

การที่คนพิการจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างเต็มที่และเสมอภาคทัดเทียมบุคคลปรกติอื่น ๆ นั้น จำเป็นจะต้องมีองค์ประกอบหลายประการเป็นเครื่องส่งเสริม และสนับสนุน ทั้งในด้านส่วนตัวของผู้พิการ คือ ต้องมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทางด้านร่างกาย ต้องแข็งแรงพอที่จะช่วยเหลือตนเองได้ มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานหาเลี้ยงตนเองได้ มีความพร้อมทางใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคม ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ในส่วนของสังคมก็ต้องพร้อมที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการให้ได้ใช้สิทธิทัดเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 สิทธิในการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทุกคนมีสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งและออกเสียงเลือกตั้ง ถ้ามีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่ในทางปฏิบัติคนพิการจะถูกละเลยสิทธิ และไม่สามารถใช้สิทธิได้ เช่น คนตาบอดไม่สามารถใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ เพราะบัตรลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นตัวอักษรธรรมดา มิใช่ตัวอักษรนูนที่เรียกว่า อักษรเบรลล์ที่คนตาบอดสามารถอ่านได้ คนร่างกายพิการที่ต้องใช้รถเข็นก็ประสบปัญหาในการไปใช้สิทธิลงคะแนน เพราะคูหาเลือกตั้งมักจะเล็กและแคบรถเข็นเข้าไปไม่ได้ หรือสถานที่เลือกตั้งไม่สะดวก ต้องขึ้นบันได เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถือว่าไม่ access สำหรับคนพิการในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3.2 สิทธิในการเดินทาง และใช้บริการขนส่งสาธารณะต่าง ๆ คนพิการก็เช่นเดียวกับคนปรกติอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นจะต้องเดินทางออกนอกบ้าน เพื่อประกอบอาชีพ หรือกระทำกิจธุระต่าง ๆ แต่คนพิการต้องประสบปัญหาในการเดินทางอยู่เสมอ ๆ ต้องเผชิญอุปสรรคต่าง ๆ หรือ

บางครั้งอาจเกิดอันตรายได้ ดังเช่นในเรื่องที่ถนนและทางเท้ามีความสูงแตกต่างกัน เป็นมุมหัก ไม่มีทางลาด ฝาท่อระบายน้ำเปิด ทางเดินเท้าแคบเป็นอุปสรรคสำหรับคนที่ร่างกายพิการและผู้ที่ใช้รถเข็น หรือคนตาบอด เพราะจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ หลังคาหรือมู่ลี่ที่ยื่นเข้ามาในทางเท้าก็เป็นอันตรายสำหรับคนตาบอด ทางข้ามถนนไม่มีสัญญาณเสียง ทำให้คนตาบอดไม่ access

นอกจากนี้บริการขนส่งสาธารณะต่าง ๆ ทั้งรถเมล์ รถไฟ และเรือ ไม่เอื้ออำนวยประโยชน์ในการร่วมใช้ของคนพิการ รถเมล์และรถไฟมีบันไดและช่องประตูแคบ คนพิการที่ใช้รถเข็นไม่สามารถขึ้นลงได้ ทั้งรถเมล์และรถไฟไม่ยินยอมให้สุนัขนำทางของคนตาบอดขึ้นรถ จึงเป็นปัญหาสำหรับคนตาพิการ และบ่อยครั้งที่คนขับรถเมล์ไม่ยอมจอดรับคนพิการ สำหรับการใช้บริการเรือยิ่งเป็นสิ่งที่ไม่ access อย่างยิ่งสำหรับคนพิการทางร่างกายและคนตาบอด เพราะท่าเรือแคบ ทางขึ้นลงไม่ปลอดภัย เมื่อผู้พิการทางร่างกายที่ใช้รถเข็นจะใช้บริการรถแท็กซี่ก็ไม่ access อีก เพราะในปัจจุบันรถแท็กซี่ส่วนมากใช้แก๊ส ทำให้ช่องใส่ของหลังรถแคบ ไม่สามารถใส่รถเข็นของคนพิการได้ คนขับแท็กซี่บางคนก็ไม่เต็มใจรับคนพิการ ไม่มีน้ำใจช่วยเหลือในการช่วยยกรถหรือพับรถเก็บท้ายรถแท็กซี่ เป็นต้น

เมื่อมีความจำเป็นต้องเดินทาง และไม่สามารถใช้บริการขนส่งสาธารณะได้ ผู้พิการทางร่างกายจึงต้องพึ่งพาตนเอง โดยการปรับปรุงและดัดแปลงยานพาหนะทั้งรถสามล้อ รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ให้เหมาะสมกับสภาพความพิการ เพื่อที่จะสามารถขับขี่ไปได้ด้วยตนเอง แต่ก็ต้องเผชิญอุปสรรคในด้านกฎหมาย มีปัญหาในเรื่องการจดทะเบียนรถ จึงกลายเป็นรถที่แล่นในท้องถนนอย่างผิดกฎหมาย คนพิการบางคนก็ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำใบขับขี่ ดังนั้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุทั้ง ๆ ที่มิใช่เป็นฝ่ายผิด แต่ก็ต้องเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ถูกปรับ ถูกจับ ถูกรีดไถจากเจ้าหน้าที่ หรือไม่ก็กลายเป็นผู้กระทำผิด เป็นต้น

3.3 สิทธิในการเข้าใช้อาคารสถานที่ราชการ เอกชนที่ให้บริการสาธารณะ สถานศึกษา เช่น โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย สนามกีฬา สถานพักผ่อนหย่อนใจ และศูนย์การค้าต่าง ๆ รวมทั้งที่จอดรถสาธารณะควรจะเอื้ออำนวยความสะดวกในการใช้ร่วมของคนพิการด้วย เช่น ควรจะมีลิฟท์ มีทางลาดสำหรับสถานที่ที่เป็นบันได หรือทางต่างระดับ ประตูในตัวอาคารควรมีความกว้างอย่างต่ำ 80 เซนติเมตร รวมทั้งประตูลิฟท์ด้วย ทางลาดหรือทางเดินเท้าควรมีความกว้างอย่างต่ำ 1.20 เมตร ไม่ควรใช้ประตูหมุน เครื่องหมายบอกความสำคัญต่างๆ และเครื่องหมายเตือนภัย ควรอยู่ในที่ที่เห็นได้ง่าย และมีสีเด่นชัดเจน เพื่อผู้ที่มีความบกพร่องทางสายตาจะสามารถเห็นได้ ในกรณีของโรงแรมควรจะมีห้องน้ำห้องสุขาที่มีความกว้างพอที่รถเข็นของคนพิการจะเข้าไปใช้ได้ ห้องพักในโรงแรมใหญ่ ๆ ควรจัดทำห้องเฉพาะสำหรับให้บริการแก่คนพิการ เช่นห้องที่มีประตูกว้างพอที่รถเข็นจะเข้าออกได้สะดวก กริ่งประตูนอกจากจะเป็นเสียงแล้ว ควรจะเป็นสัญญาณไฟด้วย เพื่อผู้พิการทางหูจะได้ทราบเมื่อมีผู้มาเคาะประตู หรือเมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น

3.4 สิทธิในการได้รับทราบข่าวสาร ข้อมูล และบริการต่าง ๆ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ เช่น ในกรณีของคนหูหนวกจะถูกละเลย และไม่ได้รับบริการด้านข่าวสารข้อมูลจากสื่อทางวิทยุ และโทรทัศน์ เพราะคนหูหนวกมีภาษาเฉพาะในการติดต่อสื่อสารกัน คือ "ภาษามือ" (Sign Language) คนปรกติแทบจะไม่รู้จักหรือเข้าใจภาษานี้ ดังนั้นคนหูหนวกจึงต้องมี "ล่าม" เป็นผู้แปลถ้อยคำถ่ายทอดให้เกิดความเข้าใจระหว่าง

คนหูหนวกและคนหูดี ล่ามจึงเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งที่จะต้องมีสำหรับคนหูหนวก มิฉะนั้นคนหูหนวกจะไม่สามารถสื่อสารกับคนปรกติได้ โทรศัพท์ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่ access สำหรับคนหูหนวก แต่ในปัจจุบันในประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น หรือประเทศในยุโรป คนหูหนวกสามารถใช้โทรศัพท์ได้โดยใช้ Telecommunication devices for the deaf - TDD โดยใช้เครื่องนี้พิมพ์ข้อความที่ต้องการพูด แล้วเครื่องจะแปลงสัญญาณเพื่อส่งไปทางโทรศัพท์ ไปสู่ผู้ที่มีอุปกรณ์เช่นนี้อยู่ก็จะสามารถสื่อสารกันได้

ในกรณีของคนตาบอดสิ่งพิมพ์ธรรมดาทุกประเภทเป็นสิ่งที่ไม่ access ดังนั้นในเรื่องที่มีความสำคัญ ๆ ควรจะจัดทำเป็นอักษรเบรลล์ เพื่อเผยแพร่ให้คนตาบอด ได้รับทราบข่าวสารข้อมูลนั้น ๆ

ดังที่ได้กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นชัดเจนว่า Access มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมของคนพิการ ดังนั้น Access จึงเป็นเป้าหมายเบื้องต้นในการรณรงค์เพื่อสิทธิของคนพิการทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้มาก เพราะถือว่าถ้าอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการให้ได้รับบริการต่าง ๆ เท่าเทียมกับคนปรกติในสังคมแล้ว คนพิการจะสามารถพึ่งพาตนเองได้ และกลายมาเป็นกำลังผลิตส่วนหนึ่งของสังคม แทนที่จะต้องเป็นภาระแก่สังคม เพราะฉะนั้นประเทศต่าง ๆ ในทวีปอเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย และเอเชียบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ จึงมีกฎหมายใช้บังคับในเรื่อง Access ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ที่มีชื่อว่า "The Law of Enhance Mobility of Disabled Persons" ซึ่งบัญญัติในปี ค.ศ. 1983 มีใจความสำคัญคือ

มาตรา 1 เพื่อส่งเสริมและตระหนักถึงสิทธิของคนพิการในการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในสังคมและร่วมพัฒนาสังคมที่อาศัยอยู่ และได้รับโอกาสทัดเทียมกับประชากรอื่น ๆ ในสังคม ดังนั้นรัฐจะไม่ออกใบอนุญาตหรืออนุมัติให้ก่อสร้าง ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนแปลงอาคารสาธารณะ หรืออาคารเอกชนที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ สถานศึกษา ท่าอากาศยาน สนามกีฬา สถานพักผ่อน ที่อยู่อาศัย ศูนย์การค้า ที่จอดรถสาธารณะ สถานที่ทำงาน ที่สาธารณะ ถ้าเจ้าของหรือผู้ดำเนินการไม่ติดตั้ง ก่อสร้างหรือออกแบบให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อช่วยให้คนพิการเข้าร่วมใช้ไปมาสะดวกได้ ตัวอย่างเช่น ช่องทางเดิน ทางลาด ราว หรืออื่น ๆ ถ้าเป็นไปได้ให้สิ่งก่อสร้างที่มีอยู่แล้วที่ใช้เพื่อการสาธารณะ ให้เปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้คนพิการสามารถเข้าร่วมใช้ (access)

ถ้าในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตไปแล้วก่อนหน้านี้ ให้อนุโลมตามข้อบัญญัติในกฎหมายนี้ด้วย

Provided ในกรณีของสถานที่ราชการ ถนน ทางด่วน กระทรวงที่รับผิดชอบจะต้องดูแลจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งด้านการก่อสร้างและสถาปัตยกรรมให้แก่คนพิการด้วย

ในกรณีของที่จอดรถสาธารณะ ที่จอดรถของอาคารต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อการสาธารณะ เจ้าของหรือผู้ดำเนินการ จะต้องสงวนที่ซึ่งมีความสะดวกและเหมาะสมไว้ให้คนพิการ

มาตรา 2 ในกรณีของยวดยานพาหนะ สาธารณะ ควรจะติดโปสเตอร์หรือสติกเกอร์ในที่เปิดเผยให้สาธารณชนตระหนักถึงสิทธิของคนพิการและเข้าใจถึงความต้องการพิเศษ ของพวกเขา ควรออกแบบป้ายจอดรถเมล์พิเศษสำหรับคนพิการ การกีดกันขัดขวางคนพิการ ในการใช้บริการการขนส่งเป็นสิ่งผิดกฎหมาย

มาตรา 3 กระทรวงที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงคมนาคม ควรร่วมมือกับคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยคนพิการ เพื่อจัดทำการร่างกฎข้อบังคับเพื่อใช้กับกฎหมายฉบับนี้

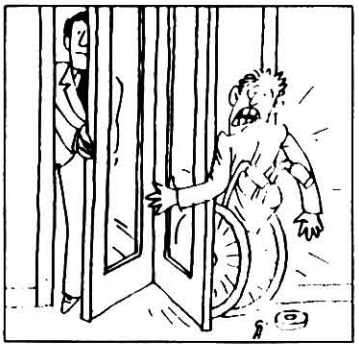
มาตรา 4 ผู้ใดละเมิดกฎหมายฉบับนี้หรือกฎหรือข้อบังคับที่ประกาศใช้โดยกฎหมายนี้จะต้องถูกลงโทษโดยการจำไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือนแต่ไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับระหว่าง 2,000-5,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามคำสั่ง ฯลฯ

บทสรุป

ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้เจริญก้าวหน้าไปมากทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมจนเป็นที่กล่าวกันว่า ประเทศไทยกำลังจะเป็น NIC แต่ความแตกต่างระหว่างชนชั้นในสังคมก็ยิ่งขยายห่างออกไปมากยิ่งขึ้น ระหว่างบุคคลที่ร่ำรวยกับผู้ยากไร้ ระหว่างผู้ได้เปรียบทางสังคม และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เช่น คนพิการ เป็นต้น ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่ผู้ที่ได้เปรียบทางสังคมควรจะเฉลี่ยผลประโยชน์ส่วนเกินให้กับผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาสบ้าง การให้ความสนใจช่วยเหลือเอื้ออำนวยประโยชน์แก่คนพิการ โดยคำนึงถึงการเข้าใช้ร่วมของคนพิการในด้านต่าง ๆ เพียงเล็กน้อยจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนก็จะส่งผลอย่างมหาศาลต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนพิการ จะทำให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้ไร้ประโยชน์เปลี่ยนมาเป็นกำลังผลิตหน่วยหนึ่งของสังคม เพียงแต่ให้ access ในทางสังคมแก่พวกเขาเท่านั้น คนพิการเหล่านี้ก็จะสามารถทำการงาน รับผิดชอบดูแลเลี้ยงดูตนและครอบครัวได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาใครไปตลอดชีวิต

ดังนั้น Access จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนพิการ เป็นเสมือนวิถีจากโลกแคบ ๆ สู่โลกกว้าง เป็นสิ่งที่ช่วยให้คนพิการมีความมั่นใจในตนเอง และรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งในสังคม มีสิทธิมีส่วนร่วมในสังคมเท่าเทียมกับคนปรกติอื่น ๆ มิใช่กอสวะในสังคมที่ลอยไปตามยถากรรมอีกต่อไป การจัดทำ access ให้แก่คนพิการก็ไม่ใช่สิ่งสิ้นเปลืองอะไรมากมายนัก ถ้าคำนึงถึงผลประโยชน์ในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่คนพิการก็ไม่ใช่สิ่งที่เหลือวิสัยที่จะเป็นไปได้และก็ไม่ใช่สิ่งฟุ่มเฟือยแต่เป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์มิใช่แต่เฉพาะคนพิการเท่านั้น แต่คนปรกติอื่น ๆ ก็มีส่วนที่จะได้รับประโยชน์ในการใช้ร่วมได้ด้วย

การเอาชนะอุปสรรคของคนหูหนวก

ดร.มลิวัลย์ ธรรมแสง*

บทนำ

เนื่องในวันงานที่ระลึกคนพิการได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งที่ 25 ดิฉันจึงขอฝากบทความนี้ เพื่อเตือนจิตสะกิดใจเพื่อนร่วมสังคมทั้งหลายถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมของเรา ที่คนหูหนวกหรือผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำนวนมาก กำลังเผชิญอยู่ในโลกเงียบของเขา เราในฐานะต่าง ๆ เช่น เป็นเพื่อนร่วมโลก ร่วมสังคม ร่วมโรงเรียน ร่วมครอบครัว ร่วมบิดามารดา กับคนเหล่านี้ควรจะได้สำเหนียกถึงปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้และหากเรามีโอกาสไม่ว่าจะเป็นทางตรง หรือทางอ้อม เราควรให้ความร่วมมือ เพื่อการแก้ไขปรับปรุงและเสริมคุณภาพชีวิตให้กับเพื่อนกลุ่มนี้ของเราบ้าง

อุปสรรคที่มองไม่เห็น

เรื่องราวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหรือสภาพทางนิเวศวิทยาที่เกี่ยวกับคนหูหนวกก็นับเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่ในประเทศไทยด้วยเหตุผล 2 ประการคือ สภาพหูหนวกเป็นความพิการที่มองไม่เห็น ในประเทศไทยยังไม่มีสถิติจำนวนที่แน่นอนของคนพิการทางหู และในขณะเดียวกันประชาชนทั่วไปไม่ได้รับรู้ถึงสภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นอุปสรรค ที่กีดกั้นความสามารถของคนพิการประเภทต่าง ๆ แม้ความพิการที่เห็นได้ชัดเจน เช่น อุปสรรคในการเคลื่อนไหว และการเดินทางของผู้ที่ใช้เก้าอี้รถเข็น และผู้มีร่างกายพิการและตาบอด

ส่วนอุปสรรคของผู้ที่บกพร่องทางการได้ยินนั้นเป็นอุปสรรคที่มองไม่เห็น เพราะส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาด้านภาษาและการสื่อสาร ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญยิ่งในด้านการศึกษาและสังคม โดยทั่วไปแล้วคนที่บกพร่องทางการได้ยินจะรวมถึงผู้ที่สูญเสียการได้ยินน้อย (หูตึง) ไปจนถึงผู้ที่สูญเสียการได้ยินมาก จนกระทั่งไม่สามารถรับเสียงได้เลย (หูหนวก) ในประเทศสหรัฐอเมริกามีคนหูหนวกประมาณ 1.8 ล้านคน และคนหูตึงระดับต่าง ๆ ประมาณ 13.4 ล้านคน ส่วนประเทศไทยนั้นไม่มีสถิติที่แน่นอน สถิติจากการคาดคะเนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2524 พบว่าคนหูหนวกและเป็นใบ้มีประมาณ 63,450 คน คนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเหล่านี้มีระดับการได้ยินที่แตกต่างกันบางคนที่สูญเสียการได้ยินน้อยก็สามารถใช้การได้ยินที่เหลืออยู่ได้บ้าง โดยการใช้เครื่องช่วยฟัง ประกอบกับการฝึกอ่านริมฝีปาก

อุปสรรคสำคัญของผู้ที่สูญเสียการได้ยิน (คนหูตึงและคนหูหนวก) คือ อุปสรรคในการสื่อสาร ในปัจจุบันคนไทยจำนวนมาก ได้ตระหนักถึงความจำเป็นของการใช้ภาษามือ ในการสื่อภาษากับคนหูหนวก เนื่องจากได้มีประสบการณ์จากการชมรายการทางโทรทัศน์นี้ ที่มีการใช้ล่ามภาษามือสำหรับคนหูหนวกหลายรายการ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเอาชนะอุปสรรค ด้านการสื่อสารด้านหนึ่งนั่นเอง อย่างไรก็ตามปัญหาของคนหูหนวกมิได้จำกัดเฉพาะด้านการใช้ภาษาเพียงอย่างเดียว ปัญหาที่สำคัญที่มองไม่เห็นอีกหลายปัญหาดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

เสียงและแสง

เสียงและแสงนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

* ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนเศรษฐเสถียร

ด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเพราะคนเหล่านี้ต้องอาศัยประสาทอื่น ๆ นอกเหนือประสาทด้านการรับฟังเสียง ที่บกพร่องไป ประสาทตาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ดังนั้นปริมาณและคุณภาพของแสงจึงเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาและดำรงชีพของคนหูหนวก เช่น ในการสอนคนหูหนวก-หูตึง ผู้เรียนควรจะได้นั่งเรียนในห้องที่มีแสงสว่างเหมาะสม ในกรณีที่มีการอ่านริมฝีปากและการทำภาษามือ ต้องมีแสงสว่างเพียงพอและอยู่ในทิศทางที่เหมาะสม คือ แสงสว่างอยู่ที่ผู้พูดไม่ส่องหน้าผู้ดู

เสียงก็นับว่าเป็นสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากระดับการสูญเสียการได้ยินของผู้ที่บกพร่องทางการได้ยินแตกต่างกัน และการใช้เครื่องช่วยฟัง หรือการใช้เครื่องขยายเสียงในระบบอื่น ๆ นั้นก็ย่อมจะมีข้อจำกัดรวมทั้งเสียงรบกวน เช่นเครื่องช่วยฟังที่คนหูหนวกใช้นั้นจะขยายเสียงทุกชนิดเข้าไปในหู ดังนั้นการที่จะนำคนหูหนวก-หูตึงที่ใช้เครื่องช่วยฟังเข้าไปอยู่พักอาศัยหรือเรียนในสถานที่หรือห้องเรียนที่ติดถนนเพราะคิดว่าพวกหูหนวก-หูตึงคงจะไม่ถูกรบกวนจากมลพิษทางเสียงนั้นเป็นความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้นเสมอ ๆ ในสังคม ในทางที่ถูกการจัดสภาพห้องเรียนห้องปฏิบัติการสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรจะหลีกเลี่ยงให้ปลอดจากเสียงรบกวน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่สามารถใช้เครื่องช่วยฟัง สามารถใช้ประโยชน์เต็มที่ จากการขยายเสียงที่พึงประสงค์เท่านั้น

เครื่องมือพิเศษในการสื่อสาร

ในการสื่อสารระหว่าง "คนหูปกติกับคนหูหนวก" นั้น นอกจากการใช้ภาษามือแล้วยังมีเครื่องมือพิเศษในการสื่อสารอย่างอื่นอีก เครื่องมือเหล่านี้สามารถจะช่วยให้คนที่สูญเสียการได้ยินที่อยู่ในระยะทางที่ห่างไกลกัน สามารถติดต่อส่งข่าวถึงกันได้ นอกจากนั้นยังมีเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น อย่างไรก็ตามเครื่องมือเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังคงเป็นสิ่งมหัศจรรย์ หรือยังเป็นความฝันและความหวังของคนหูหนวกในประเทศไทย

การติดไฟกระพริบเพื่อเรียกความสนใจของคนที่บกพร่องทางการได้ยินตามหอพัก ห้องเรียน

เครื่องมือพิเศษในกรณีฉุกเฉิน

การใช้อักษรบอกข่าวสาร และกรณีฉุกเฉินในหอพัก และห้องเรียนหรือสถานประกอบการที่มีคนหูหนวกร่วมอยู่

สัญญาณเตือนอัคคีภัย ซึ่งแสดงเป็นสัญญาณของเสียงและแสง การใช้การสั่นสะเทือน การใช้พัดลมเตือนภัยอัตโนมัติ

การใช้สัญญาณภาพสัญลักษณ์เตือนภัยต่าง ๆ เช่น ภาพไฟไหม้ หรือสัญญาณว่ากำลังมีคนมาช่วยเหลือ ภาพเครื่องมือกำลังทำงาน เป็นต้น

เครื่องมือที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นั้นมีจำหน่ายแพร่หลายในประเทศสหรัฐอเมริกา และหลายประเทศในทวีปยุโรป ในทวีปเอเชีย มีจำหน่ายในประเทศญี่ปุ่นและฮ่องกง ส่วนเครื่องมือสื่อสารที่ใช้มากที่สุดในประเทศไทย คือ ล่ามภาษามือ ซึ่งในปัจจุบันทางรัฐบาลได้สนับสนุนให้มีบริการสาธารณะสำหรับคนหูหนวกโดยความกรุณาของ ฯพณฯ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ได้จัดให้มีการแปลภาษามือสำหรับคนหูหนวกขึ้นเป็นครั้งแรก ในรายการข่าวประจำวัน เวลา 19.30-20.30 น. ของทุกวัน ในปัจจุบันบริษัทน้ำมันบางจากได้กรุณาสนับสนุนรายการ

ส่วนรายการข่าวต่างประเทศนั้น คนที่สูญเสียการได้ยินที่อ่านออกเขียนได้ก็สามารถติดตามข่าวได้โดยการอ่านอักษรกำกับข่าวได้เป็นอย่างดี นับว่าคนหูหนวกในพ.ศ.นี้ยังไม่โชคร้ายจนเกินไป

ผู้ที่สนใจที่จะใช้บริการล่ามภาษามือสำหรับคนหูหนวกในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่นในโรงเรียน การปาฐกถา ด้านการสืบสวนสอบสวน และด้านการพิจารณาคดี กรุณาติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่

มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกในพระบรมราชินูปถัมภ์
เลขที่ 137 ถนนพระราม 5 ราชวัตร
ดุสิต กทม. 10300
โทร. 241-5169

สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย
9/1 สุขุมวิท 51
เขตพระโขนง แขวงคลองตัน
กรุงเทพฯ 10110
โทร. 258-7099

ยกร่าง
พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
โดย
กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
พ.ศ. .....

หลักการ

มีกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

เหตุผล

โดยที่คนพิการเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศ แต่เนื่องจากสภาพของความพิการเป็นอุปสรรค จึงยังไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้เป็นผู้มีประโยชน์อย่างเต็มที่ ดังนั้นเพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสในด้านต่าง ๆ เท่าเทียมกับคนปกติทั่วไป สามารถดำรงชีวิตและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมเพื่อให้ทรัพยากรของชาติดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จำเป็นจะต้องได้รับการฟื้นฟูบำบัดรักษาทางการแพทย์ การศึกษา การฝึกวิชาชีพ และการส่งเสริมสนับสนุนให้มีงานทำ รวมทั้งการขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองให้แก่คนพิการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
พ.ศ. .....

.....
.....
.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

.....
.....

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ..."

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"คนพิการ" หมายความว่า บุคคลที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา หรือทางจิตใจ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

"การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพ หรือการเสริมสร้างความสามารถของคนพิการให้มีหรือกลับคืนสภาพ โดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และอาชีพ เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานและหรือดำรงชีพในสังคมเช่นคนปกติ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินหกคนเป็นกรรมการ อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

การแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรของคนพิการไม่น้อยกว่าสองคน

มาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อม ให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้วนั้น

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการอีกได้

มาตรา 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตามมาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) เป็นบุคคลล้มละลาย

(4) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(5) ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมให้กรรมการที่มาประชุม เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมแทน

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 10 คณะกรรมการอาจตั้งคณะอนุกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อให้ปฏิบัติการตามที่มอบหมายได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา 9 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะนโยบายการดำเนินงานและแผนบริหารงานสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการต่อรัฐมนตรีที่รักษาการตามพระราชบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(2) ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(3) สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานโดยให้ความช่วยทางวิชาการ เงินอุดหนุน สิ่งอำนวยความสะดวก บริการต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควรแก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้บริการทางสังคมสงเคราะห์ด้านฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(4) วางระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดอื่น ๆ ภายในขอบเขตการดำเนินงานสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(5) ปฏิบัติงานอื่นตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 12 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะคณะกรรมการในการจัดทำแผนในการป้องกันความพิการ การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(2) ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(3) รวบรวมและเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการเพื่อประโยชน์ในการป้องกันความพิการ การรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(4) ริเริ่มและเร่งรัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมของคนพิการ

(5) เสนอแนะคณะกรรมการให้มีการฝึกอบรมผู้ซึ่งทำงานในด้านสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(6) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเผยแพร่ทางวิชาการ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมเกี่ยวกับคนพิการ

(7) ดำเนินการรวบรวมผลการวิเคราะห์ วิจัย ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงานการสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานผลให้คณะกรรมการทราบ

(8) ปฏิบัติตามมติคณะกรรมการ หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(9) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ

มาตรา 13 ให้สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามมาตรา 12 เป็นสำนักงานทะเบียนกลางสำหรับคนพิการ โดยมีหัวหน้าสำนักงานเป็นนายทะเบียน และให้ที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดทุกจังหวัดเป็นสำนักงานทะเบียนคนพิการประจำจังหวัด โดยมีประชาสงเคราะห์จังหวัดเป็นนายทะเบียน

มาตรา 14 คนพิการผู้ใดประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หรือที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 15 คนพิการตามมาตรา 14 ให้ได้รับการสงเคราะห์ พัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังต่อไปนี้

(1) การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่ากายอุปกรณ์เพื่อปรับสภาพทางร่างกายหรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ หรือการศึกษาสายอาชีพ หรืออุดมศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสม ซึ่งให้ได้รับโดยการจัดเป็นสถานศึกษาหรือจัดรวมในสถานศึกษาธรรมดาก็ได้ โดยให้มีศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาพิเศษในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

(3) คำแนะนำชี้แจงและปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ทั้งให้ได้รับการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายและสมรรถภาพที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้

(4) การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

(5) การเป็นคดีความ การติดต่อกับทางราชการ ให้คนพิการได้รับบริการจากรัฐและให้มีบุคลากร รวมทั้งอุปกรณ์ในการติดต่อสื่อสารที่เพียงพอ

มาตรา 16 ให้จัดตั้งกองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อการดำเนินงานและสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ รวมทั้งสนับสนุนสถาบันบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และอาชีพ ตลอดจนศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาตามระเบียบ และวิธีการที่กำหนดในระเบียบว่าด้วยกองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ

ให้กองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ ประกอบด้วย

(1) เงินสนับสนุนจากรัฐบาล

(2) เงินบริจาคจากประชาชนหรือจากการจัดกิจกรรม

(3) เงินสมทบจากสถานประกอบการของรัฐหรือสถานประกอบการของเอกชน กรณีที่ไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามความในมาตรา 18

(4) รายได้อื่น ๆ

มาตรา 17 เพื่อเป็นการคุ้มครอง และสงเคราะห์คนพิการ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง

(1) กำหนดให้เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นๆ จัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกแก่คนพิการ

(2) กำหนดให้นายจ้างหรือสถานประกอบการของรัฐหรือสถานประกอบการของเอกชนรับคนพิการเข้าทำงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างอื่น

มาตรา 18 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 17 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 17 (1) อันต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่ง จะได้รับการยกเว้นไม่ถูกดำเนินคดีอาญาถ้าได้จ่ายเงินสมทบกองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือนตามจำนวนคนพิการที่ไม่รับเข้าทำงานในสถานประกอบการนั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา 19 ในระหว่างที่ยังมิได้มีสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์ตามความในมาตรา 12 ให้กรมประชาสงเคราะห์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และให้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 12 (1) ถึง (9) และมาตรา 13

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

ยกร่าง
พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
โดย
พรรคประชาธิปัตย์

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

เหตุผล

เนื่องจากคนพิการเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือสติปัญญา เพื่อให้ทรัพยากรของชาติดังกล่าวได้มีโอกาสในด้านต่าง ๆ เท่าเทียมกับคนปกติทั่วไปสามารถดำรงชีวิตและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม มีโอกาสได้รับการฟื้นฟูบำบัดรักษาทางการแพทย์ การศึกษา การฝึกวิชาชีพ การส่งเสริมสนับสนุนให้มีงานทำ ตลอดจนการขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
พ.ศ. ....

.....
.....
.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

.....
.....

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ..."

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นใดในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"คนพิการ" หมายความว่า บุคคลผู้มีความพิการตามกฎหมายที่พึงได้รับสิทธิในการพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัตินี้และมีภูมิลำเนาในประเทศไทย ซึ่งมีประเภทลักษณะ และขนาดของความพิการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

"การฟื้นฟูสมรรถภาพ" หมายความว่า กระบวนการที่มีเป้าหมาย และกำหนดเวลาแน่นอน เพื่อช่วยให้บุคคลผู้สูญเสียความสามารถมีโอกาสฟื้นฟูสมรรถภาพถึงระดับที่ปฏิบัติภาระหน้าที่ได้ ทั้งทางด้านสมอง ร่างกาย และหรือสังคม เพื่อให้พวกเขามีเครื่องมือช่วยในการปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเอง กระบวนการนี้อาจรวมถึงมาตรการต่าง ๆ ที่มุ่งชดเชยการสูญเสียความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งหมดหรือบางส่วนและวิธีการอื่น ๆ ที่มุ่งเสริมให้คนพิการสามารถปรับตัวเข้าสู่สังคม

"เทคโนโลยีทางการศึกษาพิเศษ" หมายความว่า เครื่องมือและกรรมวิธีที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์และนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเพื่อช่วยให้คนพิการทุกประเภทสามารถเรียนรู้ได้

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการคนพิการ

"องค์กรคนพิการ" หมายถึง องค์กรคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้แทนของคนพิการ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย รักษาการตามพระราช-บัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้-อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ประธานสภาคนพิการทุกประเภท และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสิบคนเป็นกรรมการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนอย่างน้อยสี่คนจะต้องมาจากตัวแทนสมาคมคนพิการแต่ละประเภท และให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อม ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งใหม่นั้นอยู่ในตำแหน่งได้เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งไว้แล้ว

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการอีกได้

มาตรา 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตามมาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) เป็นบุคคลล้มละลาย

(4) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(5) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 9 การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธาน

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก ให้กรรมการคนหนึ่งลงคะแนนได้หนึ่งเสียง ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 10 คณะกรรมการอาจตั้งคณะอนุกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อให้ปฏิบัติการตามที่มอบหมาย

การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา 9 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะนโยบายการดำเนินงานและแผนการบริการงานสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการต่อรัฐมนตรี

(2) ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(3) สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานโดยให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควรแก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางสังคมสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและองค์กรของคนพิการ

(4) วางระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดอื่น ๆ ภายในขอบเขตการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟูสมรรถภาพ และมุ่งให้เกิดความเท่าเทียมกันในโอกาสของคนพิการ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(5) บริหารและวางระเบียบเกี่ยวกับการใช้เงินกองทุนสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ

(6) ติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับสิทธิที่คนพิการพึงมีพึงได้ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

(7) ปฏิบัติงานอื่นตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 12 ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะคณะกรรมการในการจัดทำแผนงานให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(2) ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความร่วมมือกับองค์กรคนพิการและสมาคมของคนพิการ ในการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(3) รวบรวมและเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(4) ริเริ่มและเร่งรัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมของคนพิการ และองค์กรของคนพิการ

(5) เสนอแนะคณะกรรมการให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านให้บริการแก่คนพิการ

(6) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน เผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการและประชาสัมพันธ์กิจการเกี่ยวกับคนพิการ

(7) ดำเนินการรวบรวมผลการวิเคราะห์ วิจัย ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายว่าด้วยแผนงานสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานผลให้คณะกรรมการทราบ

(8) ปฏิบัติตามมติคณะกรรมการ หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(9) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ

มาตรา 13 ให้สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นสำนักงานทะเบียนกลางสำหรับคนพิการโดยมีหัวหน้าสำนักงานเป็นนายทะเบียน และให้ที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดทุกจังหวัดเป็นสำนักงานทะเบียนคนพิการประจำจังหวัด โดยมีเจ้าพนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเป็นนายทะเบียน

มาตรา 14 คนพิการที่ประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์และคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการหรือที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

คนพิการที่มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ หรือคนพิการที่กฎหมายกำหนดให้มีผู้พิทักษ์ หรือผู้อนุบาล หรือคนพิการที่มีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถเดินทางไปยังสำนักงาน ตามมาตรา 13 ให้ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ หรือผู้อนุบาล หรือผู้ใดผู้หนึ่งไปจดทะเบียนแทน โดยมีหนังสือรับรองจากนายอำเภอแพทย์แผนปัจจุบัน หรือหัวหน้าสถานพยาบาลประจำท้องถิ่นนั้นรับรอง

มาตรา 15 สิทธิในการสงเคราะห์และคุ้มครองที่คนพิการพึงได้รับตามที่ระบุไว้ใน มาตรา 14 ได้แก่

(1) สิทธิทางการศึกษา ให้มีการดำเนินความพยายามเป็นพิเศษเพื่อให้เด็กพิการได้มีโอกาสเข้าโรงเรียนตามกฎหมายหรือตามกฎข้อบังคับของแผนการศึกษาแห่งชาติตามที่เห็นสมควรการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการควรคำนึงถึงความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอันได้แก่

(ก) เด็กตาบอดต้องการศึกษาให้เกิดความรู้ความชำนาญในภาษาเบรลล์ และอุปกรณ์การศึกษาภาษาเบรลล์ เด็กที่มีความผิดปกติทางสายตาต้องการหนังสือเรียนที่มีอักษรโตกว่าปกติและควรนำเทปบันทึกเสียงมาใช้ประยุกต์ในการเรียนการสอนด้วย

(ข) ให้ถือว่าเด็กหูหนวกเป็นคนกลุ่มน้อยด้านภาษา ซึ่งต้องการภาษามือไทยเป็นภาษาแรกในขณะเดียวกันให้ถือว่า นโยบายสองภาษาที่มุ่งสอนการเขียนภาษาไทยควบคู่ไปกับภาษามือไทยเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้โดยให้ภาษามือไทยเป็นภาษาแรกในการสอนเด็กหูหนวก

(ค) เด็กพิการทางกายต้องการเข้ารับการศึกษาให้ถึงภายในตัวอาคารเรียน จึงจำเป็นต้องดำเนินความพยายามเป็นพิเศษ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าเด็กเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

(ง) เด็กพิการทางสมองหรือบกพร่องทางภูมิปัญญา ต้องการโอกาสทางการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองให้ถึงจุดสูงสุดเท่าที่ความสามารถทางสติปัญญาจะอำนวย ทั้งนี้รวมถึงเด็กทุกคนไม่ว่าจะมีความพิการมากน้อยเท่าใด

(2) บริการทางการแพทย์ คนพิการพึงได้รับการรักษาพยาบาลตามที่ระบุไว้ในระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้รวมถึงการช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายทั้งหมดสำหรับการรักษาพยาบาลและค่าอุปกรณ์เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นได้ และการพิจารณาจัดให้มีการบริการด้านสุขภาพอื่น ๆ ตามความจำเป็น

(3) บริการด้านสังคม พึงจัดให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในงานบริการด้านสังคมแก่คนพิการ อาทิ บริการหนังสืออ่านสำหรับคนตาบอดหรือผู้มีความผิดปกติทางสายตา และการจัดหาเครื่องช่วยอ่าน บริการล่ามภาษามือสำหรับคนหูหนวก บริการพัฒนาชุมชนในเขตชนบท และบริการที่พักอาศัยและคมนาคมที่ดีขึ้น

(4) การจ้างงาน คนพิการไทยทุกคนพึงได้รับโอกาสเช่นเดียวกับบุคคลอื่น และมีสิทธิอันชอบธรรมในการประกอบอาชีพ พึงกำหนดให้มีมาตรการป้องกันการกีดกันหรือปฏิเสธการจ้างงานเนื่องจากเหตุผลทางความพิการแต่เพียงอย่างเดียว

(5) การฝึกวิชาชีพ ได้แก่การให้คำปรึกษาการเลือกวิชาชีพและการฝึกวิชาชีพแต่ละแขนงอย่างเพียงพอสำหรับคนพิการ ทั้งนี้รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์หรือบุคลากรที่เหมาะสมกับประเภท ของความพิการนั้น ๆ ตลอดจนการจัดตั้งโครงการใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกวิชาชีพและการจัดหางานอันควรได้รับการสนับสนุนทั้งในส่วนของรัฐและเอกชน

มาตรา 16 ให้มีสถานแรกรับคนพิการทุกประเภทขึ้นในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ความถนัด และเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ สำหรับแนะนำหรือส่งต่อไปพัฒนาตามขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อไป

มาตรา 17 ให้จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ ขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรของคนพิการ และช่วยเหลือให้คนพิการได้มาซึ่งสิทธิตามมาตรา 15 และมาตรา 18

ให้กองทุนสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ ประกอบด้วย

(1) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

(2) เงินบริจาคจากประชาชนหรือจากการจัดกิจกรรม

(3) เงินสมทบจากสถานประกอบการของรัฐ หรือสถานประกอบการของเอกชนกรณีที่ไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามความในมาตรา 20

(4) ดอกผลจากเงินของกองทุน

(5) รายได้อื่น ๆ

มาตรา 18 ให้เจ้าของอาคารสถานที่ หน่วยงานบริการขนส่งมวลชน และสิ่งแวดล้อมสาธารณะซึ่งจะมีการก่อสร้างหลังจากพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ จัดสร้างอาคารสถานที่ในความรับ

ผิดชอบของตนโดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ของคนพิการทุกประเภท ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 19 กฎ ระเบียบ และข้อบังคับใดที่ออกมาเพื่อจำกัดหรือริดรอนสิทธิของคนพิการในฐานะพลเมืองของประเทศ โดยคำนึงแต่เพียงความพิการทางร่างกาย แต่ไม่คำนึงถึงความสามารถของคนพิการนั้น ให้ถือเป็นอันยกเลิกโดยกฎหมายฉบับนี้

มาตรา 20 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 15 (4) ให้ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติในอัตราค่าแรงขั้นต่ำของทางราชการ จนกว่าจะปฏิบัติตามกฎหมาย

มาตรา 21 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา 18 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา 22 ในระหว่างที่ยังมิได้มีสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์ ตามความในมาตรา 12 ให้กรมประชาสงเคราะห์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและให้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 12 และมาตรา 13

.....

.....

(ลงชื่อ) ศ. เตชะไพบูลย์ ผู้เสนอ
(นางศรีสกุล เตชะไพบูลย์)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

เปรียบเทียบข้อแตกต่าง ของยกร่าง พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 3 ฉบับ

ผศ.วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์*

ปัจจุบันนี้มียกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ อยู่ด้วยกัน 3 ฉบับ คือ

1. ยกร่างที่จัดทำขึ้นโดยกรมประชาสงเคราะห์ ในที่นี้จะเรียกสั้น ๆ ว่า **ยกร่างของกรม** กรมประชาสงเคราะห์ได้ริเริ่มยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 ได้มีการเปลี่ยนแปลงกรรมการยกร่างหลายครั้งและเนื้อหาของยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ ของกรรมการแต่ละชุดก็แตกต่างกันไป ยกร่างของกรมที่นำมาใช้ประกอบการสัมมนาในครั้งนี้เป็นยกร่างล่าสุดที่ผ่านความเห็นชอบของที่ปรึกษากฎหมายของกระทรวงมหาดไทยเรียบร้อยแล้ว (ตามเอกสารประกอบข้างต้น)

2. ยกร่างที่จัดทำขึ้นโดยสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เมื่อพ้นปีคนพิการสากล พ.ศ. 2524 คนพิการไม่ได้รับของขวัญ คือ พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ตามที่ท่านอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ในสมัยนั้นได้สัญญาไว้ คนพิการจึงได้รวมตัวกันขึ้นเป็นสภาคนพิการฯ ในปี พ.ศ. 2526 สภาคนพิการฯ ได้จัดสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ หลายครั้งทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผู้เข้าร่วมสัมมนาในแต่ละครั้งมีทั้งคนพิการ นักวิชาการและนักการเมือง การสัมมนานั้นมุ่งค้นหาปัญหาและความต้องการของคนพิการเพื่อนำมาประกอบการจัดทำยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ สภาคนพิการฯ นั้นได้นำยกร่างของกรมฉบับแรก ๆ มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการและกำหนดเป็นยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ เสนอโดยสภาคนพิการฯ ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่า ยกร่างสภา เมื่อมียกร่างของกรมฉบับล่าสุดออกมาในปี พ.ศ. 2530 สภาคนพิการฯ จึงได้นำยกร่างของกรมฉบับล่าสุดมาปรับปรุงเนื้อหาให้ตรงกับความต้องการของคนพิการ แต่ยังคงรูปแบบและสำนวนถ้อยคำเดิมไว้ให้มากที่สุด กลายเป็นยกร่างของสภาฉบับล่าสุด (ตามเอกสารประกอบหน้าที่ 1)

3. ยกร่างที่เสนอโดย สส.ศรีสกุล เตชะไพบูลย์ และเพื่อน สส.สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งในที่นี้จะเรียกสั้น ๆ ว่า **ยกร่างประชาธิปัตย์** ในการจัดการสัมมนาแต่ละครั้งของสภาคนพิการฯ เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ กรรมการบริหารสภาคนพิการฯ ได้ขอความเห็นใจและการสนับสนุนจากนักการเมืองต่าง ๆ ที่มาร่วมในการสัมมนา วิทยากรและผู้อภิปราย ปรากฏว่าคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ได้ให้การสนับสนุนเป็นพิเศษ ท่านได้เสนอให้พรรคประชาธิปัตย์รับเอาการออก พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ เป็นนโยบายของพรรค นอกจากนี้เมื่อท่านได้รับแต่งตั้งเป็น รัฐมนตรีประจำสำนักนายก ท่านยังได้สนับสนุนให้ สส.ศรีสกุล เตชะไพบูลย์ และเพื่อน สส.ร่วมพรรค เสนอยกร่าง พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ เข้าสู่รัฐสภาในปี พ.ศ. 2531 ซึ่งเป็นยกร่างที่นำมาใช้ประกอบในการสัมมนาครั้งนี้ (ตามเอกสารประกอบข้างต้น) ยกร่างประชาธิปัตย์นี้เกิดจากการผสมผสานของยกร่างของกรม และของสภาบางส่วน และเพิ่มเติมขึ้นเองบางส่วน

---

* น.บ.เกียรตินิยม (ธรรมศาสตร์), น.บ.ท. น.ม.สาขากฎหมายแพ่ง (ธรรมศาสตร์), LL.M. IN TAXATION (HAVARD), อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เมื่อพิจารณาเนื้อหาของยกร่างทั้ง 3 ฉบับแล้ว ยกร่างของสภาจะตอบสนองความต้องการของคนพิการมากที่สุด เพราะเกิดขึ้นจากคนพิการเอง รองลงไปคือ ยกร่างประชาธิปัตย์ และของกรมอยู่รั้งท้าย

ข้อแตกต่างของยกร่างทั้ง 3 ฉบับ ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ

1. การเปิดโอกาสให้คนพิการมีงานทำ

ยกร่างของสภา มาตรา 19 (2) และของกรม มาตรา 17 (2) ได้กำหนดมาตรการที่แจ้งชัดคือ ให้อำนาจรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องออกกฎกระทรวง กำหนดให้หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนที่มีขนาดใหญ่พอประมาณรับคนพิการเข้าทำงานในอัตราที่เหมาะสม ซึ่งสภาคนพิการฯ ขอเพียง 0.5% ของลูกจ้างทั้งหมด

นอกจากนี้สภาคนพิการฯ ยังเสนอให้มีมาตรการอื่น ๆ อีกเช่น ระบบเงินชดเชย ประโยชน์ทางภาษีอากร การรับซื้อสินค้าที่ผลิตโดยคนพิการ ดังปรากฏในร่างสภา มาตรา 18 มาตรา 19 (3), (4)

ส่วนยกร่างของประชาธิปัตย์มีแต่กำหนดเป็นนโยบายกว้าง ๆ เอาไว้ใน มาตรา 15 (4) ไม่ได้กำหนดมาตรการที่แจ้งชัด อันจะก่อให้เกิดผลได้ในทางปฏิบัติ

2. การจำกัดสิทธิเสรีภาพของคนพิการทั้งทางตรงและทางอ้อม

ยกร่างของสภา มาตรา 20 วรรคแรก และของประชาธิปัตย์ มาตรา 19 ได้กำหนดให้มีการยกเลิกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่จำกัดสิทธิของคนพิการเพียงเหตุเพราะความพิการ ไม่ใช่เพราะไม่มีความสามารถ

นอกจากนี้ยกร่างของสภายังมีมาตรการอื่นๆ เพื่อช่วยให้คนพิการมีสิทธิเสรีภาพเยี่ยงคนปกติโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเกินกว่าคนปกติหากเป็นไปได้ ด้วยการกำหนดให้คนหูหนวกและเป็นใบ้ที่ใช้ภาษามือเป็นมีสิทธิเลือกตั้ง กำหนดให้สุนัขนำทางและเก้าอี้ล้อเข็นเป็นส่วนหนึ่งของคนตาบอดและคนพิการขา คนพิการสามารถพาสิ่งเหล่านี้ไปกับตนได้ทุกที่โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมดังที่กำหนดไว้ใน มาตรา 19 (5) มาตรา 20 วรรคสองถึงสี่

ส่วนยกร่างของกรม ไม่มีมาตรการเหล่านี้ทั้งสิ้น

3. บทบาทขององค์กรของคนพิการ

ยกร่างของสภา และของประชาธิปัตย์ได้เน้นและให้ความสำคัญในบทบาทขององค์กรของคนพิการ ส่วนยกร่างของกรมไม่ได้เน้นหรือให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ดังจะเห็นได้จาก

3.1 ยกร่างของสภา และของประชาธิปัตย์ในมาตรา 6 ได้กำหนดให้ประธานสภาคนพิการทุกประเภท เป็นคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกำหนดให้มีถึง 10 ท่าน และต้องมาจากคนพิการอย่างน้อย 4 ท่าน โดยกำหนดให้มาจากตัวแทนสมาคมคน

พิการแต่ละประเภท ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ 4 ประเภท คือ ตาบอด พิการแขน ขา ลำตัว หูหนวก และปัญญาอ่อน

ส่วนยกร่างของกรม ไม่มีคนพิการเป็นกรรมการฟื้นฟูฯ โดยตำแหน่ง เพียงแต่กำหนดให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 6 ท่าน และเป็นคนพิการอย่างน้อย 2 ท่าน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 6

3.2 ยกร่างของกรม มาตรา 11 (3) กำหนดให้ "สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องซึ่งให้บริการทางสังคมสงเคราะห์ด้านฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" ซึ่งดูแล้วองค์กรของคนพิการจะไม่อยู่ในขอบข่ายของอนุมาตรานี้เพราะองค์กรของคนพิการไม่ได้มุ่งในด้านการสงเคราะห์และการฟื้นฟูเป็นสำคัญ แต่มุ่งไปในการเป็นปากเป็นเสียงของคนพิการ ในการเรียกร้องสิทธิของคนพิการที่พึงมีพึงได้ และในการฝึกอบรมผู้นำ ฯลฯ

ส่วนร่างของประชาธิปัตย์ มาตรา 11 (3) ได้เพิ่มคำว่า "องค์กรของคนพิการ" เข้าตอนท้าย

ส่วนยกร่างของสภา มาตรา 11 (3) ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายกว้างซึ่งให้รวมถึงองค์กรของคนพิการด้วย โดยใช้ถ้อยคำว่า "หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ"

3.3 ยกร่างของกรม มาตรา 12 (2) ใช้ถ้อยคำว่า "ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" ส่วนยกร่างของประชาธิปัตย์ มาตรา 12 (2) เพิ่มถ้อยคำว่า "โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความร่วมมือกับองค์กรคนพิการและสมาคมของคนพิการ" ส่วนยกร่างของสภา มาตรา 12 (2) ใช้ถ้อยคำกว้างเพื่อให้กินความรวมถึงองค์กรของคนพิการด้วย โดยใช้ถ้อยคำว่า "หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ"

นอกจากนี้ มาตรา 12 (4) ทั้งยกร่างของประชาธิปัตย์ และของสภามีถ้อยคำว่า "องค์กรของคนพิการ" ต่อท้ายด้วย ซึ่งยกร่างของกรมไม่มี

3.4 ยกร่างของประชาธิปัตย์ และของสภา มาตรา 17 วรรคแรก ได้กำหนดให้กองทุนมีวัตถุประสงค์สนับสนุนองค์กรของคนพิการด้วย

ส่วนยกร่างของกรม ในมาตรา 16 วรรคแรก ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจนเช่นนั้น

นอกจากนี้ยกร่างของทั้ง 3 ยังมีข้อแตกต่างกันในเนื้อหาที่เป็นรายละเอียดดังนี้คือ

1. คำนิยาม ในมาตรา 4 ในยกร่างทั้ง 3 ฉบับ ปรากฏว่า ของสภาและประชาธิปัตย์มีคำนิยามของคำว่า "เทคโนโลยีทางการศึกษาพิเศษ" และ "องค์กรของคนพิการ" แต่ของกรมไม่มี

2. ยกร่างของประชาธิปัตย์ มาตรา 11 (6) ของสภา มาตรา 11 (5) กำหนดให้ติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับสิทธิที่คนพิการพึงมีพึงได้ แต่ยกร่างของกรมไม่มีเรื่องนี้

3. ยกร่างของประชาธิปัตย์ มาตรา 12 (1), (3) ให้ความสำคัญเฉพาะการฟื้นฟู ส่วนของกรม มาตรา 12 (1), (3) ให้ความสำคัญของการป้องกันและการฟื้นฟูด้วย ส่วนของสภา มาตรา 12 (1), (3) ให้ความสำคัญทั้งการป้องกัน การฟื้นฟู และการให้เกิดความเท่าเทียมกันในโอกาสของคนพิการซึ่งจะเห็นว่า ยกร่างของสภาจะกินความได้ครอบคลุมทั้งหมดเพราะเรื่องสำคัญ ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการอันเป็นที่ยอมรับของทั่วโลกว่ามีอยู่ 3 เรื่อง คือ ป้องกัน ฟื้นฟู และความเท่าเทียมกันในโอกาส

4. ในยกร่างของกรม และของสภา มาตรา 5 (5) ให้สิทธิคนหูหนวกมีล่ามภาษามือในการติดต่อกับหน่วยราชการ แต่ยกร่างของประชาธิปัตย์ไม่มีเรื่องนี้

5. ยกร่างสภา มาตรา 15 (6) กำหนดให้คนพิการที่ไม่อาจจะได้รับการฟื้นฟูได้มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูจากรัฐ

แต่ยกร่างของกรม และประชาธิปัตย์ไม่มีเรื่องนี้

6. ยกร่างของประชาธิปัตย์ และสภา ในมาตรา 16 กำหนดให้มีสถานแรกรับคนพิการ แต่ยกร่างของกรมไม่มี

7. ยกร่างของสภา มาตรา 17 วรรคสอง ได้กำหนดให้แหล่งที่มาของเงินสำหรับกองทุนฟื้นฟูฯ ว่าให้รวมถึง "การออกสลากเพื่อคนพิการ" และ "เงินรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ผู้ถูกรางวัลไม่มารับรางวัล"

ส่วนยกร่างของประชาธิปัตย์ มาตรา 17 วรรคสอง และของกรม มาตรา 16 วรรคสอง ไม่ได้กำหนดเรื่องนี้เอาไว้

8. ยกร่างประชาธิปัตย์ มาตรา 20 การกำหนดโทษมีแต่เรื่องการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน ไม่มีโทษทางอาญาอย่างยกร่างของสภา มาตรา 21 วรรคหนึ่ง และของกรม มาตรา 18 วรรคแรก

นอกจากนี้ความแตกต่างยังมีอยู่ในเรื่องการใช้สำนวนถ้อยคำ ซึ่งในที่นี้ไม่ขอพูดถึง

ร่าง

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

โดย
พรรคประชากรไทย

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
พ.ศ. ....

หลักการ

มีกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

เหตุผล

โดยที่คนพิการเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศ แต่เนื่องจากสภาพของความพิการเป็นอุปสรรคและทั้งยังไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้เป็นผู้มีประโยชน์อย่างเต็มที่ ดังนั้นเพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสในด้านต่าง ๆ เท่าเทียมเช่นคนปกติทั่วไป สามารถดำรงชีวิตและมีส่วนช่วยในกิจกรรมของสังคม เพื่อให้คนพิการมีโอกาสนำความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม จำเป็นจะต้องได้รับการฟื้นฟูบำบัดรักษาทางการแพทย์ ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษา การฝึกอาชีพ และการส่งเสริมสนับสนุนให้มีงานทำ รวมทั้งการขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ให้แก่คนพิการทุกประเภทจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
พ.ศ. .....

.....
.....
.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

.....
.....

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.."

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"คนพิการ" หมายความว่า บุคคลที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกายทุกประเภท สติ-ปัญญา หรือทางจิตใจ และมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

"การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพ หรือการเสริม-สร้างความสามารถของคนพิการให้มีหรือกลับคืนสภาพ โดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และอาชีพ เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานดำรงชีพโดยมีเครื่องมือ เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมแก่ความต้องการในแต่ละลักษณะของความพิการ เพื่อดำรงชีพในสังคมเช่นคนปกติ

"เทคโนโลยีเฉพาะทางการศึกษา" หมายความว่า เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้น เพื่อช่วยให้คนพิการทุกประเภทเรียนรู้ได้โดยเฉพาะ

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

"องค์กรคนพิการ" คือ นิติบุคคลซึ่งมีสมาชิกเป็นคนพิการไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด และบริหารงานโดยคนพิการ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้ว่าการรัฐวิสาหกิจ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ประธานสภาคนพิการทุกประเภท และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินหกคนเป็นกรรมการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยจำนวนสี่คนจะต้องมาจากตัวแทนสมาคมคนพิการแต่ละประเภท และให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์เป็นกรรมการและเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรของคนพิการไม่น้อยกว่าสองคน

มาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อม ให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้วนั้น

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการอีกได้

มาตรา 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) เป็นบุคคลล้มละลาย

(4) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(5) ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมแทน

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 10 คณะกรรมการอาจตั้งคณะอนุกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อให้ปฏิบัติการตามที่มอบหมายได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา 9 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะนโยบายการดำเนินงานและแผนบริหารงานสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการต่อรัฐมนตรีที่รักษาการตามพระราชบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(2) ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(3) สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานโดยให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ เงินอุดหนุน สิ่งอำนวยความสะดวก บริการต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควรแก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ซึ่งให้บริการทางสังคมสงเคราะห์ด้านฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และองค์การคนพิการ

(4) วางระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดอื่น ๆ ภายในขอบเขตการดำเนินงานสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยมุ่งให้เกิดความเท่าเทียมในสังคมเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(5) บริหาร วางระเบียบ และกำหนดเกี่ยวกับการใช้เงินกองทุนสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในประเทศตามพระราชบัญญัตินี้

(6) วางแผนงาน ติดตามและประเมินผล เกี่ยวกับสิทธิที่คนพิการจะพึงมีพึงได้ตามพระราชบัญญัตินี้

(7) ปฏิบัติงานอื่นตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 12 ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะคณะกรรมการในการจัดทำแผนในการป้องกันความพิการ การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(2) ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรคนพิการ สมาคมคนพิการ และเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(3) รวบรวมและเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการเพื่อประโยชน์ในการป้องกันความพิการ การรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(4) ริเริ่มและเร่งรัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมของคนพิการและองค์กรของคนพิการ

(5) เสนอแนะคณะกรรมการให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(6) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเผยแพร่ทางวิชาการ ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์กิจการ และกิจกรรมเกี่ยวกับคนพิการ

(7) ดำเนินการรวบรวมผลการวิเคราะห์ วิจัย ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงานการสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานผลให้คณะกรรมการทราบ

(8) ปฏิบัติตามมติคณะกรรมการ หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(9) ปฏิบัติงานธุรการของกรรมการ

มาตรา 13 ให้สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามมาตรา 12 เป็นสำนักงานทะเบียนกลางสำหรับคนพิการ โดยมีหัวหน้าสำนักงานเป็นนายทะเบียน และให้ที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดทุกจังหวัดเป็นสำนักงานทะเบียนคนพิการประจำจังหวัด โดยมีประชาสงเคราะห์จังหวัดเป็นนายทะเบียน

มาตรา 14 คนพิการผู้ใดประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์ และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หรือที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

คนพิการที่มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ หรือคนพิการที่กฎหมายกำหนดให้มีผู้พิทักษ์หรือผู้อนุบาล หรือคนพิการที่มีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถเดินทางไปยังสำนักงานตามมาตรา 13 ให้ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์หรือผู้อนุบาลไปจดทะเบียนแทนโดยมีหนังสือรับรองจากผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ แพทย์แผนปัจจุบัน หรือหัวหน้าสถานพยาบาลประจำท้องถิ่นนั้นรับรอง

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 15 สิทธิในการป้องกัน สงเคราะห์ พัฒนา และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 14 มีดังต่อไปนี้

(1) การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลค่ากายภาพอุปกรณ์เพื่อปรับสภาพทางร่างกายหรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น คนพิการมีสิทธิตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ หรือการศึกษาสายอาชีพ หรืออุดมศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ตามความเหมาะสม ซึ่งให้ได้รับโดยการจัดเป็นสถานศึกษาหรือจัดรวมในสถานศึกษาธรรมดาก็ได้ โดยให้มีศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาพิเศษในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

(3) การให้คำแนะนำชี้แจงและปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพ ทั้งให้ได้รับการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายและสมรรถภาพที่มีอยู่ ตลอดจนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และบุคลากรที่เหมาะสมกับประเภทของความพิการนั้น ๆ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ อีกทั้งให้มีการดำเนินการจัดทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อการฝึกอาชีพให้ทันสมัยและเหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน

(4) การยอมรับและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาทุกด้านอย่างต่อเนื่องสำหรับคนพิการตามความต้องการ

(5) การเป็นคดีความ การติดต่อกับทางราชการ ให้คนพิการได้รับบริการจากรัฐและให้มีบุคลากรทั้งอุปกรณ์ในการติดต่อสื่อสารที่เพียงพอ เช่น ล่ามภาษามือ และอุปกรณ์ในการสื่อสาร เช่น อักษรเบรลล์

(6) คนพิการที่มีความพิการมากจนไม่สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพให้ช่วยตัวเองได้ ให้ได้รับ

บริการทางด้านเครื่องนุ่งห่ม อาหาร การรักษาพยาบาลและที่อยู่อาศัยตามความเหมาะสม

มาตรา 16 ให้จัดตั้งสถานแรกรับคนพิการทุกประเภทขึ้นในสังกัดกรมประชมสงเคราะห์เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ความถนัด ในการเตรียมพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจเพื่อการพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพตามขั้นตอนต่อไป

มาตรา 17 ให้จัดตั้งกองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อการดำเนินงานสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ และองค์กรคนพิการ รวมทั้งสนับสนุนสถาบันบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม อาชีพ และทางการเมือง ตลอดจนศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาตามระเบียบและวิธีการที่กำหนดในระเบียบว่าด้วยกองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ ตามมาตรา 15

ให้กองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ ประกอบด้วย

(1) เงินสนับสนุนจากรัฐบาล

(2) เงินบริจาคจากประชาชนหรือจากการจัดกิจกรรมเพื่อหาเงินรายได้สมทบ

(3) เงินสมทบจากสถานประกอบการของรัฐหรือสถานประกอบการของเอกชนกรณีที่ไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามความในมาตรา 19

(4) ดอกเบี้ยจากเงินกองทุน

(5) รายได้อื่น ๆ

มาตรา 18 เพื่อเป็นการคุ้มครอง และสงเคราะห์คนพิการ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง

(1) ให้เจ้าของอาคาร โรงมหรสพ รวมทั้งอาคารสถานที่ที่ให้บริการทุกประเภทสถานประกอบการค้าทุกประเภท หน่วยงานบริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น ๆ จัดอุปกรณ์และสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการนับตั้งแต่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) กำหนดให้นายจ้างหรือสถานประกอบการของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือสถานประกอบการของเอกชนรับคนพิการเข้าทำงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างอื่น

(3) ให้หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ รับซื้อสินค้าที่ผลิตจากคนพิการหรือสถานฝึกอบรมอาชีพคนพิการที่ไม่ได้มุ่งหมายเพื่อค้ากำไรโดยไม่ใช้วิธีการประมูล แต่ราคาสินค้านั้นจะต้องไม่แพงกว่าราคาในท้องตลาด

(4) ยกเว้นภาษีศุลกากร ภาษีการค้า และภาษีสรรพสามิต สำหรับอุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็นในการศึกษาการฟื้นฟูสมรรถภาพการทำงานของคนพิการ และการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป

มาตรา 19 กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับใดที่ออกมาเพื่อจำกัดหรือริดรอนสิทธิของคนพิการโดยมิได้คำนึงถึงความสามารถของคนพิการนั้น ให้ถือเป็นอันยกเลิกโดยพระราชบัญญัติฉบับนี้

คนหูหนวกและเป็นใบ้ที่รู้และเข้าใจภาษามือให้ถือว่าอ่านออกเขียนได้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 93 (2)

คนพิการทางตาที่ไม่พิการทางกายและสมอง ให้รัฐจัดอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็นรวมทั้งบุคลากรอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการดังกล่าว เพื่อไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ให้ถือว่าเก้าอี้ล้อเข็นสำหรับคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของคนพิการ ให้คนพิการมีสิทธินำเก้าอี้ล้อเข็นสำหรับคนพิการขึ้นยานพาหนะโดยสารทุกประเภท โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

มาตรา 20 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 18 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 18 (2) อันต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่ง จะได้รับการยกเว้นไม่ถูกดำเนินคดีอาญาถ้าได้จ่ายเงินสมทบกองทุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือน ตามจำนวนคนพิการที่ไม่รับเข้าทำงานในสถานประกอบการนั้น จนกว่าจะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

บทเฉพาะกาล

มาตรา 21 ในระหว่างที่ยังมิได้มีสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์ ตามความในมาตรา 12 ให้กรมประชาสงเคราะห์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และให้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 12 (1) ถึง (9) และมาตรา 13

.....

.....

ลงชื่อ ..... ผู้เสนอ

(นายสมัคร สุนทรเวช)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชากรไทย

สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย

ประวัติความเป็นมา

สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ได้ก่อกำเนิดขึ้นภายหลังปีคนพิการสากล คือ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2526 โดยคนพิการกลุ่มหนึ่งซึ่งมี นายณรงค์ ปฏิบัติสรกิจ เป็นผู้นำ ทั้งนี้เพราะได้รับแรงบันดาลใจจากการไปเข้าร่วมประชุมสมัชชา "คนพิการสากล" (DISABLED PEOPLES INTERNATIONAL) ที่ประเทศสิงคโปร์ในปี พ.ศ. 2524

ด้วยเหตุที่ตระหนักดีในสภาพความเป็นจริงว่า คนพิการในประเทศไทยได้ถูกละเลยทอดทิ้งจากรัฐและสังคมมาเป็นเวลาอันยาวนานแล้ว คนพิการไม่เคยได้มีสิทธิมีเสียงและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพวกเขาโดยตรงหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมและตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ด้อยโอกาสเสมอมา

ด้วยเหตุที่คนพิการในประเทศไทยมิได้รวมตัวกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวทำให้ขาดพลัง จริงอยู่ถึงแม้นว่าคนพิการแต่ละประเภทได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชมรม เป็นสมาคม ก็เฉพาะในพรรคพวกของตนเองเท่านั้น เช่น สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ชมรมศิษย์เก่าคนหูหนวก[1] สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย สมาคมผู้ปกครองบุคคลปัญญาอ่อน[2] และสมาคมทหารพิการผ่านศึกพิการแห่งประเทศไทย เป็นต้น

ด้วยสำนึกที่ว่า "คนพิการเท่านั้นจึงจะเข้าใจและซาบซึ้งถึงปัญหาและข้ออุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตของคนพิการด้วยกัน"

และด้วยเจตนารมณ์ที่ว่า "คนพิการควรจะมีสิทธิเข้ามีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และเสมอภาคเช่นบุคคลปรกติอื่น ๆ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม"

ดังนั้นผู้นำคนพิการประเภทต่าง ๆ จึงได้มาร่วมประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อจะได้รวมตัวกันเป็นองค์กรเดียว เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้แทน เป็นปากเป็นเสียงให้กับคนพิการทั้งมวล เพื่อรณรงค์เรียกร้องให้มีกฎหมาย มีระเบียบ มีข้อบังคับที่จะให้ประโยชน์ต่อผู้พิการทุกประเภท ผลจากการประชุมกลุ่มผู้นำคนพิการประเภทต่าง ๆ ได้มีมติให้จัด "การประชุมสมัชชาคนพิการแห่งชาติ ครั้งที่ 1" ขึ้น เมื่อวันที่ 20 - 22 ตุลาคม 2526 ที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีคนพิการทุกประเภทและตัวแทนจากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เข้าร่วมประชุมรวมทั้งผู้แทนจากสมาคมผู้ปกครองบุคคลปัญญาอ่อน และผู้แทนของหน่วยงานของทั้งภาครัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ด้วยเหตุนี้ "สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย" จึงถือกำเนิดขึ้นในประเทศไทย

[1] ปัจจุบัน คือ สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย

[2] ปัจจุบัน คือ สมาคมเพื่อบุคคลปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์

1. เป็นตัวแทนให้กับคนพิการทุกประเภทในการติดต่อประสานงานกับ หน่วยงานของรัฐ เอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันความพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และความเท่าเทียมกันในโอกาสของคนพิการ
2. จัดสัมมนา ฝึกอบรมให้กับคนพิการเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในทุกด้าน
3. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้กับคนพิการและสาธารณชน
   - เพื่อให้คนพิการรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตน
   - เพื่อให้สาธารณชนเข้าใจคนพิการได้อย่างถูกต้องและดียิ่งขึ้น
4. ประสานงานหาแหล่งเงินทุนให้กับองค์กรของคนพิการ เพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่คนพิการ

โครงสร้างและการบริหาร

สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เป็นองค์การเอกชน ประกอบด้วยสมาคมของคนพิการและเพื่อคนพิการ 4 สมาคม คือ

1. สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย
2. สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย
3. สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย
4. สมาคมเพื่อบุคคลปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย

การบริหารกิจการของสภาคนพิการฯ ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารสภาคนพิการฯ จำนวน 40 ท่าน ซึ่งเป็นกรรมการและผู้แทนจากสมาคมต่าง ๆ และภูมิภาคต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. กรรมการบริหารซึ่งได้รับแต่งตั้งมาจากสมาคมต่าง ๆ 4 สมาคม สมาคมละ 5 ท่าน รวมจำนวน 20 ท่าน
2. กรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนมาจากภูมิภาคต่าง ๆ 4 ภาค ภาคละ 4 ท่าน รวมจำนวน 16 ท่าน
3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากคนพิการแต่ละประเภท ประเภทละ 1 ท่าน รวม 4 ท่าน

คณะกรรมการบริหารสภาคนพิการฯ เลือกประธานสภาฯ และประธานสภาฯ เป็นผู้เลือกกรรมการให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ยกเว้นตำแหน่งรองประธานสภาฯ ให้นายกสมาคมแห่งประเทศไทยของคนพิการประเภทอื่น ๆ เป็นโดยตำแหน่ง คณะกรรมการบริหารอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี นับจากวันประชุมใหญ่ และต้องจัดประชุมคณะกรรมการบริหารอย่างน้อย 4 เดือนต่อครั้ง

ผู้สนใจที่ประสงค์จะให้ความสนับสนุนกิจกรรมของ สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ติดต่อสอบถามได้ที่.....สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย 413/45 ถนนอรุณอัมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700 โทร. 433-2744

เชิญชวนคนพิการบริจาคโลหิต ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนม์พรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในงานวันคนพิการ

เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้คนพิการ

จัดพิมพ์โดย หจก. ซี.พี.วาย ซัพพลาย 1038/8 ถ.สุขุมวิท ซ. 42/1
กรุงเทพ 10110 โทร. 392-0198-9

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

With the Compliments

of

ASEAN CANADA FUND

12281 ฉ.3

KS สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย.
54.2 กฎหมายเพื่อคนพิการ.
ค138ก

สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

ยินดีสนับสนุน.....